

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till körkortslag och vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en ny körkortslag. Propositionen syftar till att utveckla körkortsbestämmelserna så att de utöver kraven på trafiksäkerhet även motsvarar grundlagens krav. Med anledning av förslaget till ny körkortslag ingår det i propositionen förslag till lagar om ändring av vägtrafiklagen, lagen om fordonstrafikregistret, lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare och lagen om yrkeskompetens för taxiförare. Vidare ingår det i propositionen på grund av förslaget till ny körkortslag förslag till ändring av strafflagen samt lagen om ordningsbotsförseelser.

Avsikten är att körkortskategorierna och speciellt minimiåldern för lastbils-, buss- och motorcykelkörkort ska ändras.

Enligt förslaget ska körkortens giltighetstider ändras och administrativa giltighetstider föreskrivas. Beroende på körkortsinnehavarens ålder ska körkortet för lastbil och buss vara giltiga i högst fem eller två år i sänder och övriga körkort i högst femton eller fem år i sänder.

Kontrollen och övervakningen av hur förarna uppfyller hälsokraven ska förbättras och läget följas upp i huvudsak i samband med att körkortet förnyas.

Det föreslås att förutsättningarna för beviljande av bilskoletillstånd ändras och att tillståndens kommunbundenhet och giltighet för en bestämd tid frångås.

Som nya körkortskategorier föreslås en nationell kategori LT, som berättigar till att köra trafiktraktor och enligt Europeiska unionens lagstiftning en kategori AM för moped och lätta fyrhjulingar.

I propositionen ingår förslag om hur förarutbildningen i kategori B för bilkörkort kunde utvecklas, om utbildningen som krävs för mopedkörkort och om teori- och hanteringsprovet. För att få rätt att köra lätt fyrhjuling krävs enligt förslaget en särskild kurs och ett teori- och körprov.

De viktigaste ändringarna som föreslås i den nya förarutbildningen för kategori B är nytt kursinnehåll för grundutbildningen och betoning på föraransvar, sänkt startålder för utbildningen i syfte att förlänga den tillgängliga tiden för körundervisning och för eleven att tillägna sig körerfarenhet samt en förkortning till ett år av övningsdelen i förarutbildningen efter den grundläggande delen. Kriterierna för undervisningstillstånd ska ändras och styrningen och tillsynen av tillståndsun- dervisningen förbättras med hjälp av bilsko- leundervisning.

Avsikten är att körförbudssystemet ska utvecklas så att brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen ska beaktas som en gärning som kan leda till körförbud, liksom också vid sammanräkningen av upprepade körförseelser ett större urval förseelser än i dagsläget.

Förseelser som nya förare i kategori B begår ska fortsatt följas upp i åtminstone två år efter att körrätten beviljats.

Ändringarna som gäller körkortet och bilskoleverksamheten vidtas för att genomföra direktivet om körkort och direktivet om tjänster på den inre marknaden.

Vidare föreslås att bestämmelserna i lagen om yrkeskompetens för taxiförare om återkallande av taxiförarens körtillstånd och begreppet räddningstvåsen som används i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare och bestämmelsen om erhållande av grundläggande yrkeskompetens för mottagande av prov vid försvarsmakten ska ändras och till bestämmelserna i strafflagstiftningen om ordningsbotsförseelser fogas brott mot bestämmelserna i dessa yrkeskompetenslagar om att de föreskrivna dokumenten ska medföras vid körning.

Lagarna avses träda i kraft den 19 januari 2013. Det är dock avsikten att bestämmelserna i körkortslagen om bilskoletillstånd, om utbildningen för mopedförare och om vissa

hälsokrav, försvarsmaktens körkort, giltighetstiden i Finland för körkort från konventionsstater och om körkortspåföljder liksom även vissa ändringar av lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare och lagen om yrkeskompetens för taxiförare ska träda i kraft redan den 1 juni 2011. Vidare ingår det i propositionen förslag till ändring av

strafflagen som ska också träda i kraft den 1 juni 2011. Om ikraftträdandet av lagen om ändring av ordningsbotsförelser ska föreskrivas särskilt genom lag. Vissa bestämmelser om alkoholskörkort ska träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	3
ALLMÅN MOTIVERING	7
1 INLEDNING.....	7
2 NULÄGE	7
2.1 Lagstiftning och praxis.....	7
Bestämmelserna om körkort och kör rätt	7
Kör rätt	8
Körkortstillstånd.....	8
Utlämnande av körkort.....	8
Förarexamen.....	8
Förarutbildningen.....	9
Förarundervisningskompetens.....	9
Kör rättens giltighetstid.....	9
Hälsokrav på förare och uppföljning av prestationsförmågan	10
Körkort	10
Alkolåskörkort.....	10
Körkortskategorierna.....	11
Körkortspåföljdssystemet.....	12
Allmänt.....	12
Körförbud.....	12
Villkorligt körförbud.....	13
Alkolåsövervakad kör rätt	14
Varning.....	14
Anmärkningar.....	14
Utländska körkort.....	15
Erkännande av utländska körkorts giltighet	15
Körkort som har utfärdats i en annan EU- eller EES-stat	15
Körkort som har utfärdats i konventionsstaterna.....	15
Övriga utländska körkort.....	15
2.2 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen utomlands och i EU.....	15
EU:s körkortsdirektiv	15
Körkortsblanketten	15
Ömsesidigt erkännande	15
Nya körkortskategorier.....	16
Åldersgränserna för motorcykelkörkort	16
Ändringarna i underkategorierna.....	16
Fordonskombinationer i kategori B.....	16
Åldersgränser för körkort för tunga fordon.....	16
Körkorten avläggs stegvis	17
Körkortens giltighetstider.....	17
Ikraftträdande av bestämmelserna.....	17
Tjänstedirektivet.....	17

	Systemen för förarutbildningen i kategori B i olika stater	18
	Sverige.....	18
	Danmark.....	18
	Norge.....	18
	Tyskland.....	19
	Frankrike	19
	Storbritannien.....	19
	Schweiz.....	20
	Körförbudssystemen i olika medlemsstater.....	20
	Sverige.....	20
	Norge.....	21
	Danmark.....	21
	Tyskland.....	21
	Frankrike	21
2.3	Bedömning av nuläget	22
	Författningsnivån	22
	Utvecklingsbehoven.....	22
3	PROPOSITIONENS MÅL OCH VIKTIGASTE FÖRSLAG	24
3.1	Mål 24	
3.2	Alternativen.....	25
3.3	Propositionens förslag.....	26
	Körkortsbestämmelserna.....	26
	Körkortens giltighetstid.....	26
	Uppföljningen av körförmågan avseende hälsokraven	27
	Ålderskraven för körkort.....	28
	Förare av tunga fordon	28
	Motorcykelförare.....	28
	Utveckling av förarutbildningen i kategori B.....	28
	Körande av moped	30
	Uppföljningen av förslagen om förarutbildningen.....	31
	Traktorer.....	31
	Körkortspåföljdssystemet.....	32
	Bilskoletillstånd.....	34
	Utländska körkort.....	35
4	PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	35
4.1	Ekonomiska konsekvenser för medborgarna	35
	Förnyandet av körkortet	35
	Förarutbildningen.....	36
	Mopedkortet	36
	Undervisningen i bilskola i kategori B.....	37
	Undervisningen med undervisningstillstånd i kategori B	37
	Inverkan på hur eleverna klarar examen	37
4.2	Konsekvenser för myndigheterna	37
	Förarexamensmottagare	39
	Postningen av körkort.....	39
	Rätt för försvarsmakten att godkänna prov för grundläggande yrkeskompetens....	39
4.3	Konsekvenser för miljön.....	40

4.4	Konsekvenser för företagsverksamheten	40
	Bilskolorna	40
	Konsekvenser beträffande efterfrågan på mopeder	41
4.5	Samhälleliga konsekvenser	41
5	BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	42
5.1	Beredningsskeden och beredningsmaterial	42
	Inledning	42
	Mopedarbetsgruppen	42
	Arbetsgruppen för införande av körkortsdirektivet	42
	En reform av förarutbildningen i kategori B	42
	Gruppen unga förare	43
5.2	Remissyttranden och hur de har beaktats	43
	Remissyttrandena om utkastet till proposition	44
6	SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER	46
	DETALJMOTIVERING	48
1	LAGFÖRSLAG	48
1.1	Körkortslag	48
	1 kap. Allmänna bestämmelser	48
	2 kap. Körkortskategorier och körrätt	48
	3 kap. Körkortstillstånd och hur körkort beviljas	52
	4 kap. Förarutbildning	61
	5 kap. Föreexamen	65
	6 kap. Övriga körkort och utländska körkort	66
	7 kap. Körförbud och andra påföljder	68
	8 kap. Bilskola och trafikläraartillstånd	72
	9 kap. Särskilda bestämmelser	75
	10 kap. Ikraftträdande	76
1.2	Lag om ändring av vägtrafiklagen	79
1.3	Lag om upphävande av vissa bestämmelser i vägtrafiklagen	80
1.4	Lag om ändring av lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare	80
1.5	Lag om ändring av lagen om yrkeskompetens för taxiförare	80
1.6	Lag om ändring av lagen om fordonstrafikregistret	81
1.7	-1.8 Lag om ändring av strafflagen och lag om ändring av lagen om ordningsbottsförseelser	81
2	NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	82
3	IKRAFTTRÄDANDE	83
4	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	84
	Författningsnivå	84
	Begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna	85
	Jämlikhet, personlig integritet och trygghet	85
	Skydd för privatlivet	86
	Rätt att skaffa försörjning genom yrke och näring	87
	LAGFÖRSLAG	91
	Körkortslag	91
	om ändring av vägtrafiklagen	127
	om upphävande av vissa bestämmelser i vägtrafiklagen	129
	om ändring av lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare	130
	om ändring av lagen om yrkeskompetens för taxiförare	132

om ändring av 9 § lagen om fordonstrafikregistret	134
om ändring av 2 a kap. 9 § 2 mom. i strafflagen	135
om ändring av 4 § i lagen om ordningsbotsförelser	136
BILAGOR	137
PARALLELTEXTER	137
om ändring av vägtrafiklagen	137
om upphävande av vissa bestämmelser i vägtrafiklagen	149
om ändring av lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare	158
om ändring av lagen om yrkeskompetens för taxiförare	162
om ändring av lagen om fordonstrafikregistret	164
om ändring av 2 a kap. 9 § i strafflagen	165
om ändring av 4 § i lagen om ordningsbotsförelser	167

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

I Finland är bestämmelserna om körkort i 5 kap. i vägtrafiklagen (267/1981) rätt sparsamma. Merparten av bestämmelserna finns i statsrådets körkortsförordning (845/1990) på förordningsnivå. Främst detaljerade bestämmelser om förarutbildningen och förarexamen finns i trafikministeriets beslut på förordningsnivå om tillämpning av körkortsförordningen (846/1990). Bestämmelser på förordningsnivå reglerar alltså sådana grunder för medborgerliga rättigheter och skyldigheter som enligt grundlagen ska regleras på lagnivå. Till den delen motsvarar bestämmelserna alltså inte grundlagens krav.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/126/EG om körkort, det så kallade tredje körkortsdirektivet (*nedan kallat körkortsdirektivet*), ska fortsätta utvecklingen mot en harmoniserad lagstiftning och praxis i unionen avseende körkort. Harmoniseringsåtgärderna hänför sig särskilt till körkortsblanketten och dess säkerhet, till körkortskategorierna, till att körkortet i högre grad avläggs stegvis, till minimiålderskraven för körkort och till kraven på förnyelse av körkort. De ändringar i körkortslagstiftningen som direktivet förutsätter ska utfärdas senast den 1 januari 2011 och tillämpas från och med den 19 januari 2013.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden (*nedan kallat tjänstedirektivet*) antogs i december 2006 i syfte att genom avveckling av tillståndssystem och andra etableringsbegränsningar främja tjänsteleverantörernas etableringsfrihet och den fria rörligheten för tjänster. Genomförandet av direktivet förutsätter att det finska systemet med bilskolettillstånd justeras åtminstone avseende tillståndens kontinuitet, behörighetsområde och giltighetstid.

Till följd av att körkortsbestämmelserna har ändrats flera gånger sedan de utfärdades

är lagstiftningen tämligen splittrad och svårtydd. Ändringarna som krävs för att genomföra körkortsdirektivet förutsätter en revidering av det nuvarande körkortssystemet till väsentliga delar, vilket i tillägg till det som tidigare anförts talar för en totalreform av lagstiftningen. Av den anledningen föreslås det i propositionen att en ny lag stiftas.

I propositionen ingår förslag som gäller nationella behov av att utveckla bestämmelserna, såsom förslagen om förarutbildning för mopedkörkort, en reform av förarutbildningen i kategori B och om utvidgade grunder för körkortspåföljder vid upprepade trafikförseelser.

Det är meningen att endast bestämmelser och krav som gäller körkort ska ingå i körkortslagen. Andra krav som ställs på förare utöver kravet på körkort, såsom särskild kompetens för lastbils- och bussförare och förutsättningarna för den kompetensen regleras i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007; *nedan kallad yrkeskompetenslagen*). I den lagen föreskrivs det om kraven för att få köra tunga fordon i andra än vissa specialuppdrag eller i privat bruk. Kraven för att få köra buss i privat bruk är strängare; för att få köra buss för andra transporter än för transport med egen buss av personer som bor i samma hushåll krävs det alltid även yrkeskompetens utöver körkortet. Yrkeskompetens inverkar i viss mån på ålderskraven för körkort för tunga fordon.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Bestämmelserna om körkort och körrätt

Gällande körkortslagstiftning utgår från bestämmelserna i 5 kap. i vägtrafiklagen samt i körkortsförordningen och trafikministeriets beslut om tillämpning av den.

I vägtrafiklagen ingår de grundläggande bestämmelserna om allmänna krav på förare, om körkortstillstånd, körrätt och förutsättningarna för att få körrätt och körrättens giltighetstid, om utlämnande av körkort, överlämnande av fordon att köras av någon annan, tillstånd att hålla bilskola samt undervisnings- och övningstillstånd för avläggande av körkort, kontroll av förarens körskicklighet och hälsotillstånd samt läkarnas anmälningar om hälsotillstånd, körförbud och andra påföljder. Bestämmelserna på lägre nivå har utfärdats med stöd av det allmänna bemyndigandet i lagen och de till lagen senare fogade uttryckliga bestämmelserna om bemyndigande.

Vägtrafiklagen trädde i kraft den 1 april 1982 och lagens bestämmelser har ändrats i olika sammanhang genom åren. Kapitlet om förare förnyades 1990.

Körkortsförordningen trädde i kraft vid ingången av oktober 1990 och är den viktigaste körkortsförordningen. I förordningen ingår bestämmelser om körkortet och utlämnande av körkort, ansökan om och beviljande av körkortstillstånd, om körkortskategorierna, körrättens omfattning samt om förarutbildningen och förarexamen. I förordningen ingår dessutom bestämmelser om bilskoleverksamhet och erkännande av utländska körkort.

Med trafikministeriets beslut om tillämpning av körkortsförordningen föreskrivs närmare om förarutbildningen, däribland om utbildningspensum, genomförande och skolfordon samt om tidpunkten för avläggande av förarexamen, om körprovet och teoriprovet samt om kraven på fordon som används vid körprov.

Med stöd av bemyndigandena i vägtrafiklagen har det genom förordning av kommunikationsministeriet ytterligare utfärdats närmare bestämmelser till exempel om anteckningarna i körkortet (53/2004) och om dimensioner, konstruktion och utrustning på övningsbanor som används i förarutbildningen samt om godkännande av dem (202/2004).

Om försvarsmaktens körkort föreskrivs i förordning (667/1993) och i försvarsministeriets beslut om tillämpning av förordningen (911/1993).

Körrätt

I 64 § i vägtrafiklagen föreskrivs om behörigheten att köra motordrivna fordon och om körrätten. Enligt bestämmelsen får andra motordrivna fordon än mopeder med låg effekt och motordrivna fordon som är avsedda att styras av gående endast köras av den som har körrätt i fordonets kategori. För körrätt ska körkort avläggas.

Körrätten uppkommer när körkortet eller förarexamensbeviset lämnas ut. Den som har meddelats körförbud eller temporärt körförbud har inte körrätt.

Körkortstillstånd

För att få körkort krävs det körkortstillstånd av polisen. Enligt 70 § i vägtrafiklagen är förutsättningen för att körkortstillstånd ska beviljas att den sökande har en permanent bostät i Finland eller studerar här, att den sökande uppfyller föreskrivna hälsokrav och inte på grund av fortgående missbruk av alkohol eller annat rusmedel ska anses farlig som förare i trafiken.

Körkortstillståndet beviljas av polisen. Enligt behörighetsbestämmelsen i vägtrafiklagen är det polisen på den berörda personens bostätssort som är behörig i körkortsärenden.

Utlämnande av körkort

Om förutsättningarna för utlämnande av körkort föreskrivs i 71 § i vägtrafiklagen. Körkort utlämnas till den som har beviljats körkortstillstånd, uppnått föreskriven ålder och godkänts i förarexamen. Om det är fråga om ändring av ett så kallat första körkort för bil till ordinarie körkort, förutsätts avlagd fördjupningsdel i stället för ny förarexamen. Också i vissa andra fall kan körkort lämnas ut utan krav på ny förarexamen, såsom på grund av ett motsvarande körkort som utfärdats utomlands.

Körkortet lämnas ut av polisen. Det första körkortet för bil lämnas ut av förarexamensmottagaren.

Förarexamen

Bestämmelserna om förutsättningarna för att få delta i förarexamen ingår i 28 § i körkortsförordningen. För att få delta i förarexamen förutsätts enligt huvudregeln att examinandan har erhållit förarutbildning som motsvarar den kategori som examen avser. I förarexamen ingår ett teoriprov och ett körprov. I vissa fall ingår det också ett hanteringsprov. För moped- och traktorkörkort krävs ingen förarutbildning och inte heller något hanterings- eller körprov. Det kan förvisso krävas ett körprov för traktorkörkort, om förarexamensmottagaren anser det nödvändigt. Detaljerade krav som gäller förarexamen ingår också i bilaga II till det gällande körkortsdirektivet.

Förarutbildningen

Bestämmelserna om förarutbildningen och dess innehåll ingår i körkortsförordningen och om utbildningspensum i trafikministeriets beslut om tillämpning av körkortsförordningen. Förarutbildningen omfattar både teori och övningskörning. I vissa fall ingår också manövreringsutbildning i körundervisningen. I utbildningen för körning i svåra förhållanden ingår mörkerkörning och körning på övningsbana inklusive test på halt underlag.

Körkort för bil och motorcykel förutsätter med vissa undantag alltid förarutbildning. För moped- och traktorkörkort krävs utbildning inte. För att få körkort till exempel för personbil krävs det minst 20 timmar teori och 32 körlektioner.

Förarutbildningen för erhållande av kör rätt för bil ges i två etapper. Det första körkortet för bil, det så kallade kortvariga bilkörkortet, utfärdas för två år och för att få byta det till ett ordinarie körkort krävs en fördjupningskurs och felfri körning utan körförbud. Fördjupningskursen omfattar minst fyra timmar teori och åtta körlektioner. Uppföljningen av nya förares förseelser är under en viss tidsperiod strängare vid upprepade trafikförseelser än för andra förare och leder en förseelse tidigare till körförbud.

Förarundervisningskompetens

För att få ge förarutbildning krävs det bilskoletillstånd eller undervisningstillstånd. Dessutom får den som avlägger körkort för motorcykel öva sig i körning med övningsstillstånd av polisen.

Bestämmelser om tillstånden som behövs för utbildning av förare finns både i lagen och i förordningen. Bestämmelserna om bilskoleverksamhet och bilskoletillstånd ingår till största delen i förordningen. I vägtrafiklagen föreskrivs om behovet av bilskoletillstånd, om förarutbildning utan bilskoletillstånd och om återkallande av tillstånd.

För bilskoletillstånd krävs trafiklärartillstånd, erfarenhet av att utbilda förare och säkerhet som ställs för verksamheten utifrån de fordon som används i undervisningen. Om den som söker tillstånd är en juridisk person, hänförs sig de personliga kraven till den utbildningsansvariga föreståndaren på bilskolan.

Tillståndet att hålla bilskola gäller kommunvis, med undantag för förarutbildningen i de allra tyngsta fordonskategorierna. Undervisning för körkort för buss eller lastbilsdragna fordonskombinationer får omfatta hela landet. Bilskoletillstånd gäller fem år i sänder. Det finns drygt 600 bilskolor med bilskoletillstånd i Finland.

Enligt vägtrafiklagen får förarutbildning ges utan bilskoletillstånd i samband med yrkesutbildning och i inrättningar som utbildar trafiklärare. I yrkesutbildning handlar det om utbildning för att erhålla körkort i kategori C för lastbil, varvid samtidigt körkortet i kategori B avläggs. Samma inrättning som ansvarar för tillsynen av bilskolorna, Trafiksäkerhetsverket, ansvarar också för tillsynen av utbildningen för körkort.

Kör rättens giltighetstid

Föreskrifter om kör rättens giltighetstid finns i 72 § i vägtrafiklagen. Undantaget det tidigare nämnda första körkortet för bil är kör rättens och motsvarande körkort giltiga tills körkortsinnehavaren fyller 70 år. Därefter förnyas körkortet högst fem år i sänder. Ingår kör rätt för lastbil eller buss i körkortet, förnyas det högst två år i sänder enligt den ändring av paragrafen (15/2010) som trädde i kraft den 1 februari 2010. I samband med re-

formen frångicks den övre åldersgränsen på 70 år för bussförare och förare av lastbilsdragna fordonskombinationer.

Hälsokrav på förare och uppföljning av prestationsförmågan

Föreskrifter om hälsokraven som ställs på den som söker om körkortstillstånd och på innehavare av körkort finns i 9 § i körkortsförordningen. Paragrafen innehåller kraven på synskärpa och synfält. För lastbils- och bussförare gäller också hörselkrav. Avseende övriga krav hänvisas till III kap. i gällande körkortsdirektiv om att den sökande inte lider av lyten, sjukdomar eller handikapp som väsentligt försämrar den sökandes förmåga att köra fordon. I bilagan föreskrivs till exempel om inverkan av hjärt- och kärlsjukdomar, diabetes, neurologiska sjukdomar samt droger och mediciner på erhållandet av körkort.

Förarna indelas utifrån körkortskategori i två grupper med olika hälsokrav. Till grupp 1 med lägre krav hör förare av moped, motorcykel, personbil och traktor. Förare av andra fordon hör till grupp 2. Den som söker om körkortstillstånd ska ha ett läkarutlåtande för avläggande av det första körkortet i dessa grupper.

Bestämmelser om hälsokontroll för vissa åldersgrupper av förare finns i 73 § i vägtrafiklagen. Förare ska vid 45 års ålder uppvisa intyg över att kraven på synförmågan uppfylls. Detta kan påvisas genom ett intyg av läkare eller optiker. Buss- och lastbilsförare ska uppvisa läkarintyg vid 50, 55, 60 och 65 års ålder och alla förare ska uppvisa läkarutlåtande vid förnyelse av körkort från det de fyller 70. I 73 a § i vägtrafiklagen ingår en bestämmelse om läkares anmälningar till körkortsmyndigheterna, om körkortsinnehavarens hälsotillstånd är nedsatt annat än tillfälligt så att hälsokraven för körkort inte uppfylls. Anmälan får göras oavsett den berörda personens samtycke.

I 73 och 95 § i vägtrafiklagen ingår bestämmelser om kontroller över hur förarens hälsotillstånd inverkar på kör- och prestationsförmågan eller om krav på uppvisande av nytt läkarutlåtande.

Körkort

Kraven som gäller körkortsblanketten ingår i 4 § i körkortsförordningen. Det förutsätts att körkortet stämmer överens med Europeiska unionens mall för körkort enligt bilaga 1 a till rådets direktiv 91/439/EEG (*EU-körkort*). Sedan 1998 har ett EU-körkort av plast i storleken av ett kreditkort varit i bruk.

Anteckningarna om villkor och inskränkingar i körkortet anges i kodform. Koderna är antingen harmoniserade EU-koder (till exempel 01 för skyldigheten att använda glasögon) eller nationella koder som endast används i Finland (till exempel 103 för körkortsdubblat). Om anteckningar i körkort föreskrivs i kommunikationsministeriets förordning (53/2004).

Körkort som utfärdats före denna tidpunkt är inom ramen för sin giltighetstid fortfarande i kraft och de godkänns också i de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen och i stater som hör till Europeiska ekonomiska området (*EU- och EES-staterna*). Vid utgången av 2009 var ca 2,1 miljoner (61 %) av alla 3,5 miljoner giltiga körkort EU-körkort, 848 000 (24 %) körkort i storleken A7 och 540 000 (15 %) gamla körkort i papp.

Alkolåskörkort

Den som misstänks för rattfylleri kan hos polisen i stället för körförbud begära övervakad körrätt enligt 79 a § i vägtrafiklagen. Föreskrifter om den övervakade körrätten finns i lagen om alkolåsövervakad körrätt (439/2008). Alkolåskörkortet som ingår i den övervakade körrätten beviljas inte om rattfylleriet beror på körning under påverkan av rusmedel eller om den berörda personen redan av någon annan orsak har meddelats körförbud eller inte är varaktigt bosatt i Finland.

För att beviljas ett alkolåskörkort krävs det att ett alkolås monteras i fordonet och att föraren besöker läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården om behandling angående användningen av rusmedel. En bil med alkolås går inte att starta om föraren är berusad. Den som har övervakad körrätt får endast köra det fordon som finns anmält hos polisen och antecknat i fordonstrafikregistret. Den övervakade ska lämna in sitt körkort till polisen för den tid alkolåskörkortet är giltigt.

Körkortskategorierna

Föreskrifter om körkortskategorierna finns i 5 § i körkortsförordningen. Enligt förordningen är körkortskategorierna och åldersgränserna för dem (10 §) följande:

Kategori M, till vilken hör mopeder, med undantag av mopeder med låg effekt, och lätta fyrhjulingar. Kategori M är nationell och åldersgränsen för den är 15 år. Kör rätt i kategori M ingår i alla andra kategorier utom i kategori T (7 §). Denna kategori infördes vid ingången av år 2000. De som fyllt 15 år före denna tidpunkt och som i enlighet med då gällande bestämmelser uppnått förarkraven för moped får fortfarande köra moped utan att det krävs körkort. Däremot får lätta fyrhjulingar inte köras utan körkort. Examenskravet i kategori M utgörs av ett teoriprov, förarutbildning krävs inte.

Till kategori A1 hör motorcyklar med en cylindervolym om högst 125 cm³ och en effekt om högst 11 kW. Ålderskravet för detta körkort är 16 år. För avlagd förarexamen krävs erhållen förarutbildning. För att få körkortet får man också övningsköra med övningstillstånd av polisen.

Till kategori A hör övriga motorcyklar. Under de två första åren från erhållandet av kör rätt får enligt begränsningen i 8 § i körkortsförordningen endast köras motorcyklar med en effekt om högst 25 kW eller med ett förhållande mellan effekt och egenvikt på högst 0,16 kW/kg. Ålderskravet för detta körkort är 18 år. När ålderskravet uppfylls får ett körkort i kategori A1 på begäran bytas ut till ett körkort i kategori A. Vid minst 21 års ålder får förarexamen för körkort i kategori A avläggas utan nämnda begränsning. Motorcykeln som används vid provet ska ha en effekt på minst 35 kW.

Till kategori B hör personbilar, paketbilar och andra fordon med en totalvikt av högst 3500 kg och med plats för högst åtta personer utöver föraren. Till denna kategori hör också kombinationer vilkas dragbil hör till denna kategori och i vilka släpfordonets totalvikt är högst 750 kg eller hela kombinationens totalvikt högst 3500 kg och släpfordonets totalvikt inte överstiger dragbilens egenvikt. Övriga kombinationer vilkas dragbil hör till ka-

tegori B, förutsätter kör rätt i kategori BE. Åldersgränsen är 18 år. För rätt att delta i examen för kategori B krävs förarutbildning. Efter erhållet körkort ges utbildningens fördjupningsdel utan krav på ny examen. För rätt att delta i examen för kategori BE krävs inte förarutbildning.

Till kategori C1 hör lastbilar och andra fordon med en totalvikt som överstiger 3500 kg men inte 7500 kg och som har plats för högst åtta personer utöver föraren, samt de fordonskombinationer vilkas dragbil hör till denna kategori och i vilka släpfordonets totalvikt är högst 750 kg.

Till kategori C hör lastbilar och andra fordon med en totalvikt som överstiger 3500 kg och fordonskombinationer vilkas dragbil hör till denna kategori och i vilka släpfordonets totalvikt är högst 750 kg samt trafiktraktorer inklusive till dem kopplade släpfordon. Åldersgränsen är 18 år och för rätt att delta i examen krävs erhållen förarutbildning. I utbildningspensumet kan avlagt lägre lastbilskörkort räknas till godo. Kravet på kategori C för trafiktraktorer är ett nationellt krav.

Till kategorierna C1E och CE hör på motsvarande sätt fordonskombinationer vilkas dragbil är en lastbil och släpfordonets totalvikt överskrider 750 kg. En fordonskombination i kategori C1E med en totalvikt som överskrider 12 000 kg räknas till kategori CE. Åldersgränsen är 18 år och för rätt att delta i examen krävs det utbildning. I utbildningskraven kan lägre lastbilskörkort eller utbildning för yrkeskompetens räknas till godo.

Till kategori D1 hör bussar och andra fordon med plats för fler än åtta men inte fler än 16 personer utöver föraren samt de fordonskombinationer i vilka släpfordonets totalvikt är högst 750 kg. Åldersgränsen är 21 år, men undantag kan göras genom krav på yrkeskompetens och yrkesutbildning. För rätt att delta i examen krävs erhållen förarutbildning. I utbildningspensumet kan tidigare avlagt lastbilskörkort räknas till godo.

Till kategori D hör bussar och andra fordon med plats för fler än åtta personer utöver föraren och fordonskombinationer i vilka släpfordonets totalvikt är högst 750 kg. Åldersgränsen är 21 år, men undantag kan göras

genom krav på yrkeskompetens och yrkesutbildning. För rätt att delta i examen krävs erhållen förarutbildning. I utbildningspensumet kan avlagt lägre busskörkort eller lastbilskörkort räknas till godo.

Till kategorierna D1E och DE hör fordonskombinationer i vilka släpfordonets totalvikt överstiger 750 kg. En fordonskombination i kategori D1E med en totalvikt som överskrider 12 000 kg hör till kategori DE. Minimialdern är 21 år. För rätt att delta i examen krävs inte utbildning. Förarexamen i kategori CE berättigar också till körrätt i kategori D1E eller DE, om föraren har körkort för motsvarande dragbil.

Till kategori T hör traktorer, med undantag av trafiktraktorer, samt motorredskap och snöskotrar inklusive till dem kopplade släpfordon. Åldersgränsen är 15 år. Examenskravet är ett teoriprov och för rätt att delta i examen krävs inte utbildning. Kategori T är en nationell kategori och körrätten i denna kategori ingår i alla andra kategorier utom i kategori M. Körrätten för fordon i kategori T har inte harmoniserats på EU-nivå.

Körkortspåföljdssystemet

Allmänt

I vägtrafiklagen föreskrivs det om körkortspåföljder som kan bestämmas utöver en straffrättslig påföljd. För de allra lindrigaste förseelserna kan polisen ge föraren en muntlig eller en skriftlig anmärkning som inte inverkar på körrätten.

Domstolen kan meddela körförbud, som också kan vara villkorligt, och polisen kan meddela körförbud eller i dess ställe ge en varning på grund av återkommande förseelser. När en påföljd bestäms beaktas antalet förseelser eller brott och hur allvarliga de är.

Körförbud kan tillgripas också när de hälsomässiga förutsättningarna för körrätt saknas. Förbudet meddelas av polisen att gälla tills vidare. Körrätten upphör om den inte har satts i kraft på nytt inom fem år.

Körförbud

Körförbudet är en säkringsåtgärd som riktar sig mot körrätten i syfte att hindra for-

donsförare från att delta i trafiken när förutsättningarna för detta anses saknas. Effekten av ett körförbud bygger dels på dess förebyggande verkan och risken att åka fast, dels på längden som varierar efter hur klandervärd trafikbeteendet är. Påföljdens effekt höjs också av att det omedelbart verkställs.

Enligt 75 § 1 mom. i vägtrafiklagen meddelar domstolen körförbud för de allvarligaste trafikbrotten vilka är rattfylleri, grovt rattfylleri och grovt äventyrande av trafiksäkerheten. För andra brott och förseelser i trafiken meddelas körförbudet av polisen.

Med stöd av 75 § 2 mom. 3 och 4 punkten i vägtrafiklagen får polisen genom administrativt beslut meddela en körrättsinnehavare körförbud för en enskild gärning, om innehavaren har gjort sig skyldig till äventyrande av trafiksäkerheten enligt 23 kap. 1 § i strafflagen (39/1989) på ett sätt som tyder på allvarlig likgiltighet för trafiksäkerheten eller till förande av fortskaffningsmedel utan behörighet enligt 23 kap. 10 § i strafflagen. Äventyrande av trafiksäkerheten förutsätter brott mot vägtrafiklagen eller fordonslagen (1090/2002) eller med stöd av dem utfärdade bestämmelser på ett sätt som är ägnat att äventyra någon annans säkerhet. I rättspraxis har detta exempelvis ansetts innebära underlåtelse att iaktta väjningsplikt eller att hålla den lagenliga körlinjen (HD-prejudikat: KKO:1996:107).

Enligt 75 § 2 mom. 5 punkten i vägtrafiklagen får polisen meddela en körrättsinnehavare körförbud också för andra brott och förseelser i trafiken som upprepas inom en viss tid. Grunden för meddelande av körförbud är att den berörda personen minst tre gånger inom ett år eller fyra gånger inom två år gör sig skyldig till förseelser enligt vägtrafiklagen. Polisen ingriper snabbare när det gäller förseelser av nya förare. Två förseelser inom ett år eller tre inom två år leder till körförbud. Enligt 78 § 4 mom. i vägtrafiklagen ska körförbudet i dessa fall verkställas omedelbart efter det att beslutet om körförbud har fattats. Den berörda föraren får en påminnelse i enlighet med 75 § 4 mom. i vägtrafiklagen när körförbud kan meddelas efter följande förseelse.

Förseelser enligt 75 § 2 mom. 5 punkten i vägtrafiklagen är gärningar som är straffbara

enligt vägtrafiklagen, äventyrande av trafik-säkerheten enligt 23 kap. 1 § i strafflagen och smitning i vägtrafik enligt 11 §, fordonsförseelser enligt 96 § 1 mom. i fordonslagen, brott mot bestämmelserna om yrkeskompetens av lastbils- och bussförare enligt 24 § i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007)) och detektorförseelser enligt 3 § 1 mom. 1 punkten i lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen (546/1998). Av gärningarna som straffas med ordningsbot beaktas endast fortkörningsförseelser.

Längden på körförbud som meddelas av polisen är minst en och högst tre månader. Minimitiden för körförbud som meddelas av domstol är graderad från en månad till ett år och maximitiden är fem år.

När körförbudets längd bestäms ska enligt 78 § 3 mom. i vägtrafiklagen de verkningar beaktas som åtgärden har avseende utkomst och nödvändigt behov av att röra sig i trafiken för den som förbudet gäller och som avdrag ska den tid beaktas som föraren på grund av gärningen som orsakade körförbudet har saknat körkort eller så ska körförbudspåföljden utifrån det temporära körförbudets längd anses ha avtjänats i sin helhet.

År 2008 meddelade domstolarna ca 23 000 absoluta körförbud och 2007 uppgick antalet till 27 024.

Före 2005 hade endast maximitider för körförbud föreskrivits. Körförbudens längd ansågs dock inte i tillräckligt hög grad återspegla hur klandervärda trafikbrotten var eller den fara de orsakade i trafiken. Av den orsaken fastställdes minimitider för körförbudet genom ändringen av trafiklagen (1103/2004) som trädde i kraft i mars 2005.

Enligt statistik från Trafiksäkerhetsverket är de körförbud polisen meddelar i regel under tre månader. Åren 2001–2009 var längden på i genomsnitt 97 % av alla körförbud som meddelades på grund av upprepade förseelser högst tre månader. Som en följd av lagändringen meddelades inte längre under en månads körförbud, men trots det var i genomsnitt 95,3 % av alla körförbud som 2005–2009 meddelades på grund av upprepade förseelser till längden högst tre månader och i genomsnitt meddelades ca var fjärde körförbud av minimilängd. Också 98 % av de

körförbud som hade meddelats för en gärning som tyder på allvarlig likgiltighet för trafik-säkerheten var av en längd på högst tre månader.

När en förare gör sig skyldig till trafikbrott kan polisen ingripa i körrätten också med ett temporärt körförbud och vid trafikövervakning omhändertar körkortet. Med stöd av 76 § 1 mom. 3 punkten i vägtrafiklagen kan den som har körrätt meddelas temporärt körförbud, om det finns sannolika skäl att misstänka att föraren har gjort sig skyldig till en enligt 23 kap. 1 § i strafflagen straffbar gärning som tyder på allvarlig likgiltighet för trafik-säkerheten eller till förande av fortskaffningsmedel utan behörighet eller om förutsättningarna för körförbud som meddelas av polisen annars föreligger.

Med stöd av 76 § 1 mom. 4 punkten i vägtrafiklagen får polisen också meddela den som har körrätt temporärt körförbud på den grund att det är uppenbart att körförmågan på grund av sjukdom eller skada eller av någon annan sådan orsak har försämrats i sådan utsträckning att den övriga trafiken utsätts för väsentlig fara om körningen fortsätter och det därför inte kan anses tillräckligt att enbart utreda hälsotillståndet genom att utfärda en tidsfrist för uppvisande av läkarutlåtande.

Vidare får polisen med stöd av 76 § 1 mom. 5 och 6 punkten meddela temporärt körförbud, om den som meddelats övervakad körrätt under prövotiden återtar sin begäran om övervakning eller om det finns skäl att misstänka att den som har körrätt har brutit mot en inskränkning i den övervakade körrätten eller har underlåtit att iaktta en skyldighet som hör till den övervakade körrätten. Det temporära körförbudet fortsätter tills domstolen beslutar om den övervakade körrätten enligt lagen om alkoholövervakad körrätt (439/2008).

Villkorligt körförbud

Domstolen kan meddela ett körförbud villkorligt, varvid det inte omedelbart inverkar på den dömdes körrätt. En förutsättning för villkorligt körförbud är enligt 79 § i vägtrafiklagen att körrätten för den som förbudet gäller är nödvändig i yrket eller att det finns något annat särskilt vägande skäl, och att

gärningen inte har medfört fara för andras säkerhet. Ett körförbud som meddelats för en gärning som begåtts under körförbud, temporärt körförbud eller prøvotid kan inte meddelas villkorligt. Ett villkorligt körförbud är lika långt som prøvotiden, alltså minst ett och högst tre år.

Det ska bestämmas att ett villkorligt körförbud verkställs, om den dömden gör sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten, rattfylleri eller grovt rattfylleri. Om en förare inte döms till straff, behöver inte eller körförbudet verkställas. Ett villkorligt körförbud upphör, om det inte inom ett år efter att prøvotiden gått ut har bestämts att det ska verkställas.

År 2007 meddelades det ca 1400 villkorliga körförbud och 2008 ca 1300.

Alkolåsövervakad kör rätt

Enligt 79 a § i vägtrafiklagen ska domstolen i stället för absolut körförbud meddela alkolåsövervakad kör rätt till den som gjort sig skyldig till rattfylleri enligt 23 kap. 3 § 1 mom. i strafflagen eller till grovt rattfylleri enligt 4 § 2 och 3 punkten, om den som meddelats körförbud begär det. Körförbudet meddelas då villkorligt.

Ett alkolåskörkort berättigar endast till att köra fordon som är försedda med alkolås och vilkas registreringstecken har förts in i uppgiftarna om den övervakade i fordonstrafikregistret. Alkolåset ska vara installerat under den prøvotid för körförbudet som domstolen meddelat, i minst ett och högst tre år. Den övervakade körrätten upphör när prøvotiden för det villkorliga körförbudet går ut.

Domstolen ska med stöd av 79 a § 2 mom. i vägtrafiklagen återkalla en övervakad kör rätt och bestämma att ett villkorligt körförbud ska verkställas, om den övervakade under prøvotiden återtar sin begäran om övervakning, utan godtagbar orsak bryter mot inskränkningarna i den övervakade körrätten eller underlåter att fullgöra en skyldighet som hör till den övervakade körrätten. Förfarandet är detsamma om den övervakade gör sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten, till rattfylleri eller grovt rattfylleri. Övervakad kör rätt kan dock inte meddelas på

nytt för en gärning som begås under tiden för övervakad kör rätt.

År 2008 beviljades 249 personer alkolåskörkort. I maj 2010 fanns det ca 400 giltiga alkolåskörkort. Inalles har det beviljats ca 900 alkolåskörkort.

Varning

En varning är en sekundär påföljd i förhållande till ett körförbud. Föreskrifter om förutsättningarna för att ge varning finns i 80 § i vägtrafiklagen.

Polisen kan ge varning i stället för att meddela körförbud, om den som har kör rätt har gjort sig skyldig till att köra ett fortskaffningsmedel utan behörighet eller till sådana andra gärningar som beaktas vid upprepning inom en viss tid. Dessutom förutsätts att varning är nödvändig utifrån körrättsinnehavarens utkomst eller behov av att röra sig i trafiken och att gärningarna inte anses tyda på likgiltighet för bestämmelserna om vägtrafik eller för de påföljder som innehavaren har ådömts eller bestämts för brott mot. En grund för användning av varning kan enligt lagens förarbeten (RP 104/2004 rd) vara en av körrättsinnehavaren beroende familjemedlems nödvändiga transportbehov.

Åren 2001—2004 gavs i medeltal 2600 varningar om året. Genom ändringen av vägtrafiklagen som trädde i kraft i mars 2005 stärktes körförbudets ställning som primär körkortspåföljd genom att polisens möjlighet att använda varning i stället för körförbud begränsades. Lagändringen minskade ändå inte antalet varningar. Antalet har ökat sedan år 2004 så att det 2005—2009 i medeltal gavs 3300 varningar om året. År 2009 gavs inalles 4730 varningar. Varningarna har blivit allmännare därför att det föreskrevs en minimitid för körförbud. Förr kunde körförbuden gälla i en eller två veckor och då blev inverkan på utkomsten och behovet av att röra sig i trafiken en annan än av det nuvarande förbudet på minst en månad.

Anmärkningar

Polisen kan ingripa i lindrigare förseelser, såsom mindre fortkörningar, genom att ge föraren en muntlig eller en skriftlig anmärk-

ning. Primärt ges anmärkningarna skriftligt, men i undantagsfall kan de ges också muntligt, till exempel när det blir rusning vid de platser där trafikövervakningen stoppar fordon.

Skriftliga och muntliga anmärkningar förs inte in i informationssystemet för polisärenden (Patja-systemet), men kontorsprogrammet för automatisk trafikövervakning registrerar också anmärkningar. Anmärkningar inverkar inte på körrätten.

Utländska körkort

Erkännande av utländska körkorts giltighet

Bestämmelserna om utländska körkorts giltighet ingår i 107 § i vägtrafiklagen. Närmare bestämmelser ingår i körkortsförordningen. Utländska körkort erkänns beroende på om de har utfärdats i en annan EU- eller EES-stat, i en stat som har tillträtt internationella vägtrafikkonventionen från Genève eller Wien eller om de har utfärdats någon annanstans.

Körkort som har utfärdats i en annan EU- eller EES-stat

Giltiga körkort som har utfärdats i andra EU- eller EES-länder erkänns medföra rätt att köra i Finland och de kan bytas ut till motsvarande finskt körkort utan avläggande av förarexamen eller uppvisande av läkarutlåtande. Giltigheten gäller de harmoniserade körkortskategorierna och körrätten enligt dem. Förutsättningen för att körkortet ska kunna bytas ut är att innehavaren är stadigvarande bosatt i Finland eller studerar här och att studierna har räckt längre än sex månader. Körrätt föreligger inte om körkortinnehavaren har meddelats körförbud i någon annan EU- eller EES-stat.

Körkort som har utfärdats i konventionsstaterna

Körkort som har utfärdats i en stat som har anslutit sig till den internationella vägtrafikkonventionen från Genève eller Wien medför rätt att köra i Finland under ett års tid från inresan i landet. Den som kör bilen ska ha fyllt

18 år. Dessutom ska ålderskravet för den aktuella körkortskategorin uppfyllas. När tidsfristen har gått ut får körkortet utan krav på ny förarexamen bytas ut till motsvarande körkort som ger rätt att köra motorcykel och personbil i kategori B. Förutsättningen är att den sökande fyller de övriga kraven för att erhålla körkortet och i minst sex månader har kört fordonet i Finland. Ett körkort som har utfärdats i en konventionsstat erkänns endast om den som erhållit kortet inte bodde stadigvarande i Finland när kortet beviljades. Till konventionsstaterna hör ett stort antal stater.

Övriga utländska körkort

Körkort som har utfärdats någon annanstans utomlands medför inte rätt att köra i Finland. Polisen kan dock ge innehavaren av ett sådant körkort ett så kallat temporärt körkort som medför rätt att köra en motsvarande motorcykel eller bil i Finland i ett års tid.

2.2 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen utomlands och i EU

EU:s körkortsdirektiv

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/126/EG om körkort (*III körkortsdirektivet*) antogs den 20 december 2006. Syftet med direktivet är att fortsätta harmoniseringen av de europeiska körkortsreglerna för att främja den fria rörligheten. Körkortsdirektivets särskilda mål är att harmonisera förfarandena för förnyelse av körkort, att öka körkortens säkerhet genom att minska möjligheterna till förfalskning.

Körkortsblanketten

Bilaga I till direktivet innehåller bestämmelserna för körkort enligt EU-mallen och kortens säkerhetsdetaljer. Genom direktivet inför alla medlemsstater ett enda körkort i plast av kreditkortsstorlek. Alla körkort som används i medlemsstaterna och inte motsvarar de nya kraven vara utbytt senast den 19 januari 2033 (artiklarna 1 och 3 i direktivet).

Ömsesidigt erkännande

Enligt direktivet ska körkort som är utfärdade av medlemsstaterna erkännas ömsesidigt (artikel 2), men medlemsstaterna ges nu rätt att begränsa giltighetstiden för sådana körkort som inte är i enlighet med direktivets tidsfrister till två år från det innehavaren förlade sin permanenta bosättningsort till landet (artikel 11). Enligt en i direktivet uttryckligen införd princip får var och en inneha endast ett körkort (artikel 7.5 led a). När körkortet byts ut förutsätts det till exempel fortfarande att det tidigare körkortet med angivande av grunden returneras till det utfärdande landet.

Nya körkortskategorier

Det införs en ny harmoniserad körkortskategori AM som medför rätt att köra moped och lätt fyrhjuling. Den harmoniserade åldersgränsen för kategori AM är 16 år, men nationella avvikelser är tillåtna ned till 14 år eller upp till 18 år (artikel 4.2 och 4.6 led a). Som ny motorcykelkategori införs A2, som motsvarar det nuvarande begränsade körkortet i kategori A för de två första åren. Effektbegränsningen för motorcyklar stiger från 25 kW till 35 kW och det blir förbjudet att begränsa den ursprungliga effekten. Effekt/viktförhållandet i kategori A 1 justeras och i denna kategori inkluderas trehjulingar med en effekt av högst 15 kW. I kategori A inkluderas trehjulingar med en högre effekt än 15 kW.

Åldersgränserna för motorcykelkörkort

Den harmoniserade åldersgränsen för kategori A1 är fortfarande 16 år och 18 för kategori A2, medan den i kategori A stiger till 24, om körkortet avläggs direkt genom examen. Den som har haft ett motorcykelkörkort i minst två år, kan genast få ett kort i en högre kategori med sådan utbildning som avses i direktivet eller genom ett körprov enligt vad medlemsstaten beslutar om förfarandet. Således ska det fortfarande vara möjligt att från 20-års ålder få ett obegränsat körkort i kategori A. I avvikelse från det är dock den nedre åldersgränsen 21 år i kategori A för att köra trehjulingar med en högre effekt än 15 kW. Direktivet tillåter en höjning av den nedre ål-

dersgränsen i kategori A1 upp till 17 eller 18 år, dock kvarhållande modellen för motorcykelkategorierna att de höjs stegvis med två års mellanrum (artikel 4.3 och 4.6 led c i direktivet). I praktiken innebär det att minimiålderskravet för de andra kategorierna höjs i motsvarande grad.

Ändringarna i underkategorierna

De nuvarande underkategorierna C1 och D1 blir egentliga harmoniserade körkortskategorier. Däremot kvarstår kategori B1 som en frivillig underkategori som medför rätt att köra fyrhjuling (artikel 4.4 led a). Den nedre åldersgränsen är 16 år och den kan höjas nationellt till 18 år (artikel 4.6 led b). En bestämmelse har fogats till direktivet om att medlemsstater som nationellt inte inför denna kategori ska kräva körrätt i kategori B för att få köra fyrhjuling.

Fordonskombinationer i kategori B

I kategori B ändras fordonskombinationens definition. Ett B-körkort medför fortfarande rätt att dra släpvagn med en totalvikt på högst 750 kg. Dessutom får man med detta kort dra tyngre släpvagnar, förutsatt att fordonskombinationens tillåtna totalvikt inte överstiger 4250 kg, men om fordonskombinationen överstiger 3500 kg ska medlemsstaten för körrätt kräva den utbildning eller det körprov som avses i direktivet. Rätten att få köra en sådan fordonskombination ska anges i körkortet med en EU-kod (96). Tyngre fordonskombinationer kräver körkort i kategori BE. I den kategorin är den tillåtna vikten på släpvagnen högst 3500 kg. Kombinationer i BE-kategorin som är tyngre än det stiger till kategori C1E.

Åldersgränser för körkort för tunga fordon

Ålderskraven för lastbils- och bussförare stiger i kategorierna C och D. Körkortsåldern i kategori C stiger till 21 år och i kategori D till 24 år. Åldersgränserna i kategori C1 och D1 kvarstår oförändrade. Motsvarande ålderskrav gäller förare för kombinationer i kategori E, när dragbilen är en lastbil eller en buss. Med bestämmelser om yrkeskompetens

får ålderskraven sänkas. Enligt körkortsdirektivet får åldersgränsen i kategori C sänkas till 18 år och i kategori D till 21 år när det gäller fordon som används för att upprätthålla samhällsordningen och säkerheten och fordon som provas på väg i syfte att göra reparationer eller underhåll, där det inte krävs yrkeskompetens enligt lagen om yrkeskompetens. Undantagsförfarandet får endast användas för nationella behov och är giltigt endast inom respektive medlemsstats territorium. I praktiken kan det till exempel vara fråga om polisens eller brand- och räddningstjänstens körningar och om provkörning som utförs av service- och reparationsföretag (artikel 4.4 led f och g samt 4.6).

Körkortet avläggs stegvis

Enligt artikel 6.1 i direktivet beviljas körkortet stegvis så att körkort för tunga fordonskategorier endast får beviljas den som redan har rätt att köra fordon i kategori B. På motsvarande sätt beviljas ett körkort för fordonskombinationer endast den som redan har rätt att köra dragbilen i fråga. I och med att ålderskraven för tunga fordon nu blir nivåstrukturerade införs motsvarande nivåer också i avläggandet av körkortet.

Körkortens giltighetstider

Körkortet ska enligt direktivet ha en administrativ giltighetstid på 10 eller 15 år i kategorierna AM, A1, A2, A, B1, B och BE, i enlighet med vad medlemsstatens beslutar. I de tunga fordonskategorierna är giltighetstiden fem år. Det är enligt direktivet möjligt att begränsa den administrativa giltighetstiden för nya förarens första körkort, också i de tunga kategorierna, i syfte att på dem tillämpa särskilda trafiksäkerhetshöjande specialåtgärder (artikel 7.2 och 7.3 i direktivet). Likaså kan en medlemsstat när körkort förnyas förkorta den administrativa giltighetstiden för körkortsinnehavare inom sitt territorium som har fyllt 50 år i syfte att tillämpa tätare medicinska kontroller eller andra specialåtgärder.

Uppföljningen av hur förarna uppfyller hälsokraven koncentreras till förnyelsen av körkortet. När ett körkort förnyas ska det säkerställas att förutsättningarna för ett kort fortfa-

rande föreligger. I synnerhet gäller detta förare med körkort för tunga fordon, vilka förutsätts genomgå läkarkontroller. Kontrollerna genomförs enligt de nationella systemen. Bestämmelserna om hälsokraven finns i bilaga III till direktivet. Förutsättningen för att få ett körkort förnyat är att samma krav på permanent bostättningsort eller studier uppfylls som då körkortet utfärdades.

Ikraftträdande av bestämmelserna

Medlemsstaterna ska senast den 1 januari 2011 anta och offentliggöra de lagar, förordningar och administrativa bestämmelser som är nödvändiga för att följa direktivet. De ska tillämpa bestämmelserna från och med den 19 januari 2013. Alla körkort som utfärdas i medlemsstaterna och alla som är giltiga ska fylla direktivets krav senast den 19 januari 2033.

Tjänstedirektivet

Tjänstedirektivet eller Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden antogs den 12 december 2006. Tidsfristen för att sätta i kraft de ändringar direktivet förutsätter i den nationella lagstiftningen var den 28 december 2009. Syftet med tjänstedirektivet är att säkerställa att den inre tjänstemarknaden förverkligas genom avvecklande av marknads hinder, stärkande av tjänstemottagarnas rättigheter som tjänsteanvändare, främjande av tjänsternas kvalitet och genom att skapa ett fungerande administrativt samarbete mellan medlemsstaterna.

Enligt tjänstedirektivet får tillståndsförfaranden som begränsar näringsverksamhet tillämpas endast om de är icke-diskriminerande, motiverade av tvingande hänsyn till allmänintresset och står i proportion till det eftersträvade syftet. Med begreppet tvingande hänsyn till allmänintresset avser unionsdomstolen i sin rättspraxis bland annat skäl som anknyter till allmän ordning, allmän säkerhet, folkhälsan, konsumentskydd, bedrägeribekämpning, skydd av miljö och stadsmiljö samt vägtrafiksäkerheten. Med tillståndsförfarande avses i direktivet ett förfarande som innebär att en tjänste-

leverantör eller tjänstemottagare måste vända sig till en behörig myndighet för att erhålla ett formellt eller ett indirekt beslut om att få tillträde till eller utöva en tjänsteverksamhet. Definitionen omfattar utöver de egentliga koncessionerna olika slag av förfaranden för godkännande, anmälning och registrering som krävs för näringsverksamheten.

Systemen för förarutbildningen i kategori B i olika stater

Sverige

I Sverige sänktes inledningsåldern för övningskörningen som ingår i förarutbildningen 1993 till 16 år från tidigare 17,5 år för att möjliggöra en längre erfarenhet av körning före det självständiga körandet. Samtidigt ändrades också övningskörningen i halt väg-lag. Enligt undersökning har ändringen haft positiv effekt på nya förarens trafiksäkerhet.

Sverige har en lång tradition av kombinerad bilskoleundervisning och undervisning med undervisningstillstånd. Det är sällan man tar hela utbildningen från bilskola, men man tyr sig ändå i allmänhet till bilskolan innan körprovet ska avläggas. I stor utsträckning är det staten som bestämmer innehållet i övningskörningen, men med undantag för övning på bana får sättet att öva väljas fritt. I snitt övningskör man 14 timmar med undervisningstillstånd och ca 14 timmar med professionell undervisning. Merparten av körningen med undervisningstillstånd sker i samband med andra åtgärder och ärenden och i goda körförhållanden. Först närmare körprovet börjar man i allmänhet övningsköra i sämre förhållanden.

I Sverige ska eleven ansöka om övnings-tillstånd och övervakaren om undervisningstillstånd av myndigheterna. Förutsättningen för undervisningstillstånd är minst 24 års ålder och att körkortet varit i kraft i minst fem år. Oftast är det elevens föräldrar som fungerar som övervakare. I Sverige krävs inga separata pedaler för körläraren.

År 2004 infördes ett nytt målprogram som poängterar faktorer som inverkar på ett tryggt körsätt och som fokuserar på främjande av ett förutseende körande.

En annan central ändring som vidtagits är att man har byggt upp ett nytt övningsprogram för den obligatoriska övningen i körning på bana. I stället för att fokusera på att behärska kritiska situationer och tekniska färdigheter riktar programmet in sig på att eleven förstår hur man genom sitt eget sätt att köra kan undvika farliga situationer och inte övervärderar sin egen körskicklighet. Ändringarna i övningen på bana grundar sig delvis på undersökningar från Norge som gav vid handen att övning av enbart tekniska färdigheter i alltför hög grad ökar förarens tilltro till sin egen skicklighet och förmåga och på det sättet indirekt orsakar flera allvarliga trafikolyckor.

Danmark

I Danmark har övningskörningen sedan 1990-talet utgått från en detaljerad och noggrann kursplan, där bland annat de färdigheter fastställs som eleven ska lära sig under övningen. Studieinnehållet poängterar särskilt observation av faror och risker och ett förutseende körsätt. Observation av faror har där inkluderats i körprovet. I Danmark är övningskörning med privatundervisning inte tillåten. Eleven ska delta i minst 26 teorielektioner och få minst 20 timmar övervakad övningskörning i bilskola innan förarexamen får avläggas.

Det har konstaterats att denna förarutbildningsmodell har sänkt risken för olycksfall för förare i åldern 18—19 år.

I denna åldersgrupp har antalet trafikolyckor minskat mera än hos äldre förare. I huvudsak är det olyckorna under det första året av körning som har minskat och kursinnehållet har ansetts ha en klar inverkan på antalet olyckor. Bedömningen är att man har lyckats undvika uppskattningsvis 50—150 personskador i trafikolyckor per år.

Norge

Efter en utvärdering 1988 frångick Norge systemet med förarutbildning i två steg. Den första delen innehöll teoretiska och praktiska övningar, som även innefattade körning på bana med halt underlag och i mörker. Den delen avslutades med ett körprov, varefter

eleven beviljades två års körrätt. I den andra delen skulle eleverna delta i tre olika kurser och efter avlagda kurser fick de ett permanent körkort. Till den delen hörde inget prov.

I Norge sänktes åldersgränsen för att börja övningsköra till 16 år och de geografiska begränsningarna för privatundervisning avskaffades 1994. Det är obligatoriskt att delta i övningar i bilskola, men det är tillåtet att kombinera det med privatundervisning. I den kombinerade modellen kan eleven skaffa sig mera körerfarenhet före övergången till självständig körning.

Undersökningar visar att den sänkta inledningsåldern för övningskörning inte nämnvärt ökade övningsmängden. Samtidigt har det konstaterats att ett ökande antal oerfarna förare är inblandade i olyckor. Varken den sänkta åldersgränsen eller de andra ändringarna i förarutbildningen kan anses ha gett önskat resultat för att sänka olycksrisken hos nya förare. En faktor som i undersökningar har visat sig ha sänkande effekt på olycksrisken är bland annat tillräckligt mycket övning.

Tyskland

I Tyskland utgår förarutbildningen främst från undervisning i bilskola. Alla som deltar i förarexamen måste först avlägga teori- och körutbildning i bilskola.

Enligt kursplanen är förarutbildningen uppdelad i fem delar. I den första delen (grundläggande) går man igenom basfakta om fordonet och hur det ska manövreras, såsom körställning och tekniska förberedelser samt bilens manövreringsanordningar och hur växeln ska användas. I den andra så kallade kompletterande delen ligger tyngdpunkten vid färdigheter i att manövrera bilen, såsom grundläggande färdigheter i att köra, bromsa och backa. I den tredje delen (avancerad) övas självständig körning i olika trafiksituationer, med huvudfokus på tätortskörning. En ytterligare tyngdpunkt i utbildningen är förarens beteende i riskfyllda situationer samt kontroll av bilens kondition och funktion. Utbildningen i den fjärde delen (specialkörning) är koncentrerad på självständig körning i olika trafiksituationer i huvudsak utanför tätorter. Teman för utbildningen är bland annat körning i kurvor, mör-

kerkörning, omkörning, infart på motorväg och utfart därifrån samt fart- och avståndsbe- teende. I den femte delen av förarutbildningen (testfasen) repeteras tidigare övningskörning och simuleras testkörning i trafik. Trafiksituationerna och körrutterna är också mera krävande och mångsidigare än tidigare.

I dagsläget har det i vissa tyska delstater införts en förarutbildningsmodell, där körkortet får avläggas i 17 års ålder, varefter man får köra tillsammans med någon annan. Åldersgränsen för självständig körning är 18 år.

Frankrike

Den franska utbildningsmodellen bygger på en kombination av professionell och privat undervisning. Syftet med den professionella undervisningen är att ge grundläggande kunskap och färdigheter så att eleven med undervisningstillstånd ska kunna inleda övningskörningen och samla körerfarenhet. Övningskörningen får inledas vid 16 års ålder. Innan den övervakade övningen inleds ska eleven avlägga åtminstone 20 bilskolelektioner och ett teoriprov. Med övningstillståndet ska eleven köra minst 3000 km. Övervakaren ska vara minst 28 år gammal. I modellen ingår dessutom två gemensamma träffar mellan elev, övervakare och bilskolelärare. Syftet är handledning för undervisningen och övningskörningen.

Både myndigheter och försäkringsbolag har gjort flera uppföljande undersökningar om hur modellen fungerar. Under de två första åren efter avlagt körkort hålls förarens olycksrisk på relativt låg nivå. Därefter konstateras risken stiga markant. Det goda med modellen anses vara den långa övervakade övningstiden, ackumuleringen av en diger körerfarenhet, goda bilmanövreringsfärdigheter och känslighet för faktorer som inverkar på trafiksäkerheten. Den för emellertid också negativa sidor med sig, såsom alltför stor tilltro till egna färdigheter som en följd av den stora mängden övningskörning.

Storbritannien

I Storbritannien ställs det inga officiella krav på förarutbildningen. Eleven får själv välja att öva självständigt eller utnyttja pro-

fessionell undervisning. Även om det inte krävs någon professionell undervisning deltar de flesta. Körprovet är krävande och för godkänt förutsätts minst 45 timmar handledd övningskörning och 22 timmar självständig övning.

Förutsättningen för temporärt övningstillstånd är minst 17 års ålder. Med tillståndet får eleven övningsköra under övervakning av en annan vuxen (som är minst 21 år och har haft körkort i minst tre år). Före körprovet ska eleven avlägga ett teoriprov, där även farliga situationer och risker i trafiken tas upp.

Elever med övningstillstånd får inte köra på motorväg. Det krävs ingen specialutrustning för övningsbilen. Efter avklarat körprov får eleven ett bevis som medför rätt att inom två år ansöka om ordinarie körkort. I körprovet väljer förarprovaren en av flera på förhand planerade rutter. Till provet hör inte körning på motorväg, men i flera rutter ingår körning på fyrfilig väg.

Förarnas trafikförseelser följs upp under de två första åren och den som gör sig skyldig till flera än sex förseelser blir återremitterad till elevnivå, vilket medför att elevbestämmelser tillämpas på föraren som får köra ensam först efter att ha avlagt körprovet på nytt. Syftet med detta är att motivera nya, oerfarna förare till ett tryggt och lagenligt körbeteende.

Schweiz

I Schweiz får den praktiska övningskörningen avläggas antingen under ledning av en professionell lärare eller med undervisningstillstånd. Körundervisningen utgår till största delen från övning med tillstånd, men nästan varje elev tar dessutom 10—20 körlektioner av en professionell körlärare. Övningsövervakaren ska vara över 25 år och ha haft körkort i minst fyra år.

I körprovet ingår både stadskörning och körning på motorväg. I körprovet underkänns över 40 % av eleverna vid första försöket. En examinand som underkänns fyra gånger i teoriprovet eller tre gånger i körprovet skickas till psykologisk bedömning för utredning av förmågan för körning.

Sedan 2005 har avläggandet av körkort följts av en prøvotid på tre år och under denna tid ska eleven delta i två endagskurser. En förare som under prøvotiden gör sig skyldig till en allvarlig trafikförseelse måste delta i en extra kurs. En förare som gör sig skyldig till två eller flera förseelser förlorar sin temporära körrätt. En förare som deltar i kurserna och inte gör sig skyldig till trafikförseelser under prøvotiden beviljas ett permanent körkort.

Syftet med övergången till en tvåstegsmodell var att förbättra säkerheten för nya förare bland annat genom att utveckla färdigheterna i att observera och bedöma farliga situationer, att bygga upp en realistisk jagbild utifrån egen körerfarenhet och att utveckla ett körsätt som är förenligt med de sociala behoven och miljöbehoven.

Körförbudssystemen i olika medlemsstater

Det finns ingen unionslagstiftning om körkortspåföljder. I vitboken om trafik som Europeiska kommissionen antog 2001 ”Den gemensamma transportpolitiken fram till 2010: Vägval inför framtiden” är målet en straffharmonisering och straffeffekt inom alla Europeiska unionens medlemsstaters territorium. Principen är att straffen för förseelser inklusive påföljder som hänför sig till körkortet ska vara desamma oberoende av förarens nationalitet eller av platsen för förseelsen. Det anses speciellt nödvändigt att bestämmelserna om fortkörning och rattfylleri samt om straff och övervakning harmoniseras.

Medlemsstaterna har sinsemellan ingått ett avtal om erkännande och verkställande av körförbud (rådets akt om upprättande av konventionen om kördiskvalifikationer 98/C 216/01), men det har ännu inte trätt i kraft. Endast några medlemsstater har ratificerat avtalet.

Sverige

Påföljderna som hänför sig till körrätten är enligt svenska körkortslagen (1998:488) återkallande av körkort eller varning.

Körkortet återkallas om körkortsinnehavaren gör sig skyldig till rattfylleri, grov vårds-

löshet i trafik eller till upprepade trafiköverträdelser, med vilket avses att körkortsinnehavaren gör sig skyldig till minst tre förseelser under två år. Lagen nämner även enskilda gärningar som grund för återkallelse, såsom att föraren har överskridit högsta tillåtna hastighet, kört mot rött ljus, underlåtit att iaktta stopplikt eller brutit mot någon annan regel som är väsentlig från trafiksäkerhetssynpunkt. I stället för att återkalla körkortet kan körkortsinnehavaren varnas.

Vid körkortsåterkallelse bestäms en spärrtid inom vilken ett nytt körkort inte får utfärdas. Spärrtiden är minst en månad och högst tre år, men minst ett år om det är fråga om grovt rattfylleri eller allvarlig vårdslöshet i trafik. I praktiken är spärrtiden för körning mot rött ljus i genomsnitt två månader, för grov olovlig körning sex månader, för vårdslöshet i trafik fyra till sex månader och för grov vårdslöshet ett år. Av underlåtenhet att iaktta stopplikt följer i allmänhet en varning, liksom när alkoholhalten i blodet uppgår till högst 0,30 promille (straffbar gräns 0,2 promille). Körkortet återkallas för två månader när alkoholhalten i blodet uppgår till högst 0,36 promille, för sex månader när promillehalten är minst 0,5 och för ett år i fråga om grovt rattfylleri då promillehalten är 1,0.

I Sverige undersöktes alternativet med ett poängsystem (SOU 2000:26), men efter utredningen infördes systemet likväl inte.

Norge

I Norge gäller sedan den 1 januari 2004 ett nytt påföljdssystem för upprepade trafikförseelser. I lagen (Vegtrafikkloven LOV-1965-06-18-4) infördes ett bemyndigande att på förordningsnivå föreskriva om upprepade förseelser och om ett poängsystem. I förordningen bestäms vilka förseelser som leder till poäng (fortkörning, underlåtenhet att iaktta trafikanordningar, olaglig omkörning, försummelse av väjningsplikt). Huvudregeln är att en förseelse ger två poäng. Undantaget är lindrig fortkörning som endast leder till en poäng. För en förare minst åtta poäng inom tre år, dras körrätten in. Körförbudet räcker i allmänhet i sex månader. Vid särskilt förmildrande omständigheter kan ett kortare körförbud meddelas.

Danmark

Danmark införde i början av september 2005 ett system som räknar upprepade trafikförseelser utan poäng. Vissa förseelser som upprepas tre gånger inom tre år leder till körförbud. För nya förare leder två förseelser inom tre år till körförbud och till att föraren måste delta i både teori- och körlektioner.

Tyskland

Också Tyskland använder ett system, där antalet poäng till följd av trafikförseelser kan leda till att körrätten dras in. Poängsystemet infördes i Tyskland redan i början av 1970-talet. Samlar en förare på sig 18 fel-poäng återkallas körkortet. När det fattas beslut om att ett körkort ska återkallas fastställs samtidigt en tidsfrist för nytt körkort, i allmänhet på 6 månader. Poäng ges bland annat för fortkörning, försummelse av väjningsplikt, körning mot rött ljus och för olaglig omkörning. För mindre förseelser ges 1—4 poäng och för allvarligare 5—7 poäng. De allvarligaste 7-poängsgärningarna är äventyrande av vägtrafiken och rattfylleri på över 1,1 promille. Gärningar som räknas som ordningsförseelser ger 1—4 poäng. Enskilda poängbeslut kan inte överklagas. Poängen avförs inom 2—10 år beroende på hur allvarlig förseelsen är.

Man kan minska sitt poängantal genom att delta i kurser. Utbildning kan dock endast en gång inom fem år användas till att minska poäng. Utbildningen blir obligatorisk när poängen uppgår till 14—17. När poängantalet uppgår till en nivå på 8—13 skickas en skriftlig varning till körkortsinnehavaren som uppmanas delta i ett utbildningsprogram.

Frankrike

Domstolen kan enligt prövning meddela körförbud till följd av en enskild allvarlig gärning. En sådan gärning kan vara upprepat rattfylleri eller dödsvållande. Körförbudets längd varierar mellan tre och fem år. Vid allvarligare gärningar är den fem år.

Frankrike har haft ett poängsystem sedan 1992. I det franska systemet har en körkorts-

innehavare 12 poäng som minskar med antalet förseelser. År 2004 förnyades systemet och nya förare föreskrevs inledningsvis ett lägre antal startpoäng. Nya förare får sex startpoäng och om de inte gör sig skyldiga till förseelser under en provotid på tre år, får de fulla 12 poäng. Gör sig en förare skyldig till en poängminskande förseelse under provotiden, börjar en ny provotid på tre år. Vid en minskning på 3—5 poäng ska en ny förare dessutom delta i utbildning.

Olika förseelser har olika poängvärde. Exempelvis för en fortkörning på 20–40 km/h minskas 1—4 poäng, på över 40 km/h 4 poäng och för underlåtan att använda bilbälte en poäng. Gör sig en förare med en och samma gärning skyldig till flera förseelser, kan högst sex poäng dras av på en gång, och motsvarande gräns för allvarigare förseelser är åtta poäng. Går poängen ner till noll, innebär det ett körförbud på 6 månader. Ett poängkonto som har minskat delvis återställs till ursprunglig nivå efter tre förseelsefria år. Genom att delta i utbildning kan en förare höja sitt poängkonto med fyra poäng. Man får delta i utbildningen endast en gång inom två år.

2.3 Bedömning av nuläget

Författningsnivån

Ett specialproblem med körkortslagstiftningen är att författningarna till stor del är på förordningsnivå, vilket inte uppfyller grundlagens krav. På förordningsnivå föreskrivs också om sådana grunder för individens rättigheter och skyldigheter som enligt 80 § 1 mom. i grundlagen ska utfärdas genom lag. Merparten av bestämmelserna är dock på statsrådsförordningsnivå. De har ändrats flera gånger under decenniernas lopp och därför är regelverket splittrat och svårtytt.

Utvecklingsbehoven

En del av vägtrafiklagens bestämmelser härrör från 1980-talet eller rentav tiden före det. Till exempel motsvarar inte bestämmelserna om grunderna för undervisningstillstånd längre behoven i dagens samhälle. Det mest använda tillståndskriteriet är att lärare

och elev är medlemmar av samma familj. I praktiken förutsätts det att lärare och elev ska höra till samma hushåll och bo på samma adress, vilket har visat sig bli problematiskt ju vanligare det är med nyfamiljer. Anvisningar från inrikesministeriet har dock förtydligat beviljandeprocessen. Enligt anvisningarna är olika adresser inte ett hinder för beviljande av tillstånd, om föräldrarna har gemensam omvårdnad. Inte heller provningen enligt ändamålsenlighet för beviljande av undervisningstillstånd behandlar medborgarna jämlikt. Beviljandeprocessen kan variera mellan olika polisdistrikt.

Under årens lopp har man lyckats sänka olycksfallsrisken för nya förare, men allt fortfarande är risken för att råka ut för en olycka med dödlig utgång hög genast i början av förarbanan. Risken sjunker till mera erfarna förarens nivå efter i medeltal fyra år av körning. Sedan 1995 har det inte skett någon förbättring i olycksstatistiken för unga förare och Finland tycks sacka efter trafiksäkerhetens toppländer i Europa. Dessa fakta talar för att förarutbildningen borde utvecklas så att nya förare ges bättre färdigheter än tidigare i självständig körning.

Bestämmelserna om beviljande av bilskolestillstånd och om ansökningshandlingarna är formliga och lämnar inte tillståndsmyndigheterna utrymme för provning. Dessutom har kravet på tillståndsinnehavarens erfarenhet upplevts som ett hinder, i synnerhet i rekryteringen av utbildningsansvariga föreståndare, när tillståndsinnehavaren är en juridisk person. Annat i bilskoletillståndssystemet som kommit upp under årens lopp och som behöver omvärderas är tillståndens kommunbundenhet, kraven på säkerheter och den utbildningsansvariga föreståndarens befattning som huvudsyssla, vilket är förknippat med ett förbud att utan särskild orsak vara ansvarig föreståndare i en annan bilskola.

Mopedkörandet har blivit allt populärare under hela 2000-talet. Det har lett till att mopedbeståndet har vuxit kraftigt och antalet mopedolyckor ökat. Under den här tiden har det dött i genomsnitt 10 mopeder om året och antalet skadade har fördubblats. I början av 2000-talet skadades i genomsnitt 429 mopeder i trafiken. Nu har antalet skadade i

genomsnitt gått upp till 887 om året. År 2008 var 80 % av de skadade 15—17 år gamla. Olyckor orsakade av mopeder ledde 2008 till 3640 trafikskador och 2253 personskador enligt försäkringsbolagens statistik.

I flera sammanhang har det otrygga mopedkörandet och bristerna i mopedkortskräven uppmärksammats och det har krävts förbättringar för att ge förarna bättre teoretiska och praktiska färdigheter att manövrera fordonet och klara sig i trafiken. Riksdagens kommunikationsutskott ansåg i sitt ställningstagande (KoU 10/2007 rd) att det för trafiksäkerhetens skull är nödvändigt att utreda frågorna kring mopedkortet oberoende av en mera omfattande reform av förarutbildningen. I statsrådets trafikpolitiska redogörelse (SRR 3/2008) ingår ett omnämnande om att körutbildningen och avläggandet av körkort ska förnyas. Trafikskyddet tog i november 2007 initiativ till förbättrad säkerhet för mopedkörande och mopedkortsfrågan har också tagits upp i det barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogrammet 2007—2011.

Också körandet med lätta fyrhjulingar har ökat betydligt. År 2005 fanns det ca 2000 registrerade lätta fyrhjulingar och 2009 nästan 6000. Antalet så kallade mopedbilar har ökat mera än modellen med öppen kaross. Också trafikolyckorna med lätt fyrhjuling har snabbt ökat de senaste åren. Antalet olyckor har ökat kraftigare än antalet fordon. När fordonet 2005 var inblandat i 27 skador ersatta från trafikförsäkringen, uppgick antalet motsvarande olyckor 2009 till ca 280. Helt tydligt vållar unga förare av lätta fyrhjulingar allt oftare trafikolyckor. Enligt trafikskaderegistret som förs utifrån den lagstadgade trafikförsäkringen var det år 2005 fyra förare i åldern 15—17 år i lätta fyrhjulingar som vållade skada (totala antalet skadevållare var 16) och 2009 uppgick motsvarande siffra till 112 (totala antalet skadevållare 159).

Förnyandet av systemet för körkortspåföljder och behoven av ändringar har utretts i flera omgångar under 2000-talet. När effekterna av körförbudsmekanismen förbättrades genom ändringarna i vägtrafiklagen, förutsatte riksdagen i sitt uttalande (RP 104/2004 rd – RSv 152/2004 rd) att regeringen vidtar åtgärder för att utifrån en övergripande utredning om körförbudssystemet och dess

grunder skapa ett mera samordnat och lättfattligt system.

Enligt statsrådets principbeslut om förbättrande av trafiksäkerheten (9.3.2006) bör systemet för körkortspåföljder utvecklas så att ett nytt s.k. poängsystem införs för påföljder för upprepade förseelser. Genom det nya systemet kan även underlåtelse att utnyttja skyddsanordningar och vissa andra förseelser beaktas. Dessutom sägs det i beslutet att möjligheterna att koppla poängsystemet till utbildningspåföljder ska utredas.

Yrkesförarna har framfört kritik angående det rättvisa i det nuvarande påföljdssystemet. De upplever ofta att ett körförbud är orimligt, när den förlorade körrätten i detsamma leder till förlorade inkomster. I sitt betänkande 19/2004 rd ställer sig riksdagens kommunikationsutskott inte bakom tolkningen att det professionella inslaget skulle ge yrkesförare rätt att begå fler förseelser än andra förare. När man betänker hur mycket de rör sig i trafiken och därmed påverkar den allmänna trafiksäkerheten bör man kräva minst lika stor laglydighet av dem som av andra förare.

Kommunikationsministeriets promemoria om alternativa sätt att utveckla körförbudssystemet var sommaren 2007 på remiss. Utredningen gällde huruvida det i Finland finns skäl att börja bereda ett räknesätt för förseelser utifrån ett poängsystem och vilka andra metoder det kunde finnas att effektivisera dagens system.

Utlåtandena förordade överlag en förbättring av det nuvarande körförbudssystemet. Fortsatta satsningar på poängmodellen fick stöd i flera utlåtanden, även om det ansågs att det utöver systemets grundstruktur finns många detaljfrågor som bör utredas. I flera utlåtanden konstaterades det att förbättringar låter sig göras även utan en poängsättning av förseelserna. Poängmodellen fick också tydlig kritik. Som alternativ ansågs det mera komplicerat och resurskrävande än det nuvarande systemet. Experter som har forskat i vägtrafik och dess reglering och särskilt i trafiksäkerhet anser inte poängsättning av trafikförseelser motiverad. Undersökningar visar att trafiksäkerhetsnyttan av poängsystemet är rätt liten.

I de länder där poängsättningsystem används har trafikbrott och trafikförseelser po-

ängsatts på mycket olika sätt. I vissa system ges ett fast poängantal för olika gärningar, medan andra system föreskriver minimi- och maximiantal och lämnar prövningen till verkställighetsfasen. Detta ska dock inte anses öka samordningen och tydligheten i systemet. Många system beaktar gärningarna enligt nationella värderingar som inte motsvarar de principer som är etablerade hos oss.

Poängvärden har getts lika väl för rattfylleribrott som för små förseelser (till exempel i Frankrike och Italien). I Finland är det inte motiverat att lindra följderna vare sig för rattfylleribrott eller för grovt äventyrande av trafiksäkerheten, utan körförbud bör kunna meddelas i dessa fall redan utifrån ett enskilt brott. Dessutom bör polisen också fortsatt kunna meddela körförbud för äventyrande av trafiksäkerheten efter en gärning som tyder på allvarlig likgiltighet för trafiksäkerheten.

För de förseelser som i Finland leder till körförbud först då de upprepas, är det inte motiverat att skapa ett nytt system där de differentieras inbördes och ges olika klandervärden, för de är alla sådana som redan i dag beaktas i polisens anvisningar, där körförbudets längd har indelats i tre grupper enligt antal ordningsbot och dagsböter.

I de nordiska länderna används allmänt system som påminner om det finska. Sverige använder inte något poängsystem, i Danmark meddelas körförbud på basis av antalet förseelser och i Norge, där förseelserna är poängsatta, är största delen av förseelserna värda två poäng.

Det är inte sannolikt att en poängsättning av förseelserna skulle ge någon betydande nytta för trafiksäkerheten. Ett poängsatt system skulle helt klart vara mera svårtytt än det nuvarande. I en undersökning från 2007 av Fordonsförvaltningscentralen, föregångaren till Trafiksäkerhetsverket, undersökte man hur välkänt systemet med körkortspåföljder är. Enligt resultatet anses allmänt hela påföljdssystemet tydligt, begripligt och rättvist.

3 Propositionens mål och viktigaste förslag

3.1 Mål

Målet med propositionen är att utveckla körkortsbestämmelserna och körkortsförfarandena för att beakta trafiksäkerhetsbehoven och allmänhetens grundläggande rättigheter. Genom propositionen är det meningen att körkorts- och tjänstedirektivens krav ska genomföras i körkortslagstiftningen.

Trafikolyckorna i vägtrafiken är ett betydande problem för folkhälsan och samhälls-ekonomi. Enligt statistiken är den allmänna utvecklingstrenden beträffande allvarliga trafikolyckor och antal förolyckade långsamt på neråtgående, men de nya förarna utgör dock alltjämt en klar riskgrupp i trafiken. Propositionens centrala mål är att i syfte att minska antalet trafikolyckor öka trafiksäkerheten hos nya moped- och bilförare genom förbättrade färdigheter att köra fordonet i trafiken. I utbildningen ska förarens ansvar i trafiken också för andra trafikanters och den övriga trafikens säkerhet betonas.

Befolkningen blir äldre och den relativa andelen äldre förare i trafiken, också för tunga fordon, ökar betydligt de närmaste åren. Hur förarna beter sig i trafiken vid högre ålder beror primärt på hur de klarar hälsokraven, vilket betyder nya utmaningar för systemet med hälsokontroller. Propositionen har som mål att sådana hälsokontroller avseende körförmågan ska tas fram som i utvärderingen av hälsotillståndet uppmärksammar aspekter förknippade med åldrande, såsom samverkan mellan olika sjukdomar eller mediciner. Från början av februari 2010 frångicks den övre åldersgränsen på 70 år för förare för tunga fordon. I samband med ändringen av vägtrafiklagen (15/2010) förutsatte riksdagen att regeringen vidtar åtgärder för att upprätta ett mångsidigt och tillförlitligt system för bedömning av körförmågan, för att öka forskningen och utbildningen i trafikmedicin, för att gå ut med behövliga råd till de läkare som utför undersökningarna och ordna heltäckande företagshälsovård för yrkeschaufförer och företagare i transportsektorn. För att få transportera passagerare i buss eller köra en lastbilsdragen fordonskombination lastad krävs det innan de nya kontrollerna för bedömning av körförmågan har tagits fram ett utlåtande av en läkare som är insatt i

geriatri om hur hälsokraven uppfylls. Med propositionen strävas det efter att systemet utvecklas så att specialkrav av det här slaget kan avvecklas.

Propositionens mål är att principerna för systemet med läkarundersökningar och uppföljningen av hur hälsokraven avseende körförmågan uppfylls ska kvarstå som de är. Uppföljningen av körförmågan avses dels grunda sig på uttryckliga läkarundersökningar för körkort, dels på läkarnas anmälningar om att förutsättningarna för att uppfylla hälsokraven saknas. Genom ett effektivt anmälningssystem kan behovet att öka antalet läkarundersökningar undvikas. En förutsättning för att systemet ska fungera på den här grunden är att läkarna fackmässigt anmäler om medicinska hinder för körkort, med ambitionen att upprätthålla patientens och den övriga trafikens säkerhet. I propositionen följer körkortsinnehavarens skyldighet att uppvisa läkarutlåtande det nuvarande systemet med åldersgranskningar.

Propositionen har som mål att utveckla körkortspåföljdssystemet utifrån det nuvarande så att även lindrigare förseelser beaktas som påföljdsgrunder när det är motiverat för att upprätthålla och främja säkerheten. Gällande system är enligt utredningar etablerat, vilket för sin del gör att det fungerar enligt målen som ställts på trafiksäkerhetsarbetet.

Genom propositionen ska allmänhetens rättigheter i körkorts- och andra tillståndsförfaranden tryggas, en smidig ärendehantering i körkorts- och andra tillståndsärenden främjas och arbetsmängden och kostnaderna för förvaltningen för att sköta dessa ärenden minskas, vilket som kostnadsdämpande faktor också länder allmänheten till förmån. Unionslagstiftningens krav förutsätter till exempel att förnyelsen av körkort antalsmässigt ökar ansevärt. Genom utvecklade förfaranden kan man minska det extra arbete som förnyelserna medför.

3.2 Alternativen

Yrkesförarna anser de nuvarande körförbud vara orimliga, eftersom förlusten av körkortet oftast tar ifrån dem möjligheten till arbetsförtjänst.

Å andra sidan har det nuvarande påföljds-systemet ett brett understöd. Grundstrukturen, som redan är graderad efter hur allvarlig en gärning är, anses riktig. Likaså det att de allvarligaste trafikbrotten med körförbud som följd behandlas av domstol och att polisen kan meddela körförbud utifrån äventyrande av trafiksäkerheten när gärningen tyder på allvarlig likgiltighet för trafiksäkerheten. I sådana fall bedöms körförbudet utifrån en enskild gärning. Också lagens bestämmelser om längden på körförbudet anses riktiga. Det finns inte heller meningsskiljaktigheter om att endast förarens brott och förseelser kan leda till körförbud eller om att endast gärningar som inverkar på trafiksäkerheten beaktas.

Det är främst vissa tolkningar som har varit problematiska när körförbud meddelas på grund av upprepade förseelser. Det finns en önskan om att i denna grupp kategorisera särskilt lindrig fortkörning, lindrig överlast och lindriga förseelser beträffande kör- och vilotider som mindre värda än andra förseelser.

Det föreslås i lagförslaget att det i prövningen av körförbud utifrån upprepade förseelser tas med också ett antal andra förseelser utöver de nuvarande. Av förseelserna som leder till ordningsbot ska underlåtelse att använda bilbälte, skyddsanordningar för barn eller hjälm i motordrivet fordon beaktas. Att hålla i en mobiltelefon vid körning ska också tas med. Andra nya förseelser som bör beaktas är förseelser samband med sociallagstiftningen inom vägtrafiken och med transport av farliga ämnen.

Eftersom det propositionsenliga större antalet olika förseelser skulle göra påföljdssystemet strängare tog beredningen som alternativ till propositionsförslaget fram ett förslag om att antalet förseelser som leder till körförbud skulle höjas i sammanräkningen av de upprepade förseelserna. Som grund för körförbud ansågs det däremot inte vara motiverat med någon inbördes differentiering eller olika klandervärde för lindrigare förseelser.

Som alternativ övervägdes att körförbud meddelas, om en förare fyra gånger inom ett år eller fem gånger inom två år gör sig skyldig till förseelser föreskrivna i lag. Det an-

sågs dock inte motiverat att tillåta nya förare ett större antal förseelser än nu.

Alla gärningar som beaktas som grunder för körförbud har en direkt koppling till trafiksäkerheten. Även till exempel lindrig fortkörning har en ansenlig betydelse som orsaksfaktor vid trafikolyckor och därför har man med olika åtgärder strävat efter att dämpa hastigheterna. I statsrådets principbeslut för förbättrande av trafiksäkerheten (9.3.2006) skrevs det in flera mål och åtgärder för att dämpa fortkörning, såsom sänkt tröskel för ingripande vid hastighetsövervakning och effektivare hastighetsövervakning genom ökad automatisk övervakning. Inrikesministeriets anvisningar till polisen om att sänka tröskeln för ingripande vid fortkörningsförseelser infördes i oktober 2009. Principen är att polisen ska ingripa vid allt mindre fortkörning, först med anmärkning, vid större fortkörningar med ordningsbot och böter. I principbeslutet skrevs det också in mål om att minska yrkestrafikens olyckor bland annat genom effektivare övervakning av att bestämmelserna om kör- och vilotider, körhastighet och surring av last följs och för att förhindra överlast. Yrkesförarna har kritiserat de exakta bestämmelserna om kör- och vilotider som utgår från EU-lagstiftningen. Problemen i samband med bestämmelserna är därför inte lämpliga att avgöras genom bestämmelser om påföljder. Om bestämmelserna upplevs vara för stränga, bör man i stället försöka ändra bestämmelserna om kör- och vilotider.

På trafiksäkerhetsgrunder kan man inte tillåta yrkesförare eller andra som kör mycket att bryta oftare mot trafikreglerna än andra förare. Yrkesförare rör sig mycket i trafiken och påverkar således den allmänna trafiksäkerheten. Att sköta sitt arbetsuppdrag i krävande och varierande förhållanden och situationer förutsätter rentav större ansvar av yrkesförare än av vanliga förare.

Av trafiksäkerhetsskäl ansågs det dock inte motiverat att lindra påföljdssystemet, och därför föreslås det i propositionen att antalet förseelser hålls på tidigare nivå, trots att nya slag av förseelser läggs till systemet. Avgörandet påverkas också av att trafikövervakningen inte har ökats och sannolikheten för att bli fast för förseelser, trots ökad automat-

övervakning, inte är på den nivå som säkerhetsmålen förutsätter.

3.3 Propositionens förslag

Körkortsbestämmelserna

Det föreslås i propositionen att en ny körkortsreglering stiftas för att sammanföra hela körkortsregleringen med beaktande av de föreslagna utvecklingsbehoven. I det väsentliga byggs lagen upp på den gällande lagstiftningens principer och de centrala tillämpningsprinciperna föreslås i det stora hela kvarstå oförändrade.

Bestämmelser om grunderna för allmänhetens rättigheter och skyldigheter tas med i lagen. Närmare bestämmelser till exempel om innehåll och verkställande av förarutbildningen och föreexamen och om körrättens nationella omfattning ska kunna utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av kommunikationsministeriet ska närmare bestämmelser kunna utfärdas närmast om förarutbildningspensum och genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet om kraven i hälsokontrollerna för körkort. Dessutom är det nödvändigt att ta med bestämmelser i lagen om bemyndigande att genom beslut av Trafiksäkerhetsverket utfärda närmare bestämmelser av teknisk natur i frågor som det också hittills har hört till verket att ge anvisningar om. Det gäller främst detaljer av teknisk natur som i stor utsträckning föreskrivs i bilaga II till körkortsdirektivet.

Körkortens giltighetstid

Förslaget är att giltighetstiden för körkort för moped, lätt fyrhjuling, motorcykel samt för person- och paketbil i kategori B (körkortskategorierna i grupp 1) ska vara 15 år. Giltighetstiden för körkort som ger körrätt för lastbil och buss (grupp 2) föreslås vara fem år. Giltighetstiden kan också vara kortare, om det förutsätts i ett läkarutlåtande.

Enligt förslaget ska körkort utfärdas för högst denna tid i sänder och högst tills innehavaren fyller 70 år. Därefter ska körkort i grupp 1 utfärdas för högst fem år och i grupp 2 för högst två år i sänder.

Den föreslagna giltighetstiden på 15 år minskar förnyelsekostnaderna och myndigheternas arbete. Eftersom den gällande gränsen på 70 år för skyldighet att förnya körkortet oftare och för strängare kontroll av hur hälsokraven uppfylls är väletablerad, hålls den enligt förslaget vid det tidigare. Utifrån förslaget kunde körkortens giltighetstid före 70-årsstrecket variera mellan en rentav mycket kort tid och 15 år. På grund av detta föreslås att det tas in en bestämmelse i lagen om att ett körkort i grupp 1 vid ansökan om körkortstillstånd eller vid förnyelse utfärdas för högst fem år för sökande som fyllt 65 år och körkort i kategorierna som hör till grupp 2 för högst två år för sökande som fyllt 68 år. Tiderna motsvarar till längden giltighetstiden för innehavarens följande körkort.

I likhet med dagens praxis skulle körkortet i grupp 1 förnyas för högst fem år i sänder från det man fyllt 70 år. I enlighet med kraven som trädde i kraft den 1 februari 2010 förnyas körkortet i grupp 2 för högst två år i sänder. När det gäller förarna i grupp 2 får alla fordon köras också yrkesmässigt, vilket förutsätter att förarnas hälsotillstånd följs upp med kortare mellanrum.

Det föreslås att det nuvarande kravet på att man vid förnyelse av körkort med en tillförlitlig utredning eller genom körprov ska påvisa att körskickligheten består frångås som onödigt. Förfarandet ger inte nödvändigtvis en riktig bild av den berörda personens körskicklighet.

Uppföljningen av körförmågan avseende hälsokraven

Det föreslås att ett läkarutlåtande liksom i dag alltid ska uppvisas vid första ansökan om körkortstillstånd i grupp 1 och 2. När man redan har ett giltigt körkort ska ett körkort i en kategori med samma eller lägre hälsokrav kunna avläggas utan nytt läkarutlåtande. Det är meningen att uppföljningen av körkortsinnehavarnas hälsotillstånd ska koncentreras till förnyelsen av kortet, om det inte annars är nödvändigt med ett läkarutlåtande. Den nuvarande synkontrollen vid 45 års ålder frångås.

Enligt förslaget ska en innehavare av körkort i grupp 2 vid fyllda 45 år alltid vid för-

nyelse av körkortet bifoga ett läkarutlåtande till ansökan.

När körkort i grupp 1 förnyas ska läkarutlåtande uppvisas från 70 års ålder. När det förnyas följande gång, alltså från 75 års ålder, ska ett utvidgat läkarutlåtande bifogas till ansökan. Det anses motiverat att från denna ålder kräva ett mera detaljerat läkarutlåtande av körkortsinnehavare i den här gruppen. Den som utfärdas ett körkort för fem år på grund av fyllda 65 år ska vid förnyelse bifoga ett läkarutlåtande till sin ansökan. Till förnyelsen av detta körkort skulle det då krävas ett utvidgat läkarutlåtande till sin ansökan.

Den som förnyar sitt körkort i grupp 2 ska genast efter fyllda 70 år bifoga ett utvidgat läkarutlåtande till sin ansökan. Analogt ska den som fyllt 68 år bifoga ett utvidgat läkarutlåtande till sin ansökan.

Brister i synförmågan har sällan konstaterats utgöra enda orsak till olyckor eller någon särskild risk för trafiksäkerheten. Av denna orsak föreslås att kontrollen i 45 års ålder frångås, eftersom det inte uppskattas förorsaka någon risk för trafiksäkerheten. De regelbundna kontrollerna för förare för tunga fordon i grupp 2 motsvarar de nuvarande ålderskontrollerna som inleds vid 50 års ålder. Kravet på läkarutlåtande efter fyllda 45 skulle vid förnyelse av körkort för sin del ersätta förvaron av synkontroll för förare av tunga fordon.

I den utvidgade läkarundersökningen ska enligt förslaget särskilt fästas uppmärksamhet vid eventuella åldersförändringar. Till exempel kan vid undersökningarna särskilt samverka på körförmågan av olika sjukdomar och användning av mediciner uppmärksammas. De nuvarande hälsogranskningarna för att utreda körförmågan har inte ansetts tillräckliga. Genom att utveckla läkarundersökningarna och införa en utvidgad kontroll föreslås att tilläggskravet på ett utlåtande av en läkare som är insatt i geriatri ska frångås när det gäller ålderstigna innehavare de allra tyngsta fordonen.

Det föreslås i propositionen att synkraven för förare av grupp 2 ändras. Ändringarna avseende synkraven samt diabetes och epilepsi som ingår i körkortsdirektivets bilaga III i kommissionens direktiv 2009/113/EG bör verkställas hösten 2010. Det föreslås i

propositionen att lagen fortfarande ska inkludera uttryckliga krav på synskärpa och synfält och därför föreslås att genomförandet av kommissionens direktiv skjuts fram så att ändringen kan behandlas i samband med utfärdandet av körkortslagen. När det gäller de övriga kraven hänvisas det enligt förslaget till kraven i nämnda bilaga. Det föreslås att kravet på synskärpa för förare av grupp 2 ställs i enlighet med unionslagstiftningen och det föreslås därmed att synskärpan på det sämre ögat sänks till 0.1. I dag är kravet på synskärpa i det sämre ögat 0.5. Kraven på synskärpa för förare av grupp 1 föreslås kvarstå oförändrade. Det föreslås i propositionen att närmare bestämmelser om synfält och andra hälsokrav utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Bestämmelser från social- och hälsovårdsministeriet ska effektivare än för närvarande styra bedömningarna och kontrollerna av körförmågan. För att åstadkomma ett tillförlitligt system för bedömning av körförmågan krävs också sådana åtgärder som inte kan påverkas genom förslagen till körkortslagstiftning. Förslagen i propositionen behöver också stöd av andra åtgärder och till dem allokerade resurser till exempel för att trafiksäkerhetskraven ska kunna beaktas i läkarnas grund- och fortbildning och i forskningen på området, vid inrättandet av sakkunnigorgan för svåra avgöranden om körförmågan och i utvecklingen av företagshälsovården för att förbättra de medicinska kontrollerna av yrkesförarnas körförmåga. Det föreslås att systemet med hälsokrav på körförmågan ska följas upp med en undersökning om hur systemet fungerar och vilken effekt det har.

Ålderskraven för körkort

Förare av tunga fordon

Det föreslås att minimiåldern för körkort i kategori C ska vara 21 år och 24 år i kategori D. Det föreslås att ålderskraven för körningar som är nödvändiga vid vissa uppdrag som gäller samhällsordningen och vid reparations- och serviceverksamhet ska hållas oförändrade vid 18 och 21 år på det sätt som tilläts i direktivet. Ett sådant körkort ger innan uppnådd egentlig körkortsålder rätt att endast

i dessa körningar köra fordonet i fråga. Undantag från de stigande ålderskraven i kategori C och D kan fortfarande göras med grundläggande yrkeskompetens enligt yrkeskompetenslagen och C-körkort erhålls vid 18 års ålder. Körkort i kategori D erhålls fortfarande på samma grunder vid 21 års ålder och med strängare krav på yrkesutbildning än kraven på yrkeskompetens redan vid 18 års ålder. Ålderskraven i kategori C1 och D1 kvarstår oförändrade.

Motorcykelförare

Det föreslås att ålderskravet för motorcykelförare ska vara 16 år i kategori A1, 18 år i kategori A2 och 24 år i kategori A vid avläggande av obegränsat körkort i kategori A direkt genom förarexamen. Körkort i kategori A ska dock efter tilläggsutbildning kunna utfärdas till personer med körkort i kategori A2 två år efter erhållandet av A2-körkortet. Den nya A2-kategorin motsvarar den gällande körrätten i kategori A som är begränsad till två år.

Det föreslås inga ändringar i minimiålderskraven för körkort, eftersom kraven på utbildning och prov i de olika kategorierna anses tillräckliga med tanke på trafiksäkerheten. När en körkortskategori för motorcykel höjs ökar de nya kraven på körerfarenhet kravnivån från dagsläget. Vid varje övergång från en kategori till en annan ska enligt förslaget antingen en förarexamen avläggas eller körerfarenhet och tilläggsutbildning föreligga. Enligt direktivet får medlemsstaterna vid tillämpning av erfarenhetsvägen som tilläggsprestation antingen välja prov eller utbildning. Utbildningsalternativet motsvarar hos oss den praxis som tillämpas vid avläggande av motorcykelkörkort och den anses ge förarna bättre färdigheter i att köra motorcykeln.

Utveckling av förarutbildningen i kategori B

Det föreslås att förarutbildningen i kategori B och kursinnehållet ska utvecklas för att förbättra nya förares färdigheter i trafiken och för att minska antalet olyckor. I utbildningen ska förarens ansvar också för andra trafikanters säkerhet och anpassning av kör-

sättet i enlighet med det betonas. Vidare ska identifiering och undvikande av riskfaktorer i trafiken betonas. Mängden körundervisning ska ökas i syfte att öka körerfarenheten innan det självständiga körandet.

I statsrådets principbeslut om förbättrande av trafiksäkerheten (2006) och i kommunikationsministeriets utredning om verkställandet av beslutet (2007) betonades bland annat förnyelse till såväl innehåll som metoder av den grundläggande utbildningen för dem som avlägger körkort i syfte att förbättra förarnas basfärdigheter, mera körerfarenhet i utbildningen genom att deltagandet i utbildningen får inledas tidigare och en satsning på ett förutseende körsätt och hänsyn till medtrafikanterna.

I en utvärdering av det finska systemet för förarutbildning och förarexamen (Katila och Keskinen 2003) konstateras att målen för identifieringen av risker och självutvärdering inte är heltäckande i dagens förarutbildning. Utbildningen tarvar bland annat mera av konsten att behärska sin egen belägenhet, av självständig körning och av landsvägskörning. Enligt förarexamensmottagarna har förmågan att manövrera fordonen, smidigheten i körandet, det ekonomiska körsättet, de sociala färdigheterna och riskidentifieringen försvagats under 2000-talet och behärskandet av trafiksituationer sedan 2006. Endast hänsynen till den lätta trafiken har förbättrats sedan 2005. Den ringa mängden övningskörning som ingår i förarutbildningen anses otillräcklig för att eleven ska lära sig behärska fordonet och trafiksituationerna, vilket anses återspegla sig i körsmidigheten.

Förslagsenligt ska det reserveras mera tid för körutbildningen genom tidigareläggning av tidpunkten då utbildningen får påbörjas. Enligt förslaget får förarutbildningen för kategori B påbörjas vid 17 års ålder. Det föreslås dock att minimiåldern för körkortet hållas kvar vid 18 år.

Undersökningar ger vid handen att särskilt olyckor där unga manliga förare är inblandade beror på att föraren inte har identifierat eller behärskat riskerna förenade med den egna livssilen och de egna motiven. Det är tänkt att tyngdpunkten i kursinnehållet ska förflyttas i en mera förutseende och övervägande

riktning utan att därmed glömma bort konsten att manövrera ett fordon.

De finska förarutbildningssystemen, dvs. bilskoleundervisningen och undervisningen med undervisningstillstånd, är rätt jämstarka om man tittar på hur förarna klarar sig i trafiken och därför är det motiverat att systemen utvecklas enhetligt. Skillnaderna mellan eleverna kommer främst till synes vid själva förarexamen. Undervisningstillståndseleverna kan tack vare mera övningskörning manövrera fordonet bättre och de kör smidigare. De som fått bilskoleundervisning har varit säkrare vid examen och de behärskar trafiksituationerna bättre och är mera förutseende i trafiken. Andelen förarutbildning med tillstånd har under årens lopp varierat och som mest har det rört sig kring 20 %. I dagsläget har ca 11 % av dem som kommer till förarexamen erhållit den grundläggande utbildningsdelen genom tillståndsundervisning. I allmänhet är innehavaren av undervisningstillståndet elevens mor eller far.

Det är tänkt att utbildningen med undervisningstillstånd ska ändras. Privatundervisningen ska genomföras med tillhjälp av professionell undervisning, medan undervisningen i körning i svåra förhållanden inklusive övningskörning på bana, liksom undervisningen i mörkerkörning, i sin helhet ska vara förbehållen bilskolorna. Innan utbildningen inleds ska undervisningstillståndsläraren tillsammans med eleven delta i en inledande utbildning samt senare under utbildningens gång i ett besök vid bilskola där det ska bedömas hur utbildningen och körkunskaperna framskrider.

I statsrådets principbeslut och i utredningen i anknytning till beslutet betonades också att övervakningen och styrningen av undervisningen med tillstånd ska utvecklas. Beträffande styrningen av privatundervisningen fick tanken om att bifoga en obligatorisk bilskoledel till tillståndsundervisningen understöd. Svagheter i utbildningen med undervisningstillstånd ligger i bristen på struktur och övervakning. Om man kombinerar tillståndsundervisningen med yrkesmässig bilskoleundervisning stödjer det utbildningen och erbjuder ett strukturerat sätt att organisera tillståndsundervisningen. Ur trafiksäkerhetssynpunkt vore det också motiverat att ut-

nyttja bilskolornas specialkompetens i undervisningen av krävande färdigheter såsom körning i halt väglag och i mörker.

Det är meningen att behovsprövningen för undervisningstillstånd ska frångås och tillstånden beviljas när förutsättningarna uppfylls. Ett nytt krav på läraren är en minimiålder på 25 år. Kravet på familjemedlemskap frångås, men om föräldrarna fungerar som lärare ska de kunna vara lärare för och undervisa två barn samtidigt. Undervisningen förutsätter att läraren deltar i utbildning vid bilskola.

Ändringarna i undervisningen med tillstånd skulle förbättra utbildningens styrning, planmässighet och övervakning samt elevens körfärdigheter. Målet med att öka övningskörningen i bilskole- och tillståndsundervisningen är att körfärdigheterna ska förbättras i enlighet med undersökningsresultaten. Dagens krav på mängden övningskörning har hållits på samma nivå trots att utmaningarna i trafiken ökar och de är enligt erfarenhet inte tillräckliga på områden som trafikmässigt är ens något krävande. Mängden övningskörning är liten jämfört med den faktiska mängden körning i andra länder.

Förarutbildningen ska fortsatt ske i etapper, men den ska avläggas inom ett år från erhållandet av körrätten. Efter att körrätt erhållits följer en övningsdel då föraren ska föra lärodagbok över sina övningar och delta i teori- och körundervisning i bilskola. För att körrätten ska fortsätta gälla ska fördjupningsdelen av utbildningen och därförinnan i övningsdelen avläggas inom ett år. Fördjupningsdelen får inledas tidigast tre månader från erhållandet av körrätt i kategori B. Den strängare uppföljningen av nya förare förseelser föreslås likväl räcka i två år från erhållande av körrätt.

Längden på den andra delen som den är i dag upplevs var för lång för att utbildningen ska uppfattas som en helhet. Andra delens utbildning skjuts ofta upp till slutändan av den tvååriga körrätten och kursinnehållet upplevs då som onödigt efter att man kört så pass länge och också dyrt i förhållande till den upplevda nyttan. Ett mål med reformen är de facto att ge den läromässiga helheten spänst och att koppla mellandelen till helheten som en övningsdel.

Körande av moped

Det föreslås att det införs en ny harmoniserad körkortskategori AM för att få köra moped, som också ska inkludera lätta fyrhjulingar. Ålderskravet i kategori AM föreslås vara 15 år. Först den harmoniserade åldern på 16 år ger rätt att köra dessa fordon inom hela EU-området. För att rätten att köra moped liksom i dag ska kunna hållas vid 15 års ålder ska motsvarande ålderskrav också gälla lätta fyrhjulingar. Utan anteckning om rätt att köra lätta fyrhjulingar skulle körkortet i kategori AM endast ge rätt att köra moped.

För mopedkörkort krävs enligt förslaget förarutbildning och ett hanteringsprov. Förarutbildningen föreslås innehålla teori och körundervisning. Rätten att köra fyrhjuling måste avläggas separat genom förarutbildning och körprov i trafik. Erhållen rätt att köra lätt fyrhjuling antecknas i körkortet.

Utifrån olycksstatistiken kan sådana brister i mopedisternas färdigheter avseende kunskap, skicklighet och attityder konstateras att dagens teoriprov inte kan anses utgöra ett tillräckligt krav för mopedkörkort. I dagsläget krävs det ett teoriprov för att få mopedkort. Teoriprovet innehåller 10 verbala frågor och 15 uppgifter om trafiksituationer.

Utmaningar i körberedskapen för moped är åtminstone fordonets plats på vägen, väjning, körning i korsningar och hastighetsreglering. Kraven för mopedkörkortet ska ge nya förare bättre praktiska färdigheter att behärska fordonet och att köra i trafiken i enlighet med trafikreglerna. Olyckorna med mopedister tyder på brister just i dessa praktiska kunskaper. Dessa säkerhetsmål är lättare att uppnå vid en utbildning än genom självständig övning och examen.

När det gäller hanteringsprovet för automatväxlad moped ska samma praxis tillämpas som för andra examensfordon försedda med automatväxel. Ett manövreringsprov som utförs med automatväxlad moped eller skoter ska endast ge rätt att köra automatväxlade fordon. Det är särskilt motiverat med ett enhetligt förfarande, eftersom det är fråga om en ovan förare och sannolikt det handlar om det första motordrivna fordonet eleven kör.

Man ska endast erhålla rätt att köra fordon som man separat har visat att man behärskar.

För att erhålla körkort i kategori AM som ger rätt att köra lätt fyrhjuling ska den föreskrivna förarutbildningen och körprovet avläggas. Körkortskraven för lätt fyrhjuling grundar sig på trafiksäkerheten. Olycksuppgifterna visar att de som kör fyrhjulingar har problem såväl med att behärska fordonet som med att köra i korsningar.

Att köra lätt fyrhjuling motsvarar i stort utmaningarna vid bilkörning. Med fordonet rör man sig på samma vägområde som bilarna och samma trafikregler gäller. Det faktum att det inte är tillåtet att köra lätt fyrhjuling till exempel på motorväg ska inte utgöra en grund för att inte kräva förarutbildning och körprov. Det är av denna orsak motiverat att de grundläggande kraven för att få köra fordonen ska vara desamma. Skillnaderna mellan att köra bil och lätt fyrhjuling kunde beaktas i kursinnehållet och pensumet.

Utbildningen för körkort i kategori AM ska kunna avläggas med undervisningstillstånd. Kravnivån för undervisningstillståndslärare ska i relation till annan undervisning med tillstånd sänkas för körkort som ger rätt att köra moped, i syfte att trygga tillgången till utbildning och att dämpa kostnadsökningen. Minimialdern för lärare avses vara 21 år och trafiklärarbehörighet krävs inte för den undervisning som ges i bilskola. Läraren ska ha körkort för ett fordon med två hjul. Undantagen gäller inte den undervisning som ges för körkort att köra lätt fyrhjuling. I bägge fallen ska innehavaren av undervisningstillståndet tillsammans med eleven delta i en bilskolektion. Det räcker att en gång ha avlagt en kurs tillsammans med en elev. Målet med kravet är att understryka olika faktorer som inverkas på säkerheten och att förhindra trimning av fordonen.

Utbildningen för körkort i kategori AM ska kunna avläggas i bilskola eller med ett förenklat bilskoletillstånd. Tillståndet ger rätt för verksamhet i hela landet. Förenklat bilskoletillstånd, ett s.k. mopedskoletillstånd, kan beviljas en enskild person eller en juridisk person, som kan vara t.ex. en förening. Föreningen ska uppge på vilken ort bilskolan har sitt huvudsakliga driftställe och var den undervisningslokal där undervisningen ges

ligger. Den ska ha en föreståndare som har trafiklärarkompetens. Kraven för mopedlärare ska vara desamma som ovan nämns i fråga om undervisningstillståndslärare. Kravet på trafiklärarkompetens gäller inte dem.

Uppföljningen av förslagen om förarutbildningen

Det bör följas upp hur förslagen om en förbättrad förarutbildning verkställs och vilken effekt ändringarna i utbildningen har på examinandernas färdigheter i förarexamen och som förare under de första åren efter avlagt körkort. Det föreslås att effekterna av det förnyade utbildningssystemet och också elevernas erfarenheter av nyttan med utbildningen ska utforskas genom undersökningar.

Traktorer

Det föreslås att en ny nationell kategori LT för trafiktraktorer med ett minimiålderskrav på 18 år införs. Körkortskraven för trafiktraktorer, eller traktorer överhuvudtaget, ingår inte i Europeiska unionens lagstiftning.

Den nuvarande T-kategorin kvarstår oförändrad och alltså omfattar jord- och skogsbrukstraktorer, motorredskap och snöskotrar med till dem kopplade fordon. Enligt förslaget står minimiålderskravet kvar vid 15 år.

Den gällande regleringen för trafiktraktorer är oklar på grund av skillnaderna mellan körkorts- och fordonsbestämmelserna. I körkortsbestämmelserna kategoriseras en trafiktraktor som ett fordon i kategori C och i fastställandet av körkortskraven är det avgörande hur fordonet har typdefinierats i registreringsintyget. En trafiktraktorbenämning i intyget flyttar upp fordonet i den kategorin oavsett användningsändamål, vilket inte alltid ansetts rimligt. På många håll godkänns i praktiken T-körkort utifrån hurdana körningar fordonet används till. På det sättet har jordbrukskörning godkänts med körkort i kategori T.

För att förtydliga tillämpningen av bestämmelserna ska trafiktraktorerna åtskiljas till en egen kategori som utöver ett teoriprov ska kräva ett hanteringsprov med trafiktraktor. Ingen förarutbildning krävs. För ett åtskiljande till en egen kategori talar att det i

körkortskraven i kategori C för att få köra fordonet ytterligare krävs yrkeskompetens till exempel i jordbrukskörning, som är näringsverksamhet.

Körkortspåföljdssystemet

Förslaget är att körkortspåföljdssystemet till grunden och strukturen hålls oförändrat. Det graderade finska körförbudssystemet motsvarar i princip det system med felpoäng som finns i många länder. Systemet är till grunderna också tydligt och ändamålsenligt. Detta faktum och att systemet är väletablerat måste anses öka dess förebyggande effekt.

Bestämningen av påföljder har graderats efter hur allvarliga brotten eller förseelserna är och hur många de är. Också framöver ska man kunna ingripa i körrätten utifrån enskilda allvarliga trafikbrott och mindre förseelser som upprepas inom en viss tid. Påföljder som kan användas i stället för körförbud är alltså jämt villkorligt körförbud, övervakad körrätt och varning. Körförbudens minimi- och maximilängd ska fortfarande föreskrivas i lag.

Det föreslås inga ändringar i bestämmelserna om körförbud som meddelas på grund av ett enskilt brott förutom att också brott mot strafflagens bestämmelser om transport av farliga ämnen ensamt kan utgöra grund för meddelande om körförbud. De övriga föreslagna ändringarna gäller körförbud som meddelas av polisen utifrån upprepade förseelser. Det finns också behov av att utveckla åtgärderna som ingår i systemet och att precisera anvisningarna om hur körförbudet ska tillämpas. Polisstyrelsen bör ge polisen närmare anvisningar om hur körförbudets längd ska fastställas och om användningen av varning, liksom om förfarandet för behandling av körförbudsärenden.

I uppföljningen av förseelserna ingår det fortfarande åtgärder som framskrider stegvis innan körrätten berörs, och polisen ska i flera olika skeden ha möjlighet till prövning i bestämmandet av påföljder:

– Förare som gör sig skyldiga till förseelser ges muntlig eller skriftlig anmärkning för de allra lindrigaste förseelserna. Anmärkningarna leder inte till körförbud. För små tekniska brister i fordonet ska polisen också till exem-

pel kunna uppmana att reparera bristerna, vilket inte heller avses inverka på förarens körrätt. Det är nödvändigt att polisstyrelsen ger klara anvisningar om gränserna för ingripande och om påföljdsalternativen vid olika förseelser. Det finns redan anvisningar om när polisen ska ingripa vid fortkörning och det behövs också anvisningar om när polisen ska ingripa vid överlast samt kör- och vilotider. För bedömningen vid ordningsbot och bötesstraff använder polisen en särskild böteshandbok som ska förenhetliga straffpraxisen i hela landet.

– Innan körförbudsgränsen uppnås skickas ett påminnelsebrev om att förseelserna hopar sig. I det här skedet är det bra för föraren att minnas att det är det egna körandet som inverkar på om körförbud meddelas eller inte.

– Alternativet till ett absolut körförbud är varning, och kriterierna för användning av varning ska enligt förslaget ses över i lag. Utkomst och ett nödvändigt behov av att förflytta sig i trafiken ska fortfarande utgöra grund för användningen av denna påföljd i stället för körförbud. Efter en varning som getts på grund av upprepade förseelser kan ytterligare en varning ges för en förseelse som föraren gjort sig skyldig till inom ett år från föregående varning. Varning ska också kunna tillämpas vid en gärning som visar på allvarlig likgiltighet för vägtrafiken, men endast av vägande skäl.

– Vid bedömningen av förbudets längd styrs polisen av polisstyrelsens anvisningar, enligt vilka förseelserna också framöver ska grupperas i tre grupper enligt hur allvarliga de är. Utkomstens och rörelsebehovets avhängighet av körrätten ska också inverka på körförbudets längd.

Inom ramen för det som anförts ska påföljderna kunna jämkas. En statistisk granskning visar likväl redan nu att alla påföljdsalternativ används och att tyngdpunkten för åtgärderna uttryckligen ligger på de lindrigaste sätten att ingripa. År 2009 gav polisen ca 4700 varningar i stället för körförbud. Utifrån upprepade förseelser fattades ca 8000 beslut om körförbud, av dessa ca 2000 för innehavare av kortfristigt körkort. Ca 1300 av körförbuden var av minimilängd, 1 månad. Största delen av körförbuden räckte 1–3 månader och endast 300 över 3 månader.

I prövningen av körförbud för upprepade förseelser bör i tillägg till de nuvarande också ett antal andra förseelser som verkligen inverkar på trafiksäkerheten tas med.

Bland ordningsbotsförseelserna vore det motiverat att beakta förseelser i användningen av personlig skyddsutrustning och ihållande av mobiltelefon under körning. Andra nya förseelser som ytterligare bör beaktas är förseelser som har samband med sociallagstiftningen för vägtrafik och med transport av farliga ämnen. Antalet förseelser som räknas med i systemet förblir oförändrat, dvs. tre förseelser inom ett år eller fyra inom två år, förutom när det gäller unga förare, då en förseelse färre föreslås leda till ingripande.

Tanken med att ta med dessa förseelser i systemet grundar sig på målet om förbättrad trafiksäkerhet. Bedömningen är att ett körförbud har förebyggande inverkan på förseelserna. Enligt förslaget ska det finska körförbudssystemet beakta förseelser i trafiken och förseelser som utgör en direkt fara för trafiksäkerheten. I Finland ska således till exempel förseelser som gäller försäkringar inte heller framöver räknas med.

Undersökningskommissioner för trafikolyckor har forskat i skyddsanordningarnas inverkan på olyckor med motorfordon och bedömer att om de förare och passagerare som dog i trafikolyckor åren 2004—2008 hade använt sig av skyddsanordningar, hade 268 personer kunnat räddas från döden genom användning av bilbälte eller skyddshjälm. Användning av mobiltelefon under körning kan för sin del leda till olyckor särskilt i situationer som kräver noggrannhet, och det bryts ofta mot användningsförbudet. Mobiltelefonanvändning syns varje år som en riskfaktor vid några dödsolyckor.

Vid olyckor där tunga fordon är inblandade, föreligger ofta risk för storolyckor. För att minska denna risk föreslås att också förseelser mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen som avses i 19 § 3 mom. i lagen om transport av farliga ämnen (719/1994) fogas till de gärningar som ska beaktas i grunderna för körförbud på grund av upprepade förseelser. I Finland transporteras årligen miljoner ton ämnen på vägarna som klassificerats som farliga, såsom explo-

siva varor, brandfarliga vätskor och gaser samt frätande och giftiga ämnen.

Förbrytelser mot sociallagstiftningen inom vägtrafiken inbegriper brott mot bestämmelser som gäller kör- och vilotider och färdskrivare. Dessa grundar sig på gemenskapslagstiftningen och i många europeiska länder är övervakningen och tolkningen av bestämmelserna om kör- och vilotider strängare än finsk praxis. Bestämmelserna i fråga gäller också för tunga fordon.

Avseende körkortspåföljden är det att märka att en påföljd endast kan meddelas innehavare av körkort som i egenskap av förare gör sig skyldig till ett föreskrivet brott. I vissa länder kan poängsystemet ackumulera felpoäng också för den som bedriver trafiken eller ordnar transporter. Användningen av skyddsutrustning när det gäller barn under 15 år är på barnets vårdnadshavares ansvar, om vårdnadshavaren är närvarande, i annat fall på förarens ansvar. Ansvar och hot om körförbud för föraren föreligger alltså endast om barnets vårdnadshavare inte är med. Också i lagstiftningen om transport av farliga ämnen finns det bestämmelser där ansvaret också ligger hos någon annan utöver föraren, men körkortspåföljden ska enligt förslaget endast kunna hänföra sig till föraren.

I det finska systemet ska alla förare fortsatt behandlas enhetligt vid meddelande av körförbud, eftersom den fara trafiksäkerheten utsätts för av underlåtenhet att följa bestämmelserna i varje fall är densamma. Av yrkesförarnas större medverkan i trafiken följer att faran ökar väsentligt, om yrkesmässighet i sig godkändes som en lindringsgrund för brott och förseelser. För yrkesförare handlar det dock om påföljdens inverkan på utkomsten, vilket i kombination med skäl som har att göra med nödvändigt behov av att kunna förflytta sig kunde beaktas i användningen av varning som påföljd i stället för körförbud. Även om det ska kunna krävas att yrkesförare följer regler och bestämmelser rentav noggrannare, redan av den orsaken att det är fråga om utförande av arbetsuppgifter och om förarens yrke, ingår det förslag i propositionen som utvidgar användningen av varning för jämkning av påföljden.

Med den ändring av vägtrafiklagen som trädde i kraft 2005 avfördes en stor årlig

mängd körning från grunderna för användning av varning, eftersom det är en grund som lämpar sig dåligt i valet av körkortspåföljd. Man kan inte låta en förare som kör mycket fortsätta sitt riskfyllda körande samtidigt som en förare som kör mindre och därför är till mindre fara för trafiken meddelas körförbud. Också av dem som kör mycket måste man kunna kräva att regler och bestämmelser följs, om föraren ska hålla kvar sin kör rätt.

Även om det föreslås att användningen av varning utvidgas, ska en absolut förutsättning för varning vara att gärningen inte tyder på likgiltighet för trafikreglerna och de straff som utdömts eller meddelats för underlåtan- de att följa dem. Under dessa förutsättningar ska det vara möjligt att också ge en ny varning för upprepade trafikförseelser.

Det ska dessutom föreligga vägande skäl för en varning som ges för en gärning som tyder på allvarlig likgiltighet för trafiksäkerheten. Dessutom beaktas förarens personliga egenskaper och huruvida gärningen har gett upphov till konkret fara. Gör man sig inom två år efter varningen skyldig till en ny gärning som tyder på allvarlig likgiltighet, ska detta dock leda till meddelande av körförbud.

I flera länder som har ett poängsystem som påminner om vårt system tillämpas också olika utbildningsåtgärder som påföljd för att man gjort sig skyldig till trafikförseelser. I Finland anses utbildningsåtgärder inte vara lämpliga för ändamålet. Bland annat har delegationen för trafiksäkerhetsärenden motsatt sig en koppling av utbildning till påföljdssystemet så som det i många länder används som en åtgärd som förkortar eller avför körförbudet. Enligt de uppfattningar som har framförts kan utbildningens effektivitet ifrågasättas, eftersom bakgrunden till upprepade trafikförseelser i allmänhet handlar om attityder till trafiken som det är mycket svårt att påverka genom en kort kurs. Det anses också att planeringen och genomförandet av sådana kurser är förenade med olika slag av praktiska problem. Detta kräver att ett helt nytt landsomfattande utbildningssystem byggs upp för ett rätt litet antal förare runtom i landet och utbildningens innehåll ska beredas och finansieringen ordnas. Av denna orsak

föreslås det inte att utbildningsåtgärder kopplas till systemet.

Effekten av påföljdssystemet och de ändringar som föreslås bör framåt följas upp och utredas noga. Det som bör utredas i sammanhanget är hur systemet fungerar, vilka påföljder som används och huruvida påföljderna upplevs som rimliga och rättvisa. Också i EU-samarbete bereds som bäst ett forskningsprojekt som gäller körförbudssystemet vid upprepade trafikförseelser. Från det projektet kan man vänta sig bra material för utvärdering och utveckling av det finska systemet.

Om det visar sig att det graderade körkortspåföljdssystem som nu förnyas inte fungerar tillräckligt bra, är förslaget att ett utredningsarbete sätts igång för att bygga upp ett alternativt system. I det arbetet ska målet fortsatt vara att skapa ett system där förseelsernas olika grad av klandervärdighet kunde skrivas in i lagstiftningen enkelt och begripligt och så att de påföljder som meddelas för förseelserna upplevs som rätta och rimliga utan att deras effekt försvinner eller trafiksäkerheten lider.

Bilskoletillstånd

Det föreslås att bilskoleverksamheten fortsatt ska vara tillståndspliktig verksamhet. Tillståndsgrunderna ändras så att tillstånd endast beviljas juridiska personer, medan de yrkesmässiga behörighetskraven gäller den utbildningsansvariga föreståndaren för bilskolan. Kraven på ekonomiska säkerheter frångås. Bilskoletillstånd beviljas för undervisning i grupp 1 eller i grupp 2. Undantagsvis ska bilskoletillstånd också kunna beviljas endast för mopedundervisning för att säkra tillgången på utbildning och för att ge dem som nu fungerar inom den frivilliga utbildningen möjlighet att undervisa. Kraven på ansvariga föreståndare och körlärare vid tillstånd som enbart berättigar till undervisning i mopedkörning föreslås vara lindrigare än vid tillstånd som ges för undervisning med annat tillstånd. Av den som ansvarar för utbildningen krävs det enligt förslaget trafiklärartillstånd men inte en utbildningsansvarigs studier. Grupperna bestäms enligt körkortskategorierna i avsnitt 3.3.2. Kommun-

bundenheten för alla bilskolor frångås och tillstånden gäller i hela landet utom på Åland. Bilskoletillstånden avses gälla tills vidare.

Det finns inga hinder för tillsättandet av ett tillståndssystem, eftersom tillståndsgrunderna och systemet i sig inte diskriminerar tjänstetillhandahållarna. Det är alltjämt motiverat med ett tillståndssystem av orsaker förenat med trafiksäkerhet och konsumentskydd. Innan verksamheten inleds ska den som tillhandahåller tjänsten kunna påvisa att tillståndskriterierna uppfylls. Under själva verksamheten följs kriterierna upp genom övervakning utan att tillståndet ska behöva förnyas med bestämda mellanrum. Kravet på bilskoletillståndens lokala förankring som hindrar fritt tillhandahållande av tjänster ska frångås. Strävan med bilskoletillståndens lokala förankring har varit att förfarandet för sin del tryggar tillgången till utbildning. Det att kravet på säkerheter frångås när beviljandet av bilskoletillstånd liberaliseras stöds av att det är mycket sällsynt med bilskolekonkurser och av att kundens intressen kan tillvaratas också på annat sätt. I praktiken har kravet upplevts som besvärligt och delvis också som onödigt.

Tillståndsgrunderna ska ses över för att ställa alla tjänstetillhandahållare i jämlik ställning. Framöver bör till exempel säkerheter som ges i ett annat land godkännas som påvisande av säkerhet, varvid syftet med kravet inte längre nödvändigtvis tjänar det eftersträfvade ändamålet.

Utländska körkort

Det föreslås att samma principer som tillämpas på körkort utfärdade i Finland också ska tillämpas på körkort som utfärdats i andra EU- och EES-stater. De ska exempelvis förnyas enligt samma regler.

Giltighetstiden i Finland för körkort som utfärdats i länder som har tillträtt vägtrafikkonventionen från Genève eller Wien föreslås förlängd. Förslaget är att körkortet ska vara giltigt tills det har förlöpt två år från det att man har bosatt sig permanent i landet.

När äktheten hos ett körkort som utfärdats i en konventionsstat betvivlas, ska innehavaren kunna få ett tillfälligt körkort som medför rätt att köra här. Tillfälliga körkort kunde

också användas i sådana fall, där en asylsökandes uppehållstillståndsärende är anhängigt och därigenom utgör ett hinder för beviljande av ett finskt körkort. Vidare ska tillfälliga körkort kunna användas när ett körkort inte godkänns som berättigande till körning i Finland på den grund att det inte är från en konventionsstat. I dessa fall ska polisen fortsatt kunna utfärda tillfälliga körkort.

I dagsläget räknas giltighetstiden på ett år för körkort från konventionsländerna från inresedagen i Finland, vilken inte registreras på något sätt. Gällande bestämmelse har i praktiken upplevts vara problematisk framför allt när det gäller körkortsinnehavare som bor i närområdena och ofta besöker Finland men inte bor här permanent. Eftersom inresedagen inte registreras separat, börjar tidsfristen räknas på nytt vid varje inresetidpunkt. Dessutom har tidsfristen på ett år vid längre arbetskommanderingar eller vid studier ansetts kort.

När det gäller asylsökande har finskt körkort inte kunnat beviljas, eftersom den berörda personen inte är permanent bosatt i Finland. Enligt Migrationsverket blir asylsökande intervjuade ungefär ett år efter att ansökan har lämnats in. Den genomsnittliga behandlingstiden för asylansökningar var i januari-februari 2010 ca 270 dygn, tiden varierar emellertid stort. I allmänhet kan beslut i ärendet inte fattas omedelbart efter intervjun. På grund av asylbeslutens behandlings- och omprövningstider kan asylsökandes körrätt upphöra inom ett år från inresedagen utan att de har någon möjlighet till förlängning trots att behov föreligger.

En förutsättning för ett behörigt körkort utfärdat i en stat som har tillträtt vägtrafikkonventionen är att det ursprungliga körkortet alltjämt är giltigt. Inga ändringar föreslås i bytesdugligheten för körkort utan ny förarexamen.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser för medborgarna

Förnyandet av körkortet

Det administrativa förnyandet av körkortet vart femtonde år i grupp 1 och vart femte år i grupp 2 innebär att hanteringen av körkortsärendena och kostnaderna de medför kommer att öka avsevärt. Verkningarna förstärks ytterligare av att körkortet i grupp 2 ska förnyas med kortare intervaller efter att föraren har uppnått 70 års ålder enligt de nya bestämmelserna som trädde i kraft 1.2.2010.

Åtgärderna medför direkta ekonomiska utlägg för körkortsinnehavarna. Ansökan om körkortstillstånd innebär utgifter, likaså det läkarutlåtande som eventuellt behöver bifogas ansökan samt det nya körkortet och fotografiet. Meningen är att fotografierna förnyas vart femtonde år. Kostnaderna för att förnya körkortet uppskattas bli omkring 40 euro. Om det krävs ett fotografi i samband med att körkortet förnyas beräknas kostnaderna röra sig kring 50 euro. I grupp 1 ska körkortet normalt förnyas cirka tre gånger före 70 års ålder. I grupp 2 ska körkortet förnyas med 5 års intervaller och fotografi krävs var tredje gång kortet förnyas, eftersom förslaget går ut på att intervallen för nytt fotografi ska bli 15 år.

Kostnaderna för körkortet blir lägre om myndigheterna utgår ifrån anmälningar från läkare vid uppföljningen av kraven på förarnas hälsotillstånd. I det fall att någon anmälan inte har lämnats bör man kunna anta att körkortsinnehavarens hälsotillstånd uppfyller de föreskrivna hälsokraven. I fråga om förare i grupp 1 krävs läkarintyg först vid 70 års ålder och därefter med högst fem års intervaller. I grupp 2 krävs läkarintyg från 45 års ålder med högst fem års intervaller och från 70 års ålder med högst två års intervaller. Det utvidgade läkarintyget för äldre förare bidrar till att höja utgifterna. Det slutliga beloppet beror på om föraren anlitar allmän eller privat hälsovård.

I grupp 2 kompenseras de ökande kostnaderna för äldre förare av möjligheten att utöva sitt yrke längre än för närvarande. I kategori C räcker det inte längre med hälsointyg för ungdomar, utan det krävs ett normalt läkarintyg. Medborgarnas kostnader dämpas dock genom att den obligatoriska syngranskningen för personer som har fyllt 45 år slopas.

När åtgärderna i hanteringen av körkortsärenden ökar innebär det merarbete och kostnader för myndigheterna. Exempelvis beräknas konsekvenserna av ändringarna i registersystemet stiga till minst 1,8 miljoner euro. En total översyn av körkortsregistersystemet pågår som bäst. I samband med den är det möjligt att beakta vissa villkor i reformerna, men avsikten är att de behövliga ändringarna görs separat först efter att registersystemet har förnyats 2011.

Förarutbildningen

Mopedkortet

Medborgarnas utgifter för att skaffa mopedkort kommer att stiga. För tillfället kostar det 90 euro att skaffa mopedkort. Summan inbegriper körkortstillstånd (40 euro), fotografi (10—20 euro) och läkarutlåtande (hälsointyget för ungdomar är gratis, läkarintyget kostar cirka 40 euro). Priset för teoriprovet är 19 euro.

Med anledning av den utbildning och det hanteringsprov som föreslås beräknas kostnaderna för att skaffa körkortet stiga till 250—450 euro om undervisningen ges i en bilskola och till 150—200 euro om undervisningen ges med undervisningstillstånd. Kostnaderna för att få körrätt för lätt fyrhjuling uppskattas bli lika stora. Om undervisningen för mopedkörkort ges med stöd av ett förenklat bilskoletillstånd i sk. mopedskola kostar den uppskattningsvis 200—300 euro. Kostnaderna utjämnas av möjligheten att få räkna sig till godo tidigare undervisning då eleven avlägger proven för körkort i följande körkortskategori. Från mopedundervisningen kan senare till examen för körkort räknas till godo högst två timmar teori (kostnaden cirka 15—30 euro per timme beroende på gruppens storlek) och en timme körundervisning (omkring 60 euro). Priset för undervisningen blir lägre på grund av lägre krav på lärarens utbildning, vilket har beaktats i de nämnda kostnadsberäkningarna.

År 2009 avlade ungefär hälften i åldersklassen 15-åringar mopedkort (ungefär 30 000 personer). De totala kostnaderna för samtliga mopedkörkort var ca 2,7 miljoner euro. Om antalet mopedkörkort som avläggs

är lika stort i fortsättningen uppgår de totala kostnaderna för avläggande av mopedkörkort till ca 4,5—13,5 miljoner euro beroende på hur undervisningen ges. Det är svårt att förutsäga vilka konsekvenser ändringen kommer att ha på det antal körkort som avläggs. Det är likaså svårt att uppskatta i vilken mån undervisningstillstånd kommer att utnyttjas eller i vilken utsträckning undervisning vid mopedskolor kommer att erbjudas.

Undervisningen i bilskola i kategori B

Reformen av förarutbildningen i kategori B har direkta ekonomiska konsekvenser för hushållen. När körundervisningen utökas med fyra timmar (à 50 min.) som motsvarar 8 körlektioner ökar detta kostnaderna för elever som genomgår utbildningen i bilskola med omkring 240 euro. Den ökade undervisningen uppdelas mellan den grundläggande utbildningen (2 timmar körundervisning) och den följande övningsdelen (2 timmar körundervisning). Från den grundläggande utbildningens teoriundervisning överförs en timme till övningsdelen. Lärostoffets omfattning i undervisningen under fördjupningsdelen, som motsvarar den nuvarande utbildningens andra steg, ändras inte. Bilskolornas pris för grundläggande utbildning för förarundervisningen i kategori B varierar beroende på orten mellan 1600 och 1800 euro i genomsnitt. Reformen höjer priset för grundläggande utbildning för förarundervisningen i kategori B till i genomsnitt 1900—2100 euro.

Årligen avlägger 54 000—56 000 personer godkänd förarexamen utifrån den undervisning som de har fått i en bilskola. Nästan 60 % av 18-åringarna och nästan 80 % av 19-åringarna har körkort för personbil.

Undervisningen med undervisningstillstånd i kategori B

Vid undervisning med undervisningstillstånd rör sig de stegrade utgifterna kring 350—400 euro, som bildas av den grundläggande utbildningens introduktionskurs för eleven och läraren som omfattar tre timmar teori (à 15—30 euro) och en timme körundervisning (à cirka 60 euro) samt en timmes

körning i bilskola (à cirka 60 euro) för bedömning av vilka framsteg eleven har gjort. Dessutom innebär undervisningen i att köra i svåra förhållanden, det vill säga i mörker och halka (2 timmar körundervisning, cirka 120 euro), undervisning som ska genomgåas vid bilskola. Under övningsdelen efter att föraren har fått sitt körkort medför den bedömning som ska fullgöras vid bilskola extra kostnader (cirka 120 euro).

I och med att tiden som kan utnyttjas för körundervisning utökas ökar förutom antalet körlektioner även kostnaderna för dem. Vid körundervisning med undervisningstillstånd kan undervisningen delvis kombineras med så kallad nyttokörning, exempelvis med att åka och handla, med arbetsresor eller annat liknande. I så fall uppstår det i princip inte några merkostnader eller så blir det åtminstone möjligt att effektivt begränsa och hantera de extra utgifterna.

6 500—8000 personer avlägger årligen godkänd förarexamen på basis av undervisning med undervisningstillstånd.

Inverkan på hur eleverna klarar examen

I medeltal 25 % (cirka 18 400) av alla som årligen har fått undervisning i bilskola klarar inte förarexamen vid första uppkörningen. Att bli underkänd medför att examinanderna måste betala uppskattningsvis 220 euro extra, varav ungefär 190 euro är kostnader för att personen ges ytterligare körlektioner i genomsnitt fem gånger.

År 2009 anmälde sig sammanlagt 10 116 personer som undervisats med undervisningstillstånd till förarexamen i kategori B. Av dessa avlade 6 810 examen som godkända och 4 214 personer, med andra ord 62 %, klarade körprovet vid första försöket.

När den nya förarutbildningen införs förväntas den återspegla i att eleverna klarar sig bra i förarexamen. Bättre framgång i förarexamen kunde således kompensera kostnaderna som kravet på ett större antal körlektioner medför.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

I egenskap av körkortsmyndighet kommer polisen behov av resurser att öka betydligt i

och med att ändringarna införs i hanteringen av körkortsärenden.

I slutet av 2009 fanns det enligt uppgifterna i körkortsregistret 3 541 352 giltiga körkort. Av dessa körkort ingick i runt tal 2 960 000 i grupp 1 och omkring 580 000 i grupp 2. Vid utgången av 2008 uppgick den totala mängden körkort till 3 499 228 stycken.

Polisen beviljar årligen omkring 300 000 körkortstillstånd, varav cirka 140 000 gäller ny kortvarig körkort samt körkort för moped och motorcykel. Av dessa tillstånd beviljas årligen omkring 20 000 sådana personer som har skaffat sig körkort i grupp 2 (för lastbil eller buss). Efter den ändring i fråga om körkortet för förare av tunga fordon som genomfördes 2009 beräknas särskilt antalet personer som avlägger lastbilsförarexamen sjunka väsentligt. Årligen höjer ungefär 9 000 personer som tidigare har skaffat sig körkort sitt kort till körkort i den tyngre kategorin.

Kraven i samband med förnyandet av körkortet börjar inverka på körkortsmyndighetens resursbehov med en viss fördröjning. Bestämmelserna om förnyande omfattar så-

dana körkort för vilka det har beviljats körkortstillstånd efter dagen för de nya reglernas tillämpning. Giltiga körkort är i kraft enligt sin bestämda giltighetstid och de behöver inte förnyas enligt de nya kraven förutsatt att i körkortet inte införs nya kategorier, i så fall övergår man till att iaktta de nya giltighetstiderna för kortet. När en duplett av körkortet ges ut innebär det inte att kortets giltighetstid skulle ändra, utan körkortet utfärdas för motsvarande tid som det ursprungliga kortet. På grund av deras administrativa giltighetstid ska de första körkortet förnyas 2018 i grupp 2 och 2028 körkortet i grupp 1. Samtliga giltiga körkort ska förnyas enligt den nya modellen senast 2033.

Polisens resursbehov ökar från och med 2018 och behovens volym beror på i vilken omfattning nya körkort intas i giltiga körkort. Det nya systemet för körkortsregistret betyder också att polisen behöver extra resurser, eftersom allt större mängd information ska matas in i registret. Tiden som krävs för att föra in uppgifterna om en ansökan förlängs från omkring 10 sekunder till en minut.

År	Körk. tillst. bev. för lätta kateg. /år	Körk. tillst. bev. för tunga kateg. /år	Admin. ref. av lätta kateg. /15 år	Admin. ref. av tunga kateg. /5 år	Admin. ref. tot. st. /år	Inv. på person.res., ÅRSV.
2013	120 000	30 000				
2018	120 000	30 000		30 000	30 000	2,3
2023	120 000	30 000		60 000	60 000	4,6
2028	120 000	30 000	120 000	60 000	180 000	13,8
2029	120 000	30 000	120 000	60 000	180 000	13,8
o.s.v						
2043	120 000	30 000	240 000	60 000	300 000	23

För polisens personresurser är det en avsevärd, om alla körkort skickas per post. Polisen har tillsammans med Trafiksäkerhetsverket vidtagit förberedelser för att införa elektroniska tjänster i hanteringen av körkortstillståndsärenden. Behovet att anställa ytterliga-

re personal kommer att minska, om körkortet skickas per post och förfarandet för körkortstillstånd elektroniseras.

År 2043 då alla körkort är av den nya modellen uppskattas förnyandet av körkortet ha en effekt på polisens personalresurser som

motsvarar ungefär 23 årsverken. I denna beräkning har man beaktat att alla körkort skickas per post och att elektroniska tjänster tillämpas i förfarandet för körkortstillstånd.

Reformen medför att Trafiksäkerhetsverket i egenskap av registeransvarig och den myndighet som beviljar tillstånd att driva bilskola får större arbetsbörda på grund av den ökande registerföringen och de ändringar som sker i bilskolornas verksamhet. Verket planerar att övergå till att sköta körkortshanteringen på elektronisk väg förutom att processen planeras bli enklare och i övrigt effektivare, exempelvis genom att körkortet postas direkt till de sökande. Effektiviseringsåtgärderna genomförs successivt enligt samma tidsplan som för genomförandet av EU-direktivet på ett sådant sätt att pressen på personalen kan hållas tillbaka. De planerade effektiviseringsåtgärderna kommer att betydligt avhjälpa trycket att få tilläggsresurser också hos polisen.

I och med att tillstånden att driva bilskola ändras att gälla tills vidare och deras verksamhetsområde utvidgas medför detta större krav på Trafiksäkerhetsverkets övervakning. Enligt förslagen ska proceduren i samband med behandlingen av ansökan om tillstånd bli flexiblar.

Trafiksäkerhetsverkets behov av tilläggsresurser beräknas uppgå till omkring 0,5 årsverken under åren 2013—2015 på grund av ändringarna i samband med att körkortet förnyas. Härefter förväntas ett fortsatt, måttligt behov av extra resurser. År 2033 ska alla körkort vara av den nya modellen och då beräknas konsekvenserna av de tilläggsresurser som förnyandet av körkortet kräver bli ungefär 2 årsverken.

Trafiksäkerhetsverket ska dessutom svara för distribueringen av körkortet. Om körkortet skickas ut per post på tillverkarens försorg ökar detta tillverkarens arbetsmängd och kostnader, vilket måste beaktas i avtalen som träffas med tillverkaren.

De utvidgade läkarundersökningarna och förnyandet av körkortet med tätare intervaller för förare i grupp 2 innebär merarbete för läkarna och stigande kostnader inom hälsovården. Den ökande arbetsmängden och de växande kostnaderna kan dock hållas tillbaka genom att man i stället för att alltid kräva ett

läkarutlåtande vid förnyande av körkort litar på läkarnas anmälningar ifall en förarens hälsotillstånd inte uppfyller hälsokraven. Målsättningen är att uppföljningen av hälsotillståndet hos personer verksamma som yrkesförare ska ingå i företagshälsovården.

Föreexamensmottagare

Antalet uppkörningar som föreexamensmottagare övervakar stiger till följd av hanteringsproven för moped och trafiktraktor samt körproven för lätta fyrhjulingar. De extra proven medför att arbetet förmodligen hopar sig för mottagare och att det behövs tilläggsresurser.

Postningen av körkort

Postningarna av de första körkortet för bil uppskattas medföra kostnader till ett belopp av drygt 27 000 euro om korten distribueras direkt i brevlådorna. Itellas portoavgift för ett priority-brev är 0,419 euro om antalet brev överstiger 50 000. Den totala mängden körkort som avses ovan beräknas bli 65 000 körkort per år. Därtill kommer övriga kostnader i anslutning till postningen, såsom personalkostnader. Körrätten avses i dessa fall börja i och med att beviset över föreexamen har utfärdats. Därför skulle det inte innebära några problem beträffande tidpunkten när körrätten har börjat, trots att korten delades ut direkt i brevlådan på samma sätt som vid postningen av exempelvis kreditkort och bankkort. Kortens tillverkare ombesörjer att korten blir postade.

Rätt för försvarsmakten att godkänna prov för grundläggande yrkeskompetens

Genom att försvarsmakten beviljas rätt att parallellt med Trafiksäkerhetsverket pröva och övervaka prov för grundläggande yrkeskompetens för lastbilsförare kunde det bidra till en smidigare förarutbildningsverksamhet inom armén. Uppgiften kan organiseras med nuvarande resurser.

Om försvarsmakten ges rätt att parallellt med Trafiksäkerhetsverket godkänna prov för grundläggande yrkeskompetens skulle det resultera i inbesparingar i försvarsmaktens

omkostnader till den del proven kunde avläggas inom truppförbanden. Inom försvarsmakten avläggs årligen omkring 3700 prov för grundläggande yrkeskompetens. Olika avsnitt och omtagningar inräknade avläggs cirka 8700 prov och avgiften för ett prov är numera 50 euro.

4.3 Konsekvenser för miljön

Om kraven på antalet körlektioner i förarutbildningen ökas från gällande krav med uppskattningsvis 33 procentenheter medför detta direkta miljöeffekter, som dock inte beräknas bli av särskilt stor betydelse. På årsnivå skulle det betyda ungefär 225 000 timmar körundervisning till i bilskoleundervisningen. I undervisningen med undervisningstillstånd kan körövningarna kombineras med nyttokörningar, vilket för sin del minimerar de extra miljöeffekterna. De föreslagna kraven på antalet körlektioner innebär att trafiken ökar och belastar således miljön. Konsekvenserna för miljön kommer först och främst att yppa sig som tilltagande buller och avgasutsläpp från trafiken. Övriga konsekvenser för miljön kan ta sig uttryck i såväl större trafikvolym som i stockningar.

En central princip i samband med att förarutbildningen reformeras är strävandena att förarna beaktar miljökraven, reducerar miljöeffekterna och kör ekonomiskt. En modern förarutbildning som poängterar ett ekologiskt körsätt kommer även att få betydande och långtgående konsekvenser för miljön, eftersom förarexamen årligen avläggs av 60 000—65 000 nya förare, som genom den nya förarutbildningen förväntas tillägna sig betydelsen av miljöaspekterna och av ekonomisk körteknik som ett normalt körsätt. Uppfattningen är att när den nya förarutbildningen börjar tillämpas kommer den att ha direkta, långvariga och positiva miljökonsekvenser och nyttan av dessa kommer att bli större än de negativa verkningarna för miljön som kraven på fler körlektioner medför.

Dessutom måste förnyandet av uppskattningsvis 300 000 körkort och tillverkningen av nya kort tolkas som miljökonsekvenser. Råvarorna och energin för tillverkningen medför miljöeffekter, likaså de nya korten

som ska transporteras och de gamla som ska förstöras. Som material för korten används termoplast som kan återanvändas som råvara.

4.4 Konsekvenser för företagsverksamheten

Bilskolorna

Enligt beräkningarna finns det cirka 600 företag eller läroanstalter som verkar med tillstånd att driva bilskola i Finland. Förslagen som gäller proceduren kring att få tillstånd att driva bilskola har direkta ekonomiska konsekvenser för affärsverksamheten i företag som tillhandahåller körundervisning. När ansökningarna om tillstånd och bilagorna till dessa ändras, verksamhetsområdet för tillstånden utvidgas och den administrativa giltighetsperioden förlängs samt förfarandet med säkerhet slopas har det direkta kostnadsreducerande verkningar.

Ändringarna som gäller förarutbildningen ökar efterfrågan på undervisningstjänster som bilskolorna tillhandahåller. De föreslagna extra körlektionerna i förarutbildningen i kategori B beräknas höja den totala omsättningen inom företagen verksamma i bilskolebranschen med uppskattningsvis 16,2—16,8 miljoner euro. Ändringarna i fråga om antalet körlektioner i undervisningen ökar också kostnaderna som omfattas av företagsverksamheten, bl.a. i form av växande personalkostnader, bränslekostnader, underhålls- och reparationskostnader. En utökad förarutbildning skulle dock i det stora hela ha en positiv inverkan på affärsverksamheten i företag som verkar i bilskolebranschen.

Även ändringarna som rör undervisning med undervisningstillstånd ökar efterfrågan på undervisning och innebär en ny roll för bilskolorna som handledare för den privata undervisningen. Antalet förare som har avlagt körkortet genom undervisning med undervisningstillstånd är ungefär 10—20 % av alla som har avlagt körkortet, det vill säga 6 500—8 000 personer per år. När bilskoleundervisningen kombineras med undervisningen med undervisningstillstånd inverkar det också på affärsverksamheten i företag verksamma i bilskolebranschen. Enligt beräkningarna kommer således en kostnad på

omkring 360 euro för undervisningen i bilskola att betyda att omsättningen i företag verksamma i bilskolebranschen växer med i runt tal 2,3—2,8 miljoner euro. Den utökade undervisningen medför också utgifter, men inverkan på verksamheten i företagen i bilskolebranschen kommer att bli positiv.

Reformen av förarutbildningen kan leda till att företagen i bilskolebranschen behöver mer arbetskraft och att intresset för studier i bilskolebranschen växer.

Ändringarna i motorcykelundervisningen och kraven på den motorcykel som används vid körprovet förutsätter att undervisningsmateriel bygs om. Skolorna måste skaffa särskilda cyklar för undervisningen i respektive kategori. Kraven på undervisningen för förare för moped och lätt fyrhjuling förutsätter investeringar i form av anskaffningar av behövlig körmateriel. Vid hanteringsprovet är det av betydelse om fordonet har automatväxling, vilket kan bli orsak till att investera i fordon med såväl manuell växling som automatväxling. I denna fråga kunde bilskolorna till exempel överenskomma om en arbetsfördelning eller samarbete sinsemellan. Ett hanteringsprov avlagt med en automatväxlad skotermoped ska i fortsättningen ge behörighet endast för att köra moped med automatväxling. Den obligatoriska mopedundervisningen kan ha positiv inverkan på verksamheten för företag i bilskolebranschen, men det är också möjligt att reformen av undervisningen för moped och lätt fyrhjuling leder till att intresset för att skaffa körkort för nämnda kategorier minskar.

Konsekvenser beträffande efterfrågan på mopeder

Reformen av mopedundervisningen kan minska intresset för att skaffa körkort för moped och lätt fyrhjuling. Detta kan ha indirekt inverkan på efterfrågan på ifrågavarande fordon och importörernas och försäljarnas affärsverksamhet.

4.5 Samhälleliga konsekvenser

De föreslagna ändringarna i körkortslagstiftningen har till syfte att höja trafiksäkerheten och reducera kostnaderna som trafik-

olyckorna orsakar, avsikten är dessutom att skapa klarhet i och få körkortspraxisen flexiblere. De ekonomiska förlusterna på grund av trafikolyckor uppskattas uppgå till i runt tal 2,5 % av den årliga bruttonationalprodukten.

Avsikten med reformen av förarutbildningen för moped, lätt fyrhjuling och bil är att ge nya förare bättre praktiska färdigheter i trafiken och därigenom höja trafiksäkerheten. I förarutbildningen poängteras förarens ansvar också för andras vägtrafikanter säkerhet, för att agera på ett förutseende sätt och undvika farliga situationer samt i synnerhet i mopedundervisningen förmågan att manövrera fordonet. I mopedolyckorna har speciellt flickor skadat sig i allt större omfattning. Undervisningen i att manövrera fordonet skulle i synnerhet gagna flickornas säkerhet, eftersom de mera sällan har haft liknande erfarenhet och intresse för cyklar och mopeder från tidigare.

I grundutbildningen för bussförare kompletteras kraven, förutom åldersgränsen 18 år som iakttas för att avlägga körkort i kategori D, med tillräcklig beredskap för att fungera som förare i persontrafik och för att upprätthålla trafiksäkerheten.

Kontrollerna av förarnas hälsotillstånd är inriktade på att upprätthålla och främja trafiksäkerheten och samtidigt också folkhälsan. Genom ändringarna i uppföljningssystemet för körkortet blir det möjligt att främja betydelsen av ett körsätt som iakttar reglerna, vilket speciellt behövs för att yrkesförare ska kunna hålla sin körrätt i kraft. De föreslagna kraven på synfunktionerna enligt Europeiska unionens lagstiftning för förare i grupp 2 anses inte ha någon inverkan på trafiksäkerheten.

I och med att verksamhetsområdet i tillstånden att driva bilskola ändras att omfatta hela landet kan det inverka på utbudet av och tillgången till förarutbildning. Den bakomliggande orsaken till att tillstånden att driva bilskola för närvarande är bundna till en viss kommun var att det ska finnas tillgång till tjänster. Högst antagligt kommer ändringarna att leda till att företagen söker sig till större kommuncentra med större efterfrågan på tjänster. Också när det gäller lätta fordon går utvecklingen helt tydligt i samma riktning.

Att det införs en lägre ålder för körkort för vissa transporter med tunga fordon enligt körkortsdirektivet främjar samhälleliga funktioner, såsom brand- och räddningsväsendets verksamhet. I och med de skärpta ålderskraven måste försvarsmaktens körkortspraxis anpassas till en situation, där de som rycker in inte längre har körkort för lastbil. Körkortsförandet utvecklas så att det lättare ska gå att byta ut ett körkort avlagt i armén och att läkarundersökningar utförda där kan godkännas för att få ett civilkörkort.

Reformen i syfte att förnya förarutbildningen kan ha direkta och indirekta konsekvenser för sysselsättningen. Genom att kraven på körundervisning utökas och undervisningen med undervisningstillstånd kopplas närmare ihop med den yrkesmässiga undervisningen som ges i bilskola kan det leda till att företag i som arbetar med förarutbildning behöver mera arbetskraft.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Inledning

Regeringens proposition har beretts vid kommunikationsministeriet. Förslagen grundar på de beredande arbetsgruppernas framställningar och remissyttrandena om dem.

Mopedarbetsgruppen

Kommunikationsministeriet tillsatte 2008 en arbetsgrupp med uppgift att göra upp en strategi för hur man genom att utveckla fordringarna för mopedkort kunde ge mopedförare bättre kunskaper om och större färdigheter i att manövrera sina fordon och klara sig i trafiken. Arbetsgruppen lade förslag om åldersgränsen, som fortfarande ska hållas vid 15 år, teori- och manövreringsundervisningen, körundervisningen i trafiken samt om teori- och hanteringsprovet. Arbetsgruppen konstaterade beträffande fordringarna för att köra en lätt fyrhjuling att körkortskraven bör vara de samma som för moped, men att de bör utvärderas noggrannare i samband med att körkortslagstiftningen reformeras.

Arbetsgruppen för införande av körkortsdirektivet

Förslagen till ändring av förandet i körkortsärenden grundar på de förslag som kommunikationsministeriets arbetsgrupp har lagt med anledning av att Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/126/EG om körkort införs. Arbetsgruppen hade till uppgift att reda ut direktivets konsekvenser för lagstiftningen och praxisen som tillämpas i körkortsärenden samt att lägga förslag om ändringar som behöver företas. Arbetsgruppen hade dessutom till uppgift att lämna justerade förslag om hur mopedförarens säkerhet kunde tryggas utgående från förslagen och de remissyttrandena som kommit in om dessa samt uppskatta konsekvenserna av att tjänstedirektivet införs på lagstiftningen som anknyter till körkort, lägga förslag om behövliga ändringar samt lägga förslag om övriga behövliga ändringar i syfte att utveckla förutsättningarna för samt procedurerna i körkortsärenden. Arbetsgruppen var sammansatt av företrädare för kommunikationsministeriet, inrikesministeriet och den lokala polisen, social- och hälsovårdsministeriet, Fordonsförvaltningscentralen, Trafikskyddet samt Finlands Bilskoleförbund rf. Arbetsgruppen hörde professorn vid Åbo universitet Esko Keskinen om förarutbildningen, överkonstapeln vid Rörliga polisen i Rovaniemi Reijo Kögäs om snöskoterkörningen, specialplaneraren vid länsstyrelsen för Södra Finlands län Samuli Kallio om bilskoletillstånden och undervisningsrådet vid utbildningsstyrelsen Markku Lappalainen om systemet för utbildningen av trafiklärare och personer som övervakar förarprov. Social- och hälsovårdsministeriet inhämtade utlåtanden om arbetsgruppens preliminära förslag beträffande läkarundersökningarna från följande instanser: Arbetshälsoinstitutet, Finlands Företagsläkarförening rf, underavdelningen Finlands Företagsläkare, Finlands Trafikmedicinska Förening rf, Allmänläkare i Finland - GPF rf, Yngre Läkares Förening rf, Ortopedföreningen i Finland rf och Suomen Silmäoptikkojen Liitto.

En reform av förarutbildningen i kategori B

Det har varit aktuellt att reformera förarutbildningen allt sedan 2006. Orsaken till att reformen inte har blivit genomförd har varit att ändringarna inverkar på körkortsregistret, som samtidigt har varit föremål för en total översyn. Genomförandet av reformen senarelades i väntan på ändringar i lagstiftningen som införandet av körkortsdirektivet kräver samt på att datasystemen med uppgifter över förarna blir färdigt.

Utvecklingsarbetet bygger på Fordonsförvaltningscentralens framställning, som baserar på det förslag till nytt system för förarutbildningen som Åbo universitet hade utarbetat på beställning från centralens sida. Utifrån förslaget sammanställdes vid kommunikationsministeriet en promemoria om den planerade utvecklingen. Promemorian sändes sedan på remiss till ett stort antal instanser 2006. I Fordonsförvaltningscentralens serie Undersökningar och rapporter publicerades i april 2009 ett förslag till 2010-talets läroplan för körkortskategori B, där behoven av ändringar i förarutbildningen har motiverats och definierats närmare. Propositionen grundar på dessa framställningar samt det förslag till 2010-talets läroplan med modellen specificerad i detalj, som Åbo universitet har gjort upp 2010 på Trafiksäkerhetsverkets beställning.

Gruppen unga förare

Trafikministern tillsatte våren 2010 en arbetsgrupp som fick i uppdrag att utreda vilka åtgärder i samband med unga förares säkerhet, som i förekommande fall kunde beaktas i förarbetena till reformen av förarutbildningen. Arbetsgruppen understödde såväl en reform av förarutbildningen i kategori B som mopedundervisningen. Gruppen ansåg att det är nödvändigt att en förälder eller vårdnadshavare deltar i mopedundervisningen så att man i samband med denna kan behandla de risker och påföljder som hör samman med mopedkörande och trimmande av mopeder. Gruppen ansåg också att förfarandet med att ge tillrättavisning behöver utvecklas.

5.2 Remissyttrandena och hur de har beaktats

Förslagen som gäller mopedkörkortet har varit utsända på remiss i två repriser innan utkastet till proposition utarbetades. Mopedarbetsgruppens förslag till ändringar fick ett brett understöd i yttrandena. Åldersgränsen och de olika formerna av obligatorisk utbildning ansågs motiverade. Ett flertal svar föreslog däremot ytterligare ett körprov utöver det teori- och hanteringsprov som arbetsgruppen hade föreslagit. Flera svar innehöll förslag att det inför kontroll av trafikförseelser också i fråga om mopedförare. Några remissinstanser föreslog att förutom undervisningen i bilskola kunde vissa organisationer beviljas tillstånd att tillhandahålla undervisning enbart för mopedkort.

Remissyttrandena med anledning av betänkandet från arbetsgruppen för införande av körkortsdirektivet fokuserade mest på förslagen som gällde mopedkörkortet. Åldersgränsen fick understöd, men många instanser förutsatte att kostnaderna för mopedkortet måste bli skäligare för att trygga behoven att kunna ta sig fram. Importörerna av mopeder och lätta fyrhjulingar motsatte sig de föreslagna kraven och den kostnadsstegring som de innebär. Förslagen ansågs inte vara avgörande med avseende på trafiksäkerheten. I yttrandena betonades dessutom att lagstiftningen undergår en totalreform samt att mängden uppgifter som ska skötas inom ramarna för förvaltningsområdes anslag och produktivhetsprogram ökar, vid behov genom en omallokering av ämbetsverkens anslag. Remissyttrandena från myndigheterna som beviljar tillstånd att driva bilskola framhöll att grunderna för tillstånden behöver utvecklas och onödiga utredningar slopas. Enligt svaret från Trafiksäkerhetsverkets föregångare Fordonsförvaltningscentralen bör kraven för tillståndet för bilskola ställas så att de motsvarar gällande praxis för tillstånd för företag, eftersom drygt 90 % av tillstånden i registret (767) innehas av företag (601) eller anordnare av yrkesinriktad utbildning (82) och endast 84 är tillstånd som har beviljats enskilda personer. Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry förutsatte i sitt remissvar att av den som kör trafiktraktor på vägnätet ska av trafiksäkerhetsskäl krävas körrätt för kategori C. I svaret ansågs de praktiska problemen i anknytning till trafiktraktorer bero på att fordo-

nets kategori bestäms såväl på basis av dess konstruktiva hastighet som dess användningssyfte.

Förslag som gäller förarutbildningen i kategori B har fått understöd av de organisationer som arbetar med trafiksäkerhet. Endast Automobilförbundet föreslog i sitt remissvar att körövningarna som bygger på ett bevis över förexamen och att köra med en person som innehar körkort bör utökas.

Remissyttrandena om utkastet till proposition

Utkastet till proposition sändes på remiss till de viktigaste myndigheterna, samfunden och organisationerna som medverkar i trafiksäkerhetsarbetet. En begäran om utlåtande har också varit utlagd på kommunikationsministeriets webbsida. Ministeriet har sammanställt ett sammandrag av yttrandena som har kommit in.

Yttrandena understöder generellt propositionens målsättningar samt att körkortslagstiftningen utvecklas och en körkortslag stiftas med utgångspunkt i trafiksäkerheten och ett perspektiv på att utveckla funktionerna. Förslagen om undervisning vid bilskola som komplement till undervisning med undervisningstillstånd, kraven för att avlägga körkort för moped och lätt fyrhjuling samt att det i körkortspåföljdssystemet inte finns något förslag om ett så kallat felpoängssystem har väckt mest kritik.

I synnerhet organisationerna inom trafiksektorn har kritiserat körkortspåföljdssystemet med anledning av yrkesförarnas stränga bemötande och för att det saknas ett system med felpoäng (bl.a. Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL, Bil- och Transportbranschens Arbetarförbund AKT, Suomen Taksiliitto, Automobilförbundet och Linja-autoliitto). Taksiliitto föreslår i sitt svar att också lagen om yrkeskompetens för taxiförare ska ändras i detta sammanhang för att förhindra mångdubbla påföljder, så att körförbud som meddelats en förare med anledning av återkommande trafikförseelser inte ska leda till att körtillståndet återkallas upp till sex månader och att en sådan person inte ska anses olämplig för uppgiften annars än när han har meddelats körförbud upprepade gånger. Till exempel Polisstyrelsen och inri-

kesministeriet anser i sitt yttrande att det nuvarande påföljdssystemet är konsekvent. Enligt yttrandet har man med hjälp av anvisningar till polisen skapat en enhetlig och etablerad praxis för hur en påföljd meddelas, vilket ökar systemets förutsägbarhet.

Arbets- och näringsministeriet påpekar i sitt yttrande att vissa förslag som gäller tillstånd att driva bilskola strider mot direktivet om tjänster på den inre marknaden och kräver att förslagen ändras. Ministeriet anser dessutom att förslaget om återkallande av trafiklärartillstånd kan ifrågasättas med tanke på näringsfriheten. Finansministeriets budgetavdelning förutsätter i sitt remissvar att då uppgifterna som propositionen föranleder organiseras ska samma principer iakttas som då anslagsramarna för statens förvaltningsområden godkändes, likaledes ska personalstyrkan vara den samma som inom ramen för produktivitetsprogrammet, trots att konsekvenserna för personalens del börjar synas först från och med 2018. Yttrandet förutsätter ytterligare att konsekvenserna som rör anslagen för reformerna och personalstyrkan preciseras ämbetsverksvis samt att det i skyndsamt ordning bereds åtgärder för att genom elektronisk hantering av körkortsärendena, förenklade procedurer och övrig rationalisering hålla tillbaka trycket på personalen.

Justitieministeriet fäster i sitt svar särskild uppmärksamhet vid propositionens bestämmelser om straff samt om rättelse och sökande av ändring, formuleringen av vissa förslag som gäller påföljdssystemet och vid vissa förslag som rör bilskoleverksamheten med avseende på grundlagen, såsom näringsfriheten. Försvarsministeriet föreslår i sitt yttrande att kontroller och examina som utförts inom försvarsmaktens körkortsprocedurer ska godkännas i större omfattning för civila körkort samt vissa preciseringar i bestämmelserna om bemyndigande för försvarsministeriet att utfärda förordning. Undervisningsministeriets yttrande innehåller förslag om att säkerställa att anordnare av yrkesinriktad utbildning har tillräckligt lång övergångstid för att kunna ansöka om det tillstånd som krävs för att driva bilskola. Social- och hälsovårdsministeriet konstaterar i sitt svar att det är möjligt att förbereda åtgärderna som hälsokraven

på förarens hälsotillstånd förutsätter enligt förslaget till tidsplan i propositionen.

Inrikesministeriets remissyttrande poängterar det merarbete som förslagen innebär för polisen och lägger förslag om att exempelvis möjligheterna att posta körkortet utnyttjas i större utsträckning och att giltighetstiden för de avtalande ländernas körkort förlängs redan från 2011. Ministeriet föreslår dessutom några preciseringar i anknytning till räddningsväsendet i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare samt ett antal ändringar till vissa förslag. I yttrandet föreslås också att det ska vara möjligt att i trafikövervakningen utreda förarens misstänkta trötthetstillstånd i likhet med den synkontroll som tillämpas för närvarande.

Yttrandena understöder att man frångår behovsprövningen för undervisningstillstånd, men i en del av de svar som kommit in uttalar farhågor över att de växande kraven på undervisning i bilskola leder till att undervisningsmodellen avvecklas utan garanti för att undervisningen skulle kunna utvecklas och blir kvalitativt bättre så som det var meningen. Undervisning som ska genomgå i bilskola tolkas som en direkt inkomstöverföring till bilskolorna och befogenhet att utan ansvar fatta beslut som rör en annan undervisningsform. Svaren från trafiksäkerhetsinstanserna understöder förslagen beträffande förarutbildningen, i fråga om kategori B anses förslagen motsvara den internationella och allmänneuropeiska uppfattningen om målsättningarna för att utveckla förarutbildningen. Instanserna har dock i sina yttranden krävt att utbildningen i två steg som tillämpas för närvarande ersätts med grundläggande utbildning, en övningsdel och en fördjupningsdel enligt stegen i den nya läroplanen.

Kraven för körkort som berättigar att köra moped och lätt fyrhjuling har påtalats med eftertryck, eftersom de har uppfattats som oskäliga med tanke på importörerna och försäljarna av dessa fordon. De skärpta kraven på utbildning och kostnaderna de medför har ansetts minska intresset för att avlägga körkort samt leda till att allt fler kör utan körkort och till och med till fler trafikolyckor och ett växande antal personer som omkommer i olyckorna. Framför allt anses förslagen reducera försäljningen av dessa fordon i avgrän-

de grad och i svaren klandras förslaget att följa Sveriges exempel så att de strängare kraven leder till att försäljningen av fordonen sjunker avsevärt. Dessutom uttalas tvivel om tillgången till utbildning och i synnerhet till den utbildning som krävs separat för lätt fyrhjuling. I yttrandena motsätter sig remissorganen ytterligare att utbildningen ska vara obligatorisk och framhåller att förslagen som rör kategorierna AM och MO strider mot körkortsdirektivet. Allmänt taget understöder övriga yttranden dock framför allt kraven för mopedkörkort eftersom de höjer säkerheten och när det gäller lätta fyrhjulingar för att de blir allt vanligare i trafiken (bl.a. inrikesministeriet och Polisstyrelsen). Vissa yttranden framhåller att det inte är nödvändigt att införa kategorin MO (Trafikskyddet, importörerna av mopeder). I några svar ogillar remissorganen att kraven på den som ansöker om undervisningstillstånd för moped och tillstånd att driva bilskola lättas, emedan mopedundervisningen anses ställa till och med strängare krav på undervisningen och förutsätter att läraren har trafiklärarbehörighet. Lindrigare krav kan anses äventyra undervisningskravens trovärdighet och undervisningens homogenitet (bl.a. Finlands Bilskoleförbund, Trafiksäkerhetsverket, Trafikskyddet, Liikenneopetuskeskus/HAMK). Dessutom har de lindrigare krav som gäller bilskoletillstånd kritiserats av Bilskoleförbundet. Att tillämpa principen om automatväxling på mopeder ansågs i vissa svar vara onödigt. Inrikesministeriet och Polisstyrelsen motiverar detta i sina yttranden av den orsaken att påföljden för förande av fortskaffningsmedel utan behörighet är sträng och kan inverka på när vederbörande kan få följande körkort i en situation där personen i fråga av ouppmärksamhet inte förstår villkorets betydelse.

Organisationerna inom hälsovårdssektorn föreslår i sina remissyttranden en precisering av lagförslagets krav på synskärpa och synfält för körkort och framför kritik över de sänkta kraven på synfunktionerna hos förare i grupp 2 samt över motiveringen till sänkningen (Trafikmedicinska föreningen, ögonläkarföreningen). Förslaget att dela upp uppföljningen av förarnas hälsotillstånd mellan anmälningar som läkare har lämnat och periodiska läkarkontroller kritiserar som slöseri

med resurser och i vissa andra yttranden till och med som en faktor som försvagar systemets funktionsduglighet. Bl.a. Läkarförbundet kräver i sitt remissvar att det i stället för skyldighet stiftas rätt att lämna anmälan. Förbundet anser att det är en synnerlig brist i propositionen att den inte innehåller något nytt för att säkerställa att läkarna kan och är motiverade att följa upp förarnas hälsotillstånd, såsom något konkret förslag om att anordna utbildning och forskning i branschen för att utveckla ett system för bedömning av förarens hälsotillstånd och prestationsförmåga (Trafikmedicinska föreningen). Dessutom framfördes tvivel på möjligheterna att införa det utvidgade läkarutlåtandet enligt den föreslagna tidsplanen på basis av de resurser och den utbildning som för närvarande står till buds. AKT och SKAL har i sina svar utgått ifrån att systemet med läkarkontroller bör utvecklas och förenhetligas för att garantera regional jämlikhet.

SKAL motsätter sig i sitt svar förslagen som gäller trafiktraktorer. Problemen med trafiktraktorerna anses närmast bero på att användningssyftet inverkar på till vilken kategori fordonet hänförs när trafiktraktorerna i stället borde klassificeras enligt deras konstruktiva hastighet (över 40 km/h). Avvikande förslag är endast ägnade att öka problemen. Om trafiktraktorer ges en annan ställning än för lastbilar genom att man utan grund lättar kraven på utbildning för förare i yrkesmässig trafik kränker det enligt SKAL konkurrensneutraliteten mellan traktor- och lastbilmateriel i transportuppgifter av samma slag. Det föreligger också risk för att den ekonomiska gråzonen breder ut sig och för konstlad övergång från lastbilar till trafiktraktorer. Om man vill införa en ny kategori måste man enligt SKAL säkerställa att i denna gäller samma krav i fråga om utbildning, åldersgräns, hälsotillstånd och färdskrivare som för förare i motsvarande uppgifter. Centralorganisationen för lantbruksproducenterna MTK understöder i sitt remissyttrande ibruktagandet av en ny kategori LT, men framhåller att det bör vara möjligt att avlägga hanteringsprovet med en traktor i kategori T och något teoriprovt bör inte längre krävas av förare med körrätt för kategorierna T, A1 eller B.

Automobilförbundet motsätter sig i sitt remissvar ändringar i hanteringen av internationella körkort.

Yttrandena innehåller dessutom ett stort antal ställningstaganden till detaljer i propositionen samt förslag till ändringar. Beredningen har strävat att beakta de omständigheter som yttrandena har poängterat i fråga om förslagen eller motiveringen till dem i den mån det är möjligt att gå in på dem via körkortslagstiftningen. Några förslag till ändringar i lagstiftningen som gäller bilskoleverksamheten har justerats enligt de krav på överensstämmelse med tjänstedirektivet och grundlagen som yttrandena har erinrat om. Förslagen om att utveckla utbildningen för förare i kategori B har preciserats, bl.a. punkten om utbildning i flera steg enligt utkastet till läroplan och för att förtydliga målet för ändringen. Avsikten har också varit att förtydliga och förenhetliga förslagen som gällde körkortskategorin för moped och lätt fyrhjuling i kategori AM samt förhindra att körkortsmyndigheterna åsamkas extra arbete. Därför har i kategori AM åldersgränsen justerats, ibruktagande av en separat MO kategori för mopeder uppgivits och utbildningen ävensom provet för moped separerats från utbildningen och examen för lätt fyrhjuling. Påföljdssystemet uppvisar nu större flexibilitet och rimlighet.

Kommunikationsministeriet har sänt remissvaren till social- och hälsovårdsministeriet för kännedom och för att beaktas vid beredningen av närmare bestämmelser om kraven på förarens hälsotillstånd.

6 Samband med andra propositioner

De bestämmelser i propositionen som avser prövningen av körprov för förarexamen samt övervakningen av bilskolornas verksamhet ingår i lagen om förarexamensverksamhet (535/1998). Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om förarexamensverksamhet innehåller de bestämmelser om behörighetskrav för personer som fungerar som förarprövare vid körprov enligt bilaga IV till körkortsdirektivet som avses i denna proposition. Kraven träder i kraft den 19 januari 2013.

I propositionen föreslås dessutom att bestämmelserna om ordningsbot ändras så att även vid brott mot bestämmelserna om dokument, som föraren enligt den föreslagna körkortslagen ska medföra vid färd med ett fordon, ska föraren kunna föreläggas ordningsbot. Propositionen innehåller förslag till ändring av 2 a kap. 9 § 2 mom. i strafflagen.

Dessutom innehåller propositionen förslag till ändring av lagen om ordningsbotsförelser (756/2010). Lagen är godkänd av riksdagen, men tidpunkten för när den ska träda i kraft är ännu inte bestämd. Enligt planerna ska den nämnda lagen träda i kraft först 2013 eller 2014.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Körkortslag

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Syfte. Lagen föreslås få bestämmelser om kraven för att köra motordrivna fordon i syfte att öka säkerheten i trafiken. Bestämmelserna gäller bland annat körkort och kör-rätten i respektive körkortskategori, förarut-bildning och om körkortspåföljder som i dagsläget finns dels i vägtrafiklagen, dels i körkortsförordningen.

2 §. Begränsning av tillämpningsområdet.

Lagen ska tillämpas på motordrivna fordon som körs på vägar enligt vägtrafiklagen. Det motsvarar gällande praxis.

Enligt 2 mom. ska bestämmelserna inte tillämpas på Åland eftersom landskapet har egen lagstiftning. Med Finland avses bara fastlandet, om bestämmelserna inte explicit också ska gälla Åland.

Enligt 3 mom. ska förvaltningslagen tillämpas om körkortslagen inte har tillämpbara procedurbestämmelser.

3 §. Definitioner. Paragrafen innehåller definitioner på begrepp som ingår i lagen. I 1 punkten definieras körrättsinnehavare. Med körrättsinnehavare avses den som har ett giltigt körkort. Om förarexamen inte avläggs antecknas som datum för beviljande av körkortet det datum då alla förutsättningar för utlämnande av körkort uppfylls. Det är ett begrepp som har ställt till med problem i samband med bestämmelserna om körförbud. Den som meddelas körförbud ska nämligen också betraktas som körrättsinnehavare såsom i 64 § konstateras. I 2 punkten definieras kortvarigt körkort och definitionen ändras eftersom giltighetstiden förkortas. Paragrafens 3 punkten innehåller definitioner om de nya etapperna i förarundervisningen.

Definitionen på permanent bosättningsort i 5 punkten grundar sig på definitionen i direktivet om körkort.

I punkterna 7 och 8 definieras grupper för körkortskategorierna. Grupperna motsvarar den gällande indelningen i grupper av de hälsokraven på körkortsinnehavare. De hälsokraven på lastbils- och bussförare är strängare än för andra förare och i fortsättningen ska dessa körkortskategorier ingå i grupp 2. Resten av kategorierna ska ingå i grupp 1. När körkortskategorierna i grupp 2 finns angivna på körkortet lyfts föraren upp till grupp 2. Också körkortets giltighetstid och uppföljningen av de hälsokraven anges då enligt grupp 2.

I 12 punkten definieras alkolåskörkort som i dagsläget bara kan beviljas när det ursprungliga körkortet har omhändertagits av polisen för den tid som den övervakade kör-rätten pågår.

Paragrafens 13 punkt innehåller en hänvisning till EU:s bestämmelser om typgodkännande av två- och trehjuliga mopeder och motorcyklar samt lätta fyrhjulingar som ligger som grund för kategorierna.

I övrigt stämmer definitionerna överens med gällande praxis.

2 kap. Körkortskategorier och kör-rätt

4 §. Körkortskategorier. I paragrafen delas körkortskategorierna upp i grupp 1 och grupp 2 enligt definitionerna i 3 § 7 och 8 punkten. Klassificeringen får två nya kategorier enligt det tredje direktivet om körkort, AM och A2. Den nationella kategorin T med traktorer, snöskotrar och arbetsredskap förblir oförändrad och den kompletteras med en nationell kategori, LT, där trafiktraktorer ingår. De hör nu till kategori C. Dessutom justeras kategorierna på en del punkter enligt direktivet.

Kategori AM ska motsvara den nuvarande kategorin M, men det ska vara en harmoniserad kategori som tillämpas i alla medlemsstater. Åldersgränsen för AM är detsamma som nu. För att få körkort i denna kategori krävs det teoriprov, men också utbildning och ett praktiskt prov. Det praktiska provet är ett

hanteringsprov för mopeder och ett körprov för lätta fyrhjulingar. I båda fallen krävs det utbildning och körprov för att få rätt att köra fordonen. Kraven ska anges i kodad form på körkortet. Tack vare denna lösning kan kraven i kategori AM gälla två olika fordonstyper, tvåhjuliga mopeder och lätta fyrhjulingar. Det nuvarande körkortet i kategori M ska också i fortsättningen ge rätt att köra moped och lätt fyrhjuling.

Kategori A2 ska motsvara nuvarande körkort för kategori A de två första åren då motorcykeln har begränsad effekt. Effektgränserna höjs och kategorin får ett angivet effekt/viktförhållande. Dessutom inskränks effekten med ett förbud som innebär att den inte får hänföra sig till ett fordon med mer än dubbla effekter.

Definitionen på fordonskombinationer i kategori B ändras. Till dragfordonet ska det alltid få kopplas en lätt släpvagn, förutsatt att totalvikten inte överstiger 3 500 kg. Bestämmelser om en ny kombination i kategori B och villkoren för att köra den finns i 6 § 3 mom. En ny viktbegränsning införs för släpvagnar i kategori BE. I motsats till de gällande bestämmelserna får släpvagn vara påhängsvagn.

EU-lagstiftningen omfattar fortfarande inte bestämmelser om traktorer. Följaktligen är kategori T fortfarande en nationell körkortskategori. Körkortet har inte harmoniserats eller godkänts i EU. Vid sidan av kategori T införs en ny traktorkategori LT där trafiktraktorer ingår. I dagsläget krävs det körkort för kategori C för att få köra trafiktraktor. Traktorerna används mycket inom jordbrukarbete. Därför har den höga åldersgränsen för kategori C och det kommande kravet yrkeskompetens ansetts extra oskälig. Minimialderna för kategori LT föreslås vara densamma som för nuvarande körkort i kategori C, men inget krav på yrkeskompetens ska ingå. Dessutom är körkortskraven och hälsokraven på förare betydligt mindre. Ändringen hänger samman med en planerad ändring av fordonsbestämmelserna som innebär att trafiktraktorer ska betraktas som traktorer med en konstruktiv hastighet av mer än 40 km/h. Tanken är att de gällande undantagen utifrån användningsändamålet ska avskaffas.

I grupp 2 införlivas undergrupperna under tunga fordon och blir körkortskategorier. Enligt den gällande principen innefattar till exempel kategorin för lastbilar utan viktbegränsningar också körrätt för kategorin med viktbegränsade lastbilar även om kategorin finns angiven på körkortet. Totalvikten och antalet sittplatser i kategorierna C, C1, D1 och D ändras inte. Kombinationer som överstiger viktbegränsningen för släpvagn i kategori BE flyttas till kategori C1E.

Fordon i kategori D1 får vara högst åtta meter långa och i kategori D1E avskaffas viktbegränsningen om 12 ton.

5 §. Alderskrav. Minimialderna för att köra moped och lätt fyrhjuling ändras inte.

I 1 mom. 2—4 punkten bibehålls minimialderna för motorcykel, utom för körkort i kategori A när det avläggs direkt för körkort för motorcyklar utan effektbegränsningar. Då höjs åldersgränsen till 24 år. Den nya kategorin A2 ersätter den nuvarande begränsade rätten för kategori A och ålderskravet är 18 år. I motorcykelkategorin ska det vara tillåtet att avancera till nästa kategori utan att ny förarexamen, om man har haft körkort i den lägre kategorin i minst två år. Tidpunkten för när körrätten börjar bestäms utifrån körkortet för den högre kategorin. Med större erfarenhet i en lägre kategori ska man fortfarande kunna få körkort i kategori A tidigast vid 20 års ålder.

I 1 mom. 5 punkten kvarstår ålderskravet i kategori B.

I 1 mom. 6—9 punkterna ingår minimialderna för förare av tunga fordon. I kategori C höjs minimialderna för lastbilskörkort till 21 år och för busskörkort i kategori D till 24 år. I kategorierna C1 och D1 ändras ålderskraven inte. Undantag ska vara tillåtna genom bestämmelser om grundläggande yrkeskompetens. Exempelvis körkort i kategori C ska fortfarande kunna avläggas vid 18 års ålder. I EU är minimialderna för kategori D 21 år förutsatt att föraren uppfyller kraven på yrkeskompetens. Som i lagen om yrkeskompetens är minimialderna för att avlägga körkort i kategori D 18 år för den som har grundexamen för bussförare.

Enligt 2 mom. krävs det för att få körkort för en kombination i kategori E med lastbil som dragfordon och för buss dessutom att

man har avlagt fördjupningsdelen och den föregående övningsdelen av förarutbildningen. Det höjer ålderskravet med minst sex månader. På grund av de ändrade bestämmelserna om förarutbildning kan fördjupningsdelen efter den grundläggande utbildningen avläggas tidigast tre månader efter förvärvat körkort. För att de som avlagt körkort utomlands och de som avlagt körkort i Finland ska ha samma villkor införs en lika lång frist för utländska körkort.

I 1 mom. 10 punkten ingår det ålderskrav för traktorförare. Bestämmelserna om rätt att köra traktor ska fortfarande vara nationella och kategorierna är inte erkända av EU. Kategori T ändras inte. Där ska fortfarande ingå jordbruks- och skogsbrukstraktorer, motorredskap och snöskotrar. I den nya nationella kategorin LT ska det ingå rätt att köra trafiktraktor. Kategorin ska ersätta det nuvarande körkortet i kategori C. I överensstämmelse med den planerade ändringen av fordonsbestämmelserna ska trafiktraktorer betraktas som traktorer med en konstruktiv hastighet om mer än 40 km/h. Bestämmelserna om användningsändamålet för fordon avskaffas. Följaktligen kommer registreringsbeviset att ange fordonstypen som också körkortskravet. Minimiåldern för att köra trafiktraktor ska fortfarande vara 18 år, men föraren ska inte behöva grundläggande yrkeskompetens. Det höjda ålderskravet motiveras med att fordonen har större effekt och högre konstruktiv hastighet.

I 3 mom. ingår det bestämmelser om körkort i kategori D som avläggs i utbildningen för grundexamen för bussförare enligt 1 mom. 9 b punkten. Enligt lagen om yrkeskompetens kravs det av 18-åringar som avlägger körkortskategori D att de har yrkesinriktad grundexamen för bussförare inklusive utbildning för grundläggande yrkeskompetens (280 timmar). Förarexamen måste avläggas innan grundexamen avläggs eftersom körkort krävs för grundexamen.

Den sänkta åldergränsen för körkort för kategori D motiveras med att det inrättas utbildning för grundexamen för bussförare på ungdomsstadiet och möjligheten att inrikta sig på persontrafik direkt utifrån körkortskategori B. Den sänkta åldergränsen anses inte äventyra trafiksäkerheten eftersom de som

inleder sina studier vid 16 års ålder har ungefär tre års studier för bussförare bakom sig när de avlägger körkort. I körkortsåldern har de alltså avlagt ungefär ett år av gemensamma studier och ungefär två år av bussförarstudier av hela utbildningen omfattande 120 studieveckor. Det har dock förekommit fall då bussförarutbildningen inte har följt dessa principer. Studierna har i vissa fall prioriterat godstransporter och utbildningen för persontrafik har bara omfattat cirka 20 studieveckor. Principen har motiverats med att inriktningen på persontrafik är befogad först i slutet av studierna när man efter långvarig uppföljning av de studerande kan försäkra sig om att de är lämpliga som förare inom persontrafik och med att kunskaperna inom utbildningen för förare inom godstransporter kan erkännas inom studierna för förare inom persontrafik.

De unga som blir klara med sin yrkesutbildning är i samma ålder som de som avlägger sitt första körkort, alltså ungefär 18 till 18,5 år. Den som börjar arbeta i det krävande yrket som förare inom persontrafik i den åldern måste få genomgå studier anpassade till denna transportform. Studier som prioriterar godstransporter förbereder inte förare i den åldern för persontrafik som förarbetena till lagen avsåg eftersom de saknar den nödvändiga livs- och arbetslivserfarenheten.

Enligt Utbildningsstyrelsens examensgrunder ska grundexamen för bussförare innefatta 75 studieveckor bussförarstudier. För att bussförarutbildningen ska ordna enligt detta måste körkortsbestämmelserna ses över. För att få avlägga förarexamen vid minimiåldern 18 år ska det krävas bussförarutbildning som omfattar 120 studieveckor och stämmer överens med läroplanen. Minst 60 studieveckor måste ha avlagts för bussförarutbildning. Dessutom ska det krävas 280 timmar utbildning för grundläggande yrkeskompetens för bussförare. Minimiåldern för körkort för kategori D som avläggs med bara utbildning för grundläggande yrkeskompetens för bussförare kan sänkas från 24 till 21 år.

Direktivet om körkort tillåter nationella undantag från minimiåldern i arbeten som är viktiga för samhällssystemet och säkerheten och vid provkörningar i samband med service och reparationer. Bestämmelser om detta

finns i 2 § 3 mom. 2 och 3 punkten i lagen om yrkeskompetens och det krävs inte lagstadgad yrkeskompetens för provkörningarna. Det lägre ålderkravet enligt 4 mom. resulterar bara i körkort för sådana körningar och inskränkningen ska antecknas på körkortet. Ingen körrätt ska finnas för andra körningar förrän minimikraven för körkort i övrigt är uppfyllda. Brandmän som kör i andra sammanhang än i räddningsuppdrag gör sig skyldiga till förande av fortskaffningsmedel utan behörighet och resulterar i straff och körförbud.

6 §. Körrätt. I sak är 1 mom. som anger när körrätten börjar oförändrad.

Bestämmelserna i 2 mom. förtydligar när det handlar om att köra utan körrätt och när körkortsvillkoren överträds. Läget enligt 1 punkten är oförändrad. Enligt 2 punkten har föraren ingen körrätt om han eller hon bryter mot alkoholvillkoren. Enligt 3 punkten kör en förare utan körrätt om körkortet inte har förnyats. Körkortet ska kunna förnyas inom en viss tid utan ny förarexamen, men ingen körrätt existerar förrän det nya körkortet har lämnats ut. Körrätt existerar inte heller om körrätten utgår när den som har körförbud tillsvidare inte har återfått körrätten.

I 3 mom. finns bestämmelser om begränsningar som gäller körrätt och om sådana brott mot dem som innebär avsaknad av körrätt. Med dessa avses i 1 punkten försummelse att avlägga prov för körrätt för moped och lätt fyrhjuling, i 2 punkten förlust av körrätt för buss som erhållits inom ramen för yrkesinriktad utbildning på grund av avbrott i utbildningen eller för låg ålder, i 3 punkten utnyttjande av körrätt för tunga fordon vid annan körning än sådan för vilka körrätten har erhållits vid lägre ålder utan yrkeskompetens.

Bestämmelsen i 4 mom. om fortsatt körrätt efter körförbud är i sak oförändrad, men det preciseras att körkortet måste lämnas in när körförbud meddelas. Om myndigheten inte har fått körkortet i samband med körförbudet, börjar körrätten gälla på nytt först när ett nytt körkort utfärdas. Körkortet måste genast lämnas in till polisen. När körförbudet upphör duger inte ett gammalt körkort för ändamålet.

Bestämmelsen i 5 mom. är i sak oförändrad. Beviset över förarexamen spelar en roll

nationellt när körrätten börjar och ska bestrykas, men det gäller någon annanstans.

7 §. Körrättens omfattning. Körrätten följer de kategorier som är registrerade på körkortet. Som 31 § 2 mom. föreskriver ska körkortskategorierna anges enligt körkortstillståndet. Kategori C1 ska följaktligen inte anges på körkortet om sökanden ansöker om körkortstillstånd för kategori C eller AM utan att tillstånd för kategori AM söks och körkortet avläggs separat. Beteckningen för kategori ska inte heller anges på körkortet utan att körkortstillstånd söks och avläggs separat.

I 2 mom. ingår de undantag som är godkända av EU. På grund av kategoriindelningen täcker den obegränsade rätten motsvarande de gällande huvudklasserna alltid in den lägsta begränsade rätten. Alla högre rätter för fordonskombinationer i grupp 2 ska omfatta kombinationer i kategori BE. Detta regleras också i bestämmelserna om beslut om körkortstillstånd. Ytterligare ska det innehålla de nationella undantagen finns i 1 mom. 2 punkten och de är oförändrade i sak. En nyhet är att kategori LT innefattar rätt att köra trafiktraktor och rätten ska ingå i alla lastbilskörkort. I kategorierna T och LT ingår inte körrätt för kategori AM.

I vissa fall måste körkortstillståndet eller körkortet alltid förenas med villkor eller begränsningar. Enligt 2 mom. 1 punkten får moped eller lätt fyrhjuling i kategori AM bara köras om föraren har genomgått utbildning och avlagt separat körprov. Det måste dessutom antecknas på körkortet. För moped innefattar körprovet bara hanteringsprov och för lätt fyrhjuling körprov i trafiken. Därmed kan den som avlägger kategori AM välja att bara avlägga prov för fyrhjuling utan att avlägga utbildning och prov för tvåhjulingar.

Förarexamen med automatväxlat fordon kräver alltid att automatväxel anges som villkor för körkortskategorin enligt 2 punkten i momentet. Villkoret hör ihop med examen och kan inte undanröjas på något annat sätt än att avlägga examen för manuellt växlat fordon. Examen för kategori BE som har avlagts med automatväxlat dragfordon i samma kategori för med sig kravet att fordonskombinationer i kategori BE alltid måste köras med automatväxlat dragfordon, även om föraren har avlagt kategori B med manuellt

växlad bil. Kravet grundar sig på EU-bestämmelserna. Bestämmelsen bör alltid följas när ett praktiskt prov ingår i examen. Extra viktigt är detta av säkerhetsskäl i början av förarkarriären också vid mopedkörkort. Föraren ska kunna visa att han eller hon kan manövrera ett mer avancerat manuellt växlat fordon. Mopedförare har haft problem med att hantera fordonet så också det talar för regeln. Den som avlägger hanteringsprovet bara med automatväxlad skotermoped för med sig inskränkningar i körkortet bara när det gäller automatväxlad moped. Hanteringsprov som avläggs med manuellt växlad moped ger innehavaren också rätt att köra automatväxlad moped precis som i de övriga kategorierna.

Definitionen på fordonskombinationer i kategori B kompletteras på grund av direktivet med en ny mellankategori som ger rätt att dra släpvagnar som är tyngre än lätta släpvagnar när totalvikten på hela kombinationen är större än 3 500 kg men mindre än 4 250 kg. Enligt 3 mom. rätten ska kunna förvärfvas genom examen precis som körkort i kategori BE.

De nationella traktorkörkortet ska enligt 4 mom. inte gälla i de övriga EU-staterna. För att få köra moped eller lätt fyrhjuling krävs det en anteckning på körkortet för kategori AM.

I 5 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda bestämmelser om kravet på automatväxlade fordon genom förordning av statsrådet. I dagsläget ingår bestämmelserna om automatväxlade fordon i ett EU-direktiv. I bilar uppfylls kravet genom att det inte finns någon kopplingspedal. Dessutom ska det genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om undantag från omfattningen av körrätten som bara ska gälla i Finland. För närvarande finns bestämmelserna i körkortsförordningen. De gäller huvudsakligen större rätt att med körkort för kategori C köra fordonskombinationer och bussar i kategori E vid trafikövervakning, utryckning, verkstadsuppdrag och service.

8 §. Ändring av körkortskategori. Paragrafen stämmer överens med gällande praxis. Bestämmelsen föreskriver om sänkt körkortskategori på grund av hälsokraven eller sänkt körkortskategori tills innehavaren upp-

fyller de högre ålderskraven, om han eller hon avbryter utbildningen för grundexamen utan att ha den examen som krävs för lägre åldergräns. Rätten enligt lagen om yrkeskompetens att köra utan yrkeskompetens under studietiden får gälla bara så länge personen studerar på behörigt sätt.

I 2 mom. föreskrivs det hur alkoholkörkort påverkar körrätten. Det riktiga körkortet får vila under den tid som personen har alkoholkörkort inom ramen för övervakad körrätt. Körkortet får också utfärdas för att köra tunga fordon utan körrätt i kategori B, när det utfärdas för till exempel lastbil. Körkortet ska inte ha någon beteckning för kategori B och innehavaren har alltså inte körrätt i denna kategori.

3 kap. **Körkortstillstånd och hur körkort beviljas**

9 §. Att ansöka om körkortstillstånd. Polisen ska vara tillståndsmyndighet. Befogenheten att utfärda körkortstillstånd ska inte längre vara kopplad till polisen på bosättningsorten. E-tjänster och målet att bygga ut den elektroniska ärendehanteringens talar för att en särskild befogenhetsbestämmelse inte tas in i lagen.

I 2 mom. föreskrivs det om tidpunkten när körkortstillstånd ska beviljas och då läggs också tidpunkten för ansökan fast. I kategori B ska det beaktas hur mycket tid som har avsatts för utbildning jämfört med de övriga kategorierna.

I 3 mom. anges det hur ansökan ska lämnas in och det ingår ett bemyndigande att utfärda bestämmelser genom förordning av statsrådet. Bland annat möjligheten att lämna in ansökan till polisen via bilskolan ligger i linje med den nuvarande oskrivna regeln. Samservicekontoren lämpar sig också bra för ändamålet. Trots att ansökan ska få lämnas in via ombud, måste sökanden kunna identifieras någon gång under körkortsprocessen. Det kunde vara antingen när körkortstillstånd söks eller när körkortet lämnas ut. Sökanden kan dessutom identifieras av förarexamensmottagaren i samband med förarexamen.

10 §. Bilagor till ansökan. Enligt 1 mom. ska hälsointyg för unga bara godkännas för körkortstillstånd i grupp 1. Det avviker från

nuvarande praxis. Därigenom samordnas kraven på läkarintyg för alla körkortskategorier i grupp 2. I samtliga fall får läkarutlåtande fortfarande vara utställt högst sex månader tidigare. Äldre sökande är skyldiga att bifoga ett mer omfattande läkarutlåtande som tar hänsyn till hur körförmågan påverkas av stigande ålder. Bestämmelser om fotografi som ska bifogas finns i 2 punkten om det enligt 31 § är nödvändigt. I 31 § sägs det att ett körkort ska bytas ut minst vart femtonde år. Fotografiet ska uppfylla kraven på passfoto, med undantag av kravet att fotografiet får vara högst sex månader gammalt. Genom bestämmelsen samordnas kraven på och användningen av fotografier för olika tillstånd. Förfarandet gör det möjligt för en myndighet att använda ett fotografi som det eventuellt redan förfogar över i ett register.

I 3 punkten föreskrivs det om namnteckningsprov. Provet ska ges i ansökningshandlingen vid ansökan om ett körkort eller ett tillstånd för att tryckas när dokumentet tillverkas. Vidare ska polisen fortfarande ha rätt att kräva utlåtande av en specialistläkare. Information om körkort från andra EES-stater enligt 4 punkten kommer att skaffas fram genom körkortsnetet när det inrättas. I dessa fall ska det krävas att personen har ett giltigt körkort när läkarutlåtande byts ut förutsatt att det inte gäller förnyelse av körkort där det krävs läkarutlåtande.

För att få avvika från minimiåldern för körkort i vissa yrkesgrupper krävs det enligt 1 mom. 5 punkten bevis för att körkortet behövs. Det ska kunna bevisas genom intyg från arbetsgivaren eller genom något annat tillförlitligt intyg. Anställning på serviceverkstad ska bestyrkas genom intyg från arbetsgivaren. För att bli antagen till utbildning inom räddningsområdet krävs det körkort i kategori C. För att förvärva körkortet ska personen kunna visa att han eller hon har en utbildningsplats och exempelvis brandmän i avtalsbrandkårer ska ha ett intyg från brandkåren att de har uppdrag där det krävs körkort. Enligt 3 mom. är den som utfärdar intyget skyldig att anmäla ändringar. När någon säger upp sig ska polisen underrättas eftersom körkort som utfärdas innan innehavaren uppnått minimiåldern är kopplade till ett visst uppdrag och behoven där. Närmare bestäm-

melser utfärdas genom förordning av statsrådet. För minderåriga sökande krävs det enligt 1 mom. 6 punkten samtycke från vårdnadshavaren eller vårdnadshavarna när minimiåldern för körkort är 15 eller 16 år och när körkortsinnehavaren är minderårig. Trots att minderåriga kan ansöka om andra körkort behöver samtycke inte krävas i andra kategorier eftersom sökanden är myndig när körkortet lämnas ut.

I 2 mom. anges det när nytt läkarutlåtande inte behövs. Enligt 1 punkten krävs det inte nytt utlåtande för ett giltigt körkort i samma grupp när körkortsbehörigheten utvidgas. Därmed försvinner dock inte kravet på att visa upp läkarintyg när körkortet förnyas. Detsamma gäller enligt 3 punkten körkort utfärdade i andra EU- och EES-stater. De som antas till försvarsmaktens förarutbildning får genomgå körkortskontroller och de kan anses motsvara civila kontroller. Nytt läkarutlåtande behöver inte krävas eftersom 58 § föreskriver att hälsokraven gäller även körkort som avläggs inom försvarsmakten. Det finns anledning att sätta en tidsgräns för hur längre kontrollerna är giltiga. Den tvååriga fristen enligt 2 punkten räcker till för att byta ut ett körkort inom försvarsmakten till civilt körkort, också när personer med utbildning för kategori C från försvarsmakten måste vänta på att de ska uppfylla minimiåldern enligt denna lag.

I 3 mom. åläggs den som enligt 1 mom. 5 punkten utfärdar intyg skyldighet att informera polisen om det sker sådana förändringar i arbetsuppgifterna som påverkar utfärdandet av intyg. Det kan bland annat handla om att personen får andra arbetsuppgifter eller slutar hos arbetsgivaren. Det ingår också ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser.

11 §. Undantag från kravet på körkortstillstånd. Enligt 1 mom. 1 punkten behövs inget nytt körkortstillstånd för nästa körkort efter ett kortvarigt körkort om det ansöks i tid. Däremot måste man alltid ansöka om nytt körkortstillstånd. Om ett kortvarigt körkort av någon anledning inte förlängs med något annat körkort för bil, ska man enligt 2 punkten på ansökan kunna få körkort i kategorierna T och AM utan att behöva nytt körkortstillstånd. För dessa kategorier är det som

nu motiverat att införa särskilda bestämmelser, om körrätten har förvärvats på grundval av körrätten för bilen och innehavaren inte har avlagt kategorierna separat. Då gäller de på normalt sätt och ett körkort i respektive kategorier kan utfärdas utan särskilda bestämmelser. Enligt 3 mom. ska körkort för kategori AM ha registrering om rätten att köra moped och lätt fyrhjuling för att körkort ska kunna avläggas för bara den ena kategorin.

Enligt 1 mom. 3 punkten ska det inte heller nu krävas körkortstillstånd för dupletter. Det samma gäller enligt 4 punkten förnyelse av körkort om ansökan lämnas in innan det gamla körkortet går ut. Körrätten upphör att gälla om man låter bli att förnya körkortet. Nytt körkortstillstånd måste ansökas om det gamla har upphört att gälla. Enligt 2 mom. krävs det dock körkortstillstånd om ansökan gäller körkort utfärdade i någon annan EU- eller EES-stat eftersom körkortet inte finns i vårt finländska körkortssystem. Överlag innebär förnyelse och duplett att det finländska körkortet utfärdas med ny giltighetstid.

12 §. Villkor för körkortstillstånd. Villkoren för att bevilja körkortstillstånd är oförändrade i 1 mom. 1—5 punkten. I 6 punkten ingår en bestämmelse om förutsättningarna för beviljandet av körkortstillstånd när förar-examen inte krävs. Att bevilja körkortstillstånd ska inte vara möjligt förrän de handlingar som krävs för att utlämna körkortet har företetts. Enligt 2 mom. är skyldigheten att använda alkoholås inget hinder enligt 1 mom. 2 punkten att bevilja körkort förutsatt att alkoholåset antecknas på körkortet. Skyldigheten ska då gälla alla körkortskategorier som personen innehar. I denna punkt och i 2 mom. avses alkoholåskörkort för körkortsinnehavaren och det anknytande körkortstillståndet.

13 §. Avgörande av ansökan om körkortstillstånd. I 1 mom. ingår en skyldighet att avgöra ansökningar. I 2 mom. föreskrivs det hur körkort från andra EU- och EES-stater får bytas ut. När körkortssystemet har införts kan körkortet kontrolleras över nätet. Trots att det är myndigheten som är skyldig att agera är innehavaren inte friställd från skyldigheten att medverka till att körkortets giltighetstid ska kunna utredas.

14 §. Beviljande av körkortstillstånd. I 1 mom. ingår uppgifter om vem som beviljar tillstånd.

Bestämmelsen i 2 mom. är i sak oförändrad och bygger på direktivet om körkort.

Enligt 3 mom. ska det antecknas på körkortet vilken stat eller region som har utfärdat det utbytta körkortet. Det motsvarar gällande praxis och bygger på direktivet om körkort. Reglerna gäller utbyte av körkort utan krav på ny förarutbildning. Vidare ingår det ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser.

Enligt 4 mom. ska körkortstillstånd i kategori B gälla i två år eftersom tiden för förarutbildning har förlängts. Övriga körkortstillstånd ska fortfarande gälla i ett år.

15 §. Återkallelse av körkortstillstånd. I sak är bestämmelsen oförändrad. Dessutom föreskrivs det hur återkallelse av körtillstånd påverkas av att körrätten börjar gälla. Därefter inriktas åtgärderna på körkortet och körrätten.

16 §. Villkor och begränsningar för körkort. I sak är bestämmelserna oförändrade. Däremot preciseras 3 mom. med att villkoren och begränsningarna måste anges på körkortet i anslutning till den berörda körkortskategorin.

17 §. Hälsokrav för körkort i grupp 1. I förslaget ingår ändringarna i hälsokraven beträffande syn, diabetes och epilepsi enligt kommissionens direktiv 2009/113/EG och de ska enligt direktivet sättas i kraft redan i september 2010. Kraven på synskärpa ändras inte av översynen, men direktivet innehåller definitioner på synfält där både det horisontella och det vertikala synfältet preciseras. I motsats till bestämmelserna om synskärpa är bestämmelserna om synfält rekommendationer. Paragrafen anger körkortskraven på synfält och de kan preciseras genom förordning av statsrådet, till exempel med gradangivelser enligt direktivet. Enligt direktivet bör det horisontella synfältet vara minst 120 grader, som ska kunna utvidgas minst 50 grader till höger och vänster och 20 grader uppåt och nedåt. Inga defekter får finnas inom den centrala tjugograderradien. Genom förordning ska det också föreskrivas hur kraven på synfält ska undersökas, exempelvis med hjälp av noggrann perimetri med konfrontationsmeto-

den. För att få dram exakta gradangivelser krävs det synfältsapparater, men de används inte i någon medlemsstat av allmänläkare. Ett villkor är dessutom att sökanden inte får ha uttalade defekter i synfältet vid neurologiska sjukdomar.

Närmare bestämmelser om hur hälsokrav för kroppsskada, sjukdom och men enligt bilagan i det direktiv som nämns i 1 mom. 3 punkten ska uppfyllas och hur de ska tillämpas utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. I 1 mom. 3 punkten läggs alkoholås till för att hindra att föraren kör i berusat tillstånd till som en ny möjlighet att uppfylla hälsokraven. EU-lagstiftningen har ingen harmoniserad kod för alkoholås eller användningen av den. Följaktligen ska skyldigheten att använda alkoholås registreras på körkortet med en nationell kod. Alkoholås är en bättre metod än förverkad körrätt att uppfylla målet i direktivet, dvs. att förhindra att någon kör i berusat tillstånd eftersom den som förlorar körrätten ofta ändå har tillgång till fordon. Upp till 75 procent av dem som får körförbud bryter mot förbudet, visar internationella undersökningar och risken är mycket stor i berusat tillstånd då omdömet försämras och risktagningen ökar. Alkoholåsbestämmelserna ingår alltså inte i EU-lagstiftningen. Följaktligen är ett körkort med en nationell kod inget hinder för att köra bil utan alkoholås i andra länder. Det hindrar inte heller att körkortet byts ut till ett körkort utfärdat i en annan stat utan nationell kod.

Närmare bestämmelser om hur kraven på synfält och övriga hälsokrav ska uppfyllas utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Genom förordning kommer det bland annat att föreskrivas hur kraven vid diabetes samt epilepsi och andra neurologiska sjukdomar ska uppfyllas och hur kraven ska tillämpas. Tillstånd för undantag från hälsokraven ska fortfarande gälla hörselkraven och en bestämmelse ingår därför i 97 § 2 mom. Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet ska det i övrigt utfärdas bestämmelser om till exempel under vilka förutsättningar specialistläkare själva ska kunna utöva prövningsrätt, bland annat vid kraven på synfälten. Däremot föreslås inget tillstånd till undantag från minimivillkoren för synskärpa. I dagsläget har Trafik-

säkerhetsverket rätt att medge undantag från hälsokraven för körkort. Det har fått ske i den omfattning som EU-lagstiftningen om körkort inte utgör något hinder. Inga undantag för exempelvis minimikraven på synskärpa har medgetts eftersom EU-lagstiftningen inte har tillåtit det. En samordnad förordning om hälsokraven skulle underlätta läkarnas arbete och förbättra likabehandlingen av människor i frågor kring hälsa och bilkörning.

18 §. Hälsokrav för körkort i grupp 2. Precis som i grupp 1 är målet att ändringarna i hälsokraven ska sättas i kraft i september 2010. Det okorrigerade kravet på synskärpa 0,05 föreslås bli struket precis som i kommissionens direktiv 2009/113/EG. Den största ändringen är att kravet på det sämsta ögat sjunker från 0,5 till 0,1.

Världshälsoorganisationen (WHO) sätter gränsen för dålig syn vid 0,3. Direktivet tillåter nationell tillämpning av bättre krav, men staterna måste tillåta att förare från andra länder kör om de uppfyller de lägsta kraven i direktivet. Dålig syn på ett öga hos förare av tunga fordon kan göra det svårare att backa när speglar behövs och till exempel att starta från parkeringsplatser. Men det finns ingen dokumenterad information om detta. Synskärpan spelar ingen stor roll som orsak till trafikolyckor. Med avseende på konkurrensen och likabehandlingen inom transportbranschen vore det viktigt att grannländerna tillämpar samma regler. Sverige som sannolikt har den mest avancerade forskningen inom ögonmedicin i hela Europa ser inga problem med att sänka synkravet. Det vore alltså befogat att följa samma linje för att förhindra att förare särbehandlas och att körkort skaffas i länder med lindrigare krav. Gemensamma bestämmelser är dessutom bra för den fria rörligheten.

I direktiv 2009/113/EG preciserar kommissionen också hälsokraven på synfält i grupp 2. Båda ögonen ska uppfylla villkoren för att få körkort. Precis som i fråga om grupp 1 utfärdas närmare bestämmelser genom förordning av statsrådet. Enligt direktivet ska det horisontella synfältet med båda ögonen vara minst 160 grader, som ska kunna utvidgas till minst 70 grader till höger och vänster och 30 grader uppåt och nedåt. Inga defekter får fin-

nas inom den centrala trettiogradersradien. Dessutom får sökanden inte ha några betydande defekter i synfältet i samband med neurologiska sjukdomar.

I 1 mom. 3 punkten ingår en hörselbestämmelse som är oförändrad. Det är en nationell bestämmelse om att sökanden ska uppfatta normal konversationsstämma på fyra meters avstånd och gälla inte förmågan att uppfatta tal. Kravet anses fortfarande vara nödvändigt på grund av trafiksäkerheten. Förare inom persontrafiken måste kunna prata med passagerarna och höra vad som händer i passageraravdelningen. Också för förare inom godstransport behövs hörselkravet, inte minst vid olyckor. Närmare bestämmelser om hur hälsokrav för men, sjukdom och kroppsskada enligt bilagan i det direktiv som nämns i 1 mom. 4 punkten ska uppfyllas och hur de ska tillämpas utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. I 1 mom. 4 punkten läggs alkohol till för att hindra att föraren kör i berusat tillstånd till som en ny möjlighet att uppfylla hälsokraven. Frågan redovisas närmare i motiven till 17 §.

Närmare bestämmelser om hur kraven på synfält och övriga hälsokrav ska uppfyllas utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Genom förordning kommer det bland annat att föreskrivas hur kraven vid diabetes samt epilepsi och andra neurologiska sjukdomar ska uppfyllas och hur kraven ska tillämpas. Genom direktiv 2009/113/EG lindras kraven hälsokraven för körkort i grupp 2 vid diabetes och epilepsi. En samordnad förordning om hälsokraven skulle underlätta läkarnas arbete och förbättra likabehandlingen i frågor kring hälsa och bilkörning.

I 3 mom. ingår en bestämmelse som säger att hörselkraven inte är något hinder för att använda hörselskydd i fordon när det är nödvändigt på grund av arbetarskyddet. Bestämmelsen gäller bland annat plogbilar eftersom arbetsredskapet orsakar buller.

19 §. Prov på körförmåga. Paragrafen innehåller en bestämmelse om prov på körförmåga för att utreda hur körförmågan påverkas av hälsotillståndet. Beroende på situationen ska provet avläggas i trafiken eller någon annanstans. Det primära målet är att under-

söka förarens förmåga att använda hanteringsorganen som de är eller med hjälp av extra reglage. Om det krävs extra reglage måste förarexamen avläggas med ett fordon som är utrustat därefter. Om det senare sker förändringar i körkortsinnehavarens hälsotillstånd och de kräver specialutrustningen i fordonet, krävs nödvändigtvis inte nytt körprov, förutsatt att förändringarna kan läggas fast på ett tillförlitligt sätt vid ett prov på körförmåga.

20 §. Kontroll av förarens hälsotillstånd och prestationsförmåga. Paragrafen ger polisen vissa befogenheter att kontrollera förarens hälsotillstånd och prestationsförmåga. I sak är bestämmelsen oförändrad. Kontroller av synförmågan som görs vid trafikövervakning på grund av förändringar i hälsotillståndet ska fortfarande också kunna göras genom intyg från optiker. För att kontrollerna inte ska medföra onödigt eller oskäligt olägenhet för föraren kan anvisningar om förfarandet utfärdas inom inrikesministeriets förvaltningsområde. Även om trötta förare är en stor trafiksäkerhetsrisk, föreslås här inga bestämmelser om undersökningar ute i trafiken eftersom det åtminstone än så länge saknas tillförlitliga och lämpliga mätmetoder.

21 §. Anmälan om förarens hälsotillstånd. I sak är bestämmelserna om läkares skyldighet att anmäla hälsotillstånd oförändrade. Bestämmelserna medverkar till uppföljningen av förarens hälsotillstånd och tillåter att körkort förnyas till viss del utan krav på läkarutlåtande. Direktivet om körkort kräver att hälsokraven ska vara uppfyllda för att körkortet ska förnyas och revideringen av direktivet kräver att det kontrolleras att kraven är uppfyllda. Om ingen anmälan har gjorts ska man kunna utgå från att hälsokraven fortfarande uppfylls, om det inte finns särskilda skäl att tro något annat. Möjligheterna att begränsa läkarundersökningarna för körkort till förnyelsetidpunkterna är beroende av om läkarna uppfyller sin anmälningsplikt på behörigt sätt.

Enligt 4 mom. ska optikers anmälningsplikt bara gälla kontroller enligt 20 §.

I 5 mom. ingår ett bemyndigande att genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärda bestämmelser om anmälningarna, till exempel vad läkarutlåtandena ska innehålla och hur anmälan ska göras.

22 §. Körkortens giltighetstid. I 1 mom. föreslås det att körkortet i grupp 1 ska gälla i femton år i sänder. Körkortet kan dock utfärdas för kortare tid om det krävs på grund av läkarutlåtandet. Med en längre giltighetstid besparas körkortsmyndigheterna arbete med att förnya körkort. Dessutom sparar både myndigheterna och körkortsinnehavarna kostnader. Nuvarande praxis med 70 år ska finnas kvar och körkortet ska förnyas för en återstående tid som upphör vid sjuttio års ålder. Tidpunkten har blivit praxis och den är motiverad med avseende på uppföljningen av hur äldre förare uppfyller hälsokraven. Efter förnyelsen gäller körkortet precis som nu i högst fem år i taget. I grupp 1 ska körkortet kunna förnyas första gången utan ett mer omfattande läkarutlåtande. Ett omfattande läkarutlåtande ska alltså krävas från och med ungefär 75 års ålder. Vidare har momentet en bestämmelse motsvarande nuvarande praxis om att nya körkort i grupp 1 beviljas personer som fyllt 65 år för fem år i taget. Reglerna bör också gälla förnyelse av körkort för att deras giltighetstid inte ska bli mycket kort på grund av sjuttioårsregeln.

Körkort i grupp 2 ska gälla högst fem år i taget. På grund av läkarutlåtande ska fristen kunna vara fem år kortare. Sjuttioårsregeln ska också gälla i det fallet. Efter 70 års ålder förnyas körkortet med högst två år i sänder. Om den som har körkortstillstånd har fyllt 68 år ska körkortet utfärdas för högst två år i sänder i stället för fem år. Det motsvarar giltighetstiden för förnyat körkort. På förnyade körkort föreslås samma regler bli tillämplade sedan innehavaren har fyllt 68 år. För att få körkort enligt tvåårsregeln krävs det allt ett omfattande läkarintyg. Läkarintyget ska beakta hur förarens hälsostillstånd påverkas av stigande ålder. Detta är extra nödvändigt nu när förnyat körkort för tunga fordon kan användas i yrkestrafik.

Enligt 3 mom. innebär de tillsatta nya kategorierna att nya körkort enligt principerna i 1 och 2 mom. utfärdas för den nya giltighetstid som gäller för dem. För det första körkortstillståndet i grupp 1 och 2 krävs det läkarutlåtande. Därefter ska hälsokraven följas upp med samma intervaller som körkortet förnyas. Detta måste beaktas när körkortstillstånd beviljas.

I 4 mom. föreskrivs det när giltighetstiden börjar, och det ingår ett bemyndigande att i förekommande fall utfärda närmare bestämmelser om när giltighetstiden börjar. Giltighetstiderna ska gälla antingen från utlämnandet av körkort eller förarexamensintyg, eller i det fall att förarexamen inte avläggs, från det datum då förutsättningarna för utlämnande av körkort uppfylls. I detta fall kan det vara fråga om det datum, då polisen beviljar körkortstillstånd för motorcykelkörkort i en högre kategori till den som med detsamma uppvisar alla intyg och utredningar som behövs för att erhålla körkort, såsom intyg på att han eller hon har fått den undervisning som krävs.

23 §. Giltighetstiden för det första körkortet. Giltighetstiden för det första körkortet förkortas till ett år. Efter att ha fått körkortet ska innehavaren genomgå övningsdelen och utföra de tillhörande uppgifterna innan studierna för fördjupningsdelen börjar. Tanken är att den grundläggande utbildningen och fördjupningsdelen ska närmas till varandra för att utbildningen ska uppfattas som samordnade studier och att knyta den mellanliggande tiden och de tillhörande uppgifterna till utbildningen i form av en övningsdel. Syftet är att ge nyblivna förare färdigheter inför den första förarkarriären och förkorta den riskfyllda tiden efter att de har fått körkort. Vidare ska tiden för studier i den grundläggande utbildningen utökas för att eleverna ska kunna skaffa sig större erfarenheter av att köra innan de får köra självständigt. I övrigt motsvarar bestämmelsen i sak de gällande bestämmelserna. Även ett utländskt körkort som innehavaren har haft i mindre än tre månader ska betraktas som det första bilkörkortet. Tiden räknas från den tidpunkt då minimitiden för att få körkort för bil i Finland har uppfyllts.

I 2 mom. ingår det bestämmelser om giltighetstiden för körkort om sökanden redan har ett giltigt körkort eller om behörigheten utvidgas under den tid som det första körkortet gäller. I sak är bestämmelserna oförändrade. Förarutbildningen måste slutföras enligt giltighetstiden för det första bilkörkortet. Ett nytt kortvarigt körkort kan dock utfärdas oberoende av de i denna lag utsatta tiderna för utfärdande av ett nytt körkort.

24 §. Villkor för att lämna ut körkort. Kriterierna för att lämna ut körkort i 1 mom. är i sak oförändrade.

I 2 mom. föreskrivs det om de fall då ingen ny förarexamen krävs. Enligt 1 mom. ska tiden för kortvarigt körkort utan trafikförseelser som leder till körförbud tillåta att körkortet lämnas ut utan att krav på ny förarexamen, förutsatt att de övriga villkor uppfylls. Detta på grund av att uppföljningen av nyblivna förare ändras. Uppföljningen av nyblivna förare ska dock pågå i två år. Därför ska det vara svårare att förordna om påföljder för nya förare vid nästa körkort efter det kortvariga körkortet än för mer erfarna förare. För att återfå det kortvariga körkortet vid trafikförseelser ska föraren alltid vara tvungen att avlägga ny förarexamen. Även en förarexamen för att höja körkortkategorin kan godtas som sådan examen. Det ska dock alltid vara fråga om en förarexamen med bil. Det nya kortvariga körkortet kan också komma att omhändertas av andra orsaker, om personen av någon anledning inte har klarat av övningsdel och fördjupningsdelen i tid eller om körkortet inte tas ut inom fristen enligt 1 punkten. Det ska finnas en godtagbar grund för att inte kräva ny förarexamen. Det kan vara till exempel att man inte har kunnat delta i undervisningen på grund av långvarig sjukdom och därför inte har kunnat övningsköra eller långvarig utlandsvistelse. För att förtydliga villkoren nämns exempel i paragrafen. Att utbildningen har skjutits fram av ekonomiska orsaker eller av glömska är inga orsaker för att tillåta rimligare krav.

I 2 mom. 3 punkten ingår principer för att få räkna sig till godo erfarenhet för motorcykelkörkort. Rent praktiskt betyder det att behörigheten höjs till nästa kategori genom förarutbildning efter en minimiperiod. Den nuvarande principen att på begäran byta ut körkort för kategori A1 till körkort till kategori A utan extra prestationer föreslås bli avskaffad.

I 2 mom. 4 punkten ingår en bestämmelse om rätt att få moped- och traktorkörkort utan ny examen när giltighetstiden för bilkörkortet går ut. Den motsvarar gällande praxis och gäller främst situationer när personen plötsligt bestämmer sig för att inte avlägga bilkörkort. Bestämmelserna i 5 och 6 punkten är

i sak oförändrade. När ett körkort från någon annan EU- eller EES-stat byts ut, krävs ingen examen. Då ska samma förnyelsebestämmelser gälla som i den nationella körkortslagen. Sex månader efter att körkortet har gått ut krävs det ny förarexamen. För att få byta ut andra utländska körkort utan krav på examen måste föraren uppfylla villkoren för utbyte.

I 3 mom. ingår kraven på bevis över förarexamen. Giltighetstiden för förarexamen förlängs till två år i grupp 1 och till ett år i grupp 2. De samordnas med de föreslagna tiderna i 27 §. I överensstämmelse med den gällande principen ska examen som avlagts inom försvarsmakten eller på Åland godkännas. Samma frister ska tillämpas på alla examensbevis. Ett undantag är examen för kategori C avlagd inom försvarsmakten som ska berättiga till civil examen inom tre år efter examen. De som avlägger körkort i kategori C inom försvarsmakten får utbildning för snabbförvärvad yrkeskompetens. Följaktligen är åldersgränsen för civilt körkort 21 år. I försvarsmakten får beväringarna förarutbildning för fordonskombinationer i kategori C1E. Det ger dem rätt att få motsvarande civila körkort och möjlighet att vara förare inom godstarfiken. Körkortet i kategori C måste ansökas senast sex månader efter att respektive ålderskrav uppfylls.

I 4 mom. ingår en bestämmelse om påvisande genom intyg utfärdat av försvarsmakten att övningsdel eller fördjupningsdel har avlagts. I 5 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser genom förordning av statsrådet och kommunikationsministeriet.

Kraven i 6 mom. för utbyte av utländska körkort är i sak oförändrade. Den som har utfärdat körkortet ska anges på körkortet och avser en stat eller till exempel enligt principen om konventionsstater regioner, bland annat Hongkong och Macao. De anges med beteckningarna i FN-klassificeringen. Momettet har ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser genom förordning av statsrådet.

25 §. Hinder för att lämna ut körkort. I 2 mom. ingår en bestämmelse om den tidigaste möjliga tidpunkten för att lämna ut annat än ett nytt kortvarigt körkort som utfärdas efter ett kortvarigt körkort. Körkortet kan lämnas

ut tidigast två månader innan den kortvariga körrätten går ut. Den som får kortet ska enligt 3 mom. återlämna sitt tidigare körkort innan det nya körkortet kan lämnas ut. Om körkortet inte återlämnas ska sökanden uppge orsaken till detta. I övrigt är hindren för att lämna ut körkort i sak oförändrade

26 §. Utlämnande av körkort. Körkortsprocedurerna bör utvecklas samtidigt som betydligt fler körkort kommer att lämnas ut när körkort förnyas. Därför föreslås det att sökanden ska få körkortet per post. Körkort ska alltså lämnas ut per post om det inte finns något hinder enligt 1 mom. I övrigt ska körkort lämnas ut av polisen. Tillverkaren ska kunna skicka körkortet direkt till sökanden. Trafiksäkerhetsverket kan lämna över de körkort som ska ges ut av polisen direkt till polisen. I momentet ingår ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser om bland annat vilka körkort som kan skickas per post och hur de ska postas genom förordning av statsrådet. Det är inga särskilda problem med att skicka kortvariga körkort per post till exempel vad gäller tidpunkten för när körrätten börjar gälla, eftersom den i dessa fall börjar gälla när förarexamen har avlagts. Då kan sökanden identifieras i samband med examen. Systemet med att lämna ut körkort per post kan utvidgas för andra körkort, exempelvis genom mottagningsbevis. Då kan kvitteringen betraktas som utlämnande och ge ett datum för när körrätten börjar gälla i de fall då ingen förarexamen krävs. Det kräver emellertid att information om att körkortet har lämnats ut får föras in i fordonstrafikregistret. Ett alternativ att arbeta vidare på är att tillverkaren skickar körkortet direkt till sökanden. Försändelsen kan åtföljas av ett returkuvert för det gamla körkortet. Om sökanden inte skickar tillbaka körkortet ska det antecknas i registret. Det görs redan nu när det gamla körkortet inte återlämnas vid duplett. Det är skäl att utreda möjligheterna att utvidga postningen även till utlämning av temporära och tillfälliga körkort. De körkort som inte skickas per post kunde än så länge ges ut av polisen. I dagsläget lämnas kortvariga körkort ut av förarexamensmottagaren.

I synnerhet när det gäller utländska körkort som är direkt utbytbara vore det motiverat med ett besök hos polisen för att förfalskade

kort ska kunna upptäckas. För körkort från EU- och EES-stater ska bestämmelsen i direktivet om körkort följas, det vill säga att det gamla körkortet ska lämnas tillbaka till utfärdaren enligt vad 2 mom. föreskriver. Ett liknande förfarande tillämpas på körkort från Japan. Körkortet återlämnas till Japans ambassad i Finland. I övrigt är bestämmelserna i sak oförändrade.

I 3 mom. föreskrivs det att polisen ska behålla vissa körkort om de eventuellt måste återlämnas. Det kan gälla motorcykelkörkort eller körkort i kategori B som återlämnas till polisen när kortvarigt körkort lämnas ut, när villkoren för kategori D inte uppfylls, till exempel på grund av avbrutna studier och en högre åldersgräns därför tillämpas. I kategori D gäller det studier för yrkesinriktad grundexamen för bussförare. I dessa fall föreslås den gällande regeln bli slopad, som innebär att de studerande har fått köra med intyg från utbildningscentralen. I stället ska de studerande få ett körkort av polisen. Detta förtydligar reglerna och underlättar övervakningen. Rätten att köra fordon gäller både studierna och fritiden under studierna och den grundar sig på lagen om yrkeskompetens. Det är problematiskt för övervakningen om de studerande får köra på grundval av två olika intyg. Det gamla körkortet ska lämnas tillbaka och de kan inte få något nytt körkort efter det körkort som avses i momentet.

I 4 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser om hur polisen ska bevara återlämnade körkort och hur körkortet ska återlämnas till utfärdaren enligt vad 2 mom. föreskriver.

27 §. Förnyelse av körkort. I 1 mom. ingår bestämmelser om förnyelse av körkort och nödvändiga bilagor. Betydligt fler körkort än nu kommer att förnyas. Körkortet och fotografierna uppdateras och det kontrolleras att hälsokraven fortfarande uppfylls. Fotografiet ska bytas ut vart femtonde år. Enligt 2 punkten ska hälsokraven hos innehavare av körkort i grupp 1 följas upp från och med 70 års ålder precis som nu. I grupp 2 måste läkarutlåtande bifogas vid anhållan om förnyelse när innehavaren efter att ha fyllt 45 år första gången ansöker om förnyelse. Dessutom är läkaren skyldig att anmäla om förarens hälsotillstånd har försämrats mer än tillfälligt och

hälsokraven för kortkort inte längre uppfylls. En förutsättning för att läkarundersökningar för körkort inte ska behöva krävas i andra fall än förnyelse är att läkarnas anmälningsplikt fungerar bra. I övrigt är bestämmelsen oförändrad.

Bilagorna i 1 mom. 2 och 3 punkten är desamma som krävs för körkortstillstånd när körkortet tillverkas. Ett fotografi ska bifogas om det är nödvändigt enligt 31 §. Kravet på ny förarexamen i 1 mom. 4 punkten stämmer överens med gällande praxis. Däremot ska det vid förnyelse inte längre krävas bevis för att sökanden har kvar sin körförmåga. Praxis har varierat och informationen ger inte nödvändigtvis en riktig bild av körförmågan i alla situationer. Som intyg har det bland annat räckt med att två tillförlitliga personer har lämnat ett intyg eller med ett intyg över avlagt körprov. Polisen ska dock fortfarande ha rätt att kräva ny förarexamen om det finns anledning att misstänka att någon har förlorat körförmågan.

I 2 mom. föreskrivs det om omfattande läkarundersökning av äldre förare. I grupp 1 ska kravet på omfattande läkarutlåtande gälla den andra förnyelsen, det vill sig ungefär i 75 års ålder och det körkort som utfärdas för fem år för att innehavaren har fyllt 65 år. För att körrätten ska fortsätta gälla efter 70 års ålder måste personen lämna in ett omfattande läkarutlåtande. I grupp 2 ska det krävas omfattande läkarutlåtande från och med 70 års ålder eller för ett körkort som utfärdas för två år när sökanden har fyllt 68 år. Det omfattande läkarintyget ska ta hänsyn till åldersrelaterade förändringar som samverkande sjukdomar och ökad läkemedelsanvändning. I grupp 2 är det motiverat med bättre uppföljning av hälsotillståndet redan av den anledningen att åldern inte längre är något hinder för körkort i någon kategori eller för yrkestrafik.

I 3 mom. ingår det en bestämmelse om att ett förnyat körkort fortsätter att gälla från och med den tidpunkt då det gamla körkortet går ut. Om förnyelse ansöks sex månader innan det giltiga körkortet går ut, fortsätter körkortet att gälla från och med den tidpunkt då den tidigare giltighetstiden går ut. Momentet innefattar också rätt att göra undantag från fristerna för att samordna giltighetstiderna för

körkort och yrkeskompetensen för förare av tunga fordon. De direktiv som gäller frågan möjliggör endast en begränsad flexibilitet i fråga om att samordna giltighetstiden för yrkeskompetens och ett körkort. I princip är intervallerna för yrkeskompetens och ett körkort desamma eftersom båda tillämpar femårsfrister. Om behörigheten utvidgas får körkortet ny giltighetstid. Följaktligen är giltighetstiderna olika för körkortet och yrkeskompetensen. När yrkeskompetensen börjar gälla anges i EU-lagstiftningen. Den grundläggande yrkeskompetensen och femårsperioden för skyldigheten att delta i fortbildning börjar gälla när provet avläggs. Också de bestämmelser som gäller förnyande av körkort är bindande. Ett alternativ till registrering av yrkeskompetensen på körkortet är då att anhänga om yrkeskompetensbevis. I momentet ingår bemyndigande om att utfärda närmare bestämmelser om förnyande av körkort genom förordning av statsrådet.

Bestämmelsen i 4 mom. om påvisande av körrätt med körkort som ska förnyas är i sak oförändrad. Ansökan om förnyelse av körkort ska lämnas in under det föregående körkortets giltighetstid och samtidigt ska alla intyg och utredningar som behövs för förnyelse av körkort uppvisas. Körrätten fås för den tid som motsvarar giltighetstiden för körkort enligt 22 §, men det körkort som ska förnyas får användas som bevis på körrätt endast under den bestämda tid som föreskrivs i paragrafen. Förfarandet gäller bara det finländska fastlandet.

28 §. Duplett av körkort. Bestämmelserna om duplett är i sak oförändrade. Också villkoren i 2 mom. är oförändrade. Det ska räcka med ett fotografi om fotografi behövs. I 59 § ingår det bestämmelser om rätt för den som har körkort från någon annan EU- eller EES-stat att få körkort om det försvinner eller på grundval av något annat kriterium för duplett. Sådana körkortsinnehavare får också i övrigt byta ut sitt körkort mot ett finländskt körkort utan någon särskild orsak så länge körkortet är giltigt. Men villkoren för förnyelse av körkort måste tillämpas enligt denna lag.

Enligt 4 mom. går en duplett ut samma datum som det ursprungliga körkortet. Beträffande körkort från andra EU- och EES-stater

handlar det om att byta ut det mot ett finländskt körkort och det överförs då till vårt finländska system. Körkortet utfärdas för den tid som anges i 22 § och det krävs läkarutlåtande om det är villkoret för att förnya den kategorin av körkort. Bestämmelsen i 5 mom. om hur dupletter ska förstöras är oförändrad.

29 §. Temporärt körkort. Temporärt körkort får bara lämnas ut av polisen. I övrigt är bestämmelserna i sak oförändrade. Bestämmelserna om utfärdande av körkort ändras på samma sätt som bestämmelserna om utlämnande av körkort. Det är en nationell procedur eftersom EU-lagstiftningen inte innehåller några liknande bestämmelser. Det finns en nordisk överenskommelse från 1980-talet om erkännande av temporära körkort. Enligt 2 mom. kan liknande överenskommelser fortfarande ingås. Enligt 3 mom. ska man ha med sig en identitetshandling om det inte finns något fotografi på körkortet.

30 §. När körkortstillstånd och andra tillstånd förfaller samt förstörande av körkort. Tiden för förarutbildning för kategori B förlängs och därför förlängs giltighetstiden för körkortstillstånd till två år. Enligt 2 mom. får körkort i kategori B förstöras tre år efter att körkortstillstånd beviljades. I 3 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser om hur körkort ska förstöras och en bestämmelse om förfarandet för att få nytt körkortstillstånd när tillståndet har förfallit.

31 §. Körkortskrav. Körkortet ska uppfylla kraven i direktivet om körkort. Blanketten i Finland motsvarar utseendemässigt körkortet utom beträffande kategoribeteckningarna. Också säkerhetskraven stämmer huvudsakligen överens med säkerhetskraven på det nya körkortet. Kraven i 1 mom. gäller inte internationella, temporära eller tillfälliga körkort och det sägs ut i 4 mom. Vidare innehåller momentet ett bemyndigande att utfärda förordning av statsrådet. Förslaget innefattar inte möjligheten att komplettera körkortsblanketten med mikroprocessor eftersom kommissionen den tid som propositionen bereddes inte hade lagt fram några förslag om mikroprocessor. Enligt direktivet är det inte obligatoriskt att införa mikroprocessor.

I 2 mom. anges det vad som ska registreras på körkortet. Körkortskategorierna är grun-

den för körrätten enligt 7 § och de ska anges efter körkortstillstånd. Bestämmelsen om registrering av villkor och inskränkningar är oförändrad i sak. I momentet föreskrivs också om giltighetstiden för fotografier och att de ska uppdateras vart femtonde år. Ansökan om förnyelse av ett körkort i grupp 1 ska alltså alltid åtföljas av fotografi och i grupp 2 var tredje gång. Fotografiet ska uppfylla kraven på passfoto och får alltså inte vara mer än sex månader gammalt. Momentet har ett bemyndigande för att utfärda närmare bestämmelser.

I 3 mom. anges det vem som ska svara för tillverkningen och leveransen av körkort, nämligen Trafiksäkerhetsverket som är registeransvarig för fordonstrafikregistret. Kommunikationsverket ska fastställa mallarna för körkort, tillstånd, intyg och bevis, medan social- och hälsovårdsministeriet ska fastställa mallarna för blanketterna för läkarutlåtanden. Enligt 4 mom. ska blankettkraven för körkort inte gälla de körkort som nämns i momentet. Mallen för internationellt körkort följer bestämmelserna i internationella avtal och konventioner om vägtrafik.

32 §. Skyldighet att medföra körkort och andra tillstånd och att visa upp dem. Paragrafen preciserar bestämmelserna om dem som övervakar trafiken. I övrigt är bestämmelserna om skyldigheten att medföra dokument och visa upp dem och rätten att få fortsätta färden oförändrade.

33 §. Att låta någon annan köra ett fordon. I sak ändras bestämmelsen inte. Föraren ska ha körrätt för fordonet, som kan bevisas också med intyg som utfärdats för avläggandet av förarexamen. Vägtrafiklagen ska fortfarande ha en bestämmelse om att överlåta fordon, om föraren inte uppfyller de allmänna kraven på förare.

4 kap. **Förarutbildning**

34 §. Förarutbildning för körkort. I 1 mom. förtydligas begreppet förarutbildning. Det ska avse undervisning för körkort och tillhörande övningar som alla kräver tillstånd. Lagen har också bestämmelser om undervisnings- och övningskörningar och kraven på dem. Bestämmelsen stämmer överens med gällande praxis.

35 §. Målet för förarutbildning. I paragrafen lyfts förarens ansvar fram och vikten av att under förarutbildningen utveckla en ansvarsfull inställning. Förarna bör lära sig känna ansvar för sin egen och andra trafikanters säkerhet och ta hänsyn till säkerhetsaspekterna ute i trafiken. Också miljöaspekterna lyfts fram.

För att förare av mopeder och lätta fyrhjulingar och de som avlägger sitt första körkort ska ta till sig ansvarstänkandet eftersträvas samverkan med föräldrarna eller vårdnadshavarna om de är lärare med undervisningstillstånd. Föräldrarna, vårdnadshavarna eller andra med undervisningstillstånd ska delta i mopedutbildningen och också i privatundervisningen för kategori B i anslutning till utbildningen på bilskola. Privatundervisningen ska koncentreras på grunderna i inläring och undervisning och i mopedutbildningen på olika frågor kring moped och lätt fyrhjuling, till exempel följderna för körkortet och säkerheten av att trimma mopeden. Den undervisning för kategori AM som avses i 2 mom. omfattar vardera fordonstypen. På så sätt täcker undervisning t.ex. i samband med mopedundervisning även undervisningen för lätt fyrhjuling. Vad gäller ikraftträdandet av bestämmelserna finns i 3 mom. en bestämmelse om kategori B.

36 §. Innehållet i förarutbildningen. I paragrafen ingår de teman som åtminstone måste ingå i utbildningen. Den ska i omfattande grad behandla trafiksäkerhet, miljöeffekter och ekologiska aspekter. Med stöd av bemyndigandet i 2 mom. utfärdas det bestämmelser om bland annat körning under svåra förhållanden, det vill säga halkkörning på övningsbana och mörkerkörning, genom förordning av statsrådet.

37 §. Genomförande av förarutbildningen. Bestämmelserna i 1 mom. stämmer överens med gällande praxis. I utbildningen för kategori B enligt 2 mom. införs ett system med tre utbildningssteg. Den grundläggande utbildningen ska motsvara förarutbildningen i de övriga kategorierna. Därefter ska övningsdelen innefatta självständiga studier och övningar plus en period med återkoppling på bilskolan. Tanken är att utbildningen ska förvärvas inom ungefär en månad efter körrätten. Undervisningen på bilskola innefattar en

timme teoriutbildning och två timmar övningskörning. Fördjupningsdelen ska ha samma omfattning som den nuvarande undervisningen i den andra fasen och målet är att ge eleverna fördjupade kunskaper i ansvarsfull körstil och individuellt repetera momenten i förarutbildningen. För att få delta i fördjupningsdelen måste eleven ha avlagt övningsdelen. Att eleven får undervisning ska kontrolleras genom att det införs bestämmelser om tillgång till undervisning.

I 3 mom. ingår det ett bemyndigande att genom förordning av kommunikationsministeriet utfärda närmare bestämmelser om undervisningsmängden och genomförandet genom förordning av kommunikationsministeriet. Körundervisningen i bilskoleundervisningen för kategori B ska kompletteras med sammanlagt fyra timmar övningskörning fördelade på den grundläggande utbildningen och övningsdelen. Kraven på undervisning i moped och lätt fyrhjuling är nya. Kategori AM delas upp så att rätten att köra fordonen kan avläggas separat. Rätten antecknas på körkortet i anslutning till koden för kategori AM. Undervisningen i motorcykel ska omfatta sju timmar och dra nytta av tidigare erfarenhet när kategorin höjs som det föreskrivs i direktivet. Trafiksäkerhetsverket ska meddela föreskrifter om hur tidigare behörighet får räknas till godo inom minimipensumet för förarutbildningen inom ramen för den lagstadgade minimiomfattningen. Detta stämmer överens med nuvarande praxis. Enligt de gällande bestämmelserna har verket kunna meddela anvisningar. I och med att frågan också gäller aktörer utanför förvaltningen är det motiverat med ett bemyndigande att meddela anvisningar. Det handlar om tekniska bestämmelser där man bland annat bedömer överensstämmelsen för utbildning utomlands med den nationella läroplanen. Momentet har också ett bemyndigande för Trafiksäkerhetsverket att meddela föreskrifter om lämplig tidpunkt för praktisk undervisning i att köra under krävande förhållanden. I praktiken handlar det om lämpliga förhållanden för mörkerkörning.

38 §. Förutsättningar för att få börja i bilskola. Tidpunkten för att inleda utbildningen för kategori B ska anpassas till utbildningen med undervisningstillstånd. Kategori AM in-

förs som ny kategori. Då ska den praktiska körutbildningen i trafiken få starta först när eleven har fyllt 15 år. I övrigt är bestämmelserna oförändrade. Tidpunkten för att delta i fördjupningsdelen ska enligt 2 mom. tidigareläggas till tre månader efter att eleven har fått körkort.

Villkoren i 3 mom. för att få delta i undervisning för grupp 2 är i sak oförändrade. Också villkoren för den läroplansbaserade utbildningen för grundexamen för lastbils- och bussförare som ordnas vid yrkesläroanstalter och övervakas av Utbildningsstyrelsen och för den anknytande förarutbildningen för körkort i grupp 2 ska enligt 4 vara oförändrade. Eleverna deltar i utbildningen i 16 års ålder. På grund av den låga startåldern kan de inte inneha körkort i kategori B. Utbildningsarrangemangen och den mycket mer omfattande undervisningen jämfört med förarutbildningen på bilskola talar för att undantagen ska finnas kvar. I och för sig är minimipensumet för förarutbildningen detsamma och åldersgränsen för övningskörning i trafiken är 17 år, precis som vid privat- och bilskoleundervisning för kategori B. Också kraven på körundervisning i kategori D och E är desamma som enligt 1 mom.

I 5 mom. finns det fortfarande ett bemyndigande att i förekommande fall utfärda närmare bestämmelser om kraven för att få inledda utbildning genom förordning av kommunikationsministeriet.

39 §. Undervisningstillstånd för körkort för kategori B. Paragrafen innehåller villkoren för undervisningstillstånd med fokus på kategori B eftersom tillstånd vanligen anhålls för den kategorin. Det nuvarande behovsprövade tillståndssystemet slopas och tillstånd medges om sökanden uppfyller villkoren. Privatundervisning måste kompletteras med professionell undervisning för att effektivisera utbildningen och tillsynen över den. Det införs ett krav på minimiålder för lärarna samtidigt som tillståndsvillkoren ändras. Tidigare har tillstånd huvudsakligen anhållits på grund av familjemedlemskap. Nu ska tillstånd också kunna beviljas andra, även om det ger extra möjligheter att ordna med undervisning om föräldrarna är lärare. Vidare preciseras bestämmelserna om kravet på lämplighet som lärare. Sökandens lämplighet

bedöms utifrån uppgifterna om trafikbrott enligt vad 2 mom. föreskriver. Också andra gärningar och personliga egenskaper får beaktas, bland annat drogmissbruk samt våldsbrott som explicit nämns som hinder för att få trafiklärartillstånd. Dessutom ska man kunna beakta uppgifter i polisregistren, till exempel tagen av polisen på grund av fylleri.

I 3 mom. är villkoret behörighet för trafiklärare. Det motsvarar kravet på professionell utbildning på bilskola i övningsdelen och fördjupningsdelen. I 4 mom. ingår ett bemyndigande för Trafiksäkerhetsverket att meddela föreskrifter om prov för lärare med undervisningstillstånd och hur det ska genomföras. Bestämmelser om giltighetstiden för provresultatet kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

40 §. Undervisningstillstånd för annan utbildning än för körkort för kategori B. Paragrafen innehåller vissa undantag i respektive kategorier från de grundläggande kraven i 39 §. Lärarkraven för mopedundervisning i kategori AM som tas i bruk år 2013 anpassas till kraven i kategorin. Det primära syftet är att trygga utbildningstillgången i kategorin. Det lägre ålderskravet 21 år för mopedutbildning kan anses tillräckligt. Det underlättar tillgången till utbildning och ger bland annat äldre syskon möjlighet att vara lärare. Samtidigt lyfts erfarenhet av tvåhjuliga fordon fram, till exempel av moped eller motorcykel. Som mopedfarenhet ska bara mopedkörkort inklusive förarutbildning och hanteringsprov med examen enligt den föreslagna lagen godkännas. I övergångsbestämmelserna ingår en bestämmelse om godkännande av körkort i kategori M med likvärdiga krav. Övriga mopedkörkort ska inte godkännas eftersom de inte innehåller praktiskt prov. Enligt 2 mom. ska läraren i körkortsutbildning för lätta fyrhjulingar kunna ha körkort för och erfarenhet av lätt fyrhjuling eller bil i kategori B. För lätt fyrhjuling godkännas bara körkort i kategori AM som tas i bruk 2013 enligt förslaget. Det ger innehavaren rätt att köra lätt fyrhjuling. Under övergångsperioden före år 2013 motsvaras detta körkort av ett körkort som avlagts med lätt fyrhjuling för kategori M. Det är motiverat att godkänna erfarenhet av bil eftersom lätt fyrhjuling påminner om mest om bil. I

samtliga fall ska det krävas att tillståndsinnehavaren ska ha haft körkortet i minst tre år. Minimialdern för att starta körutbildning anges i 41 §. I övrigt motsvarar bestämmelserna nuvarande praxis.

I 2 mom. krävs det att sökanden för polisen ska kunna visa upp tre års kör rätt för moped eller lätt fyrhjuling om uppgiften inte finns på körkortet. Enligt förslaget behövs det separat kod för fordonstyperna. Om man till exempel avlägger kör rätt för lätt fyrhjuling efter kör rätten för moped, går det inte att registrera begynnelse tidpunkten eller anteckna den på körkortet. Då måste till exempel förarexamensmottagaren ta reda på om kör rätten har avlagts, när någon söker tillstånd för undervisning i lätt fyrhjuling på grundval av körkort för lätt fyrhjuling. Detta förutsätter att uppgiften antecknas så att förarexamensmottagaren har tillgång till den tillräckligt länge, exempelvis i 10 år.

41 §. Undervisning för kategori B och AM med undervisningstillstånd. I 1 mom. föreskrivs det om gemensam utbildning. Kraven på lärarna blir strängare och lärarna måste också delta i förberedande utbildning och uppföljningsbesök där framstegen bedöms. Enligt 2 mom. ska bestämmelserna om innehållet i utbildningen och förare följas. Också träning i mörker- och halkkörning ska ges på bilskola för att säkerställa att målen med träningen nås. Personer med trafiklärarutbildning ska kunna undervisa på grundval av undervisningstillstånd. Enligt 3 mom. ska lärarna också i utbildningen med undervisningstillstånd för körkort för moped och lätt fyrhjuling i kategori AM tillsammans med eleverna delta i lektionerna i säkerhetsfrågor på bilskolan. Säkerhetsundervisningen behandlar till exempel riskerna med att trimma mopeder. Om tillståndsinnehavaren har gått på utbildningen på bilskolan tillsammans med eleven till exempel på mopedutbildning, krävs samma kurs inte på nytt vid utbildning i lätt fyrhjuling med utbildningstillstånd. Detta ska gälla utbildning med både moped och lätt fyrhjuling. Momentet föreskriver vidare att övningsfordonet ska motsvara den kategori som examen gäller och om minimialdern för övningar i trafiken. Ålderskravet är detsamma som vid utbildning på bilskola.

I 4 mom. ingår ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet och kommunikationsministeriet utfärda närmare bestämmelser om övningsfordon, gemensam utbildning, innehåll och omfattning i bedömningen och andra krav på utbildningstillstånd.

42 §. Beviljande av undervisningstillstånd. Polisens befogenheter ska inte längre vara kopplade till sökandens bosättningsort. I sak är bestämmelsen oförändrad. Momentet tillåter visserligen att två elever ges undervisning samtidigt, men det förekommer redan nu i vissa fall.

I 2 mom. regleras giltighetstiden för tillståndet och tidpunkten för beviljandet. Tidsfristerna ändras inte och utbildningsprocessen ska fortfarande genomföras inom ramen för tillståndsperioden. Nytt tillstånd ska kunna beviljas bara om det finns giltig orsak till att undervisningen inte fullföljts. Kriterierna kan vara ungefär desamma som när nytt kortvarigt körkort utfärdas utan ny examen. I sak ändras inte 3 mom.

43 §. Undantag från undervisningstillstånd för kategori B. När föräldrarna eller vårdnadshavarna är lärare kan båda anges som tillståndsinnehavare. Vid sidan av föräldrarna kan t.ex. mor- och farföräldrar samt barn fungera som lärare. Enligt 2 mom. ska lärarskyldigheterna gälla båda två, trots att bara den ena har uppgetts som ansvarig lärare med rätt att utfärda utbildningsbevis. Tanken är att kostnaderna inte ska vara större när två lärare deltar i den gemensamma utbildningen på bilskola än när bara en deltar. Också eleverna kan vara två. Då kan till exempel tvillingar gå på utbildning samtidigt. Tvåläraresystemet ska också tillämpas inom yrkesutbildningen på grund av undervisningsarrangemangen. När familjen har flera bilar, hindrar inte bestämmelsen att de registreras på tillståndet, förutsatt att de alla uppfyller kraven på övningsfordon.

I utbildningen för kategori B ska den längre utbildningstiden beaktas. Momentet föreskrivet vidare att giltigheten för undervisningstillståndet upphör när körprovet är avlagt. Därefter börjar elevens kör rätt på grundval av examensbeviset. I 4 mom. finns det bestämmelser om undervisningstillstånd för fördjupningsdelen.

44 §. Återkallelse av undervisningstillstånd. Kriterierna är i huvudsak oförändrade. Tillstånd kan också återkallas på begäran. I sak är 2 mom. oförändrat. I 3 mom. föreskrivs det om återkallelse när tillståndet har beviljats två personer. Den andra övertar då tillståndsinnehavarens och lärarens skyldigheter utan att det särskilt nämns, också när den som avstår från tillståndet tidigare har utsetts till ansvarig lärare. Det är dock möjligt att ändra tillståndet om detta anses behövt.

45 §. Övningstillstånd för motorcykel. Bestämmelserna är i sak oförändrade. I 2 mom. krävs det samtycke av vårdnadshavarna för körkort till minderårig. I 3 mom. bemyndigas kommunikationsministeriet att utfärda närmare bestämmelser om omfattningen av undervisningen enligt övningstillståndet och Trafiksäkerhetsverket att meddela närmare föreskrifter om hanteringsprov.

46 §. Återkallelse av övningstillstånd. Bestämmelsen preciseras med att tillståndet kan återkallas om innehavaren begär det eller vårdnadshavaren återkallar sitt samtycke. Bestämmelsen i 2 mom. är i sak oförändrat.

47 §. Vem som betraktas som förare vid körundervisning. Bestämmelserna ändras inte i sak. Paragrafen har också bestämmelser om utbildningskraven i kategori AM och de är nya. I mopedutbildningen ska reglerna för motorcykel tillämpas utan att läraren sitter med. I 2 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser om föraren.

48 §. Övningsfordon och utrustning för eleven. Kraven på övningsfordon är i stort sett oförändrade. I 1 mom. regleras fordon i kategori AM. I denna kategori får moped och lätt fyrhjuling användas och de måste uppfylla kraven för övningsfordon i respektive kategorier. Fordonen måste fortfarande vara utrustade med hanteringsorgan som påverkar färdbrömsarna. Bilskolebilar måste också vara utrustade med kopplingspedal. Bussar ska dock fortfarande vara undantagna kraven. Fordonskraven kommer till största delen att ingå i en förordning av ministeriet. I 2 mom. ingår det en bestämmelse om kraven när undervisning ges från ett annat fordon. Av säkerhetsskäl innefattar bestämmelserna även utrustning för förare av tvåhjuliga fordon, bland annat lämplig klädsel.

I sak ändras inte bestämmelserna i 3 mom. om märke på övningsfordon och märkning vid övningskörning. Dessutom bemyndigas kommunikationsministeriet att utfärda närmare bestämmelser.

49 §. Körundervisningen. I 1 mom. ingår precis som nu ett krav på elementär undervisning före övningarna i trafiken. Bestämmelsen gäller inte undervisningen efter förvärvad körkort, det vill säga för övningsdelen och fördjupningsdelen i förarutbildningen. Det motsvarar nuvarande praxis i andra utbildningsfasen.

I 2 mom. ingår en bestämmelse om lärarens plats under körundervisningen.

I 3 mom. ingår en bestämmelse om körundervisning och ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda bestämmelser om undervisningen. Genom förordning av statsrådet kan det också kunna utfärdas bestämmelser om andra undervisningsmedel än fordon, bland annat undervisning i simulator. Körundervisning ges i trafiken och på övningsbana. Närmare föreskrifter om innehållet i körundervisningen och undervisningen i manövrering av fordon kan meddelas av Trafiksäkerhetsverket. Det kan till exempel vara undervisning i manövrering av moped och motorcykel, och undervisning kan ges i stället för träning på övningsbana när inga banor finns.

50 §. Utbildningsintygs. Bestämmelsen motsvarar nuvarande praxis.

51 §. Övningsbanor. I 1 mom. bemyndigas ministeriet att utfärda bestämmelser om kraven på övningsbanor på samma sätt som nu. Också 2 mom. om godkännande av och tillsyn över banorna motsvarande nuvarande praxis.

5 kap. **Förarexamen**

52 §. Syftet med förarexamen. Bestämmelsen om syftet med förarexamen anpassas till bestämmelsen om målet med förarutbildningen. I förarexamen ska examinandena visa att han eller hon behärskar de kunskaper som avses i 36 §, trots att genomförandet av examen inte kräver deltagande i undervisning. De ingående examenskraven i bilaga II till direktivet om körkort måste beaktas innehållet i examen.

53 §. Förarexamens innehåll och genomförandet av den. I 1 mom. preciseras innehållet i körprovet. Det ingår ett bemyndigande att utfärda bestämmelser om prov och kraven för respektive kategorier genom förordning av statsrådet. I körproven ska det ingå ett särskilt hanteringsprov, till exempel för fordonskombination och motorcykel. Bara hanteringsprov ingår i mopedexamen och examen för trafiktraktor i kategori LT. För jordbruks- och skogsbrukstraktor krävs det fortfarande ett praktiskt prov bara om förarexamensmottagaren anser det nödvändigt. I stället för ett körprov ska eleven då avlägga ett hanteringsprov. Provet kan i vissa fall anses nödvändigt, exempelvis vid något men, någon sjukdom eller någon kroppsskada. Vanligen brukar initiativet till prov tas av läkaren eller polisen. För körkort i kategori LT räcker det inte med teoriprov för kategori T eftersom fordonen är så olika. Skillnaderna i teoriprov syns i att man måste köra i trafiken med snabbare och tyngre fordon. Vid utvidgad kombinationsbehörighet i kategori B ingår det körprov plus hanteringsprov.

I sak ändras inte 3 mom. inte. I 2 och 4 mom. ingår det bemyndiganden att utfärda närmare bestämmelser och föreskrifter om bland annat examensfordon, examenskrav och undantag från kraven för teori- och körprovet. I enlighet med vad som framförs ovan behöver till exempel körprov för kategori T avläggas endast om förarexamensmottagaren anser det nödvändigt och i kategori AM hanteringsprov med moped. Trafiksäkerhetsverket kan utfärda bestämmelser om genomförandet av prov, till exempel om att avlägga hanteringsprov för olika kategorier.

54 §. Villkor för att delta i förarexamen. Lagen får allmänna bestämmelser om villkoren för att delta i förarexamen. Närmare bestämmelser om villkoren i respektive kategorier ska med stöd av ett bemyndigande i 3 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet. De gäller undervisning, tidigare erfarenhet eller tidigare körkort. I momentet ingår bemyndiganden att utfärda andra bestämmelser genom förordning av statsrådet. I 2 mom. ingår en ny bestämmelse om rätt att avlägga teoriprovet en månad före uppnådd minimiålder för den berörda kategorin. Tidigareläggningen gäller bara om eleven också av-

lägger körprovet eftersom körrätten börjar gälla efter avlagd förarexamen, och den kan avläggas först efter uppnådd minimiålder. Tidigareläggningen tillför större flexibilitet vid bokning av körprov och för tidpunkten när körrätten börjar gälla. I övrigt stämmer paragrafen överens med de gällande bestämmelserna.

55 §. Intyg över förarexamen samt underkännande i examen. I 1 mom. ingår bestämmelser om intyg över förarexamen och dess betydelse som dokument över att körrätten börjar gälla. Körrätten avses gälla bara på det finländska fastlandet. Bara intyg som utfärdas enligt den föreslagna lagen gäller som dokument för körrätten. Bestämmelserna i 2 mom. om underkännande stämmer överens med nuvarande praxis. Förarprövaren får kräva att personen ska ha fått körundervisning innan han eller hon får delta i körprovet på nytt. I motsats till nuvarande praxis ska förarprövaren bara anteckna på intyget hur mycket kompletterande utbildning eleven behöver. I momentet ingår ett bemyndigande att genom förordning av kommunikationsministeriet utfärda närmare bestämmelser om rätt att delta i examen på nytt.

56 §. Förordnande om att på nytt delta i förarexamen. Paragrafen föreskriver om övervakning av körförmågan till exempel på grundval av återkommande trafikbrott. I sak ändras bestämmelsen inte.

6 kap. Övriga körkort och utländska körkort

57 §. Körkort och förarbevis utfärdade på Åland. Körkort och körtillstånd för moped ska erkännas i hela riket. Vid utbyte av körkort tillämpas samma regler som vid utbyte av körkort från andra EU- eller EES-länder. I sak ändras bestämmelserna inte. Vidare föreskrivs det om överensstämmelse för körkort i kategori AM när de byts ut till körkort enligt denna lag. Körkorten erkänns med omfattande behörighet.

58 §. Att köra militärfordon. Paragrafen föreskriver precis som nu om rätt att köra försvarsmaktens fordon med körkort från försvarsmakten eller med civilt körkort kompletterat med körtillstånd från försvarsmakten. Beteckningen på fordonen ska motsvara

bestämmelserna om militärfordon enligt fordonslagen. Det civila körkortet kan också vara ett utländskt körkort som är giltigt i Finland, till exempel från en EU-stat eller en konventionsstat. Genom förordning av försvarsministeriet utfärdas det bestämmelser om rätt att köra militärfordon utan körtillstånd på grundval av något annat körkort än ett körkort från försvarsmakten. I momentet ingår också ett bemyndigande för huvudstaben att meddela föreskrifter om tillstånd som behövs för att köra special- och pansarfordon. Fordonen i fråga körs i regel inte på allmänna vägar. Det finns många olika slag av tillstånd och kategorierna för dem kan ibland ändras snabbt. Genom förfarandet undviks ett behov av att ständigt ändra försvarsministeriets förordning. Körkort och körtillstånd, enligt vad som krävs, ska medföras i fordonet och visas upp för trafikövervakare.

För att övningsdelen och fördjupningsdelen för förarexamen inom försvarsmakten och förarutbildningen där ska godkännas för civilt körkort måste de uppfylla kraven för civil examen och utbildning. Om hälsokraven enligt den föreslagna lagen uppfylls, ska det ge rätt att få körkort enligt denna lag utan nytt läkarintyg, om anhållan lämnas in inom utsatt tid och om annat inte föreskrivs. I 2 mom. ingår precis som nu ett bemyndigande att utfärda förordning av försvarsministeriet.

59 §. Körkort utfärdade i någon annan EU- eller EES-stat och annat körtillstånd för moped eller annan rätt att köra moped. Körkort utfärdade i någon annan EES-stat ska gälla enligt de harmoniserade kategorierna på körkortet. De övriga medlemsstaterna kommer inte att ha någon information om innehållet i de nationella kategoribeteckningarna eller hur kategorierna avläggas. Erkännandet gäller inte utvidgningar av körrätten, till exempel rätt att köra fordon i kategori A1 med körkort för kategori B och de får enligt direktivet inte registreras på körkortet. Till följd av den harmoniserade behandlingen kommer körkortet dock att ha information om samma utvidgningar av körrätten som gäller körrätten för finländskt körkort i Finland.

I 2 mom. anges det i vilka fall körrätt saknas. Körrätt saknas exempelvis vid körförbud i någon medlemsstat eller en EES-stat och

när ett körkort har ersatts vid utbyte. I fortsättningen ska ett körkort enligt EU-modellen alltid godkännas vid tillfällig körning i Finland. Men körkortet gäller inte i Finland, när innehavaren av ett körkort som grundar sig på ett körkort som inte godkänns i Finland bosätter sig permanent här. Föraren måste avlägga ny förarexamen och får göra det på grundval av sitt körkort.

I 3 mom. ingår en procedurbestämmelse för körkort från andra EU- och EES-länder. Den ska inte tillämpas på temporära körkort utfärdade i de nordiska länderna. Men körkortstillstånd måste krävas när kortet förnyas eftersom sökanden inte har fått körkort i Finland tidigare. I 4 mom. föreskrivs det om dupletter. Med duplett överförs körkortet till det finländska körkortssystemet och innehavaren får ett nytt körkort.

I 5 mom. föreskrivs det hur fordon i kategori AM får köras med körkort från en annan EU- eller EES-stat eller med något annat tillstånd. Utgångspunkten är att också andra körtillstånd än körkort ska godkännas för moped. Direktivet kräver att rättigheter som förvärvats innan tillståndet har trätt i kraft fortsätter att gälla. Följaktligen måste andra länder godkänna bland annat rätt att köra moped som förvärvats i Finland före 2000. Körkort som senare avlagts i en högre kategori ger i praktiken rätt att använda det i hela unionen. Vidare har momentet en bestämmelse som motsvarar erkännande av behörighet i kategori AM enligt 58 § när de gäller för både moped och lätt fyrhjuling och byts ut mot ett körkort enligt denna lag. När denna proposition utarbetades fanns det ingen information om praxis i andra länder. Följaktligen har momentet ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet i förekommande fall utfärda bestämmelser om andra rättigheter.

60 §. Körkort utfärdat i en konventionsstat. Körkort utfärdade i stater som har tillträtt internationella konventioner om vägtrafik erkänns enligt nuvarande praxis. Giltighetstiden för körkortet förlängs. Den nuvarande regeln om ett år efter inresa har ansetts vara problematisk eftersom tidpunkten är svår att definiera. Personer som reser mellan Finland och länderna i närområdet får upprepade gånger nya ettårsperioder. För att förbättra

kontrollen föreslås körkortet vara giltigt så länge som innehavaren inte är permanent bosatt i Finland. Dessutom ska det vara giltigt två år efter att innehavaren bosatt sig permanent i Finland. Före det kan bosättningen pågå en längre tid. Därmed kan personer som till exempel arbetar i långvariga projekt utan permanent bosättningsort i Finland använda sitt körkort. Likaså kan studerande använda körkortet från det land därifrån de kommer eftersom den permanenta bosättningsorten inte ändras vid studier. När giltighetstiden kopplas till permanent bosättning är det lättare att ange när giltighetstiden börjar eftersom det kan göras utifrån befolkningsregistret. I övrigt motsvarar bestämmelserna nuvarande praxis.

61 §. Annat utländskt körkort. I sak ändras bestämmelserna inte.

Andra utländska körkort än de som avses i 59 och 60 § gäller inte i Finland förutsatt att inte annat föreskrivs i internationella konventioner.

På grundval av ett intyg från utrikesministeriet kan polisen på ansökan av utlänningar som ingår i personalen på en utländsk stats representation och som har utländska körkort bevilja körkortstillstånd för att de ska få körkort i Finland motsvarande det utländska körkortet och lämna ut det nya körkortet enligt 24 § 3 mom. 7 punkten utan att kräva ny förarexamen. Det ska framgå av körkortet i vilket land eller vilken region enligt 1 mom. det körkort som byttes ut till ett finländskt var beviljat.

62 §. När utländskt körkort ska lämnas in till polisen. Bestämmelsen att ett tidigare körkort som byts ut ska lämnas in till polisen stämmer överens med nuvarande praxis. Polisen ska fortfarande återlämna körkort från andra EU- och EES-stater till utfärdaren och samtidigt ange skälen för detta enligt principerna i direktivet. Även 3 mom. förblir oförändrad i sak. Bestämmelser om tillämpningen av det förfarande som avses i 2 mom. på andra körkort kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Samma förfarande tillämpas i enlighet med nuvarande praxis på körkort utfärdade i Japan.

63 §. Tillfälligt körkort. I dagsläget används tillfälliga körkort i de fall som avses i

1 mom. 2 punkten. I sak ändras inte bestämmelserna.

I 60 § föreslås tillämpningen av tillfälliga körkort bli utvidgad i vissa fall när det inte finns förutsättningar för att byta ut körkortet till exempel på grund av kravet på bosättningsort eller det i övrigt inte anses nödvändigt att byta ut körkortet. Bland annat flyktingar uppfyller kravet på permanent bosättning först när de får uppehållstillstånd. Miss-tanke om förfalskat körkort kan göra att körkortet inte kan användas eller bytas ut genast. I dessa fall vore det mer motiverat med ett tillfälligt körkort än med ett temporärt körkort eftersom ett tillfälligt körkort inte har samma rättsverkningar som ett temporärt körkort. Det tillfälliga körkortet är samtidigt ett tecken på att körkortsärendet handläggs och att personen har körrätt i Finland. Körkortet kan utfärdas till exempel för den tid undersökningen av det ursprungliga körkortets äkthet pågår och det måste återlämnas till polisen samtidigt som det undersökta körkortet återlämnas eller personen får ett annat körkort. Körkortet ger innehavaren rätt att köra fordon i den angivna körkortskategorin i Finland. Om det ursprungliga körkortet genomgår äkthetsundersökning, måste detta anges på det tillfälliga körkortet.

Polisen kan dock bevilja körkortstillstånd för tillfälligt körkort som motsvarar körkort i kategorierna A1, A2, A eller B och ger rätt att köra fordon i Finland. Samtidigt kan den göra undantag från kravet på permanent bosättningsort och lämna ut körkortet utan krav på ny förarexamen. Körkortet gäller i högst ett år.

7 kap. **Körförbud och andra påföljder**

64 §. Körförbud. I paragrafen föreskrivs det när en förare får meddelas körförbud. Den motsvarar i stort sett 75 § 1 och 2 mom. i vägtrafiklagen, men rubriken har ändrats för att bättre motsvara innehållet. Dessutom har brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen lagts till bland kriterierna i 1 mom. enligt vad som redovisas i den allmänna motiveringen. I början av båda momenten anges det också vilken myndighet som meddelar körförbudet. Tidigare nämndes de i

78 § i vägtrafiklagen som gäller längden på körförbudet. Vidare föreslås det att bestämmelsen i 78 § 5 mom. i vägtrafiklagen om straffeftergift flyttas över till 1 mom. eftersom den innehållsligt passar bättre in där. För tydlighetens skull flyttas bestämmelserna om körförbud vid återkommande förseelser i 75 § 2 mom. i vägtrafiklagen till en ny paragraf i denna lag. Hänvisningen till 78 § 5 mom. i vägtrafiklagen stryks eftersom den är onödig.

Precis som nu ska bestämmelserna i 1 mom. tillämpas på alla förare av motordrivna fordon som gör sig skyldiga till rattfylleri, grovt rattfylleri eller grovt äventyrande av trafiksäkerheten. Vidare tillämpas bestämmelsen på förare som gör sig skyldiga till brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen, som är ett lika stort hot mot trafiksäkerheten som de övriga överträdelserna i momentet. Momentet tillåter också att körförbud inte meddelas om inget straff utdöms. I sak motsvarar bestämmelsen det gällande 78 § 5 mom.

Enligt 2 mom. ska polisen meddela en innehavare av körrätt körförbud om förutsättningarna i momentet uppfylls. Med innehavare av körrätt avses i detta fall, såsom även i de fall som avses i 65, 70, 72 och 73 §, även en person som har meddelats körförbud eller temporärt körförbud. I 2 mom. motsvarar 1 och 2 punkten 75 § 2 mom. 1 och 2 punkten i den gällande vägtrafiklagen. Vidare motsvarar 3 punkten 75 § 2 mom. 3 punkten i vägtrafiklagen, som för säkerhetens skull föreslås bli kompletterad med brottsrubriceringen i hänvisningen till 23 kap. 1 § i strafflagen. I momentet motsvarar 4 punkten i sak 75 § 2 mom. 4 punkten i vägtrafiklagen, som också för säkerhetens skull föreslås bli kompletterad med brottsrubriceringen i hänvisningen till 23 kap. 10 § i strafflagen. Vidare motsvarar 2 mom. 5 punkten 75 § 2 mom. 6 punkten i vägtrafiklagen.

65 §. Körförbud på grundval av återkommande förseelser. Enligt paragrafen ska återkommande förseelser leda till körförbud. Påföljden ska meddelas av polisen. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 75 § 2 mom. 5 punkten och 3 och 4 mom. i vägtrafiklagen. Också 78 § 4 mom. i vägtrafiklagen föreslås bli flyttad över till 3 mom. i den föreslagna

lagen. Momentet föreskriver att körförbud på grundval av återkommande förseelser ska verkställas direkt. Hänvisningen till 78 § 5 mom. i vägtrafiklagen i den första meningen i 75 § 2 mom. i den gällande vägtrafiklagen stryks eftersom den är onödig.

I 1 mom. 1 punkten föreslås förseelser som bestraffas med ordningsbot vara kvar och de ska beaktas när körförbud meddelas på grundval av återkommande förseelser. Vidare ska följande beaktas: enligt 1 punkten a-underpunkten förbudet enligt 24 a § 2 mom. i vägtrafiklagen mot att hålla i mobilen under körning, enligt b-underpunkten överträdelse av hastighetsbegränsningarna enligt 25 § 1 och 2 mom. i vägtrafiklagen, enligt c-underpunkten överträdelse av skyldigheten för föraren att använda bilbälte enligt 88 § 1 mom. i vägtrafiklagen och förarens försumelse av sin skyldighet enligt 88 c § i vägtrafiklagen att se till att personer under 15 år använder skyddsanordningar under färd och enligt d-underpunkten överträdelse av skyldigheten enligt 89 § 1 mom. i vägtrafiklagen att använda skyddshjälm. Dessutom betraktas det som en förseelse om föraren inte uppfyller sin lagstadgade skyldighet att se till att minderåriga använder skyddsutrustning.

Enligt 1 mom. 2 punkten är brott mot viss social lagstiftning om vägtransporter enligt 105 a § i vägtrafiklagen en grund för att meddela körförbud enligt vad som sägs närmare i den allmänna motiveringen.

I 1 mom. motsvarar 3—6 punkten i sak de nuvarande kriterierna.

I 1 mom. 7 punkten nämns förseelse mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen enligt 19 § 3 mom. i lagen om transport av farliga ämnen som en grund för körförbud enligt vad som sägs närmare i den allmänna motiveringen.

I paragrafen motsvarar 2 och 4 mom. i sak 75 § 3 och 4 mom. i vägtrafiklagen. Vidare motsvarar 3 mom. i sak den sista meningen i 78 § 4 mom. i vägtrafiklagen.

66 §. Körförbudets längd. Paragrafen anger hur länge körförbud ska pågå. Den motsvarar huvudsakligen 78 § i vägtrafiklagen, men rubriken har ändrats för att bättre motsvara innehållet.

Myndigheten i 78 § 2 och 3 mom. i vägtrafiklagen har flyttats till 64 § 1 och 2 mom. i

den föreslagna lagen. Den sista meningen i 78 § 4 mom. i vägtrafiklagen har flyttats till 65 § 3 mom. och 5 mom. till 64 § 1 mom. i den föreslagna lagen.

Enligt 1 mom. är det som vid nuvarande praxis domstolen som meddelar körförbud vid grovt äventyrande av trafiksäkerheten och grovt rattfylleri. Minimitiden är graderad efter hur allvarligt brottet är och inga ändringar föreslås. Precis som nu ska den tid enligt 4 mom. som föraren har varit utan kör rätt på grund av gärningen dras av när sista dagen för körförbudet läggs fast.

I 1 mom. 1 och 2 punkten föreskrivs det om minimitiden för körförbud vid återfallsbrott. Enligt 1 mom. 1 punkten ska en förare som under fem år två gånger gör sig skyldig till rattfylleri, rattfylleri och grovt rattfyller eller rattfyller och grovt äventyrande av trafiksäkerheten meddelas körförbud för minst sex månader. Bestämmelsen tillämpas på alla förare av motordrivna fordon, också de som saknar kör rätt.

Enligt 78 § 1 mom. 1 punkten i vägtrafiklagen ska körförbudet vara minst sex månader, om en förare som gjort sig skyldig till rattfylleri under en tid av fem år på nytt gjort sig skyldig till rattfylleri, till grovt rattfylleri eller till grovt äventyrande av trafiksäkerheten. Den gällande bestämmelsen lämpar sig enligt rättspraxis (HD 2007:77) inte för fall då det tidigare brottet är grovt äventyrande av trafiksäkerheten. Med avseende på trafiksäkerheten kan läget sannolikt inte anses vara befogat. Syftet med 1 mom. 1 punkten är att gradera minimitiden för körförbud utifrån hur klandervärd gärningen är.

Om föraren två gånger under en period av fem år gör sig skyldig till grava brott mot trafiksäkerheten tillämpas 1 mom. 2 punkten, där det föreskrivs om körförbud vid återfall i de allvarligaste trafikbrotten. I sak motsvarar 2 punkten 78 § 1 mom. 2 punkten, som föreskriver att domstolen ska meddela körförbud i minst ett år om föraren under en tid av fem år har gjort sig skyldig till två grova brott, antingen grovt rattfylleri eller grovt äventyrande av trafiksäkerheten. Grovt rattfylleri och grovt äventyrande av trafiksäkerheten är båda lika klandervärda och därför bör körförbuden meddelas på lika grunder. Uppföljningstiden på fem år vid återfallsbrott mot-

svarar gällande praxis. Det är motiverat att fortsätta med samma regler eftersom uppgifter finns kvar i straffregistret och trafikdata-systemen i fem år.

I 2 mom. anges den längsta tiden för körförbud som meddelas av domstolen och i 3 mom. den längsta tiden för körförbud som meddelas av polisen. Inga ändringar föreslås här. Den första och andra meningen i 78 § 4 mom. i vägtrafiklagen föreslås bli uppdelad på 3 och 4 mom. i den föreslagna paragrafen utan att sakinnehållet ändras.

67 §. Villkorligt körförbud. I paragrafen ingår bestämmelser om villkoren för att bestämma villkorligt körförbud och fristen för villkorligt körförbud. I sak motsvarar den föreslagna paragrafen 79 § 1 och 2 mom. i den gällande vägtrafiklagen.

68 §. Verkställande av villkorligt körförbud. I den föreslagna paragrafen bestäms om villkoren för att meddela verkställande av villkorligt körförbud och verkställigheten av det. I sak motsvarar den föreslagna paragrafen 79 § 3 och 4 mom. i den gällande vägtrafiklagen. För tydlighetens skull föreslås 79 § om villkorligt körförbud i vägtrafiklagen bli uppdelad på två paragrafer: 67 § om villkorligt körförbud och 68 § om hur villkorligt körförbud ska verkställas.

69 §. Övervakad kör rätt. Paragrafen föreskriver när domstolen ska meddela övervakad kör rätt, hur lång den får vara och när den kan återkallas. I sak motsvarar paragrafen 79 a § i vägtrafiklagen.

70 §. Temporärt körförbud. Paragrafen motsvarar 76 § 2 mom. i vägtrafiklagen, men rubriken har ändrats för att bättre motsvara innehållet. I 1 mom. 6 punkten föreslås övervakad kör rätt slopas som kriterium för temporärt körförbud. Frågan belyses närmare i motiven till 69 §.

I 2 mom. föreslås gränsbevakningsmän få rätt att meddela temporärt körförbud och omhänderta körkortet. Bestämmelsen motsvarar en ändring av 76 § 2 mom. i vägtrafiklagen (RSv 27/2010 rd). Åtgärderna får vidtas vid gränskontroll och andra tjänsteuppdrag, om en gränsbevakningsman till exempel vid övervakning av jakt eller trafiken ute i terrängen påträffar någon som kör ett motordrivet fordon i berusat tillstånd.

71 §. Överföring av körförbudsärenden från Gränsbevakningsväsendet till polisen. I sak är paragrafen oförändrad.

72 §. Längden på temporärt körförbud. Paragrafen motsvarar 77 § i vägtrafiklagen, men rubriken har ändrats för att bättre motsvara innehållet.

73 §. Varning. Bestämmelsen föreslås bli ändrad för att det bättre ska kunna beaktas att påföljden bör vara skälig. Om det är nödvändigt för försörjningen och behovet att röra sig i trafiken, och det rimligen inte går att tillgodosätta behovet på något annat sätt, kan polisen ge en varning i stället för att meddela körförbud. Påföljderna bör väljas med beaktande av om överträdelserna tyder på likgiltighet för trafikreglerna eller påföljderna.

Precis som nu kan det handla om förarens yrkesutövning eller ett yrke där bilen är ett absolut villkor för att utföra arbetet eller för att arbeta. Nödvändighet att röra sig i trafiken ska fortfarande kräva ett särskilt behov. Det räcker inte med svårigheter ordna transporter för att bara få en varning.

I 1 mom. föreslås de gärningar som motiverar varning bli utvidgade. Varning ska kunna ges på grundval av trafikförseelser enligt 64 § 2 mom. 4 och 5 punkten och 65 §.

Efter en varning ska ny enskild förseelse enligt 65 § resultera i meddelande av körförbud. Detta förutsätter inte att det krav som gäller antalet förseelser enligt 65 § uppfylls. Även i detta fall kan polisen ge en ny varning, om förseelsen är ringa. Med ringa förseelser avses närmast förseelser som bestraffas med ordningsbot. Efter detta leder en enda förseelse inom ett år till körförbud.

Dessutom ska polisen enligt 3 mom. också kunna ge en varning i det fall som avses i 64 § 2 mom. 3 punkten. För detta krävs det särskilt tungt vägande skäl. Utgångspunkten är att villkoren för de personliga omständigheterna och gärningarna enligt 1 mom. uppfylls. Behovet av körrätt kan till exempel motiveras med en funktionshindrad persons behov av att röra sig eller bli transporterad eller resor för regelbunden behandling av en sjukdom, till exempel dialys, och det rimligen inte går att ordna någon annan transport. Avsikten med att bedöma den fara som gärningen gett upphov till är att betona systemets

rimlighet. En varning kan inte ges om gärningen orsakar fara för andra vägtrafikanter. Då varning ges ska till exempel vägtyp, väderomständigheterna, trafikmängden och huruvida passagerare har funnits med i fordonet iaktas.

För att det ska finnas tillräckliga grunder för att fatta rätt beslut vid prövning av körförbud ska polisen vid övervakning tydligt anteckna de faktorer och omständigheter som inverkar på avgörandet. Polisstyrelsen ska ge anvisningar om praxis in enlighet med detta.

Ny varning kan inte ges om körrättsinnehavaren inom två år gör sig skyldig till en gärning enligt 3 punkten. Körförbud ska meddelas på grundval av den nya gärningen, men den tidigare gärningen kan beaktas när längden bestäms.

Sedan bestämmelserna om körförbud ändrades 2004 har varningar som påföljd blivit betydligt vanligare. De lindrigare bestämmelserna om ny varning gör att påföljden blir ännu skäligare och förlust av körrätt därmed en extra sträng påföljd.

Grundregeln som gäller för att meddela körförbud eller varning är, precis som för att förelägga påföljder i allmänhet, principen om att tillämpa den så kallade lindrigaste lagen och förbud mot retroaktiv tillämpning.

74 §. Behörig polisenhet. Det ska inte längre vara polisen på bostadsorten som är behörig. Tack vare bättre tillgång till information kan polisen få alla uppgifter oberoende av förarens bosättningsort. För att uppdraget ska kunna ordnas ändamålsenligt och flexibelt förelås Polisstyrelsen få bestämma om den interna arbetsfördelningen inom polisen. För allmänheten spelar det ingen roll vilken polisenhet som fattar beslutet. Polisstyrelsen kan meddela polisdistrikten anvisningar om vilka uppgifter som hör till polisen.

75 §. Skyldighet att överlämna körkort. I sak ändras paragrafen inte.

76 §. När körrätt förfaller. För ett fungerande system vore det motiverat att körförbudsärenden inte är öppna på obestämd tid och att polisen också i fortsättningen ska ha rätt att förstöra körkort som den har i förvar, om körkortet inte har återlämnats inom fem år på initiativ av sökanden. Paragrafen får en ny bestämmelse om rätt att frivilligt avstå

från körrätten. I sak motsvarar bestämmelsen 81 § i vägtrafiklagen.

8 kap. **Bilskola och trafiklärartillstånd**

77 §. Tillstånd att driva bilskola. Villkoren för tillstånd att driva bilskola ändras till följd av tjänstedirektivet och även för att förfarandet behöver utvecklas. Enligt 1 mom. ska det fortfarande behövas tillstånd för att driva bilskola.

Enligt 2 mom. ska sökanden ha ekonomiska och andra förutsättningar att driva verksamheten. Det ska inte längre krävas viss erfarenhet och utbildning. Sådana krav ställs i första hand på undervisningspersonalen och framför allt på den utbildningsansvariga föreståndaren. I ansökan ska den utbildningsansvariga föreståndaren namnges. Enligt 3 punkten ska sökanden ha undervisningspersonal som uppfyller kraven och de undervisningslokaler, det undervisningsmaterial och de undervisningsredskap som behövs. Villkoren ingår i 78, 84 och 85 §. Sökanden får inte ha försatts i konkurs. Rättsförmågan kräver att fysiska personer är myndiga och att deras rättshandlingsförmåga inte har begränsats, till exempel på grund av näringsförbud. Däremot slopas kraven på att de ekonomiska förutsättningarna ska vara relaterade till undervisningsutrustningen. I praktiken kan de som uppfyller kraven i 1 mom. i lagen angående rättighet att idka näring (122/1919) ansöka om tillstånd för bilskola.

I 3 mom. ingår närmare bestämmelser om sökandens ekonomiska förpliktelser. Han eller hon får inte ha skulder som drivs in genom utsökning och som med hänsyn till betalningsförmågan är mer än obetydliga.

Tillstånd ska inte längre beviljas för utbildning för särskilda kategorier utan bara för utbildning inom grupp 1 eller 2. Rätt att bedriva undervisning för båda grupperna kan ges med samma tillstånd. För att säkerställa tillgången till mopedutbildning kan tillståndet begränsas till den utbildningen. Tanken är att få behålla de som engagerar sig frivilligt i utbildningen.

78 §. Utbildningsansvarig föreståndare. Kraven som gäller utbildningsansvarig föreståndare är i stort sett oförändrade. Bestäm-

melser om föreståndarens uppgifter ingår i 1 mom. På grund av ändringarna i trafiklärarutbildningen uppnås behörighet alltid genom utbildning för kategori B, som också ger möjlighet till utbildning i kategori AM. Behörighet för utbildning för tunga fordon och motorcykel kan avläggas som ett led i examen eller som fristående del senare. Behörighetskraven för den utbildningsansvariga föreståndaren beror på hur omfattande tillståndet att driva bilskola är. Kraven på erfarenhet sänks. Därutöver ingår det behörighetskrav för de lärare som ger körundervisning och det kräver att de har körkort för övningsfordonet. I stället för utbildning för bilskoleföretagare ska det inom ramen för trafiklärarexamen finnas studier för ansvarig föreståndare. Kravet är fortfarande att föreståndaren ska ha rättshandlingsförmåga.

I 3 mom. ingår det bestämmelser om behörighet för den utbildningsansvariga föreståndaren på bilskolor som ger mopedutbildning. Bestämmelsen gäller bara tillstånd som är begränsade till mopedutbildning. I detta fall krävs det bara trafiklärarutbildning och erfarenhet av motorcykelutbildning. Syftet med att lindra kraven är att trygga tillgången till utbildning.

I 4 mom. ingår de gärningar som anses äventyra den utbildningsansvariga lärarens lämplighet. Det gäller i första hand trafikbrott som uppfyller kriterierna för körförbud och en del andra gärningar som äventyrar personens förmåga att på behörigt sätt ansvara för sitt uppdrag att leda den praktiska undervisningen. Genom trafiklärartillståndet ställs det en del andra krav på personen.

79 §. Att ansöka om tillstånd att driva bilskola. Trafiksäkerhetsverket som inledde verksamheten den 1 januari 2010 ska vara tillståndsmyndighet. Paragrafen anger vilka uppgifter som ska finnas i ansökan om tillstånd. De är anpassade till de andra tillståndskriterierna. Dessutom kan myndigheten begära kompletterande uppgifter om det behövs för behandlingen av ansökan.

80 §. Beviljande av tillstånd att driva bilskola. På grund av tjänstedirektivet få det inte längre finnas tidsbestämda tillståndsp perioder. I stället ska tillstånden gälla tills vidare. Verksamheten övervakas genom att anmälningsplikt för tillståndsinnehavaren och

en del åtgärder för att övervaka undervisningen. Tillstånden gäller i hela riket när de sista tillstånden för enskilda kommuner försvinner. Också detta beror på tjänstedirektivet.

I 2 mom. ingår villkor och inskränkningar i tillståndet. De gäller i förekommande fall hur verksamheten ska ordnas och tillsynen genomföras och ska anpassas efter verksamhetens art och omfattning.

81 §. Anmälan om verksamheten. I 1 mom. regleras anmälan om att det finns en ny utbildningsansvarig föreståndare och i 2 mom. anmälan när det inte genast går att få en ny föreståndare som uppfyller de lagstadgade kraven. Bestämmelserna motsvarar huvudsakligen nuvarande praxis. Enligt den föreslagna lagen ska ett av kriterierna för oförutsedda orsaker kunna vara uppsägning utan förvarning. I 3 mom. anges det hur anmälan ska göras när verksamheten upphör. Informationen ska föras in i registret och på grundval av den kan tillståndet återkallas för att tillståndsinnehavare utan verksamhet inte ska finnas kvar i registren och statistiken. I 4 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser om anmälan. Enligt bestämmelserna ska anmälan göras genast och målet är att den ska ha gjorts inom en månad.

82 §. Tillsyn över bilskolor. Tillsynen följer nuvarande praxis och myndighetens egen behörighet understryks.

83 §. Varning och återkallelse av tillstånd att driva bilskola. Paragrafen innehåller tillståndspåföljder. Innan ett tillstånd återkallas ska bilskolan ges en varning och paragrafen föreskriver närmare om detta. I 2 mom. ingår bestämmelser för att ge tillståndsinnehavaren skäligare villkor att vida åtgärder och i 3 mom. ingår kriterierna för att återkalla tillståndet.

Tillståndsinnehavaren kan ges en skälig frist att rätta till en brist eller en försummelse enligt 1 mom. innan allvarigare åtgärder vidtas. För att återkalla tillståndet måste innehavaren ha gjort sig skyldig till allvarliga eller väsentliga förseelser eller försummelse eller inte har rättat till läget trots anmärkningar eller varningar. Det betraktas som väsentlig försummelse om bestämmelserna om undervisningsansvarig föreståndare inte följs.

84 §. Undervisningspersonal. Kriterierna för undervisningspersonal beror på körkortskategori. I 1 mom. ingår kravet att lärarna i utbildningen för vissa körkortskategorier ska ha trafiklärarbehörighet och allmänna behörighetsvillkor för lärare i körundervisning. Behörighetsvillkoren för lärare för kategori AM avser att trygga tillgången till undervisning. De lindrigare kraven gäller all undervisning i dessa kategorier.

I 2 mom. ingår en bestämmelse om övningsundervisning som ges av trafiklärarpraktikanter. Trafiklärartillstånd ersätts med tillstånd för övningsundervisning och det ska utfärdas av utbildningsinrättningen.

I 3 mom. åläggs skolan skyldighet att föra en förteckning över undervisningspersonalen och de undervisningsanställdas behörighet. Den behövs för tillsynen.

85 §. Undervisningslokaler, undervisningsmaterial och undervisningsredskap. Precis som nu ska bilskolan ha undervisningslokal för teoriundervisningen. Kraven för grupp 2 gäller bara det huvudskaliga driftsstället. Undervisning för grupp 2 får också ges i andra lämpliga lokaler, till exempel på en läroanstalt eller mötesrum på ett hotell. Lokalen måste ha belysning och andra egenskaper som är lämpade för undervisning och ger deltagarna möjlighet att koncentrera sig på undervisningen. Förhållandena kan variera mycket beroende på undervisningen. Precis som nu får bilskolorna ordna gemensam teoriundervisning och utnyttja till exempel lokalerna på någon skola. Gemensam undervisning ska fortfarande bara vara tillåten i annan utbildning än för kategori B. I 1 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser genom förordning av statsrådet.

I 2 mom. ingår kraven på undervisningsmaterial som ska uppfylla kraven i läroplanen. Kraven på fordonen för körundervisningen och på annan utrustning regleras genom ett bemyndigande att utfärda bestämmelser genom förordning av statsrådet. Fordonen ska vara normalt konstruerade. De tekniska egenskaperna ska inte uteslutas i samma utsträckning som tidigare eftersom fordonen till följd av den tekniska utvecklingen har en rad tekniska egenskaper som och system som inte kan kopplas bort. Det är

däremot viktigare att examen inte avläggs med den typen av hjälpmedel som gör det omöjligt att bedöma om eleven har den förmåga som krävs för att manövrera och köra ett fordon.

86 §. Anmälan om elever vid bilskolan och elevbokföring. Bestämmelsen motsvarar nuvarande praxis.

87 §. Konkurs för innehavare av tillstånd för bilskola. Bestämmelsen motsvarar nuvarande praxis.

88 §. Villkor för trafiklärartillstånd. Bestämmelserna ändras eftersom utbildningen till trafiklärare ändras. Vidare preciseras tillståndskriterierna med krav på minimiålder och närmare bestämmelser om lämplighet. Minimialderna är densamma som för förarprövare. Också EU har inom ramen för trafikutbildningsutredningen MERIT föreslagit minimiåldrar. Merparten av eleverna vid bilskolorna är 19—20 år gamla och kravet är att läraren ska vara äldre än eleverna. Ålderskravet understöder i sig fortfarande kollegial handledning.

I 2 mom. anges de grundläggande behörighetsvillkoren för lärare inklusive körkortskrav. Dessutom krävs det att lärare i körundervisning ska ha körkort för övningsfordonen.

Bestämmelserna om tillståndsinnehavarens lämplighet i 3 mom. tar hänsyn till trafikbrott som uppfyller kriterierna för körförbud och andra gärningar som påverkar umgänget med eleverna och till exempel kan riskera elevernas säkerhet. Den som utbildar nya förare ska i sitt trafikbeteende mer minutiöst följa trafikreglerna och andra bestämmelser. Det är polisen som i egenskap av tillståndsmyndighet ska bedöma lämpligheten. I 4 mom. anges det vilka bilagor ansökan ska åtföljas av. Sökanden ska påvisa att kraven på yrkeskicklighet uppfylls. Hälsokraven ska bedömas genom ett läkarutlåtande, om sökanden inte har körkort för grupp 2. I dagsläget saknar trafiklärartillståndet fotografi. Tillstånden är inte så många och därför skulle kort i hårdplast och med fotografi bli betydligt dyrare. Därför föreslås inga nya tillståndskrav eftersom det inte är nödvändigt för tillsynen.

89 §. Beviljande av trafiklärartillstånd. I fortsättningen ska trafiklärartillstånd beviljas att gälla tills sökanden fyller 70 år, vilket

motsvarar nuvarande praxis. Efter detta ska tillståndet förnyas med fem års mellanrum för att fortfarande vara i kraft. På tillståndet anges inte vilken behörighet tillståndet avser, utan förarexamensmottagaren svarar för övervakningen av behövlig behörighet. Det är polisen som skal bevilja trafiklärartillståndet på grundval av avlagd trafiklärarexamen. Tillståndet utfärdas på en blankett från Trafiksäkerhetsverket. Duplett utfärdas i tillämpliga delar enligt samma regler som duplett av körkort. I 3 mom. hänvisas det till 32 § som föreskriver att handlingar ska medföras i fordonet.

90 §. Återkallelse av trafiklärartillstånd och tilldelning av varning. Tillståndet ska kunna återkallas för viss tid, tillsvidare, temporärt eller helt och hållet beroende på situationen.

Tillståndet kan återkallas för viss tid på grundval av 88 § 1 mom. 5 punkten. Vid förlust av hälsokrav kan tillståndet återkallas tillsvidare. För att återfå tillståndet krävs det enligt 5 mom. att hälsokraven är uppfyllda. Frister för återkallelse för viss tid ingår i 2 mom. Den kortaste tiden är tre månader och minst sex månader vid allvarigare gärningar. Under förutsättningarna i 3 mom. kan undantag göras från fristerna, men ett tillstånd ska alltid återkallas för minst lika lång tid som ett körförbud. För att jämka påföljden kan man avstå från att återkalla tillståndet, om körförbudet inte meddelas. Momentet tillåter dessutom att varning ges i stället för återkallelse av tillståndet. Eftersom de anknytande gärningarna är så allvarliga får varning bara tillämpas vid en gärning enligt 88 § 3 mom. 4 punkten. Även i övrigt ger punkten tillståndsmyndigheten prövningsrätt i fråga om påföljderna.

I sak ändras inte 4 mom. I 5 mom. föreskrivs det hur ärendet ska undersökas eftersom tillståndet gäller tillsvidare. Momentet föreskriver också om återkallelse av tillståndet i samband med körförbud och har bestämmelser hur tillståndet återfås efter återkallelse.

91 §. Att vara lärare vid bilskola med tillstånd för undervisningspraktik. Paragrafen har bestämmelser om tillstånd för undervisningspraktik trafiklärarpraktikanter. Enligt lagstiftningen om utbildningsförvaltningen

får det inte krävas någon viss utbildning för specialyrkesexamen för trafiklärare. I stället kan kompetensen för fristående prov kunna förvärfvas fritt. För att få vara lärare på bilskola krävs det vissa baskunskaper om undervisning och inläring som kan avläggas som ett led i examen för arbete på bilskola. Den nödvändiga utbildningen kan påverkas genom kravnivån på examensmomentet. För att få avlägga praktik måste personen uppfylla villkoren för trafiklärartillstånd, utom minimiåldern och specialyrkesexamen. I 3 mom. hänvisas det till skyldigheten enligt 32 § att medföra handlingar. Det ingår också ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser om tillstånd för undervisningspraktik, godkännande av undervisningspraktik och handling och genomförande av undervisningspraktik genom förordning av kommunikationsministeriet.

Den som antas till trafiklärarutbildningen och den som avlägger undervisningspraktik måste uppfylla villkoren för trafiklärartillstånd. I 2 mom. ingår det bestämmelser om information till utbildningsinrättningen om omständigheter som hindrar att tillstånd för undervisningspraktik utfärdas. Det ingår ett bemyndigande att få information av polisen och inskränkning i den personkrets som har rätt till information, eftersom det gäller personuppgifter enligt grundlagen.

9 kap. Särskilda bestämmelser

92 §. Hänvisning till strafflagen. Paragrafen hänvisar till 23 kap. 10 § i strafflagen där det föreskrivs om förande av fortskaffningsmedel utan behörighet. Gärningen ska bestraffas till exempel när personen har körförbud, saknar kör rätt när körkortet har gått ut eller när ett körkort som utfärdats för en viss arbetsuppgift med stöd av undantagsbestämmelser används för privat körning innan de övriga kraven har uppfyllts. I 6 § i den föreslagna lagen förtydligas tillämpningen av när det är fråga om förande av fortskaffningsmedel utan behörighet och när det är fråga om överträdelser av villkor och inskränkningar. Straffbestämmelsen ändras inte.

93 §. Körkortsförseelse. Paragrafen föreskriver om gärningar som är straffbara med stöd av den föreslagna lagen. För närvarande

finns bestämmelserna i 103 § i vägtrafiklagen. Gärningarna är brott mot bestämmelserna villkor och inskränkningar i körkort och annat tillstånd, skyldigheten att lämna in körkortet eller förbudet att låta någon annan köra ett fordon.

94 §. Bedrivande av förarutbildningsverksamhet utan tillstånd. Paragrafen har en straffbestämmelse för bedrivande av olovlig förarutbildning. Det är en ny straffbestämmelse som motsvarar en liknande straffbestämmelse i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare och lagen om yrkeskompetens för taxiförare. Brottsrekvisitet uppfylls av den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot bestämmelserna. Brottspåföljden är böter.

95 §. Bestämmelser om omprövning och överklagande. I 1 mom. ingår det en bestämmelse om överklagande av ett beslut som polisen fattar med stöd av den föreslagna lagen. Bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen ska då följas.

I 2 mom. föreskrivs det om överklagande av beslut som fattas inom ramen för uppdrag som Trafiksäkerhetsverket sköter. Rättelse i ett beslut som en förarexamensmottagare fattar med stöd av den föreslagna lagen måste sökas hos Trafiksäkerhetsverket. I paragrafen förbjuds att besluten överklagas genom besvär och en bestämmelse om begäran om omprövning. Bestämmelserna i 14 § i lagen om förarexamensverksamhet (535/1998) gäller också omprövning av besluten. I 3 mom. föreskrivs det om överklagande av ett beslut i ett omprövningsärende. Bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen ska då följas. Momentet gäller också andra beslut av Trafiksäkerhetsverket.

I 4 mom. anges det hur verkställigheten av ett polisbeslut påverkas av besvär. Dessutom ska ett körkort eller ett tillstånd som beviljas enligt ansökan motsvara ett myndighetsbeslut. Följaktligen får sökanden inget annat beslut eller anvisning om hur man begär omprövning eller en besväransvisning. I sådana fall behövs inget överklagande eftersom beslutet är det som sökanden ansöker om. Om ett körkort eller annat tillstånd trots allt förenas med ett villkor eller en begränsning, får sökanden ett skriftligt beslut med motivering

och besväransvisning enligt vad förvaltningslagen förskriver.

I sak ändras inte bestämmelserna.

96 §. Åtgärdseftergift. Paragrafen gör följderna vid förseelser enligt 93 § skäligare. Om gärningen med beaktande av omständigheterna ska betraktas som obetydlig, behöver åtal inte väckas eller straff inte dömas ut. I 2 mom. ingår en liknande bestämmelse om åtgärder som en polisman får vidta. I sak ändras bestämmelsen inte.

97 §. Tillstånd till undantag. I lagen tas in en bestämmelse om tillstånd till undantag som motsvarar bestämmelsen i vägtrafiklagen. I 1 mom., preciseras rätten att göra undantag från ålderskravet. Undantagen får bara gälla körkort i kategori B. Direktivet om körkort tillåter att körkortet utfärdas högst ett år före den lagstadgade åldern. Kriteriet för undantag har vanligen varit ett synnerligen tvingande behov av körkort och rätten till undantag bedömts i ett vidare perspektiv till exempel med avseende på försörjningen eller någon annan situation i familjen.

I 2 mom. ges social- och hälsovårdsministeriet rätt att av särskilda skäl göra undantag från hörselkravet i fråga om förare i grupp 2. Kravet är att föraren ska höra konversationsstämma på fyra meters avstånd, inte att uppfatta tal. Hörselkravet spelar en särskild roll i transporter inom persontrafiken. Föraren kan då kommunicera med passagerarna och hör överlag vad som pågår i passageraravdelningen. Vid olyckor är det dessutom viktigt för trafiksäkerheten att förare inom tung trafik har god hörsel. Bestämmelsen tillåter undantag från kraven. Undantag kan anses motiverade till exempel när bilar i grupp 2 används i privat trafik.

98 §. Internationellt körkort. Enligt de gällande bestämmelserna beviljas internationellt körkort av polisen, men vanligen ansöker man om kortet på en blankett från Automobilförbundet och polisen bekräftar med en stämpel att det nationella körkortet existerar. Det nationella körkortet är de facto en översättning av det nationella körkortet. Översättningens giltighet erkänns på grundval av internationella konventioner om vägtrafik.

99 §. Avgifter. Paragrafen förskriver om avgifter. Myndighetsavgifterna för körkort och andra tillstånd ska basera sig på lagen om

grunderna för avgifter till staten. Avgiften ska alltså grunda sig på kostnaden för prestationen.

100 §. Fastställande av blanketter för läkarintyg. Mallarna för blanketterna för läkarutlåtande fastställs av social- och hälsovårdsministeriet precis som nu. Kommunikationsministeriet måste höras innan blanketten fastställs.

101 §. Anmälan till fordonstrafikregistret. Paragrafen kompletterar 11 § 1 mom. 5 punkten i lagen om fordonstrafikregistret och anger vilka uppgifter om körkortsbeslutet som den som fattar beslutet ska anmäla till fordonstrafikregistret. Punkten i lagen om fordonstrafikregistret ger den registeransvarige rätt att få uppgifter av polisen och möjliggör därmed tillgång till andra uppgifter på begäran. En del av de uppgifter som avses här är känsliga och därför sekretessbelagda, men de är tillgängliga trots sekretessbestämmelserna. Bestämmelsen i 1 mom. gäller polisanmälningar. Bestämmelser om anmälningar beträffande bilskoleverksamhet ingår i respektive paragrafer.

Enligt 2 mom. kan Trafiksäkerhetsverket meddela föreskrifter om anmälningar till fordonstrafikregistret med stöd av den föreslagna lagen och göra ändringar i de blanketter som fastställs av kommunikationsministeriet, förutsatt att de inte påverkar datainnehållet. Trafiksäkerhetsverket har rätt att meddela närmare föreskrifter om åtgärder som hör till verket. Största delen av blanketterna för körkort, bland annat blanketterna för anhållan om körkortstillstånd, ska administreras av Trafiksäkerhetsverket.

Enligt de gällande bestämmelserna kan Trafiksäkerhetsverket i egenskap av registeransvarig meddela anvisningar om anmälningar till registret göra ändringar i de blanketter som fastställs av kommunikationsministeriet, förutsatt att de inte påverkar datainnehållet. Förfarandet behövs också i fortsättningen.

10 kap. **Ikraftträdande**

102 §. Ikraftträdande. Denna lag träder huvudsakligen i kraft den 19 januari 2013. Enligt 2 mom. träder dock bland annat bestämmelserna om bilskoleverksamhet, hälsokrav,

förarutbildning för moped, giltighetstiden för körkort från en konventionsstat, trafiklärartillstånd och uppföljning om körkort i kraft den 1 mars 2011. Detsamma gäller straffbestämmelsen om bedrivande av olaglig förarutbildning. Bestämmelserna om alkoholås i 8 § 2 mom. och 12 § 2 mom. bör införas så snart som möjligt, men det förutsätter att förarapplikationen KTI i fordonstrafikregistret blir klar. Bestämmelser om ikraftträdandet utfärdas genom förordning av statsrådet.

I 3 mom. ingår ett bemyndigande att vidta åtgärder som krävs för verkställigheten.

I den straffrättsliga legalitetsprincipen som avses i 8 § i grundlagen ingår ett förbud mot retroaktivitet. I 3 kap. 2 § i strafflagen föreskrivs å sin sida om tillämplighet i tiden av en straffbestämmelse, såsom bland annat den så kallade principen om att tillämpa lindrigare lag. I detta sammanhang jämsställs ett straff även med en annan påföljd som föreläggs för ett brott, exempelvis körförbud och en varning som ges i stället för det.

103 §. Trafiklärartillstånd och övergångsbestämmelserna om trafiklärarexamen. I 1 mom. föreskrivs det om giltigheten för tidigare tillstånd på grund av ändringarna i trafiklärarutbildningen och tillstånden för utbildningen. Trafiklärartillstånd enligt de tidigare bestämmelserna, utom trafiklärartillstånd inom försvarsmakten, ska ge rätt att ge förarutbildning i alla körkortskategorier. Dessutom införs det särskilda bestämmelser om den som ger körundervisning. Duplett av trafiklärartillstånd utfärdas enligt kraven i denna lag.

Enligt 2 mom. ska tidigare trafiklärartillstånd, utom trafiklärartillstånd inom försvarsmakten, ge rätt att få trafiklärartillstånd enligt denna lag. Det ska i första hand gälla examen som avläggs för kommunikationsministeriets examensnämnd för trafiklärare.

104 §. Övergångsbestämmelserna om utbildningsansvarig föreståndare i bilskolan. I 1 mom. föreskrivs det om förhållandet mellan de gamla och de nya bestämmelserna om bilskoleföretagare och utbildningsansvarig föreståndare på bilskola. Behörigheten ska motsvara den examensdel som avses i 78 § 1 mom. 2 punkten.

Enligt 2 mom. ska kraven på ledarskap och företagande på bilskola inte tillämpas på den

som har haft tillstånd att driva bilskola eller har varit utbildningsansvarig föreståndare enligt de gamla bestämmelserna. Detta gäller inte de som har haft ett tillfälligt uppdrag innan de förvärvade behörighet.

Den som innan denna lag träder i kraft har haft rätt att vara utbildningsansvarig föreståndare på bilskola utan trafiklärartillstånd ska enligt 3 mom. fortfarande få vara utbildningsansvarig föreståndare utan behörighet enligt bestämmelsen.

105 §. Övergångsbestämmelserna om tillstånd att driva bilskola. Tillstånd för att driva bilskola som beviljats enligt vägtrafiklagen och körkortsförordningen ska enligt 1 mom. ska gälla tills giltighetstiden enligt tillståndet går ut. Genom denna lag ska giltigheten för alla tillstånd utvidgas till hela landet. Bestämmelsen om säkerhet upphör att gälla, men först från och med det datum då denna lag tillämpas på tillstånden.

Enligt förslagen ska tillstånd för bilskola ges för grupperna eller bara för mopedutbildning. När tidigare tillstånd förnyas, ska det enligt 2 mom. antecknas på dem vilka kategorier de gäller enligt denna lag.

Enligt de gällande bestämmelserna har förarundervisning i vissa fall kunnat ges utan tillstånd för bilskola. Det har varit fallet på de inrättningar som utbildar trafiklärare och undervisningen för lastbilskörkort inom yrkesutbildningen för förare som övervakas av Utbildningsstyrelsen. Propositionen har inga sådana undantag och de måste följaktligen i fortsättningen ha tillstånd för att driva bilskola. Enligt 3 mom. ska de skaffa tillstånd senast den 31 maj 2013. Det innebär inga större förändringar i verksamheten eftersom utbildningsanordnarna i de flesta fall har tillstånd för att driva bilskola. Förfarandet förtydligar och samordnar emellertid reglerna.

106 §. Övergångsbestämmelserna om körkort. Enligt 1 mom. ska körkort enligt de tidigare bestämmelserna gälla fram till det datum som står på dem. Den som har ett finländskt körkort kan dock bli tvungen att förnya det vid flyttning till en medlemsstat där körkortet har förnyats med regelbundna intervaller. Medlemsstaterna har rätt att kräva att korten ska bytas ut två efter bosättningen. Direktivet om körkort kräver att alla gamla körkort ska bytas ut till körkort enligt denna

lag senast den 19 januari 2033. Om kategorierna höjs eller förnyas före detta datum utfärdas ett körkort enligt de nya bestämmelserna. Körkortet förnyas till ett körkort enligt denna lag och ska förnyas enligt intervallerna i denna lag. Om giltighetstiden är längre än det nämnda datumet, ska det förnyas till ett körkort enligt denna lag för att körrätten fortfarande ska gälla. Därefter tillämpas giltighetstiderna enligt denna lag.

På duplett av körkort som avses i denna lag tillämpas allmänna principer, det vill säga giltighetstiden för dupletten går ut samtidigt som det ursprungliga körkortet. Om giltighetstiden för dupletten är längre än tidpunkten 2033 för att byta ut gamla körkort, ska den 18 januari 2033 antecknas på dupletten som sista giltighetsdatum. Då kan dupletter förnyas till körkort enligt de nya kraven.

Om det fortfarande finns gamla körkort i omlopp med krav på backspegel till höger, ska villkoret enligt 2 mom. inte antecknas på det nya körkortet eller dupletten, om det inte är nödvändigt på grund av till exempel men, sjukdom eller kroppsskada.

För att vara beredd inför kravet på att byta ut alla körkort föreslås det i 3 mom. att den som har ett gammalt körkort ska ha rätt att få en duplett enligt denna lag trots att körkortet finns kvar och inte har blivit förstört. Innehavaren av ett körkort med lång giltighetstid kan dock enligt vad som sägs ovan bli tvungen att byta ut körkortet, om han eller hon permanent bosätter sig i en medlemsstat som kräver att kortet byts ut efter två års bosättning. Därigenom samordnas körkortet redan i början och det är färre som ansöker om utbyte i sista stund.

107 §. Övergångsbestämmelserna om några tillstånd. Andra tillstånd för fordon än körkort och tillstånd för förarutbildning som utfärdats enligt de tidigare bestämmelserna ska enligt 1 mom. gälla till det datum som är angivet på dem och ge innehavaren rätt att delta i examen.

Tillstånd till undantag från kraven på förarexamen, körkort och körkortstillstånd ska enligt 2 mom. fortfarande gälla, om inte annat föreskrivs i tillståndsbeslutet.

108 §. Övergångsbestämmelserna om kortvarigt körkort. Om förarutbildning för kategori B har inletts för kortvarigt körkort innan

denna lag träder i kraft 2013, ska man enligt 18 mom. få delta i förarutbildning enligt de bestämmelser som då gällde. Körkortet och körrätten gäller då enligt 1 mom. ett år och man ska få gå på fördjupningsdelen redan tre månader efter att ha fått körrätt, förutsatt att övningsdelen har avlagts innan. Strängare kontroll av överträdelser pågår då i två månader.

Bevis över förarutbildning enligt de tidigare bestämmelserna ska enligt 2 mom. ge rätt att delta i förarexamen. Bestämmelserna i denna lag tillämpas på giltigheten för den körrätt och det körkort som utfärdas på grundval av dem.

Bevis över utbildning i den andra fasen som utfärdats enligt de bestämmelser som gällde innan denna lag trädde i kraft ska enligt 3 mom. godkännas i samband med det körkort som kommer efter ett kortvarigt körkort.

109 §. Övergångsbestämmelserna om körkortstillstånd. Körkortstillstånd för kategori som har godkänts enligt de tidigare bestämmelserna ska enligt 1 mom. bara ge rätt att avlägga körkort i kategori A2, det inte finns förutsättningar att avlägga körkort för kategori A till exempel på grund av att ålderskravet inte uppfylls. Körkort får då avläggas enligt denna lag genom examen eller det tidigare kravet på körkort och kompletterande utbildning.

På grundval av ett körkortstillstånd för kategori M som har beviljats innan den föreslagna lagen träder i kraft ska man enligt 2 mom. efter att lagen trätt i kraft kan delta i examen för kategori M bara om de nya kraven är uppfyllda. Kategori M som bara avläggs med teoriprov måste avläggas innan den föreslagna lagen träder i kraft 2011. Körkort i kategori AM kan ges ut först från och med den 19 januari 2013. Till dess ska körkort i kategori M användas. Körkort i kategori M gäller också för lätt fyrhjuling. Mellan den 1 mars 2011 och den 18 januari 2013 ska körkort i kategori M kunna avläggas med moped eller lätt fyrhjuling och körkortet ska gälla för bådadera. Efter att den föreslagna lagen har trätt i kraft ska körkort i kategori AM avläggas separat för moped och lätt fyrhjuling.

110 §. Övergångsbestämmelserna om motsvarighet av körkortskategorier. Enligt 1 mom. ska ett körkort i kategori M som har avlagts före den 19 januari 2013 motsvara körkort i kategori AM som innehåller körrätt för både moped och lätt fyrhjuling.

Enligt 2 mom. ett körkort i kategori M som har avlagts enligt kraven i den nya utbildningen och för teori- och hanteringsprovet ges samma behörighet

Enligt 3 mom. 40 § 1 punkten som körkort i kategori AM, om körkortet i kategori M har avlagts med moped eller behörighet enligt 2 punkten, om provet har avlagts med lätt fyrhjuling. Det ska antecknas på körkortet i kategori M med vilketdera fordonet provet har avlagts. Också då krävs det att innehavaren har haft körkortet i kategori M i minst tre år.

Enligt fordonstrafikregistret finns det fortfarande körkort i kategori KT. Enligt 4 mom. ska ett KT-körkort som utfärdats enligt de tidigare bestämmelserna motsvara körkort i kategori A enligt denna lag.

111 §. Övergångsbestämmelserna om undervisningstillstånd och -intyg. Undervisningstillstånd som beviljats enligt de tidigare bestämmelserna ska enligt 1 mom. ge innehavaren rätt att tillhandahålla förarutbildning, om utbildningen börjat före det datum som nämns i momentet. Även om mopedutbildning träder i kraft redan 2011, gäller bestämmelsen inte eftersom den i dagsläget inte innehåller något krav på utbildning.

Enligt 2 mom utbildningsintyg som har utfärdats enligt tidigare bestämmelserna ger rätt att delta i förarexamen enligt bestämmelserna i denna lag. Det som föreskrivs i denna lag ska tillämpas på körrätt och körkort som examen resulterar i.

112 §. Övergångsbestämmelserna om synfält och läkarutlåtande. Enligt 1 mom. ska kravet på synfält enligt denna lag inte gälla körkort som har utfärdats före den 1 oktober 1990. Då fanns inte dessa kvar.

Enligt 2 mom. ska ett läkarintyg för körkort enligt de gamla bestämmelserna godkännas som läkarintyg enligt denna lag. Ett utlåtande om hälsokraven för fordon och fordonskombinationer i kategorierna C1E, CE, D1 eller D av en läkare med inriktning på geriatri ska godkännas som omfattande läkarintyg enligt denna lag i de berörda kategorierna, om inte

annat följer av utlåtandet eller polisen kräver något annat utlåtande.

I 3 mom ingår en bestämmelse om att åldersgranskningarna av innehavare av nuvarande långvariga körkort fortsätter vid bestämd ålder precis som för tillfället.

113 §. Övriga övergångsbestämmelserna. Tidigare förvärvad behörighet ska gälla enligt 1 mom., vilket betyder att rätt att köra moped utan körrätt som förvärvats före 2000 kvarstår. Före den 1 januari 2000 räckte det med 15 års ålder för att få köra moped. Den som har fyllt femton år ett år före den 1 januari 2000 ska följaktligen fortfarande ha rätt att köra två- eller trehjuling moped utan körkort.

Körrätt för fordonskombinationer i kategori B som har förvärvats innan den föreslagna lagen träder i kraft kommer enligt 2 mom. att vara oförändrad. På rätten att köra fordonen tillämpas de bestämmelser som gällde när den nya lagen träder i kraft.

Effektinskränkningen av körrätt för kategori A som har beviljats enligt de tidigare bestämmelserna ska enligt 3 mom. i två år efter förvärvad körrätt tillämpas enligt de bestämmelser som gällde när körrätten förvärvades. Dupletter utfärdas enligt dessa krav som ett körkort i kategori A2, men med den effektinskränkning som gällde det ursprungliga körkortet. När tiden för inskränkningen har löpt ut kan kortet bytas till ett kort i kategori A utan effektinskränkning.

De tidigare specialbestämmelserna om examensfordon ska enligt 31 mom. fortfarande gälla. Följaktligen får fordonen användas vid examen fram till den 30 september 2013, om de har blivit godkända som skolfordon före den 1 oktober 2003; detta trots kraven i punkt 5.2 i bilaga II till direktivet om körkort. Reglerna ska i synnerhet gälla lastbilar enligt de gamla kraven som används vid examen.

1.2 Lag om ändring av vägtrafiklagen

De körkortsbestämmelser i vägtrafiklagen som förs över till körkortslagen föreslås bli upphävda. I 5 kap. ska det fortfarande finnas allmänna bestämmelser om kraven för att köra motordrivna fordon och förarkrav samt en bestämmelse om överlämnande av fordon

att föras av någon annan. Motsvarande körkortsbestämmelser tas in i körkortslagen.

Dessutom ses 63, 65, 94 och 106 § över på grund av körkortslagen.

Ändringarna i vägtrafiklagen träder i kraft samtidigt som körkortslagen. Bestämmelserna om tillstånd för att driva bilskola och körkortspåföljder kommer att upphävas den 1 juni 2011 genom en separat lag. Körkortslagens bestämmelse om giltigheten i Finland för körkort från konventionsstater träder i kraft redan 2011. De övriga bestämmelserna avses träda i kraft den 19 januari 2013. Förordningen om försvarsmaktens körkort (667/1993), som har utfärdats med stöd av 82 c § i vägtrafiklagen, ska fortsätta att gälla fram till dess att ministeriet utfärdar en ny förordning om att den ska upphävas.

1.3 Lag om upphävande av vissa bestämmelser i vägtrafiklagen

I enlighet med vad som konstaterats ovan avses bestämmelserna i 66 och 67 § i vägtrafiklagen samt bestämmelserna om körkortspåföljder i 75, 76, 76 a, 77, 78, 78 a, 79, 79 a och 80 § träda i kraft redan den 1 juni 2011. Paragraferna föreslås bli upphävda genom denna separata lag, som träder i kraft den 1 juni 2011.

1.4 Lag om ändring av lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare

Lagen ses över på grund av körkortslagen och hänvisningarna till vägtrafiklagen byts ut.

Dessutom föreslås 2 § 3 mom. 2 punkten bli ändrad. Den gäller bland annat befrielse från kraven på yrkeskompetens för förare av fordon inom räddningsväsendet, förutsatt att det gäller räddningsuppdrag. Begreppet räddningsmyndighet ingår i lagstiftningen om räddningsväsendet i en snävare betydelse än vad som avses i lagen om yrkeskompetens.

Genom begreppet har man i lagen om yrkeskompetens velat få en allmän beteckning, men på grund av olika betydelser i olika lagar föreslås nu en ändring. I lagen talas det om fordon som används av räddningsväsendet.

Ordet räddningsväsende innefattar både brandkårer och avtalsbrandkårer och lagen bör tillämpas på bådadera. Dessutom bör tillämpningsområdet utvidgas till läroanstalter som svarar för utbildningen inom räddningsområdet.

Följaktligen föreslås lagen bli ändrad så att yrkeskompetens för förare av tunga fordon inte ska krävas av förare av fordon som används av räddningsväsendet eller läroanstalter som svarar för utbildningen inom räddningsväsendet. De förare som avses är personal vid räddningsverken, personal vid avtalsbrandkårer inom det lokala räddningsväsendet (räddningsverket), personal vid läroanstalter inom räddningsområdet som är auktoriserade av Räddningsverket och inrikesministeriet och studerande vid läroanstalterna som vid antagningen uppfyllt kravet på körkort i kategori C. Ändringen föreslås träda i kraft redan den 1 juni 2011.

Enligt 15 § 2 mom. är Trafiksäkerhetsverket förarprovare för det prov i grundläggande yrkeskompetens som ordnas inom ramen för förarutbildningen inom försvarsmakten. Årligen ordnar försvarsmakten utbildning för yrkeskompetens för ungefär 3 700 personer som avlägger körkort i kategori C eller CE. Varje år ordnas det ungefär 8 600 prov där det ingår en allmän del och ett avsnitt för godstrafik plus omprov för de som blivit underkända. Proven är en betydande kostnads-post inom försvarsmaktens omkostnader. Det skulle spara pengar och tillföra större flexibilitet om proven ordnades och övervakades av försvarsmaktens egen organisation. Därför föreslås det att proven i samband med förarutbildningen under försvarsmakten ska kunna ordnas och övervakas av försvarsmakten själv. Också Trafiksäkerhetsverket ska fortfarande vara behörigt att ordna och övervaka proven. Provet kan med fördel integreras i det datorstyrda systemet för teoriproven. Också denna ändring föreslås träda i kraft den 1 juni 2011.

1.5 Lag om ändring av lagen om yrkeskompetens för taxiförare

Hänvisningarna till vägtrafiklagen föreslås bli ändrade.

Dessutom ändras bestämmelserna om återkallande av körkortstillstånd för viss tid, eftersom det upplevts som oskäligt strängt att körkortstillståndet har återkallats på grund av återkommande trafikförseelser. Enligt 9 § 2 mom. 2 punkten anses en person som under det år som föregår ansökan om tillstånd har gjort sig skyldig till återkommande trafikförseelser och därmed uppfyller kriterierna för körförbud eller om han eller hon under samma tid har haft körförbud på grund av detta. Enligt 18 § ska körkortstillståndet återkallas för minst sex månader i sådana fall. Bara av synnerligen tungt vägande skäl kan kortare körförbud meddelas. För dem som kör bil i sitt yrke kan återkommande förseelser, tre inom ett år eller fyra på två år, inträffa oavsiktligt. Det understryker hur sträng påföljden är. Minimitiden för återkallat körkortstillstånd är sex månader, men den för körförbud är en månad. Polisen har fått anvisningar om hur bestämmelsen ska tillämpas, men det lagstadgade kravet på särskilt vägande skäl för att göra undantag från minimitiden på sex månader inskränker möjligheterna att meddela mer skäliga påföljder.

Följaktligen föreslås det att bestämmelserna om körkortstillstånd för taxiförare ska lindras för att vara skäligare. Tiden för återkallat körkortstillstånd sänks till minst två månader. Den nuvarande bestämmelsen om sex månader ska dock tillämpas vid allvarliga gärningar. Bestämmelserna om lämplighet som förare ändras inte. Om en innehavare av körkortstillstånd ges en varning i stället för körförbud, kan man i överensstämmelse med 2 mom. låta bli att återkalla körkortstillståndet. Varning ska kunna ges i stället för körförbud på grundval av vilken effekt påföljden har för försörjningen. Det är då befogat att beakta effekten samordnat vid påföljder för yrkesutövningen. Påföljden för körkortstillståndet bör i princip vara längre än vid körförbud för att den ska ha den eftersträvarade effekten. Att hålla sig till trafikreglerna är en yrkesmässig hörnsten för yrkesförare. I undantagsfall, om gärningarna har berott på ouppmärksamhet eller i övrigt varit oavsiktliga och inte tyder på likgiltighet för trafikreglerna eller påföljderna vid överträdelser, ska körkortstillståndet kunna återkallas för kortare tid än två månader eller bara för den tid körförbud pågår. Tiden för körförbud

ska alltid vara ett absolut minimum. Också vid allvarlig likgiltighet föreslås tiden för återkallat körkortstillstånd förkortas till två månader eftersom det måste anses vara mycket strängt att återkalla körkortstillståndet för sex månader på grundval av en gärning. Detta gäller särskilt om gärningen snarare beror på ouppmärksamhet än på likgiltighet för trafikreglerna. I detta fall ska påföljden kunna lindras ytterligare enligt 2 mom., personen har fått en varning i stället för körförbud. Laggen innehåller särskilda bestämmelser om körkortstillståndspåföljder för taxiförare vid överträdelser av dessa bestämmelser och därför förelås de inte bli beaktade som kriterier för körförbud. Läget är ett annat i fråga om förare av tunga fordon eftersom bestämmelserna om yrkeskompetens inte innehåller några bestämmelser som lämplighet och överträdelser av bestämmelserna inte påverkar behörigheten. Ändringarna förelås träda i kraft den 1 juni 2011.

1.6 Lag om ändring av lagen om fordonstrafikregistret

Hänvisningen i 9 § till vägtrafiklagen föreslås bli ändrad eftersom bestämmelsen flyttas över till körkortslagen.

1.7 –1.8 Lag om ändring av strafflagen och lag om ändring av lagen om ordningsbotsförseelser

Bestämmelserna om ordningsbotsförseelse föreslås bli ändrade för att brott mot bestämmelserna i körkortslagen om medförande av handlingar ska kunna räknas som ordningsbotsförseelse. Dessutom ska brott mot bestämmelserna om medförande av handlingar i lagen om yrkeskompetens för taxiförare och lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare räknas som ordningsbotsförseelse. Avsikten är att lagen om ordningsbotsförseelser ska träda i kraft först 2013 eller 2014. Följaktligen föreslås 9 § om ordningsbotsförseelse i 2 a kap. i strafflagen bli ändrad för att gärningarna efter att körkortslagen har trätt i kraft ska betraktas som ordningsbotsförseelse. Ändringen av strafflagen föreslås träda i kraft den 1 juni 2011, då till exempel bestämmelserna om trafik-

lärartillstånd och skyldigheten att medföra det i fordonet träder i kraft. I stället för det om ikraftträdande av ändringen av lagen om ordningsbotföreselser föreskrivs särskilt genom lag.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Propositionen innehåller förslag till bestämmelser eller närmare bestämmelser som kan utfärdas genom förordning av statsrådet om giltighetstiden för förarexamen och andra krav (6 § 4 mom.), kraven på automatväxlade fordon och undantag från körrätten som bara gäller i Finland (7 § 5 mom.), ansökan om körkortstillstånd och körkort (9 § 4 mom.), upplysningar som avses i 10 § 1 mom. 5 punkten och i förekommande fall om andra krav (10 § 3 mom.), utbyte av utländskt körkort och registrering av uppgifter om det utbyta körkortet i fordonstrafikregistret, registrering av dem på körkortet och registrering av andra uppgifter på körkortet (14 § 3 mom.), giltighetstiden för körkort (22 § 4 mom.), frister för att påvisa förutsättningar för att få körkort och andra villkor för att lämna ut körkort och undantag från skyldigheten att återlämna körkort enligt 1 mom. 4 punkten (23 § 4 mom.), utbyte av utländskt körkort utan krav på ny förarexamen och registrering av uppgifter om gammalt körkort i fordonstrafikregistret, anteckning av dem på körkortet och andra uppgifter som ska registreras på körkortet (24 § 5 mom.), vilka körkort som ska postas och de anknytande reglerna och andra krav (26 § 1 mom.), körkort som ska återlämnas när körkort lämnas ut, bevarande av körkort, återlämnande av körkort enligt 2 mom. till utfärdaren och återlämnande i andra fall (26 § 4 mom.), förnyande av körkort för att samordna giltighetstiden för körkort och yrkeskompetensbevis (27 § 3 mom.), hur dublett ska utlämnas och förstöras (28 § 5 mom.), hur körkort ska förstöras (30 § 3 mom.), kraven på körkort och uppgifter som ska finnas på det (31 § 1 mom.), koder och hur de ska användas (31 § 2 mom.), innehållet i förarutbildning (36 § 2 mom.), hur förarutbildning ska genomföras (37 § 3 mom.), giltighetstiden för prov för lärare med undervisningstillstånd (39 § 4

mom.), gemensam undervisning och bedömningskörning och innehållet i undervisningen enligt 3 mom. (41 § 4 mom.), krav på förare vid körundervisning (47 § 2 mom.), andra undervisningsredskap än fordon och andra krav på körundervisningen (49 § 2 mom.), utbildningsbevis och hur det utfärdas (50 §), kraven på förarexamen och undantag från kraven för teori- och körprovet (53 § 2 mom.), rätt att delta i förarexamen för respektive kategorier och anmälan samt fortsatt körrätt och förarexamen för att byta ut utländskt körkort och villkor för körprov (54 § 3 om.), andra rättigheter och krav på att köra moped (59 § 5 mom.), undantag från reglerna för att återlämna körkort (62 § 3 mom.), anmälan om bilskoleverksamhet och villkoren för anmälan (81 § 4 mom.), kraven på undervisningslokaler och gemensam undervisning för bilskolor och andra undervisningsarrangemang (85 § 1 mom.) och kraven på skolfordon och andra undervisningsredskap i körundervisningen (85 § 2 mom.).

Propositionen innehåller förslag till bestämmelser eller närmare bestämmelser som kan utfärdas genom förordning av kommunikationsministeriet om minsta obligatoriska pensum inom utbildningen (37 § 3 mom.), villkor för att få börja på utbildningen (38 § 5 mom.), omfattningen av gemensam undervisning och bedömningskörning och undervisning enligt 3 mom., krav på fordon med undervisningstillstånd (41 § 4 mom.), teori- och körundervisning för övningsstillstånd (45 § 3 mom.), krav på övningsfordon (48 § 1 mom.), märken på övningsfordon och elevernas utrustning vid övningskörning (48 § 3 mom.), mått, konstruktion, utrustning och godkännande av övningsbanor som används i förarutbildningen (51 § 1 mom.), kraven på examensfordon (53 § 2 mom.), villkoren för att delta i ny examen (55 § 2 mom.) och kraven på undervisningspraktik, tillstånd för undervisningspraktik, förberedande utbildning och andra krav på undervisningspraktik (91 § 3 mom.).

Propositionen innehåller förslag till närmare bestämmelser som kan utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet om fall då undantag får göras från kraven på synfält utifrån utlåtande från en specialistläkare och i förekommande fall på grundval

av körprov, synfält och andra hälsokrav och tillämpningen av dem (17 § 2 mom.), synfält och andra hälsokrav och tillämpningen av dem (18 § 2 mom.) och användning av hörselskydd (18 § 3 mom.). Dessutom ska det genom förordning av ministeriet kunna utfärdas närmare bestämmelser om anmälan om körförmågan av andra än tillfälliga orsaker (21 § 5 mom.).

Propositionen innehåller förslag till närmare bestämmelser som kan utfärdas genom förordning av försvarsministeriet om att köra militärfordon med något annat körkort än ett körkort från försvarsmakten (58 § 1 mom.) och om försvarsmaktens körkort och körtillstånd, och hur de ska utfärdas, omhändertas, återkallas och återlämnas utfärdas genom förordning av försvarsministeriet. Bestämmelser om innehållet i försvarsmaktens trafikläro- och förarutbildning, trafikläro- och förarexamen, utbildning med körtillstånd och behörighetskraven för fordonsinspektörer som är förarprovare (58 § 2 mom.).

Propositionen innehåller förslag till föreskrifter som Trafiksäkerhetsverket kan meddela om genomförande av prov på körförmåga (19 § 2 mom.), om tillgodoräknande av tidigare kompetens i det minsta obligatoriska pensumet inom ramen för vad som föreskrivs om obligatorisk undervisning och om lämplig tidpunkt för praktisk undervisning i att köra under krävande förhållanden (37 § 3 mom.), innehåll och genomförande av provet enligt 39 § 1 mom. 3 punkten (39 § 4 mom.), hanteringsprovet enligt 45 § 1 mom. 4 punkten (45 § 3 mom.), hur teoriprov, körprov, hanteringsprov och prov på körförmåga ska genomföras (53 § 4 mom.), anmälan om elever och elevbokföring (86 §), anmälan till fordonsförvaltningsregistret och åtgärder enligt denna lag eller med stöd av den (101 § 2 mom.).

I propositionen ingår också ett förslag om att huvudstaben får meddela närmare föreskrifter om tillstånd som behövs för att köra special- och pansarfordon (58 § 1 mom.).

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 19 januari 2013, en del av bestämmelserna redan den 1 juni 2011. Direktivet om körkort kräver att

de bestämmelser som grundar sig på det, exempelvis den nya körkortskategorin, ska tillämpas först från 2013. De ändringar i hälsokraven som har lagts fram i ett direktiv av kommissionen föreslås träda i kraft så snart som möjligt sedan körkortslagen har utfärdats.

Det föreslås dock att 5 § 3 mom och 8 § 1 mom. i körkortslagen, bestämmelserna om hälsokrav i 17 och 18 §, tillstånd för förarundervisning för körkort i 34 §, bilskoleverksamhet (77—91 §) och straffbestämmelsen i 92 § 3 mom. om olovlig förarutbildning i 8 kap., vissa bestämmelser om giltighetstiden för försvarsmaktens körkort och körkort från konventionsstater och bestämmelserna om körkortspåföljder ska träda i kraft den 1 juni 2011. Tack vare en genomgripande reform av fordonstrafikregistret kan bestämmelserna träda i kraft den 2011. Vägtrafiklagens bestämmelser om tillstånd för att bedriva bilskola (66 och 67 §), bestämmelsen i 107 § om att utfärda bestämmelser om giltigheten i Finland för körkort från konventionsstater genom förordning och bemyndigandena att genom förordning av statsrådet utfärda bestämmelser om hälsokrav (70 § 1 mom.) och genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet om hälsokontroller av förare (108 § 4 mom.) upphävs. Förordningen om försvarsmaktens körkort (667/1993), som har utfärdats med stöd av 82 c § i vägtrafiklagen, ska fortsätta att gälla fram till dess att ministeriet utfärdar en ny förordning om att den ska upphävas.

Med hänsyn till trafiksäkerheten föreslås mopedutbildningen bli införd den 1 juni 2011 på det sättet att de nya bestämmelserna ska gälla i tillämpliga delar. Undervisningstillstånd för mopedutbildning får beviljas enligt de nya kraven. Enligt de gällande bestämmelserna ska lärare med undervisningstillstånd körrätt för övningsfordonet, men ån så länge kommer däremot att krävas körrätt för motorcykel av mopedlärarna eftersom behörigheten kan förvärfvas först med mopedkörkort som avlagts enligt de nya kraven. Kravet är nödvändigt eftersom det är viktigt att ha erfarenhet av tvåhjuliga fordon i mopedutbildningen. Reformen av fordonstrafikregistret ställer inga hinder i vägen för att kraven införs. Tack vare att de nya bestämmelserna

om tillstånd att driva bilskola träder i kraft samma datum kan tillstånd beviljas för utslutande mopedutbildning på lindrigare villkor. Det betyder samtidigt att till exempel de föreningar som har gett frivillig mopedutbildning kan engageras i verksamheten för att trygga tillgången till undervisning. Fram till 19.1.2013 kommer mopedutbildning att ges i kategori M. Det som föreskrivs om kategori AM gäller också kategori M. Under tiden får körkort i kategori M avläggas med tvåhjulig moped och det ska också vara möjligt att få behörighet för lätt fyrhjulig.

Vidare ska det föreskrivas särskilt om ikraftträdandet av bestämmelserna i 8 § 2 mom. och 12 § 2 mom. om alkohol i körkortslagen genom förordning av statsrådet. De bör tillämpas så snart som möjligt när förarapplikationen KTI är klar i fordonstrafikregistret.

Ändringen i 2 § 3 mom. 2 punkten och 15 § 2 mom. i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare och ändringen i 9 § 2 mom. 1 och 2 punkten samt 18 § i lagen om yrkeskompetens för taxiförare föreslås träda i kraft den 1 juni 2011. Till följd av ikraftträdandet av bestämmelserna om körförbudspåföljder år 2011 föreslås också förslagen till lag om ändring av strafflagen och till lag om ändring av lagen om ordningsbotsförseelser som ingår i propositionen träda i kraft den 1 juni 2011.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I propositionen föreslås en körkortslag. Vissa av bestämmelserna är av betydelse med avseende på grundlagen.

Författningsnivå

De gällande bestämmelserna om körkort grundar sig delvis på vägtrafiklagen och till största delen på körkortsförordningen som utfärdats av statsrådet. Någon bedömning av om bestämmelserna är förenliga med grundlagen har inte gjorts.

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rät-

tigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. Republikens president, statsrådet och ministerierna kan utfärda förordningar med stöd av bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag.

I propositionen föreslås det att de körkortsbestämmelser som rör grunderna för individens rättigheter och skyldigheter lyfts upp till lagnivå. Körkortslagen föreskriver exempelvis om grunderna för att få och återkalla körkort och andra tillstånd, såsom undervisningstillstånd, tillstånd att driva bilskola och trafiklärartillstånd.

Det ingår den typen av bestämmelser om bemyndigande att utfärda förordning som avses i 80 § 1 mom. i grundlagen. Enligt 80 § 2 mom. i grundlagen kan även andra myndigheter genom lag utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis förutsatt att bemyndigandebestämmelserna avgränsas exakt. I fråga om bestämmanderätten för en myndighet som avses i 80 § 2 mom. i grundlagen har utskottet förutsatt en mera långtgående avgränsning genom att de frågor som bemyndigandet gäller måste preciseras exakt genom lag (GrUU 16/2002 rd s. 2, GrUU 46/2001 rd, s. 3/I). I samband med grundlagsreformen nämndes som exempel på myndigheternas rätt att utfärda rättsnormer en reglering som gällde tekniska detaljer av mindre vikt som inte i inbegrep prövningsrätt i någon större utsträckning (RP 1/1998 rd, s. 134/I).

Bestämmelserna i ministerieförordningar utfärdas genom förordning av kommunikationsministeriet om exempelvis förarutbildningens innehåll (37 och 41 §) och kraven på fordon som används i undervisningen och för att avlägga förarexamen (48 §). Kraven i fråga om förarexamen och det fordon som ska användas vid körprovet ingår i bilaga II till direktivet om körkort.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas det närmare bestämmelser om hälsokraven och hur hälsokontroller ska utföras (17 och 18 §). Bilaga III till direktivet om körkort har bestämmelser om hur olika sjukdomar inverkar på kör-

förmågan och villkoren för att få körkort. Körkortslagen ska föreskriva om kraven på synskärpa, synfält och hörsel. I fråga om övriga kriterier förutsätts det att personerna inte har något men, någon sjukdom eller någon kroppsskada som hindrar att de är förare. Direktivets krav beträffande sjukdomar lämnar rum för nationell prövningsrätt. Närmare bestämmelser gällande synfält och övriga sjukdomar utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet för att kraven ska kunna anpassas till finländsk vårdpraxis och vår hälso- och sjukvård. Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas det också närmare bestämmelser om läkarundersökningar, bland annat omfattande kontroller av äldre förares hälsotillstånd och prestationsförmåga som avses i lagen.

Genom förordning av försvarsministeriet utfärdas det närmare bestämmelser om rätt att köra militärfordon och om villkoren för att få körrätt liksom om övriga krav som anknyter till förarutbildning och att avlägga förarexamen. En förutsättning för att försvarsmaktens körkort och förarexamen ska erkännas enligt den förslagna lagen och trafiksäkerheten kunna upprätthållas är att kraven för körkortet motsvarar kraven för avlägga civila körkort. I övrigt är det en uppgift för försvarsministeriets förvaltningsområde att meddela bestämmelser om att köra militärfordon.

Vidare föreslås det bemyndiganden för Trafiksäkerhetsverket att meddela bestämmelser i frågor med mindre allmän betydelse och som riktade till en liten målgrupp. Bemyndigandena att meddela bestämmelser gäller mindre detaljer av teknisk karaktär och motsvarar innehållsligt det bemyndigande att meddela anvisningar som verket tidigare har haft. Eftersom bestämmelserna också kan ha konsekvenser utanför förvaltningsområdet, ska de meddelas som bestämmelser som avses i 80 § 2 mom. i grundlagen. De gäller personer som deltar i förarutbildning och avlägger förarexamen, bilskolor och polisen som de som lämnar anmälningar till registret i egenskap av körkortsmyndighet. Bestämmelserna anknyter å ena sidan till verkets uppgifter, i synnerhet på området förarutbildning (exempelvis 37 och 39 §) och förarexamina (exempelvis 53 §), där innehållet

regleras av bilaga III till direktivet och å andra sidan till verkets uppgifter som registeransvarig och hur anmälningarna förs in i registret (100 §). De föreslagna bemyndigandena uppfyller villkoret i 80 § att bemyndigandena ska vara exakt preciserade samt bestämmelserna obetydliga och av teknisk karaktär. Bilaga II till direktivet innehåller den typen av detaljerade bestämmelser av teknisk karaktär, som inte alla behöver regleras genom förordning.

I propositionen ingår också ett förslag om att huvudstaben ska kunna meddela föreskrifter om tillstånd som behövs för att köra special- och pansarfordon (58 § 1 mom.). Bemyndigandena avses gälla smärre detaljer av teknisk natur, vars allmänna betydelse är ringa. Det finns många olika tillstånd och kategorierna för dem ändras snabbt. Fordonen körs i regel inte på allmänna vägar.

Begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna

Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna, såsom säkerhet, tillgodoses. Enligt den linje som riksdagens grundlagsutskott har omfattat går det i vissa fall att ingripa i de grundläggande fri- och rättigheterna genom vanlig lagstiftningsordning. Inskränkningen ska basera på en reglering på lagnivå och vara exakt preciserad. Den ska ha en godtagbar grund med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna och vara nödvändig för att uppnå det eftersträvade målet. Målet att trygga en grundläggande rättighet kan vara en godtagbar grund för att begränsa en annan grundläggande rättighet.

I körkortslagen måste man ingripa i vissa av de grundläggande fri- och rättigheterna för att upprätthålla den allmänna trafiksäkerheten och den enskilde trafikantens säkerhet. Propositionen måste i detta sammanhang bedömas med avseende på bl.a. 6 § om jämlikhet, 10 § om skydd för individen och hantering av personuppgifter och 18 § om näringsfrihet i grundlagen.

Jämlikhet, personlig integritet och trygghet

I 6 § föreskriver grundlagen om jämlikhet för medborgarna. Enligt 2 mom. får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person.

Propositionen föreslår att kraven för att bevilja körkort och tillstånd ställs med utgångspunkt i kraven på trafiksäkerhet. Enligt 7 § i grundlagen har alla rätt till liv och personlig frihet, integritet och trygghet. Kriterier baserade på trygghet är till exempel ålders- och hälsokraven för den som ansöker om och innehar körkort (5, 17 och 18 §) samt behörighetskraven för den som anhåller om undervisningstillstånd (39 och 40 §) och kraven på att den som anhåller om trafiklärartillstånd är prickfri (88 §). Bestämmelserna syftar till att skydda den allmänna trafiksäkerheten på samma sätt som exempelvis den enskilda elevens säkerhet i övningsfordonet. Bestämmelserna är proportionerliga och exakt avgränsade i förhållande till målet.

Skydd för privatlivet

Enligt vad 10 § i grundlagen föreskriver i 1 mom. om skydd för privatlivet är vars och ens privatliv tryggt och bestämmelser om skydd för personuppgifter ska utfärdas genom lag. För att det ska bli möjligt att upprätthålla trafiksäkerheten är det nödvändigt att föreskriva inte bara om förarens minimiålder och om hälsokrav även att personer som undervisar inom trafikområdet ska vara prickfria. Uppgifterna om hälsotillstånd och brottsliga gärningar är den typen av känsliga uppgifter enligt 11 § i personuppgiftslagen (535/1999), där det måste ställas stränga kriterier för bedömningen av om det är nödvändigt eller inte att behandla uppgifterna. Uppgifterna får användas endast i det syfte som de inhämtats för, informationen får bara behandlas av personer som har den uppgiften, informationen ska lagras på ett ändamålsenligt sätt och utplånas när det inte längre finns någon grund för att använda den.

För läkarintyg för körkort används en blankett med läkarutlåtande som inte innehåller några specificerade uppgifter om personens hälsa. Blanketten innehåller läkarens upp-

skattning av om personens hälsotillstånd uppfyller de föreskrivna kraven och om det dessutom behövs något annat läkarutlåtande eller en uppkörning eller ett körprov för att utreda förarens körförmåga. Läkarutlåtandet behandlas bara av polisen i egenskap av körkortsmyndighet som beviljar körkortstillstånd. Sökanden avgör själv på vilket sätt han eller hon vill lämna in sin ansökan om körkortstillstånd till polisen. I praktiken har eleverna i bilskolorna kunnat lämna in sina ansökningar om körkortstillstånd via bilskolan till polisen.

Enligt propositionen ska bara polisen som körkortsmyndighet få behandla uppgifter om brott och förseelser. Det föreslås dock att en inrättning som ger trafiklärartutbildning ska ha rätt att få utlåtande från polisen om studerandens lämplighet (9 §). Förslaget bör bedömas med avseende på skyddet för privatlivet i 10 § 1 mom. i grundlagen, liksom med avseende på skyddet för personuppgifter i samma bestämmelse. Regleringen i grundlagen tillåter att man genom en vanlig lag i någon mån ingriper i skyddet för privatlivet och gör inskränkningar i skyddet för personuppgifterna om de krav, som inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter vanligtvis är förenade med, beaktas på rätt sätt i lagen. Grundlagsutskottet har i sin bedömning av regleringen av myndigheternas rätt att få och lämna ut uppgifter med avseende på skyddet för privatliv och personuppgifter enligt 10 § 1 mom. i grundlagen bland annat uppmärksammat vilka uppgifter och om vem uppgifter får ges ut och hur rätten att få uppgifter kan bindas till att uppgifterna är nödvändiga (GrUU 23/2006 rd, s. 3/1, GrUU 19/2008 rd, s. 31). Myndighetens rätt att få uppgifter och möjlighet att lämna ut uppgifter har enligt utskottet kunnat anknyta till att dessa kan vara "nödvändiga uppgifter" för något ändamål, när man har försökt ge en uttömmande förteckning i lagen över datainnehållet.

Ett villkor för att få trafiklärartillstånd är att personen inte ska ha gjort sig skyldig till något brottsligt på det sätt som nämns i den föreslagna lagen. Under auskulteringen i trafiklärartutbildningen får studerandena vara bilskollärare utan bilskollärartillstånd. Därför bör samma krav gälla såväl auskulterande som behöriga bilskollärare. Bestämmelsen

om att få uppgifter är motiverad med tanke på trafiksäkerheten och elevernas säkerhet. Den föreslagna bestämmelsen begränsar vilka som får behandla uppgifterna och innefattar en skyldighet att utplåna uppgifterna när det inte längre finns någon anledning att behandla dem.

Propositionen innehåller också förslag om läkares anmälan (21 §). Motiveringen till bestämmelsen ingår i regeringens proposition 29/2003 rd om ändring av vägtrafiklagen. Enligt förslaget ska läkarna fortfarande vara skyldiga att anmäla till polisen om en person av andra än tillfälliga orsaker inte längre uppfyller hälsokraven för körkort. Bestämmelsen har samma säkerhetsmål som hälsokraven för körkort. Körkortsinnehavaren måste uppfylla kraven för att körkortet fortsatt ska vara giltigt. För fortsatt reglering talar också det att det ökande antalet körkortsförnyelser och den därmed förknippade övervakningen av förarens hälsotillstånd kan anpassas till andra besök inom hälsovården utan att körkortsundersökningarna blir fler. I sin anmälan ska läkaren inte ge närmare upplysningar om förarens hälsotillstånd. Propositionen har en bestämmelse om läkares förfarande före anmälan för att få uppgifter om patienten.

Det ingår också bestämmelser om polisens rätt att kräva att föraren visar upp nytt läkarutlåtande, om det finns anledning att misstänka att hälsokraven inte är uppfyllda. Dessutom ska en förare i trafikövervakningen kunna förordnas att genomgå test för synförmågan (20 §). Föraren har dock rätt att lämna in ett intyg från läkare eller optiker som visar att kraven är uppfyllda. Av den anledning som nämns ovan bör förfarandet bedömas med hänsyn till skyddet för privat och personuppgifter i 10 § 1 mom. i grundlagen. Förfarandena är också ett ingrepp i bestämmelserna om personlig integritet i 7 § i grundlagen och det begränsar personens självbestämmanderätt. Det motiveras dock med samma samhällsaspekt för att upprätthålla trafiksäkerheten som hälsokraven för att få körkort. I sina ställningstaganden har grundlagsutskottet framhållit vikten av att bestämmelserna är exakta, noga avgränsade och proportionerliga (GrUU 10/2004 rd, s.

2/II, 28/2004 rd, s. 3/II). De föreslagna bestämmelserna ska anses uppfylla kraven.

Rätt att skaffa försörjning genom yrke och näring

Enligt 18 § i grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Förslaget till tillstånd för att bedriva bilskola måste bedömas med avseende på grundlagen eftersom verksamheten fortfarande ska vara tillståndspliktig. Grundlagsutskottet har ansett näringsfriheten vara en grundläggande konstitutionell bestämmelse och tillståndsplikt undantagsvis motiverad. Enligt ställningstaganden från utskottet ska begränsningar i näringsfriheten vara exakta, noga avgränsade och dessutom måste omfattningen och kriterierna för begränsningarna framgå av lagen. Vidare har utskottet ansett det viktigt att bestämmelserna om kriterierna för tillstånd och tillståndets varaktighet gör myndigheternas verksamhet tillräckligt förutsägbar. Där spelar myndigheternas bundna prövning eller lämplighetsprovning en viktig roll (GrUU 67/2002 rd, s. 2/I). Också myndighetens befogenhet att villkora koncessioner måste ha sin grund i tillräckligt exakta bestämmelser i lag (GrUU 19/2002 rd, s. 2/I).

Kravet på tillstånd bör finnas kvar av orsaker som hänför sig till trafiksäkerheten och konsumentskyddet. I tillståndsförfarandet ska man försäkra sig om att villkoren är uppfyllda för att ge lagstadgad och högkvalitativ utbildning. Bilskolornas körkortsutbildning är formaliserad och övervakas av myndigheterna. Målet med den formaliserade utbildningen är att slussa ut säkra förare utrustade med vissa färdigheter i trafiken. Därigenom har förfarandet stor samhällelig betydelse, särskilt i ett preventivt perspektiv på trafiksäkerheten. Fördelen med tillståndsförfarandet är att bilskolorna är motiverade att hålla hög nivå på verksamheten på grund av tillsynen och sanktionsmöjligheten. Sådana mål kan inte uppnås bara med kontroll i efterhand. Lagen innehåller exakta bestämmelser om tillstånd för att driva bilskola (77 §) och kriterierna för återkallelse (83 §). Tillståndsprövningen är bunden prövning. Lagen har

också bestämmelser om åtgärder före återkallelse, bland annat möjligheten att rätta till brister och försummelse (83 §). Tillståndsinnehavaren kan få en rimlig tid på sig för att rätta till brister och försummelse och tillståndet ska kunna återkallas, en brist eller en försummelse är väsentlig eller om den fortsätter trots upprepade varningar eller om den inte avhjälpas inom utsatt tid. I samband med regleringar av näringsverksamhet har grundlagsutskottets vedertagna tolkning varit att återkallelse av tillstånd är ett myndighetsingrepp i individens rättsliga ställning och har större konsekvenser än om ansökan hade avslagits. Med avseende på proportionalitetsaspekten har utskottet ansett det nödvändigt att binda möjligheten att återkalla tillstånd till allvarliga eller väsentliga förseelser eller försummelse och till att eventuella anmärkningar eller varningar inte har resulterat i att bristerna har avhjälpats (GrUU 16/2002 rd, s. 2/II, GrUU 44/2004 rd, s. 2–3 och GRUU 7/2005 rd, s. 9).

Också bestämmelsen om tillstånd för trafiklärare och återkallelse av tillståndet (90 §) måste bedömas med avseende på näringsfriheten. Körläraren och den utbildningsansvariga föreståndaren på bilskolan ska ha trafiklärartillstånd. För att få tillståndet ska man ha nödvändigt körkort och vara lämplig för uppdraget. Grundlagsutskottet uttalat sig om näringsfriheten ibland annat utlåtandena GrUU 31/2006 ed (lag om taxitrafik), 28/2001 rd (privata säkerhetstjänster) och GrUU 9/2005 (försäkringsförmedling). Utskottet har ansett näringsfriheten vara huvudregeln i grundlagen och tillståndsplikt vara möjlig i undantagsfall och av orsaker som är godtagbara med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna, till exempel för att skydda människors hälsa och säkerhet. Enligt utskottet måste bestämmelser om tillståndsplikt och begränsningar i näringsfriheten ingå i lag. Begränsningarna måste uppfylla kraven på begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna, det vill säga de ska vara exakt avgränsade och exakta. Dessutom måste omfattningen av och orsakerna till begränsningarna framgå av lagen. Vidare har utskottet ansett det viktigt att bestämmelserna om kriterierna för tillstånd och tillståndets varaktighet gör myndigheternas verksamhet

tillräckligt förutsägbar. Återkallelse av tillstånd är ett myndighetsingrepp i individens rättsliga ställning och har större konsekvenser än om ansökan hade avslagits. Därför har utskottet ansett det nödvändigt att binda möjligheten att återkalla tillstånd till allvarliga eller väsentliga förseelser eller försummelse och till att eventuella anmärkningar eller varningar inte har resulterat i att bristerna har avhjälpats. Detta är nödvändigt nu när tillstånden för bilskola kommer att gälla tills vidare. Tillsyns- och tillståndsmyndigheten måste ha medel för att ingripa i verksamheten om villkoren för tillståndet inte uppfylls. Återkallelse av tillståndet måste vara ett verkligt alternativ vid sidan av varning, under förutsättning att andra åtgärder inte har resulterat i att bristerna har avhjälpats. Målet med kriterierna för trafiklärartillstånd är att säkerställa att lärarna är kunniga och att förarutbildningen håller hög nivå. Likaså är målet att upprätthålla trafiksäkerheten och annan säkerhet i undervisningssituationerna.

Genom tillståndsförfarandet säkerställs det att övervakningen av trafiklärarna och de utbildningsansvariga föreståndarna på bilskolorna i förväg och under verksamheten fungerar. Genom bestämmelserna om tillståndskriterier och återkallelse av tillstånd blir myndighetsverksamheten förutsägbar. Återkallelse av tillstånd är en följd av att personen förlorar körrätten på grund av körförbud, att hälsokraven inte uppfylls eller att förutsättningarna för att få tillstånd förverkas genom gärningar som avses i 88 § 1 mom. 5 punkten och beskrivs närmare i 3 mom. I de flesta fall betraktas trafikläraren som förare vid körundervisningen. Om personen förlorar körrätten på grund av körförbud har han eller hon förverkat sina möjligheter att ha hand om verksamheten. I stället för att meddela körförbud kan polisen ge en varning, vilket också kommer att återspeglas i påföljderna för trafiklärartillstånd och därmed också i tillstånden för bilskola om tillståndsinnehavaren är utbildningsansvarig föreståndare. Vid sidan av körförbud är det motiverat att tillämpa tillståndspåföljder eftersom man av trafiklärare som utbildar nya förare måste kunna kräva att de är noggrannare med trafikreglerna. Därför kan det inte annat än i undantagsfall anses vara motiverat att bara

återkalla tillståndet för viss tid som är lika lång som körförbudet. Om hälsokraven inte uppfylls kan det beroende på körkortskategori också via körrätten påverka tillståndet tills personen åter kan visa att han eller hon uppfyller villkoren. Återkallelse för viss tid är kopplad till gärningar som äventyrar elevernas säkerhet (t.ex. 88 § 3 mom. 3 punkten). En bedömning av lämpligheten på grundval av kriminell bakgrund görs utifrån allvarliga brott och förseelser som spelar en roll för arbetet och de kan leda till att tillståndet återkallas. Att ta till andra påföljder, till exempel varning, i stället för återkallelse måste anpassas till kraven på säkerhet och det kan bara komma i fråga vid fall enligt 88 § 3 mom. 4 punkten.

De föreslagna bestämmelserna måste anses uppfylla grundlagskraven i fråga om näringsfrihet.

I propositionen ingår också förslag till ändringar i körkortspåföljderna för att en de nya gärningar som kan bestraffas med ordningsbot ska kunna beaktas som grund för körförbud. Körkortspåföljderna är inte bara straff utan också påföljder som avser att förebygga brott mot bestämmelserna och att få personerna att följa trafikreglerna för att upprätthålla trafiksäkerheten. Med körförbud kan man en viss tid förhindra att en person som visat sig ha bristande vilja och förmåga att följa trafikreglerna befinner sig i trafiken och därmed satsa på trafiksäkerheten. Bestämmelserna ska gälla alla förare på lika villkor eftersom gärningarna utgör en samordnad fara för trafiksäkerheten oberoende av vem som gör sig skyldig till brotten. Bara de gärningar som direkt påverkar trafiksäkerheten kommer att beaktas. Ett exempel på de nya kriterierna för körförbud är förbudet att hålla i och tala i mobilen under färd som kan avledda förarens uppmärksamhet från trafiken och dessutom leda till brott mot andra trafikregler eller hindra att föraren styr fordonet på rätt sätt. Att låta bli att använda bilbälte kan vara en säkerhetsrisk för passagerarna i en buss, om föraren ramlar av sitsen vid en olycka. Att låta bli att använda skyddshjälp kan också vara en risk för andra trafikanters säkerhet vid olyckor.

Enligt grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning ge-

nom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt och det allmänna ska sörja för skyddet av arbetskraften. I fråga om yrkesförare och andra som i sitt arbete absolut behöver körkort måste körkortspåföljderna bedömas med avseende på 18 § i grundlagen.

Körkortspåföljderna slår hårdast mot yrkesförare och vissa andra eftersom de för sin försörjning och sina möjligheter att röra sig i trafiken är beroende av körkortet. Det faktum att de har sitt arbetsställe i trafiken är ingen anledning att bryta mot bestämmelserna eller låta bli beakta påföljderna. I dessa fall kan konsekvenserna för försörjningen och möjligheterna att röra sig i trafiken beaktas i valet av påföljd och längden på körförbud.

Konsekvenserna av körförbud, till exempel förlust av körkort, för försörjningen och möjligheterna att röra sig kan beaktas i längden på körförbudet. I stället för ovillkorligt körförbud kan domstolen meddela villkorligt körförbud eller polisen ge en varning. Villkorligt körförbud kan meddelas om ett allmänintresse inte kräver något annat, om körkortet behövs för yrkesutövningen eller om det finns något annat synnerligen tungt vägande skäl och gärningen inte har äventyrat någon annans säkerhet. Dessutom kan domstolen välja övervakad körrätt med alkohol när någon gjort sig skyldig till rattfylleri. Det är i praktiken lika med villkorligt körförbud. Propositionen tillåter att varning tillämpas som lindrigare påföljd, till exempel om körrätt är absolut nödvändig för försörjningen. I stället för körförbud får polisen ge en ny varning, men inte inom två år efter den första. För att tillämpa varning är det som regel ett villkor att återkommande trafikförseelser inte är ett tecken på likgiltighet för trafikreglerna och påföljderna för dem. Dessutom ska förarna påminnas om att återkommande förseelser leder till körförbud.

Det faktum att körkortspåföljderna drabbar förutsättningarna att utöva yrket ska inte betraktas som något för att tillämpa dem på yrkesförare på grundval av 6 § om jämlikhet eller 18 § om näringsfrihet i grundlagen. Risken för säkerheten ska betraktas som större när det är yrkesförare som låter bli att följa reglerna eftersom de finns ute i trafiken mer och de kör fordon som på grund av sin storlek har förödande kraft. Följaktligen finns det

inte godtagbara skäl att särbehandla yrkesförare och andra förare.

På grundval av det ovanstående ska propositionen inte ses som problematisk med avseende på grundlagen. Följaktligen kan lagför-

slagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Körkortslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Syfte

I denna lag föreskrivs i syfte att upprätthålla och öka säkerheten i trafiken om körkort som krävs för framförande av motordrivna fordon, körrätt, körförbud, förarexamen, förarutbildning och tillstånd för den.

2 §

Begränsning av tillämpningsområdet

Denna lag tillämpas på framförandet av motordrivna fordon på väg som avses i vägtrafiklagen (267/1981).

Denna lag gäller inte körkorts eller andra motsvarande tillstånds giltighet på Åland eller körkort utfärdade på Åland och deras giltighet i övriga delar av Finland, om inte annat föreskrivs.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *körrättsinnehavare* den som har ett giltigt körkort eller intyg över godkänd förarexamen,

2) *kortvarigt körkort* det första körkortet som berättigar till framförande av bil och som är giltigt i ett år och med *kortvarig körrätt* körrätt för samma tid,

3) *grundläggande utbildning* för förarutbildning för kategori B utbildning som krävs för att avlägga förarexamen och med *övningsdel och fördjupningsdel* utbildning efter det att körrätt för kategori B erhållits,

4) *förarexamensmottagare* tjänsteleverantör som Trafiksäkerhetsverket har ingått avtal med om förarexamensverksamhet enligt lagen om förarexamensverksamhet (535/1998) eller Trafiksäkerhetsverket, om det själv sköter verksamheten,

5) *permanent bosättningsort* den plats där en person normalt bor, dvs. under minst 185 dagar varje kalenderår, till följd av personlig och yrkesmässig anknytning eller, om personen saknar yrkesmässig anknytning, till följd av en personlig anknytning som präglas av nära band mellan personen och den plats där personen bor, men inte till följd av studier vid universitet eller någon annan utbildningsanstalt; för en person som har den yrkesmässiga anknytningen till en annan plats än den personliga anknytningen och som därför omväxlande bor i två eller flera stater ska den permanenta bosättningsorten anses vara den plats till vilken han eller hon har personlig anknytning under förutsättning att personen med regelbundna mellanrum återvänder dit eller bor i en stat för att genomföra en tidsbegränsad arbetsuppgift,

6) *yrkeskompetens för förare* yrkeskompetens för lastbils- och bussförare enligt lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007), nedan *lagen om yrkeskompetens*, med *grundläggande yrkeskompetens* grundläggande yrkeskompetens för lastbils- och bussförare enligt lagen om yrkeskompetens och med *yrkesinriktad grundexamen för bussförare* grundexamen enligt 9 § i samma lag,

7) *körkort och körkortstillstånd i grupp 1* körkort eller körkortstillstånd där ett eller flera av körkortskategorierna i gruppen ingår och med *förare i grupp 1* förare med körkort i de avsedda kategorierna,

8) *körkort och körkortstillstånd i grupp 2* körkort eller körkortstillstånd där det utöver ett eller flera kategorier i grupp 1 ingår ett eller flera körkortskategorier i grupp 2 och med *förare i grupp 2* förare som har körkort för kategorier i både grupp 1 och grupp 2 och för vilka hälsokraven och giltighetstiden för körkortet följer kraven i grupp 2,

9) *tillstånd att driva bilskola inom grupp 1* tillstånd att driva bilskola som ger rätt att ordna förarutbildning för körkortskategorierna i grupp 1 och med *tillstånd att driva bilskola inom grupp 2* tillstånd att driva bilskola som ger rätt att ordna förarutbildning för körkortskategorierna i grupp 2,

10) *inrättning som utbildar trafiklärare* utbildningsanordnare med tillstånd enligt 4 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) som ordnar utbildning för specialyrkesexamen för trafiklärare,

11) *fordonets totalmassa* fordonets vikt som framgår av registret och har uppgetts i registreringsintyget, eller om fordonet inte behöver registreras, dess faktiska vikt och med *fordonskombinationens vikt* den totala vikten på fordonen i kombinationen definierad på samma sätt,

12) *alkolås* en anordning enligt lagen om alkolåsövervakad körrätt (439/2008) för att förhindra att ett fordon framförs och med *alkolåskörkort* körkort som enligt den nämnda lagen ges för den tid som den övervakade körrätten pågår,

13) *två- eller trehjuliga fordon i kategori AM* två- eller trehjuliga fordon enligt artikel 1.2 a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/24/EG om typgodkännande av två- och trehjuliga motorfordon och med *lätta fyrhjuliga* fyrhjuliga enligt artikel 1.3 a i direktivet, med *motorcyklar i kategori A1, A2 och A* tvåhjuliga fordon enligt artikel 1.2 b och med *trehjuliga* fordon enligt artikel 1.2 c i direktiv 2002/24/EG.

2 kap.

Körkortskategorier och körrätt

4 §

Körkortskategorier

I grupp 1 ingår följande körkortskategorier:

- 1) AM till vilken hör
 - a) två- och trehjuliga motorfordon med en konstruktiv hastighet av mer än 25 km/h och en högsta hastighet av 45 km/h.,
 - b) lätta fyrhjuliga,
- 2) A1 till vilken hör
 - a) motorcyklar vars motor har en cylindervolym på högst 125 kubikcentimeter, en effekt av högst 11 kW och ett effekt/viktförhållande som inte överstiger 0,1 kW/kg,
 - b) motordrivna trehjuliga med tre symmetriskt placerade hjul och med en effekt av högst 15 kW,
 - c) invalidmotorcyklar inklusive släpfordon kopplade till dem,
- 3) A2 till vilken hör motorcyklar med effekt på högst 35 kW och ett effekt/viktförhållande som inte överstiger 0,2 kW/kg och som inte hänför sig till ett fordon med mer än dubbla den effekten,
- 4) A till vilken hör
 - a) motorcyklar inklusive släpfordon kopplade till dem
 - b) motordrivna trehjuliga med tre symmetriskt placerade hjul och med en högre effekt än 15 kW,
- 5) B till vilken hör
 - a) motorfordon med en totalvikt som inte överstiger 3 500 kg och som är konstruerade och tillverkade för att ta högst åtta passagerare utöver föraren,
 - b) fordonskombinationer som består av ett dragfordon i kategori B och ett släpfordon med en totalvikt som inte överstiger 750 kg,
 - c) fordonskombinationer som består av ett dragfordon i kategori B och ett släpfordon med en tillåten totalvikt över 750 kg, under förutsättning att fordonskombinationens tillåtna totalvikt inte överstiga 3 500 kg,
- 6) BE till vilken hör fordonskombinationer som består av ett dragfordon i kategori B och ett släpfordon med en tillåten totalvikt som inte överstiger 3 500 kg,

7) T till vilken hör jordbruks- och skogsbrukstraktorer, motorredskap, snöskotrar inklusive släpfordon kopplade till dem,

8) LT till vilken hör trafiktraktorer inklusive släpfordon kopplade till dem.

I grupp 2 ingår följande körkortskategorier:

1) C1 till vilken hör

a) motorfordon som inte ingår i kategorierna D1 eller D med en totalvikt som överstiger 3 500 kg men inte 7 500 kg och som är konstruerade och tillverkade för att ta högst åtta passagerare utöver föraren,

b) fordonskombinationer med ett dragfordon i kategori C1 och ett släpfordon med en totalvikt som inte överstiger 750 kg,

2) C1E till vilken hör

a) fordonskombinationer som består av ett dragfordon i kategori C1 och ett släpfordon med en totalvikt över 750 kg, under förutsättning att fordonskombinationens tillåtna totalvikt inte överstiger 12 000 kg,

b) fordonskombinationer som består av ett dragfordon i kategori B och ett släpfordon med en totalvikt över 3 500 kg, under förutsättning att fordonskombinationens tillåtna totalvikt inte överstiger 12 000 kg,

3) C till vilken hör

a) motorfordon som inte ingår i kategorierna D1 eller D med en totalvikt över 3 500 kg och som är konstruerade och tillverkade för att ta högst åtta passagerare utöver föraren,

b) fordonskombinationer som består av ett dragfordon i denna kategori och ett dragfordon med en totalvikt av högst 750 kg,

4) CE till vilken hör

a) fordonskombinationer som består av ett dragfordon i kategori C och ett dragfordon med en totalvikt över 750 kg,

b) fordonskombinationer som består av ett dragfordon i kategori C1 och ett släpfordon med en tillåten totalvikt över 750 kg, när totalvikten för fordonskombinationen överstiger 12 000 kg,

5) D1 till vilken hör

a) motorfordon som är konstruerade och tillverkade för att ta högst 16 passagerare utöver föraren, och med en största längd av 8 meter,

b) fordonskombinationer som består av ett dragfordon i kategori D1 och ett släpfordon med en totalvikt av högst 750 kg,

6) D1E till vilken hör fordonskombinationer som består av ett dragfordon i kategori D1 och ett släpfordon med en tillåten totalvikt som överstiger 750 kg,

7) D till vilken hör

a) motorfordon som är konstruerade och tillverkade för att ta fler än åtta passagerare utöver föraren,

b) fordonskombinationer som består av ett dragfordon i kategori D och ett släpfordon med en totalvikt som överstiger 750 kg,

8) DE till vilken hör fordonskombinationer som består av ett dragfordon i kategori D och ett släpfordon med en totalvikt som överstiger 750 kg.

5 §

Ålderskrav

Minimiåldern för körkort är

1) 15 år för kategori AM,

2) 16 år för kategori A1,

3) 18 år för kategori A2,

4) 24 år för kategori A alternativt 20 år, om personen har haft körkort för kategori A2 i minst två år,

5) 18 år för kategori B och BE,

6) 18 år för kategori C1 och C1E

7) 21 för kategori C och C1 alternativt 18 år, om personen har grundläggande yrkeskompetens för lastbilsförare,

8) 21 år för kategori D1 och D1E

9) för kategori D och DE:

a) 24 år alternativt 23 år, om personen har snabbförvärvad grundläggande yrkeskompetens för bussförare, eller 21 år, om personen har annan än snabbförvärvad grundläggande yrkeskompetens för bussförare, eller

b) 18 år för kategori D, om personen har avlagt yrkesinriktad grundexamen för bussförare och har annan än snabbförvärvad grundläggande yrkeskompetens för bussförare,

10) 15 år för kategori T och 18 år för kategori LT.

För kategorierna C1E, CE, D och D1 krävs det utöver 18 års ålder att personen har genomgått övningsdelen och fördjupningsdelen inom förarutbildningen enligt 37 § 2 mom.

Om personen har ett utländskt körkort för samma kategori, ska han eller hon ha haft bilkörkort i minst sex månader efter att fyllt 18 år.

Ålderskravet i 1 mom. 9 b-punkten gäller också erhållande av körkort för kategori D för körning enligt 6 § i lagen om yrkeskompetens, om det gäller sådan yrkesinriktad bussförarutbildning enligt nämnda punkt som grundar sig på en läroplan och omfattar 120 studieveckor, förutsatt att studeranden har avlagt minst 60 studieveckor bussförarutbildning för persontrafik och fått 280 timmar utbildning för grundläggande yrkeskompetens för bussförare. Körkortet gäller bara i Finland innan innehavaren uppfyller ålderskravet i punkt 9 a.

Med avvikelse från 1 mom. är minimiåldern för körkort för kategori C dock 18 år och 21 år för kategori D, om personen avser att köra fordonet i det syfte som anges i 2 § 3 mom. 2 eller 3 punkten i lagen om yrkeskompetens, med undantag för provkörning för besiktning. Körkortet gäller bara vid körning i Finland enligt detta moment. Begränsningen ska antecknas på körkortet, och den gäller till dess att personen i övrigt uppfyller kraven på minimiålder för körkortskategorin.

6 §

Körrätt

Körrätten uppkommer när körkortet lämnas ut. Om avlagd förarexamen är en förutsättning för körrätt och ett till kategorin motsvarande körkort eller temporärt körkort inte lämnas ut, uppkommer körrätten när intyg över godkänd examen lämnas ut.

Körrätt saknas om

- 1) körrättsinnehavaren har körförbud eller temporärt körförbud,
- 2) körrättsinnehavaren försummar att uppfylla kravet på alkohol enligt 16 § 1 mom. 2 punkten,
- 3) körkortet inte har förnyats,
- 4) körrätten har upphört.

För körrätt gäller dessutom följande begränsningar:

- 1) en innehavare av körkort för kategori AM har inte körrätt för moped för kategori AM eller lätt fyrhjuling, om förarexamen har

avlagts i Finland och förarexamen för liknande fordon inte har antecknats på körkortet och innehavaren inte har något annat körkort med körrätt för kategori AM,

2) körrätt för kategori D saknas om körrättsinnehavaren inte längre uppfyller ålderskraven för körkort enligt 5 § 3 mom. på grund av att han eller hon har avbrutit utbildningen för yrkesinriktad grundexamen,

3) körrätt för framförande av ett fordon i kategori C eller D i andra syften än de som nämns i 5 § 4 mom. finns inte förrän ålderskraven i övrigt är uppfyllda.

Efter körförbud eller temporärt körförbud börjar körrätten på nytt när körkortet återlämnas till innehavaren. Om myndigheten inte har fått körkortet i samband med körförbudet, börjar körrätten på nytt när ett nytt körkort lämnas ut.

Ett bevis över förarexamen ger personen rätt att köra ett fordon endast i Finland, dock inte på Åland. I övrigt gäller i fråga om förarexamensintyg som ett dokument över körrätt, skyldigheten att ha det med sig och överlämna det, polisens rätt att omhänderta intyget, skyldigheten att lämna intyget till polisen vid körförbud och när körkort lämnas ut. Bestämmelser om giltighetstiden för förarexamensintyg och andra krav får utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §

Körrättens omfattning

En körrättsinnehavare får köra sådana fordon och fordonskombinationer vilkas kategori anges på körkortet eller på förarexamensintyg.

Kategori A innefattar dock körrätt för kategori A1 och A2, kategori A2 körrätt för kategori A1, kategori C körrätt för kategori C1, kategori CE körrätt för kategori C1E, kategori D körrätt för kategori D1, kategori DE körrätt för kategori D1E och kategorierna C1E, CE, D1E och DE körrätt för kategori BE. Alla kategorier utom kategorierna T och LT innefattar körrätt för kategori AM, kategori B körrätt för kategori T och kategorierna C1 och C körrätt för kategori LT.

Körrätten i en körkortskategori kan begränsas eller förenas med villkor enligt 16 § 1 mom. 2 punkten. Körrätten gäller

1) för kategori AM två- och trehjuliga mopeder, om körrätt för moped finns registrerad på körkortet, och lätta fyrhjulingar, om körrätt för lätt fyrhjuling finns registrerad på körkortet på grundval av körprov för motsvarande förarexamen,

2) endast automatväxlade fordon eller automatväxlade fordonskombinationer med automatväxlat dragfordon som motsvarar examenskategorin, om körprovet för förarexamen eller hanteringsprovet, när det krävs i stället för körprov, avläggs med automatväxlat fordon.

En innehavare av körkort för kategori B får köra också fordonskombinationer med dragfordon i kategori B, när släpvagnens totalvikt är högre än 750 kg och fordonskombinationens totalvikt är högre än 3 500 kg, men lägre än 4 250 kg, förutsatt att avlagt körprov för fordonskombinationen finns antecknat på körkortet.

Kategorierna T och LT gäller endast i Finland.

Bestämmelser om automatväxlade fordon och sådana undantag från körrättens omfattning som gäller endast i Finland kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §

Ändring av körkortskategori

Körkortskategorin kan ändras permanent eller tillfälligt för högst två år till den kategori som körrättsinnehavaren uppfyller förutsättningarna för, om han eller hon inte längre uppfyller kraven på körkortstillstånd som motsvarar körkortskategorin eller motsvarande krav på ålder. Temporärt ändrad körrätt ska återställas, om innehavaren visar att han eller hon åter uppfyller kraven.

Om en körrättsinnehavare meddelas alkoholövervakad körrätt får han eller hon ett nytt alkoholskörkort i den kategori som alkoholskörkortet berättigar till och utan att kategorin i det giltiga körkortet ändras. Trots bestämmelserna i denna lag kan alkoholskörkort för kategorierna i grupp 2 också utfärdas utan kategori B.

3 kap.

Körkortstillstånd och beviljande av körkort

9 §

Att ansöka om körkortstillstånd

Ansökan om körkortstillstånd eller, om körkortstillstånd inte krävs, körkort ska göras hos polisen.

Körkortstillstånd får beviljas tidigast ett år innan sökanden uppfyller ålderskravet för sin körkortskategori. Körkortstillstånd för kategori B kan dock beviljas tidigast två år innan ålderskravet är uppfyllt.

Ansökan får göras personligen eller genom ombud. Sökanden ska dock styrka sin identitet när han eller hon ansöker om körkortstillstånd eller när körkortet lämnas ut eller för förarexamensmottagaren vid förarexamen.

Närmare bestämmelser om körkortstillstånd och ansökan om körkort får utfärdas genom förordning av statsrådet.

10 §

Bilagor till ansökan

Ansökan ska åtföljas av följande:

1) en kopia av hälsointyg för unga vid ansökan om körkort för kategorier i grupp 1 eller i andra fall högst sex månader gammalt läkarutlåtande eller ett mera omfattande läkarutlåtande i fall som avses i 27 § 2 mom. eller ett utlåtande av en specialistläkare, om polisen kräver det,

2) fotografi som uppfyller kraven på passfoto, med undantag av kravet att fotografiet får vara högst sex månader gammalt, om inte ett sådant fotografi används i körkortet som tidigare har registrerats i fordonstrafikregistret eller om fotografiet enligt 31 § inte behöver bifogas ansökan,

3) sökandens namnteckningsprov för körkort som ska kunna digitaliseras,

4) information om huruvida sökanden har körkort beviljat i någon annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i en stat som hör till Europeiska ekonomiska området (*EU- och EES-stat*) och försäkran om att han eller hon

inte har körförbud i någon EU- eller EES-stat,

5) om ansökan gäller körkort för körning enligt 5 § 4 mom., upplysningar från den behöriga myndigheten eller arbetsgivaren eller någon annan liknande om grunderna för att bevilja körkortet och hur nödvändigt körkortet är i arbetet,

6) samtycke från vårdnadshavarna, om minimiåldern för körkortskategorin är 15 eller 16 år och den som ansöker om körkortstillstånd inte har fyllt 18 år.

Någon ny information enligt 1 mom. 1 punkten krävs inte förutsatt att läkarutlåtandet inte ger anledning till det eller polisen inte bestämmer det, om

1) sökanden har giltigt körkort i den kategori som ansökan avser och inget annat följer av bestämmelserna om förnyelse av körkort,

2) sökanden högst två år tidigare har avlagt förarexamen i den kategori som ansökan avser vid beväringsstjänstgöring inom försvarsmakten,

3) sökanden har körkort från någon annan EU- eller EES-stat i den kategori som ansökan avser och inget annat följer av bestämmelserna om förnyelse av körkort.

Den som ger informationen enligt 1 mom. 5 punkten ska underrätta polisen om sådana förändringar i arbetsuppgifterna som har samband med utfärdandet av intyg. Närmare bestämmelser om kraven i anslutning till de upplysningar som ska lämnas enligt 1 mom. 5 punkten och, vid behov, om andra krav enligt 1 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 §

Undantag från kravet på körkortstillstånd

Nytt körkortstillstånd behövs inte om

1) något annat körkort än ett nytt kortvarigt körkort lämnas ut efter ett kortvarigt körkort i samma kategori senast sex månader efter det att det kortvariga körkortets giltighetstid gått ut,

2) den som innehar ett kortvarigt körkort, innan körkortets giltighetstid går ut, ansöker om körkort motsvarande den körrätt för kategori T eller AM som ingår i körkortet, om sökanden inte tidigare har beviljats kör-

kortstillstånd för dessa kategorier och inte får något annat körkort där körrätten ingår,

3) någon ansöker om duplett av körkort,

4) någon ansöker om förnyelse av körkort innan körkortets giltighetstid går ut.

Med avvikelse från 1 mom. krävs det körkortstillstånd, om det i de fall som avses i 3 och 4 mom. är fråga om duplett eller förnyelse av körkort utfärdat i någon annan EU- eller EES-stat.

På ett körkort för kategori AM enligt 1 mom. 2 punkten ska rätten att köra både moped och lätt fyrhjuling antecknas.

12 §

Villkor för körkortstillstånd

Körkortstillstånd beviljas om

1) sökanden uppfyller hälsokraven för körkortstillstånd,

2) sökanden inte ska betraktas som farlig i trafiken på grund av fortgående missbruk av alkohol eller något annat berusningsmedel,

3) sökanden har permanent boställningsort i Finland eller om han eller hon studerar här och studierna har pågått i minst sex månader,

4) sökanden inte har meddelats körförbud eller temporärt körförbud i Finland eller någon annan EES-stat,

5) sökanden inte under det senaste året har gjort sig skyldig till förande av motordrivet fortkaffningsmedel utan behörighet enligt 23 kap. 10 § i strafflagen (39/1889), förutsatt att det inte finns något särskilt skäl att bevilja körkortstillstånd,

6) sökanden uppvisar ett utbildningsbevis om ett sådant enligt denna lag krävs när avläggande av förarexamen inte förutsätts.

Fortgående missbruk av alkohol enligt 1 mom. 2 punkten är dock inget hinder för att bevilja körkortstillstånd för alkoholskörkort, om körkortet villkoras med att innehavaren ska använda alkoholås enligt 16 § 1 mom. 2 punkten. Då beviljas körkortstillstånd bara för den kategori eller de kategorier som villkoras.

När ett körkort utfärdat i någon annan EU- eller EES-stat byts ut, krävs inte de upplysningar som avses i 10 § 1 mom. 1 punkten, förutsatt att det inte gäller sådan förnyelse av

körkort som enligt denna lag kräver att upplysningarna lämnas.

13 §

Avgörande av ansökan om körkortstillstånd

En ansökan om körkortstillstånd ska avgöras utan onödigt dröjsmål.

Om ansökan om körkortstillstånd gäller utbyte av ett körkort utfärdat i en annan EU- eller EES-stat, ska polisen vid behov skaffa kompletterande information om giltighetstiden.

14 §

Beviljande av körkortstillstånd

Körkortstillstånd beviljas av polisen.

Den som ansöker om körkortstillstånd för kategori CE beviljas också tillstånd för kategori D1E eller DE, om han eller hon har körkort i kategori D1 eller D. Den som ansöker om körkortstillstånd för kategori E i grupp 2 beviljas också tillstånd för kategori BE.

Om ett utländskt körkort ska bytas ut utan krav på ny förarexamen, ska det antecknas på körkortet vem som har beviljat det utbyta körkortet. Bestämmelser om villkoren för att byta ut körkort och om införande av uppgifterna på det utbyta körkortet i fordonstrafikregistret, anteckning av uppgifterna på körkortet och anteckning av andra uppgifter på körkortet kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Körkortstillstånd för kategori B gäller i två år och andra körkortstillstånd i ett år.

15 §

Återkallelse av körkortstillstånd

Körkortstillstånd ska återkallas, om innehavaren inte längre uppfyller förutsättningarna för beviljande av körkortstillstånd. Om sökanden har fått intyg över förarexamen eller körkort, ska körrettsinnehavaren meddelas körförbud i stället för att körkortstillståndet återkallas. Har körrätten för någon kate-

gori i körkortstillståndet börjat gälla, ska tillståndet återkallas till den del körrätten ännu inte har börjat gälla.

16 §

Villkor och begränsningar i körkort

Genom beslut av polisen kan till ett körkortstillstånd och ett körkort utöver en begränsning enligt 5 § 3 och 4 mom. också fogas ett villkor om att

1) körrettsinnehavaren vid körning ska använda glasögon eller andra korrigerande linser, hörapparat, protes eller andra ortopediska hjälpmedel, om han eller hon bara genom att använda dem uppfyller föreskrivna hälso-krav eller kan köra ett fordon,

2) det i ett fordon som körs av körrettsinnehavaren ska finnas alkoholås, automatväxel eller särskilda hanteringsorgan godkända av förarexamensmottagaren som han eller hon har använt vid körprovet eller hanteringsprovet för förarexamen och därigenom visat att han eller hon kan köra fordonet,

3) körrettsinnehavaren inom utsatt tid ska lämna in ett intyg av en läkare eller en specialistläkare till polisen.

Villkor och begränsningar som fogats till körrätten kan ändras genom beslut av polisen, om det finns anledning till det.

Med undantag för 1 mom. 3 punkten ska villkoren och begränsningarna antecknas på körkortet i anslutning till den körkortskategori som villkoret eller inskränkningsen gäller.

17 §

Hälsokrav för körkort i grupp 1

För att få körkortstillstånd för kategorierna i grupp 1 ska följande hälsokrav uppfyllas:

1) den som ansöker om körkortstillstånd ska, om nödvändigt med korrigerande linser, ha en binokulär synskärpa på minst 0,5 för båda ögonen tillsammans; den som ansöker om körkortstillstånd och är helt blind på ett öga eller endast använder det ena ögat för att se ska ha en synskärpa på minst 0,5; han eller hon ska ha haft denna monokulära syn tillräckligt länge för att ha vant sig vid den,

2) sökandens synfält ska uppfylla kraven för körkort,

3) sökanden får inte ha något men, någon sjukdom eller någon kroppsskada som nämns i bilaga III till Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/126/EG om körkort, nedan *körkortsdirektivet*, och som i väsentlig grad försämrar hans eller hennes förmåga att köra ett fordon i den kategori som avses i detta moment eller, om sökanden har något men, någon sjukdom eller någon kroppsskada som påverkar körförmågan får detta inte i någon väsentlig grad försämma förmågan att köra ett fordon utrustat med automatväxel, alkohol eller särskilda hanteringsorgan.

Närmare bestämmelser om hur kraven på synfält enligt 1 mom. 2 punkten och övriga hälsokrav enligt 3 punkten uppfylls utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

18 §

Hälsokrav för körkort i grupp 2

För att få körkortstillstånd för kategorierna i grupp 2 ska följande hälsokrav uppfyllas:

1) den som ansöker om körkortstillstånd ska ha en synskärpa på minst 0,8 på ett öga och minst 0,1 på det andra ögat, vid behov genom korrigering med linser som har en styrka på högst +8 dioptrier,

2) synfältet på sökandens båda ögon ska uppfylla kraven för körkort,

3) sökanden ska, vid behov med hörapparat, åtminstone på ett öra uppfatta normal konversationsstämma på fyra meters avstånd,

4) sökanden får inte ha något men, någon sjukdom eller någon kroppsskada som nämns i bilaga III till körkortsdirektivet och som i väsentlig grad försämrar hans eller hennes förmåga att köra ett fordon i den kategori som avses i detta moment eller, om sökanden har något men, någon sjukdom eller någon kroppsskada som påverkar körförmågan, får detta inte i någon väsentlig grad försämma förmågan att köra ett fordon utrustat med automatväxel, alkohol eller särskilda hanteringsorgan.

Närmare bestämmelser om hur kraven på synfält enligt 1 mom. 2 punkten och övriga hälsokrav enligt 4 punkten uppfylls utfärdas

genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Hörselkravet enligt 1 mom. 3 punkten är inget hinder för att använda hörselskydd i fordon i kategori C1 och C, om det är nödvändigt enligt arbetarskyddsbestämmelserna för arbetstagaren.

19 §

Prov på körförmåga

Polisen har rätt att förordna att ett sådant intyg ska lämnas in över prov på körförmåga som visar hur en sjukdom, ett men eller en kroppsskada enligt 17 § 1 mom. 3 punkten och 18 § 1 mom. 4 punkten påverkar körningen och över eventuella hanteringsorgan som därför kan behövas.

Provet ska avläggas för förarexamensmotagaren med ett fordon i den kategori som körkortet eller förarexamen avser. Närmare föreskrifter om hur prov på körförmåga ska genomföras kan meddelas av Trafiksäkerhetsverket.

20 §

Kontroll av förarens hälsotillstånd och prestationsförmåga

Polisen kan förordna att en körrättsinnehavare ska lämna in ett intyg av en läkare eller en specialistläkare över att innehavaren uppfyller hälsokraven eller ett intyg över prov på körförmåga eller över nytt körprov, om det finns anledning att misstänka att han eller hon inte längre uppfyller hälsokraven för körkort eller på grund av sitt hälsotillstånd inte riskfritt kan köra ett fordon som han eller hon har körrätt för.

En polisman har rätt att förordna att en körrättsinnehavare ska genomgå en kontroll i samband med trafikövervakning där det undersöks att kravet på synförmåga uppfylls. Kontrollen ska utföras på ett sätt och med en metod som inte medför onödig eller oskälig olägenhet för föraren.

I stället för att delta i en kontroll enligt 2 mom. kan körrättsinnehavaren inom en frist som polismannen bestämmer till polisen

lämna in ett intyg av en läkare eller en optiker som visar att kraven på synförmåga är uppfyllda.

21 §

Anmälan om förarens hälsotillstånd

Trots sekretessbestämmelserna är en läkare skyldig att göra en anmälan till polisen, om han eller hon konstaterar att hälsotillståndet hos den som ansöker om körkortstillstånd eller en körrättsinnehavare inte bara är försämrat tillfälligt och att personen därför inte längre uppfyller hälsokraven i 17 eller 18 §.

Innan läkaren gör anmälan till polisen ska han eller hon informera patienten om sin skyldighet att göra en anmälan och upplysa patienten om hur körförmågan påverkas av hälsotillståndet.

En anmälan enligt 1 mom. får bara innehålla följande uppgifter:

1) att personen inte uppfyller hälsokraven på körkortstillstånd,

2) vilka andra åtgärder läkaren föreslår för att närmare utreda personens hälsotillstånd och hur det påverkar körförmågan.

Bestämmelserna i denna paragraf om läkares anmälningsplikt gäller också optiker vid kontroll enligt 20 § av synförmågan i samband med trafikövervakning.

Närmare bestämmelser om anmälan får utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

22 §

Körkortens giltighetstid

Körkort i grupp 1 utfärdas för 15 år i sänder, men längst för en tid som upphör när sökanden fyller 70 år. Därefter får körkort utfärdas för fem år i sänder. Körkort utfärdas också för fem år, om den som ansöker om körkortstillstånd har fyllt 65 år eller, vid förnyelse av körkort, om sökanden har fyllt 65 år innan giltighetstiden för körkortet har gått ut. Körkortet ska utfärdas för en kortare tid än vad som föreskrivs i detta moment, om det är nödvändigt på grund av ett läkarutlåtande.

Körkort i grupp 2 utfärdas för fem år i sänder, men längst för en tid som upphör när sökanden fyller 70 år. Därefter ska körkort utfärdas för två år i sänder. Körkort för kategorier i grupp 2 utfärdas dock för två år, om den som ansöker om körkortstillstånd har fyllt 68 år eller, vid förnyelse av körkort, om han eller hon har fyllt 68 år innan giltighetstiden har gått ut. Körkort ska utfärdas för en kortare tid än vad som anges i detta moment, om det är nödvändigt på grund av ett läkarutlåtande.

Ett nytt körkort ska utfärdas för en ny frist som är högst lika lång som fristen enligt 1 eller 2 mom., om behörigheten utvidgas under giltighetstiden.

Körkortet är giltigt under den bestämda tid som avses i 1 och 2 från och med att den handling som avses i 6 § 1 mom. lämnas ut, eller om förarexamen inte avläggs, från och med det att förutsättningarna för att lämna ut körkortet uppfylls. Om förnyelse av körkortet ansöks inom utsatt tid innan giltighetstiden för det tidigare körkortet går ut, är körkortet dock giltigt den ovan nämnda bestämda tiden från och med den tidpunkt då det tidigare körkortet går ut. Närmare bestämmelser om kraven på giltighetstiden får utfärdas genom förordning av statsrådet.

23 §

Giltighetstiden för det första körkortet

Det första körkortet för bil utfärdas dock bara för ett år trots bestämmelserna i 22 §. Körkortet utfärdas för ett år också om sökanden inte har haft ett tidigare bilkörkort från utlandet i minst sex månader efter att ha uppnått minimiåldern 18 år enligt denna lag.

Även om sökanden redan tidigare har fått körkort för kategorier i grupp 1, är det nya körkortet ett kortvarigt körkort. Det nya körkortet utfärdas för den återstående tiden av giltighetstiden enligt 1 mom., om behörigheten för ett körkort enligt detta moment med körrätt för bil utvidgas med en ny kategori, förutsatt att villkoren för något annat körkort än kortvarigt körkort inte uppfylls för det körkort som följer efter kortvarigt körkort.

Också nästa körkort ska vara ett kortvarigt körkort, om körrättsinnehavaren gör sig

skyldig till trafikbrott under giltighetstiden för ett körkort enligt denna paragraf och kriterierna för körförbud då uppfylls.

24 §

Villkor för att lämna ut körkort

Körkort får lämnas ut till en sökande

- 1) som har körkortstillstånd, om inte annat följer av 11 §,
- 2) som uppfyller ålderskravet,
- 3) som har avlagt förarexamen med godkänt resultat för den aktuella körkortskategorin.

Ny förarexamen enligt 1 mom. 3 mom. krävs inte om

1) den som har kortvarigt körkort inte har gjort sig skyldig till trafikbrott under den kortvariga körrättens giltighetstid så att kriterierna för körförbud uppfylls och senast sex månader efter att den kortvariga körrätten har gått ut visar upp ett intyg över genomgången övningsdel och fördjupningsdel.

2) den som har kortvarigt körkort får ett nytt kortvarigt körkort i samma kategori av någon annan orsak än körförbud och det är befogat att utfärda körkortet utan krav på ny förarexamen på grund av att personen är sjuk eller har vistats en längre tid i utlandet eller av någon annan likvärdig orsak är förhindrad att delta i utbildningen.

3) en innehavare av motorcykelkörkort har haft körkortet i minst två år och kan visa att han eller hon har fått den utbildning som krävs för att höja körkortskategorin till nästa kategori,

4) sökanden får körkort för kategori AM eller T enligt 11 § 1 mom. när bilkörkortet går ut utan att han eller hon samtidigt får något annat körkort med körrätt i dessa kategorier,

5) sökanden har ett giltigt körkort i samma kategori utfärdat i ett annat EU- eller EES-land förutsatt att inte annat följer av bestämmelserna om förnyelse av körkort,

6) sökanden har något annat giltigt utländskt körkort som med stöd av denna lag kan bytas ut till finländskt körkort utan krav på ny förarexamen.

Att sökanden uppfyller kravet i 1 mom. 3 punkten ska visas genom intyg över förarex-

amen som får vara avlagd högst två år tidigare vid examen i en körkortskategori i grupp 1, eller högst ett år tidigare vid examen i en körkortskategori i grupp 2. Också motsvarande intyg över avlagd förarexamen i försvarsmakten eller på Åland ska godkännas.

Med avvikelse från 3 mom. får examen för kategori C som har avlagts i försvarsmakten dock vara avlagd högst tre år tidigare.

Den utbildning som krävs enligt 2 mom. 1 punkten ska också kunna påvisas genom intyg över att övningsdel eller fördjupningsdel avlagts i samband med förarutbildning i försvarsmakten.

Närmare bestämmelser om fristerna för visande av att förutsättningarna för utlämnande uppfylls och om andra villkor för att körkort ska lämnas ut samt om undantag från skyldigheten enligt 1 mom. 4 punkten att återlämna körkort får utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare bestämmelser om den undervisning och dess minimimängd som avses i 2 mom. 3 punkten utfärdas genom förordning av kommunikationsministeriet.

På ett körkort som utfärdas på grundval av ett körkort enligt 2 mom. 5 och 6 punkten ska det uppges vem som har utfärdat det utbytta körkortet. Bestämmelser om villkoren för att byta ut körkort och om uppgifter på det gamla körkortet som ska föras in i fordonstrafikregistret och uppgifter som ska antecknas på körkortet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 §

Hinder för att lämna ut körkort

Ett körkort får inte lämnas ut om

- 1) körkortstillståndet har återkallats,
- 2) det efter beviljat körkortstillstånd kommer fram omständigheter som hindrar att tillstånd beviljas,
- 3) det efter beviljat körkortstillstånd kommer fram grunder för att meddela körförbud eller temporärt körförbud.

Annat körkort än ett kortvarigt körkort får lämnas ut högst två månader innan den kortvariga körrätten som sökanden har går ut.

Om sökanden har tidigare körkort, ska han eller hon återlämna det när det nya lämnas ut, om inte något annat föreskrivs. Om sökan-

den, när det nya körkortet lämnas ut, inte återlämnar sitt tidigare körkort som är utfärdat i Finland, på Åland eller i utlandet, är han eller hon skyldig att uppge hur körkortet har förkommit, förstörts eller försvunnit. Körkortet ska återlämnas till polisen, om det senare kommer till rätta.

26 §

Utlämnande av körkort

Körkortet skickas till sökanden per post. Polisen lämnar ut körkortet, om det inte kan skickas per post på grund av att myndigheten måste få sökandens gamla körkort eller av någon annan orsak som hänför sig till dokumentssäkerhet eller till utförande av någon uppgift enligt denna lag. Närmare bestämmelser om vilka körkort som ska skickas per post, förfarandet vid postning och andra krav på postningen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Om ett körkort utfärdat i någon annan EU- eller EES-stat återlämnas när ett körkort lämnas ut, ska polisen återlämna det till utfärdaren och ange skälen för detta.

Polisen ska behålla körkort som getts till polisen när ett kortvarigt körkort eller ett körkort enligt 5 § 3 mom. för kategori D lämnas ut. Körkortet ska återlämnas till innehavaren om inget annat körkort lämnas ut när det kortvariga körkortets giltighetstid går ut eller om ålderskraven för körkort för kategori D inte längre uppfylls.

Närmare bestämmelser om bevarande av ett återlämnat körkort, återlämnande av ett körkort som avses i 2 mom. till utfärdaren och återlämnande även i andra fall får utfärdas genom förordning av statsrådet.

27 §

Förnyelse av körkort

Ansökan om förnyelse av körkort för den tid som anges i 22 § ska göras hos polisen enligt vad som föreskrivs om ansökan om körkortstillstånd i 9 § 2 mom. Ansökan ska åtföljas av

1) fotografi som avses i 10 § 1 mom. 2 punkten, om det är nödvändigt enligt 31 §,

2) namnteckningsprov som avses i 10 § 2 mom. 3 punkten,

3) läkarintyg, om en innehavare av körkort i grupp 1 har fyllt 70 år innan giltighetstiden för körkortet har gått ut eller en innehavare av körkort för kategorier i grupp 2 har fyllt 45 år innan giltighetstiden för körkortet har gått ut, om inte läkarutlåtandet föranleder något annat eller om polisen förordnar att intyg ska visas upp,

4) intyg över avlagd ny förarexamen, om det har gått över två år sedan giltighetstiden för körkortet gick ut eller, om ansökan gäller körkort i grupp 2, över ett år sedan körrätten upphörde att gälla.

I läkarutlåtandet ska det vid bedömning av hur hälsokraven uppfylls särskilt beaktas hur hälsan när det gäller körförmågan och möjligheterna att uppfylla hälsokraven påverkas med stigande ålder enligt följande:

1) vid ansökan om körkortstillstånd för grupp 2 eller förnyelse av körkort från och med 70 års ålder,

2) vid ansökan om körkortstillstånd för grupp 2 eller förnyelse av körkort, om körkortet utfärdas för högst två år på grund av att sökanden har fyllt 68 år,

3) vid ansökan om körkortstillstånd i grupp 1, om sökanden har fyllt 70 år,

4) vid förnyelse av ett körkort i grupp 1 som har utfärdats för högst fem år, från och med 70 års ålder eller för denna tid på grund av att sökanden har fyllt 65 år.

Körkortet fortsätter att gälla från och med den tidpunkt då giltighetstiden för det gamla körkortet går ut, om förnyelse ansöks högst sex månader innan giltighetstiden för sökandens körkort går ut och alla bilagor och utredningar som behövs för att avgöra ansökan samtidigt företes. Närmare bestämmelser om förnyelse av körkort för kategorier i grupp 2 får även med avvikelse från detta utfärdas genom förordning av statsrådet för att samordna giltighetstiden för körkortet och yrkeskompetensen för lastbils- och bussförare. Ett villkor är att detta inte får leda till avsteg från de periodiska kontrollerna av körrättsinnehavarens hälsotillstånd enligt denna lag.

Om villkoren för förnyelse av körkort uppfylls, kan det körkort som ska förnyas, i stäl-

let för att man utfärdar ett temporärt körkort, godkännas som bevis på körrätt i Finland, med undantag för Åland, dock högst för en tid av tre månader efter det att den i körkortet angivna giltighetstiden löpt ut. I övrigt tillämpas på utlämnande av körkort bestämmelserna i 26 §.

28 §

Duplett av körkort

En innehavare av ett körkort utfärdat i Finland eller i en annan EU- eller EES-stat har rätt att få en duplett av körkortet, om han eller hon uppfyller kraven i 12 § 1 mom. 3 punkten eller innehavaren av ett i Finland utfärdat körkort har permanent boningsort i någon annan stat än en EU- eller ESS-stat.

Ansökan om duplett av körkort ska göras hos polisen om

- 1) körkortet har förkommit, förstörts eller blivit stulet,
- 2) innehavaren inte längre kan identifieras på fotografiet,
- 3) innehavaren har bytt namn eller fått ny personbeteckning,
- 4) körkortet är så förstört att det inte går att läsa utan svårigheter.

Körkortet ska fogas till ansökan, om det finns kvar, och vid behov ett fotografi. Om ett körkort har förkommit eller förstörts, ska en skriftlig redogörelse om detta lämnas. Om ett förkommet eller stulet körkort senare hittas, ska det överlämnas till polisen. När det behövs ska innehavaren lägga fram en tillförlitlig redogörelse om namnändringen och den nya personbeteckningen, och ansökan ska göras senast tre månader efter ändringen.

En dupletts giltighetstid går ut samma datum som det ursprungliga körkortets.

Bestämmelserna i 25 § gäller också utlämnande av dupletter. Dupletten får förstöras, om den inte har lämnats ut inom ett år från ansökan. Närmare bestämmelser om utlämnande och förstörande av dupletter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

29 §

Temporärt körkort

Av särskilda skäl kan polisen lämna ut körkortstillstånd eller ett temporärt körkort i någon kategori i tillståndet, om villkoren för att lämna ut körkort uppfylls och inget annat motsvarande körkort lämnas ut. Temporärt körkort får också lämnas ut, om nytt körkortstillstånd inte krävs eller om ansökan gäller duplett av körkort.

Temporärt körkort får utfärdas för högst tre månader, och det gäller i Finland, om inte annat föreskrivs i internationella konventioner. Ett temporärt körkort får inte lämnas ut till någon som har ansökt om tillfälligt körkort.

Temporärt körkort ska utfärdas på en blankett från Trafiksäkerhetsverket. Om det inte finns något fotografi av innehavaren på körkortet, ska innehavaren vid körning medföra en tillförlitlig identitetshandling. Det temporära körkortet ska återlämnas när det nya körkortet eller dupletten lämnas ut.

30 §

När körkortstillstånd och andra tillstånd förfaller samt förstörande av körkort

Ett körkortstillstånd för kategori B förfaller två år och övriga körkortstillstånd ett år efter det datum då det beviljades, förutsatt att ett körkort i den aktuella kategorin eller ett temporärt körkort inte har lämnats ut. Övriga tillstånd från polisen som avses i denna lag förfaller ett år efter ansökan.

Polisen får förstöra följande:

- 1) körkort för kategori B, om det inte har lämnats ut inom tre år från det att innehavaren beviljades körkortstillstånd,
- 2) körkortet efter kortvarigt körkort och något annat körkort i samma kategori än ett kortvarigt körkort, om det inte har lämnats ut inom ett år från det att den kortvariga körrätten upphörde att gälla,
- 3) annat körkort, om det inte har lämnats ut inom ett år från det att innehavaren beviljades körkortstillstånd,
- 4) ett gammalt körkort som lämnas in samtidigt som ett körkort lämnas ut, om inte annat föreskrivs i 26 § eller 6 kap.

Om ett av polisen beviljat körkortstillstånd har förfallit, ska sökanden ansöka om nytt körkortstillstånd och styrka att villkoren uppfylls. Närmare bestämmelser om förstörande av körkort kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

31 §

Körkortskrav

Körkortet ska överensstämma med körkortsmodellen i artikel 1.1 i körkortsdirektivet. Närmare bestämmelser om körkortskraven och informationen på körkortet kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Kategorierna för körkortstillstånd registreras på körkortet. Villkor, begränsningar och andra upplysningar registreras i kodad form. Närmare bestämmelser om koder och användningen av dem får utfärdas genom förordning av statsrådet. Vid ansökan om körkortstillstånd eller förnyelse av körkort ska ett nytt fotografi bifogas, om fotografiet på det körkort som ska förnyas är mer än 15 år gammalt.

Trafiksäkerhetsverket svarar för att körkort tillverkas och levereras för att lämnas ut enligt 26 §. Kommunikationsministeriet fastställer mallarna för de körkort, tillstånd, och intyg som avses i denna lag, om inte annat föreskrivs i 98 §.

Körkortsbestämmelserna i denna paragraf gäller inte ett temporärt, tillfälligt eller internationellt körkort.

32 §

Skyldighet att medföra körkort och andra tillstånd och att visa upp dem

Körkort samt tillstånd som avses i denna lag, utom tillstånd att driva bilskola, och intyg över förarexamen ska medföras vid körning och på anmodan visas upp för en polisman eller för en tullman eller gränsbevakningsman som fullgör tjänsteåligganden som hänför sig till trafikövervakning eller för en tjänsteman enligt 97 § i vägtrafiklagen som kommunikationsministeriet eller Trafiksä-

kerhetsverket har förordnat att övervaka trafiken.

Om föraren inte medför körkort, men hans eller hennes identitet har fastställts och det inte finns anledning att anta att han eller hon saknar körkort, kan en polisman låta färdens fortsätta. Föraren kan då förpliktas att visa upp körkortet inom en viss tid hos polisen. Detsamma gäller om föraren saknar något annat av de dokument som nämns i 1 mom.

33 §

Att låta någon annan köra ett fordon

Ett fordon får inte överlämnas för att köras av någon som inte har körkort eller körkort enligt denna lag.

Den som överlämnar ett fordon i någon annans bruk ska försäkra sig om att denne har den körkort som krävs.

4 kap.

Förarutbildning

34 §

Förarutbildning för körkort

För att få ge förarutbildning för körkort krävs tillstånd att driva bilskola eller tillstånd att ge undervisning. För övningskörning för motorcykelkörkort kan ett övningsstillstånd beviljas.

35 §

Målet för förarutbildning

Målet för förarutbildningen är att eleverna ska utvecklas till ansvarsfulla förare och att i detta syfte ge dem grundläggande färdigheter i att köra fordon säkert i trafiken. Syftet är att de som förare ska känna sitt ansvar för andra trafikanters säkerhet, lära sig ta miljöhänsyn och anpassa sin körstil därefter.

I undervisning som sker med undervisningstillstånd för mopedkörkort och körkort för lätt fyrhjuling är det ett särskilt mål att öka nyblivna förarens säkerhet och att de medverkande faktorerna beaktas genom att den som har undervisningstillstånd också får undervisning.

Vad som i 2 mom. föreskrivs om körkort för moped och lätt fyrhjuling gäller även körkort för kategori B.

36 §

Innehållet i förarutbildningen

I förarutbildningen ska undervisning ges om åtminstone följande:

- 1) trafiksystemet,
- 2) sociala aspekter på och samspelet i trafiken, hur miljön påverkas av trafiken, faktorer som påverkar förarens körförmåga och säkerheten för olika kategorier av trafikant, hur fordon används, manövreras och körs rätt, säkert, ekonomiskt, ekologiskt och flexibelt med hänsyn till deras särskilda egenskaper och trafikreglerna i varierande trafiksituationer och trafikmiljöer, hur farliga trafiksituationer kan upptäckas och undvikas och hur man ska köra under svåra förhållanden.

Närmare bestämmelser om innehållet i förarundervisningen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

37 §

Genomförande av förarutbildningen

Förarutbildningen består av teoriutbildning och körundervisning. Utbildningen ska följa Trafiksäkerhetsverkets läroplan.

I förarutbildningen för kategori B ingår dels grundläggande utbildning, dels en övningsdel och fördjupningsdel. I övningsdelen ingår studier på egen hand och övningskörningar samt återkoppling i bilskolan. I fördjupningsdelen ska eleverna få bygga vidare på de kunskaper och färdigheter som de har förvärvat i den grundläggande utbildningen och övningsdelen. Dessutom ska de få lära sig att upptäcka och undvika farliga trafiksi-

tuationer, köra under svåra förhållanden och ta hänsyn till miljöeffekterna.

Närmare bestämmelser om kraven på förarutbildningen får utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare bestämmelser om minsta obligatoriska undervisning får utfärdas genom förordning av kommunikationsministeriet. Närmare föreskrifter om tillgodoräknande av tidigare kompetens i den minsta obligatoriska undervisningen inom ramen för vad som föreskrivs om obligatorisk undervisning och om lämplig tidpunkt för praktisk undervisning i att köra under krävande förhållanden får meddelas av Trafiksäkerhetsverket.

38 §

Förutsättningar för att få börja i bilskola

Förarutbildningen i bilskola får inledas tidigast sex månader innan eleven uppnår minimiåldern för körkortet. Utbildningen för körkort för kategori B får dock inledas tidigast ett år innan minimiåldern för körkortet uppnås. Körundervisning i trafiken får dock ges först när eleven har fyllt 15 år.

Utbildningen för fördjupningsdelen för körkort för kategori B får inledas tidigast tre månader efter att eleven har avlagt körprovet för kategori B med godkänt resultat, förutsatt att han eller hon har fått undervisning för övningsdelen.

För att få börja på förarutbildningen för körkortskategorier i grupp 2 måste eleven ha minst bilkörkort i kategori B eller körrätt för kategori B som har beviljats på grundval av ett intyg över förarexamen utfärdat enligt denna lag. Den som börjar förarutbildning för körkort för kategori E ska ha körkort för dragfordon.

En elev som studerar vid yrkesläroanstalt inom ramen för grundexamen för lastbils- och bussförare som ges enligt läroplanen under övervakning av Utbildningsstyrelsen får utan krav på körkort för kategori B det år då han eller hon har fyllt 16 år delta i den förarutbildning för körkort i grupp 2 som ges i samband med denna utbildning. Körundervisning i trafiken får ges först när eleven har fyllt 17 år. Med buss får körundervisning ges i trafiken först när eleven har körkort för ka-

tegori B och med en fordonskombination för kategori E när eleven har körkort för dragfordon.

Närmare bestämmelser om kraven för att få inleda utbildning får utfärdas genom förordning av kommunikationsministeriet.

39 §

Undervisningstillstånd för körkort för kategori B

För undervisningstillstånd för förarutbildning för körkort för kategori B krävs det att

- 1) sökanden har fyllt 25 år,
- 2) sökanden har haft körkort för kategori B i minst tre år,
- 3) sökanden har avlagt provet för undervisningstillståndslärare i de ämnen som förarexamensmottagare undervisas i eller har trafiklärartillstånd,
- 4) sökanden till sina personliga egenskaper ska anses lämplig för utbildningsuppdrag,
- 5) övningsfordonet har behövliga hanteringsorgan för läraren och att det har godkänts som övningsfordon vid ändringsbesiktning.

Sökanden anses inte vara lämplig för utbildningsuppdrag enligt vad som föreskrivs i 1 mom. 4 punkten, om

1) han eller hon inom fem år före tillståndet beviljas ha haft körförbud på grund av rattfylleri, grovt rattfylleri, grovt äventyrande av trafiken eller en gärning som är straffbar enligt 23 kap. 1 § i strafflagen och tyder på allvarlig likgiltighet för trafiksäkerheten eller om han eller hon under samma tid har gjort sig skyldig till dessa gärningar på sådant sätt att förutsättningarna för körförbud uppfylls,

2) han eller hon det senaste året har haft körförbud på grund av andra trafikbrott än de som nämns i 1 punkten eller under denna tid gjort sig skyldig till sådana gärningar på sådant sätt att förutsättningarna för körförbud uppfylls, eller

3) han eller hon utifrån uppgifterna i straffregistret eller något av polisens register i övrigt med sitt handlande har visat sig vara uppenbart olämplig för undervisningsarbete.

För att undervisningstillstånd för övningsdelen och fördjupningsdelen ska kunna beviljas ska sökanden ha trafiklärartillstånd.

Bestämmelser om den tid inom vilken godkänt prov enligt 1 mom. 3 punkten föråldras kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare föreskrifter om vad provet ska innehålla och hur det ska genomföras får meddelas av Trafiksäkerhetsverket.

40 §

Undervisningstillstånd för annan utbildning än för körkort för kategori B

Bestämmelserna i 39 § tillämpas på tillstånd för undervisning för annan utbildning än för körkort för kategori B, men med följande undantag:

1) för körkort för moped ska den som söker undervisningstillstånd vara minst 21 år och ha haft mopedkörkort eller motorcykelkörkort i minst tre år,

2) för körkort för lätt fyrhjuling ska den som söker undervisningstillstånd ha haft körkort för lätt fyrhjuling eller för kategori B i minst tre år,

3) för annat körkort än körkort för kategori B och för moped eller lätt fyrhjuling enligt 1 och 2 punkten ska den som söker undervisningstillstånd ha haft körkort för ett fordon som motsvarar undervisningskategorin i minst tre år,

4) för körkort i körkortskategorier i grupp 2 är kravet utöver vad som föreskrivs i 39 § att undervisningen ges som arbetsgivarutbildning jämförbar med yrkesutbildning för bilförare genom läroavtal för utbildning för examen inom transportbranschen, att eleven har körkort för kategori B och därutöver körkort för dragfordon, om det ingår utbildning för körkort för fordonskombinationer, och att sökanden har trafiklärartillstånd för utbildning för kategori C och D.

Den som ansöker om undervisningstillstånd för kategori AM enligt 1 mom. 1 eller 2 punkten ska för tillståndsmyndigheten visa att han eller hon har haft körrätt för moped eller lätt fyrhjuling i tre år, om han eller hon ansöker om tillstånd på grundval av det och begynnelsestidpunkten för körrätten inte finns antecknad på körkortet.

41 §

Undervisning för kategori B och AM med undervisningstillstånd

Innan körundervisning för kategori B inleds ska den som har undervisningstillstånd tillsammans med eleven delta i den undervisning i bilskolan som stöder den undervisning, som han eller hon ska ge med stöd av tillståndet och i den körning under utbildningstiden där framstegen i kunskaperna och körskickligheten utvärderas.

I undervisning med undervisningstillstånd för kategori B ska körundervisningen för svåra förhållanden ges i bilskola, om den som har undervisningstillstånd inte har trafiklärartillstånd. Bestämmelserna om utbildning vid bilskola gäller också innehållet i förarutbildningen och föraren vid utbildning med undervisningstillstånd.

Vid undervisning med undervisningstillstånd för körkort för moped eller lätt fyrhjuling ska den som har undervisningstillstånd tillsammans med eleven delta i undervisning om säker körning med moped och lätt fyrhjuling. Undervisningen ska ges innan körundervisningen börjar. I körundervisning enligt 40 § 1 punkten ska moped användas och i körundervisning enligt 40 § 1 punkten lätt fyrhjuling. Körundervisning i trafiken får ges först när eleven har fyllt 15 år.

Närmare bestämmelser om den gemensamma utbildningen och bedömningskörningen enligt 1 mom. och innehållet i utbildningen enligt 3 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelser om undervisningens omfattning, kraven på övningsfordon och övriga krav på undervisningstillstånd utfärdas genom förordning av kommunikationsministeriet.

42 §

Beviljande av undervisningstillstånd

Undervisningstillstånd beviljas av polisen. Tillståndet ger innehavaren rätt att ge den som nämns i tillståndet förarutbildning. Två personer får dock anges som innehavare, om de är lärare i lärovtalsförhållande enligt 40 § 3 punkten.

Undervisningstillstånd får beviljas för högst nio månader och tidigast sex månader innan eleven uppnår minimiåldern för körkort i den körkortskategori som undervisningsfordonet representerar. Nytt tillstånd får inte beviljas utan giltig orsak.

Det ska framgå av tillståndet vilket fordon som används i undervisningen.

43 §

Undantag från undervisningstillstånd för kategori B

I ett undervisningstillstånd för kategori B får två personer anges som innehavare och två personer som elever, om läraren eller lärarna är elevens eller elevernas föräldrar, far- eller morföräldrar eller andra vårdnadshavare eller barn, barnbarn eller syskon. Om flera fordon används i undervisningen, ska de anges i tillståndet. Om undervisningstillstånd beviljas två personer ska den ena anges som ansvarig lärare och den som utfärdar utbildningsbevis.

Alla som nämns i undervisningstillståndet är skyldiga att delta i den förberedande undervisningen enligt 41 § i bilskola.

Undervisningstillstånd för kategori B för kortvarigt körkort beviljas för två år och tidigast ett år innan eleven uppnår minimiåldern för körkortet. Tillståndet går ut när eleven enligt tillståndet har avlagt körprovet för kategori B med godkänt resultat.

Undervisningstillstånd för fördjupningsdelen får beviljas för högst sex månader och tidigast tre månader efter att eleven har fått körrätt för kategori B.

44 §

Återkallelse av undervisningstillstånd

Undervisningstillstånd ska återkallas, om

- 1) innehavaren inte längre uppfyller villkoren för tillstånd,

- 2) innehavaren överträder bestämmelserna om eller villkoren för undervisningstillstånd,

- 3) innehavaren begär det.

Tillståndet kan återkallas temporärt, om det finns förutsättningar för att meddela temporärt körförbud. I fråga om temporär återkal-

lelse av tillstånd gäller vad som föreskrivs om temporärt körförbud.

Om undervisningstillstånd enligt 43 § har beviljats två personer, kan det återkallas för den ena och anteckningen enligt 43 § 1 mom. om ansvarig lärare samtidigt ändras när detta är nödvändigt.

45 §

Övningstillstånd för motorcykel

Polisen får bevilja övningstillstånd för övningskörning utan lärare med en bestämd motorcykel för motorcykelkörkort, om

- 1) sökanden har giltigt körkortstillstånd,
- 2) sökanden har fått föreskriven utbildning för övningstillstånd,
- 3) sökanden har avlagt teoriprovet för förarexamen med godkänt resultat i den berörda kategorin,
- 4) sökanden har avlagt hanteringsprovet med motorcykel med godkänt resultat i den berörda kategorin i förarexamen och
- 5) sökanden inte har körförbud eller har haft körförbud under en tid av fem år före tillståndsbeslutet.

Ansökan ska åtföljas av samtycke från vårdnadshavarna, om sökanden inte har fyllt 18 år. Övningstillstånd beviljas för högst tre månader, och det kan villkoras och inskränkas. Nytt tillstånd får inte beviljas utan vägande skäl.

Motorcykeln i övningstillståndet ska uppfylla kraven i den körkortskategori som tillståndet för körrätten gäller. Närmare bestämmelser om hur mycket teoriutbildning och körundervisning som krävs för övningstillstånd får utfärdas genom förordning av kommunikationsministeriet. Närmare föreskrifter om hanteringsprov enligt 1 mom. 4 punkten får meddelas av Trafiksäkerhetsverket.

46 §

Återkallelse av övningstillstånd

Övningstillstånd för motorcykel ska återkallas, om

- 1) innehavaren inte längre uppfyller kriterierna,

2) innehavaren överträder bestämmelserna om eller villkoren för övningstillstånd,

3) innehavaren begär det eller vårdnadshavaren återkallar sitt samtycke.

Övningstillståndet ska återkallas temporärt, om innehavaren meddelas körförbud. I fråga om temporär återkallelse av tillstånd gäller vad som föreskrivs om temporärt körförbud.

47 §

Vem som betraktas som förare vid körundervisning

Vid undervisning i körning eller manövrering av fordon anses följande vara förare:

- 1) vid undervisning i körning eller manövrering för kategori B, C1 och C läraren,
- 2) vid körundervisning för kategori D1 eller D läraren eller eleven om han eller hon har körkort för kategori C,
- 3) vid körundervisning för kategori E eleven,
- 4) vid körundervisning med moped, motorcykel eller lätt fyrhjuling eleven eller läraren, om han eller hon sitter med på motorcykeln,
- 5) vid förarutbildningen i övningsdelen och fördjupningsdelen eleven.

Närmare bestämmelser om kraven på förare vid körundervisning får utfärdas genom förordning av statsrådet.

48 §

Övningsfordon och utrustning för eleven

Ett fordon som används i körundervisningen ska uppfylla kraven på övningsfordon i den kategori, som undervisningen gäller. Vid behov ska fordonet ha särskilda hanteringsorgan och annan utrustning för läraren. Övningsfordon för kategori AM ska dessutom uppfylla kraven för den körrätt som utbildningen gäller. Närmare bestämmelser om kraven på övningsfordon får utfärdas genom förordning av kommunikationsministeriet. Detta moment tillämpas inte på förarutbildningen i övningsdelen och fördjupningsdelen.

Vid körundervisning med moped, lätt fyrhjulning och motorcykel ska eleven ha anordningar för att kunna ta emot körinstruktioner samt nödvändig utrustning för körning.

Vid körundervisning och övningskörning med övningstillstånd för motorcykel ska motorcykeln vara försedd med märke för övningsfordon. Närmare bestämmelser om märkning av övningsfordon utfärdas genom förordning av kommunikationsministeriet. Bestämmelser om kraven på utrustning för eleven vid övningskörning får utfärdas genom förordning av kommunikationsministeriet.

49 §

Körundervisningen

Innan eleven får körundervisning i trafiken ska han eller hon ges baskunskaper i att köra fordon och tillräcklig förmåga att manövrera fordonet. Detta moment tillämpas inte på undervisningen för övningsdelen och fördjupningsdelen för kategori B.

Vid körundervisning och undervisningen i manövrering för kategori B, C1 och C ska läraren sitta bredvid eleven. Detsamma gäller undervisning med lätt fyrhjulning, om sitsarna är placerade bredvid varandra.

Eleven ska få lära sig köra i varierande trafikmiljöer och trafiksituationer. Bestämmelser om andra läromedel än fordon som kan användas i körundervisningen och om övriga krav på körundervisningen utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare föreskrifter om innehållet i körundervisningen och undervisningen i manövrering av fordon får meddelas av Trafiksäkerhetsverket.

50 §

Utbildningsintyg

Efter förarutbildningen ska eleven få ett intyg. Närmare bestämmelser om utbildningsintyg och utfärdandet av det får utfärdas genom förordning av statsrådet.

51 §

Övningsbanor

Bestämmelser om mått på övningsbanor för förarutbildning och om konstruktion, utrustning och godkännande av banorna utfärdas genom förordning av kommunikationsministeriet.

Övningsbanor ska godkännas av Trafiksäkerhetsverket, som också utövar tillsyn över verksamheten på dem.

5 kap.

Förarexamen

52 §

Syftet med förarexamen

I förarexamen ska examinanden visa att han eller hon behärskar de kunskaper som avses i 36 § och kan tillämpa dem samt kan uppträda ansvarsfullt i trafiken. Närmare bestämmelser om syftet med förarexamen utfärdas genom förordning av statsrådet.

53 §

Förarexamens innehåll och genomförandet av den

I förarexamen ingår ett teoriprov och ett körprov, om inte annat föreskrivs. Körprovet kan innefatta ett särskilt hanteringsprov eller bara ett hanteringsprov. För att få delta i körprovet måste examinanden ha avlagt teoriprovet.

Det fordon som används för förarexamen ska uppfylla kraven på övningsfordon och de krav som gäller i examenskategorierna. Närmare bestämmelser om kraven på fordon som används vid examen utfärdas genom förordning av kommunikationsministeriet.

Examinanden ska tillhandahålla ett sådant fordon som behövs för körprovet. Under provet betraktas examinanden som förare.

Närmare bestämmelser om kraven på förarexamen och undantag från kraven på teo-

riprov och körprov får utfärdas genom förordning av statsrådet. I teoriprovet ska Trafiksäkerhetsverkets frågematerial användas. Närmare föreskrifter om teoriprov, körprov, hanteringsprov och prov på körförmåga får meddelas av Trafiksäkerhetsverket.

54 §

Villkor för att delta i förarexamen

Följande villkor gäller för deltagande i förarexamen:

1) deltagaren ska ha körkortstillstånd för examenskategorin och

2) deltagaren ska uppfylla ålderskraven,

3) dessutom ska deltagaren

a) ha fått förarutbildning för examenskategorin, grundläggande utbildning i kategori B, eller alternativt ha föreskriven grundläggande yrkeskompetens med kompletterande förarutbildning eller uppfylla kravet på gällande körkort, övningskörning eller körerfarenhet, eller

b) ha eller tidigare ha haft körkort i samma kategori.

Körkortstillstånd enligt 1 mom. 1 punkten krävs inte, om deltagaren av polisen har förordnats att avlägga nytt körprov. Trots 1 mom. 2 punkten är det tillåtet att delta i teoriprov en månad innan ålderskravet uppfylls, om det för att avlägga förarexamen och få intyg över förarexamen också krävs ett körprov enligt 53 § 1 mom.

Närmare bestämmelser om villkoren för att få delta i förarexamen för respektive kategorier och anmälan till examen samt om förarexamen och körprov för att hålla körrätten i kraft och för att byta ut utländskt körkort utfärdas genom förordning av statsrådet.

55 §

Intyg över förarexamen samt underkännande i examen

Vid godkänd förarexamen enligt denna lag ska ett intyg utfärdas. Intyget över förarexamen berättigar till att i Finland under en må-

nad därefter köra fordon i den kategori som framgår av intyget. Intyg utfärdas dock inte, om villkoren för att lämna ut körkort inte uppfylls eller om körkort eller temporärt körkort utfärdas för examinandens.

Om examinandens underkänns, ska förarexamensmottagaren återlämna utbildningsintyget till denne och på intyget anteckna orsaken till underkännandet och uppgift om omfattningen av eventuellt behövlig kompletterande utbildningen. För att få delta i körprovet på nytt ska examinandens först ha genomgått den kompletterande utbildningen. Närmare bestämmelser om villkoren för att få delta i examen på nytt får utfärdas genom förordning av kommunikationsministeriet.

56 §

Förordnande om att på nytt delta i förarexamen

Polisen kan förordna att en förare ska delta i förarexamen på nytt, om han eller hon vid körning av motordrivna fordon upprepade gånger överträder vägtrafiklagen och det därför eller i övrigt finns sannolika skäl att misstänka att föraren inte har kvar sin körförmåga.

6 kap.

Övriga körkort och utländska körkort

57 §

Körkort och förarbevis utfärdade på Åland

Ett körkort utfärdat i landskapet Åland ger innehavaren rätt att köra ett motordrivet fordon eller en fordonskombination i den kategori som är angiven på körkortet. Bestämmelserna i 7 § tillämpas i övrigt på omfattningen av körrätten.

I fråga om förnyelse av körkort och utbyte av körkort till ett körkort enligt denna lag samt övervakningen av att hälsokraven för förare uppfylls gäller vad som föreskrivs i denna lag. När ett körkort för kategori AM byts ut, förses det nya körkortet inte med de

uppgifter som föreskrivs i 6 § 2 mom. 2 a underpunkten och 7 § 2 mom. 1 punkten.

Ett förarbevis för moped utfärdat i landskapet Åland gäller i hela riket.

58 §

Att köra militärfordon

Motordriva militärfordon får köras av personer med förarexamen från försvarsmakten för fordonstypen i fråga och körkort från försvarsmakten. Fordonen får också köras av personer som har körkort enligt denna lag med rätt att köra i Finland, med undantag för tillfälligt körkort. De ska dessutom ha körtillstånd från försvarsmakten. Närmare bestämmelser om rätt att köra militärfordon med något annat körkort än körkort från försvarsmakten utfärdas genom förordning av försvarsministeriet. Huvudstaben får dessutom meddela närmare föreskrifter om tillstånd som krävs för att framföra special- och pansarfordon som avses i 1 § 5 mom. i fordonslagen (1090/2002).

Bestämmelserna i denna lag om innehållet i övningsdelen och fördjupningsdelen i förarexamen och förarutbildning och om hälso-kraven för förare tillämpas också på körkort från försvarsmakten. Närmare bestämmelser om körkort från försvarsmakten och om utfärdande, omhändertagande, återkallande och återlämnande utfärdas genom förordning av försvarsministeriet. Genom förordning av försvarsministeriet föreskrivs dessutom om innehållet i förvarsmaktens trafikläro- och förarutbildning, trafikläro- och förarexamen, utbildning för körtillstånd och behörighetskraven för fordonsinspektörer som är förarprövare.

59 §

Körkort utfärdade i någon annan EU- eller EES-stat och annat körtillstånd för moped eller annan rätt att köra moped

Ett körkort som är utfärdat i någon annan EU- eller EES-stat än Finland ger innehavaren rätt att köra ett motordrivet fordon eller en fordonskombination, om den harmoniserade kategorin finns antecknad på körkortet

och innehavaren uppfyller ålderskravet enligt 5 §. Bestämmelserna om omfattningen av körrätten finns i 7 §. Bestämmelserna i detta moment gäller också temporära körkort utfärdade i Danmark, Island, Norge och Sverige.

Körrätt saknas om

1) innehavaren har körförbud i Finland eller någon annan EU- eller EES-stat,

2) körkortet har bytts ut till ett finländskt körkort eller ett körkort i någon annan EU- eller EES-stat,

3) innehavaren av ett körkort från en EU- eller EES-stat är permanent bosatt i Finland och körkortet enligt en anteckning på det har bytts ut, utan att innehavaren har avlagt ny förarexamen, på grundval av ett utländskt körkort som inte är giltigt i Finland.

Bestämmelserna om körtillstånd, utlämnande av körkort och förnyelse av körkort tillämpas på utbyte och förnyelse av andra körkort enligt 1 mom. än temporära körkort.

Om ett körkort enligt 1 mom., dock inte ett temporärt körkort, har förkommit, stulits eller förstörts, ges en körrättsinnehavare med permanent bosättningsort i Finland eller som studerat här minst sex månader på ansökan ett nytt motsvarande körkort med iakttagande av bestämmelserna om körtillstånd. I ansökan ska innehavaren skriftligt redogöra för hur körkortet har förkommit, stulits eller förstörts. Polisen ska underrätta den utfärdande myndigheten om att körkortet har ersatts med ett finländskt körkort. Om körkortet senare hittas, ska det överlämnas till polisen, som ska återlämna det till den utfärdande myndigheten.

Körkortsbestämmelserna i denna paragraf tillämpas också på giltigheten hos ett annat körtillstånd för moped utfärdat i en annan EU- eller EES-stat med undantag av ett körkort för moped. Föraren ska uppfylla ålderskraven enligt denna lag för moped. För lätt fyrhjuling krävs det körkort för kategori AM eller något annat körkort som ger rätt att köra lätt fyrhjuling. När ett körkort för kategori AM byts ut, utfärdas körkortet utan de anteckningar som avses i 6 § 2 mom. 2 a underpunkten och 7 § 2 mom. 1 punkten. Närmare bestämmelser om krav som gäller tillstånd att köra moped som avses i detta mo-

ment får utfärdas genom förordning av statsrådet.

60 §

Körkort utfärdat i en konventionsstat

Ett körkort som är utfärdat i en annan än en i 59 § avsedd stat som har tillträtt den i Genève år 1949 ingångna konventionen rörande vägtrafik (FördrS 11/1959) eller den i Wien år 1968 ingångna konventionen om vägtrafik (FördrS 30/1986) ger innehavaren rätt att i Finland köra ett fordon eller en fordonskombination när körkortet har konventionsenlig kategoribeteckning, förutsatt att

1) innehavaren inte hade sin permanenta bostättningsort i Finland när körkortet utfärdades,

2) körkortet är ett nationellt eller internationellt konventionsenligt körkort eller, om körkortet inte motsvarar modellen i konventionerna, att det har samma information skrivna med latinska bokstäver eller att körkortet åtföljs av en officiell översättning till finska eller svenska,

3) körkortet åtföljs av en identitetshandling med fotografi när körkortet saknar fotografi,

4) innehavaren uppfyller ålderskraven i 5 §. Bestämmelserna i 1 mom. gäller också körkort och internationella körkort utfärdade enligt de regionala bestämmelserna i Hongkong, Macao eller Taiwan.

Ett körkort enligt denna paragraf gäller i Finland i två år från det att innehavaren bosätter sig permanent här, om körkortet är giltigt och det inte finns någon orsak i övrigt att upphäva giltigheten tidigare. När körkortet byts ut mot ett finländskt körkort kan ett körkort som motsvarar kategori B och kategorin för motorcykeln lämnas ut enligt 24 § 2 mom. 6 punkten utan krav på ny förarexamen i körkortskategorin, om

1) sökanden ansöker om körkortstillstånd för att byta ut körkort inom tvåårsfristen, men innan körkortets giltighetstid går ut,

2) sökanden visar upp ett körkort enligt denna paragraf som inte är ett internationellt körkort och en översättning av körkortet när detta krävs enligt 1 mom.,

3) sökanden visar att han eller hon har kört bil eller moped i minst sex månader i Finland

och uppfyller kravet på permanent bosättning enligt denna lag.

Det ska framgå av det ersättande körkortet i vilket land eller vilken region det utbyttas körkortet, som avses i 3 mom., var beviljat.

61 §

Annat utländskt körkort

Andra utländska körkort än de som avses i 59 och 60 § gäller inte i Finland, om inte annat föreskrivs i internationella konventioner.

Polisen kan på ansökan av en utlänning som enligt ett intyg från utrikesministeriet hör till personalen på en utländsk statsrepresentation och som har utländska körkort bevilja honom eller henne körkortstillstånd för erhållande av ett körkort i Finland som motsvarar det utländska körkortet och lämna ut det nya körkortet enligt 24 § 2 mom. 6 punkten utan att kräva ny förarexamen. Det ska framgå av det finländska körkortet i vilket land eller vilken region det utbyttas körkortet var beviljat.

62 §

När utländskt körkort ska lämnas in till polisen

Den som får ett finländskt körkort och dessutom har ett utländskt körkort ska lämna in körkortet till polisen innan det finländska körkortet lämnas ut.

Polisen ska återlämna ett körkort utfärdat i en EU- eller en EES-stat till utfärdaren och samtidigt ange skälen för detta.

Andra utländska körkort ska på begäran återlämnas till innehavaren, när han eller hon flyttar från Finland och lämnar in sitt finländska körkort till polisen. Bestämmelser om att återlämna andra utländska körkort till utfärdaren enligt 2 mom. får likväl utfärdas genom förordning av statsrådet.

63 §

Tillfälligt körkort

Polisen kan lämna ut ett tillfälligt körkort med rätt att köra i Finland enligt följande:

1) till den som innehar ett nationellt körkort från en konventionsstat enligt 60 §, om det är fråga om

a) en asylsökande och hans eller hennes ansökan om uppehållstillstånd inte har avgjorts när fristen enligt 3 mom. går ut,

b) utredning av körkortets äkthet, giltighet eller annan behörighet eller någon annan omständighet som hindrar innehavaren att använda körkortet.

2) till en innehavare av ett körkort enligt 61 §.

Körkortstillstånd för tillfälligt körkort får beviljas trots kravet på permanent bosättningsort enligt 12 § 1 mom. 3 punkten och körkortet lämnas ut utan krav på ny förarexamen. En körträtsinnehavare enligt 1 mom. 2 punkten får beviljas körkortstillstånd bara för tillfälligt körkort för kategori A1, A2, A och B, om han eller hon har körkort i motsvarande kategori.

Tillfälligt körkort utfärdas för viss tid, för högst ett år, men dock högst för så lång tid som det ursprungliga körkortet är i kraft. Ett tillfälligt körkort enligt 1 mom. 1 punkten kan dock utfärdas för längre tid eller dess giltighetstid förlängas, förutsatt att det ursprungliga körkortet är i kraft. Polisen ska omhänderta det ursprungliga körkortet när det tillfälliga körkortet lämnas ut bara om det är nödvändigt av de skäl som anges i 1 mom. 1 b punkten.

Det tillfälliga körkortet ska medföras i fordonet tillsammans med det ursprungliga körkortet, om det inte har antecknats på kortet att polisen har omhändertagit det ursprungliga körkortet.

7 kap.

Körförbud och andra påföljder

64 §

Körförbud

Domstolen ska meddela föraren av ett motordrivet fordon körförbud, om han eller hon har gjort sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten enligt 23 kap. 2 §, rattfylleri enligt 23 kap. 3 §, grovt rattfylleri en-

ligt 23 kap. 4 § eller brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen enligt 44 kap. 13 § i strafflagen. Körförbud behöver inte meddelas, om föraren inte döms till straff för något av de ovan nämnda brotten.

Polisen ska meddela en innehavare av körkort körförbud om

1) han eller hon inte längre uppfyller villkoren för körkortstillstånd enligt 12 §,

2) han eller hon inte inom den frist som polisen utsatt har lämnat in läkarintyg eller intyg från optiker enligt 20 § 3 mom. eller har avlagt ny förarexamen, nytt körprov eller nytt prov på körförmåga med godkänt resultat,

3) han eller hon har gjort sig skyldig till äventyrande av trafiksäkerheten enligt 23 kap. 1 § i strafflagen vid körning av ett motordrivet fordon och detta tyder på allvarlig likgiltighet för trafiksäkerheten,

4) han eller hon har gjort sig skyldig till förande av motordrivet fordon med fortskaffningsmedel utan behörighet enligt 23 kap. 10 § i strafflagen, eller

5) han eller hon i utlandet har dömts för rattfylleri med motordrivet fordon eller har gjort sig skyldig till en sådan gärning där.

65 §

Körförbud på grundval av återkommande förseelser

Polisen ska meddela en innehavare av körkort körförbud, om denne minst fyra gånger på två år eller tre gånger på ett år har gjort sig skyldig till följande vid körning med motordrivet fordon:

1) trafikförseelse enligt 103 § i vägtrafiklagen, med undantag av andra gärningar som bestraffas med ordningsbot än

a) förbjuden användning av mobiltelefon vid körning enligt 24 a § 2 mom. i vägtrafiklagen,

b) överträdelse av hastighetsbegränsningarna enligt 25 § 1 och 2 mom. i vägtrafiklagen,

c) överträdelse av skyldigheten för föraren att använda bilbälte enligt 88 § 1 mom. i vägtrafiklagen och förarens försummelse att i enlighet med 88 c § i vägtrafiklagen se till att

personer under 15 år använder skyddsanordningar under färd,

d) överträdelse av skyldigheten enligt 89 § 1 mom. i vägtrafiklagen att använda skyddshjälm och försummelse att i enlighet med 89 § 2 mom. i samma lag se till att barn under 15 år använder skyddshjälm.

2) brott mot viss social lagstiftning om vägtransporter enligt 105 a § i vägtrafiklagen,

3) äventyrande av trafiksäkerheten enligt 23 kap. 1 § i strafflagen eller smitning i vägtrafik enligt 23 kap. 11 § i strafflagen,

4) fordonsförseelse enligt 96 § 1 mom. i fordonslagen (1090/2002),

5) brott mot bestämmelserna om yrkeskompetens för förare enligt 24 § i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare,

6) brott mot bestämmelserna om detektor enligt 3 § 1 punkten i lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen (546/1998),

7) förseelse mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen enligt 19 § 3 mom. i lagen om transport av farliga ämnen (719/1994).

Den som innehar kör rätt ska dock trots 1 mom. meddelas körförbud, om han eller hon inom två år efter att ha fått den kortvariga körrätten tre gånger eller under denna tid två gånger inom ett år gör sig skyldig till gärningar enligt 1 mom. 1—7 punkten. Det samma gäller den som har kör rätt för motorcykel, men inte för bil, i två år efter att han eller hon fick kör rätt.

Körförbudet ska meddelas så att det verkställs omedelbart efter det att beslutet har fattats.

Utifrån uppgifter i fordonstrafikregistret ska Trafiksäkerhetsverket skicka en påminnelse till körrättsinnehavaren om grunderna för körförbud enligt denna paragraf. Verket ska skicka påminnelsen, när nästa gärning enligt 1 mom. leder till att polisen överväger att meddela körförbud.

66 §

Körförbudets längd

Den som gjort sig skyldig till rattfylleri ska meddelas körförbud i minst en månad och

den som gjort sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten och grovt rattfylleri körförbud i minst tre månader. Vid återfall ska körförbudet vara

1) minst sex månader, om föraren under fem år två gånger gjort sig skyldig till rattfylleri, rattfylleri och grovt rattfyller eller rattfylleri och grovt äventyrande av trafiksäkerheten,

2) minst ett år, om föraren under fem år två gånger gjort sig skyldig till en gärning som uppfyller rekvisitet för grovt rattfylleri eller grovt äventyrande av trafiksäkerheten.

Körförbudet gäller i högst fem år. I sitt beslut ska domstolen ange förbudets sista giltighetsdag. Domstolsbeslutet får verkställas trots att det överklagas.

I de fall som avses i 64 § 2 mom. 1 och 2 punkten ska körförbud meddelas tills vidare och i de fall som avses i 3—5 punkten och i 65 § för minst en och högst sex månader.

Längden på körförbudet ska bestämmas med hänsyn till förbudets konsekvenser för förarens försörjning och nödvändiga behov av att röra sig i trafiken.

När längden på körförbudet bestäms ska som avdrag beaktas den tid som föraren på grund av den gärning som orsakade körförbudet saknat kör rätt. Alternativt ska det anses att körförbudet har avtjänats i sin helhet på grund av längden på ett temporärt körförbud.

67 §

Villkorligt körförbud

Om allmänintresset inte kräver något annat, kan domstolen förklara körförbudet villkorligt, om kör rätt är nödvändig på grund av personens yrke eller om det finns något annat särskilt vägande skäl och gärningen inte har riskerat någons säkerhet. För en gärning som begås under körförbudet, det temporära körförbudet eller prövotiden enligt 2 mom. får körförbud inte meddelas villkorligt.

Körförbudet är villkorligt under en tid (*prövotid*) som domstolen bestämmer och som är minst ett och högst tre år. Prövotiden börjar när beslutet om villkorligt körförbud avkunnas eller utfärdas. I domstolens beslut

ska det anges när prøvotiden för villkorligt körförbud upphör.

68 §

Verkställande av villkorligt körförbud

Domstolen ska bestämma att ett villkorligt körförbud ska verkställas, om den som fått körförbud under prøvotiden gör sig skyldig till en gärning enligt 64 § 1 mom. Ett villkorligt körförbud behöver dock inte verkställas, om föraren inte döms till straff för en gärning enligt 64 § 1 mom. När det bestäms att ett villkorligt körförbud ska verkställas, motsvarar förbudets sista giltighetsdag den sista giltighetsdagen för det längst gällande körförbudet. Domstolsbeslutet får verkställas trots att det överklagas.

I sitt beslut ska domstolen nämna de omständigheter som medför att det villkorliga körförbudet verkställs. Det villkorliga körförbudet förfaller, om inte domstolen inom ett år från det att prøvotiden har gått ut har bestämt att det ska verkställas.

69 §

Övervakad körrätt

Domstolen ska besluta om i lagen om alkoholövervakad körrätt avsedd övervakad körrätt för en person som gjort sig skyldig till rattfylleri enligt 23 kap. 3 § 1 mom. eller 4 § 1 eller 2 punkten i strafflagen, om den som ska meddelas körförbud begär det. Körförbudet ska vara villkorligt. Övervakad körrätt kan dock inte meddelas på nytt för en gärning som begås under tiden för övervakad körrätt. Det temporära körförbudet upphör och den övervakade körrätten börjar när den som gjort sig skyldig till rattfylleri får ett sådant alkoholskörkort som avses i lagen om alkoholövervakad körrätt. Den övervakade körrätten upphör den dag då prøvotiden för det villkorliga körförbudet upphör.

Domstolen ska återkalla en övervakad körrätt och bestämma att ett villkorligt körförbud ska verkställas, om den övervakade under prøvotiden

1) återtär sin begäran om övervakning, eller

2) utan godtagbar orsak bryter mot begränsningarna i den övervakade körrätten eller försummar att fullgöra en skyldighet som hör till den övervakade körrätten.

Om det för den som ska meddelas körförbud har utfärdats temporärt körförbud med stöd av 70 § 1 mom. 6 punkten innan domstolen har beslutat om körförbudet och denne fortfarande begär övervakad körrätt, ska domstolen vid behandlingen av rattfyllerimålet avgöra om det finns en godtagbar orsak till gärningen eller försummelsen.

I fråga om övervakad körrätt gäller i övrigt vad som i 66 § 4 mom. samt 67 och 68 § föreskrivs om villkorligt körförbud och dess verkställighet, med undantag av de förutsättningar enligt 67 § 1 mom. för villkorligt körförbud som är beroende av prövning.

70 §

Temporärt körförbud

En polisman har rätt att meddela en körrättsinnehavare temporärt körförbud och omhänderta körkortet eller, om körkortet ännu inte har lämnats ut, intyget över förexamen i följande fall:

1) om det finns sannolika skäl att misstänka att körrättsinnehavaren har gjort sig skyldig till ett rattfylleribrott enligt 23 kap. 3 § 1 mom. eller 4 § i strafflagen,

2) om det finns anledning att misstänka att körrättsinnehavaren har gjort sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten eller ett rattfylleribrott enligt 23 kap. 3 § 2 mom. i strafflagen,

3) om det är sannolikt att det finns förutsättningar för att meddela körförbud med stöd av 64 § 2 mom. 3—5 punkten eller 65 §,

4) om det är uppenbart att körrättsinnehavarens körförmåga har försämrats så mycket på grund av sjukdom eller men eller av någon annan liknande orsak att detta vid fortsatt körning skulle orsaka väsentlig fara för den övriga trafiken och det inte kan anses vara en tillräcklig åtgärd att utreda hans eller hennes hälsotillstånd i enlighet med 20 § 2 mom.,

5) om begäran enligt 69 § 2 mom. 1 punkten återtas, eller

6) om det finns anledning att misstänka att körrättsinnehavaren har gjort sig skyldig till en gärning som avses i 69 § 2 mom. 2 punkten.

En gränsbevakningsman kan vid genomförande av gränskontroller och i samband tjänsteuppdrag meddela en körrättsinnehavare temporärt körförbud eller omhändertaga körkortet

1) om det finns sannolika skäl att misstänka att personen har gjort sig skyldig till ett rattfylleribrott enligt 23 kap. 3 § 1 mom. eller 4 § i strafflagen,

2) om det finns anledning att misstänka att personen har gjort sig skyldig till ett rattfylleribrott enligt 23 kap. 3 § 2 eller 3 mom. i strafflagen.

71 §

Överföring av körförbud ärenden från Gränsbevakningsväsendet till polisen

Efter att ha meddelat temporärt körförbud ska Gränsbevakningsväsendet utan dröjsmål föra över ärendet till polisen. I fråga om temporärt körförbud som meddelas av en gränsbevakningsman gäller i övrigt vad som bestäms om temporärt körförbud som meddelas av polisen.

72 §

Längden på temporärt körförbud

I det fall som avses i 70 § 1 mom. 1 punkten fortsätter det temporära körförbudet att gälla tills domstolen beslutar om körförbud. I det fall som avses i 70 § 1 mom. 2 punkten ska polisen utan dröjsmål besluta om det temporära körförbudet ska fortsätta gälla eller inte. Om det är sannolikt att den som har fått temporärt körförbud har gjort sig skyldig till en gärning som avses i 70 § 1 mom. 2 punkten, ska det temporära körförbudet fortsätta att gälla tills domstolen beslutar om körförbud.

Om det på grundval av förundersökningen är uppenbart att domstolen kommer att meddela villkorligt körförbud, får polisen redan innan domstolen beslutar om körförbud bestämma att det temporära körförbudet ska

upphöra eller, om villkoren i 4 § i lagen om alkoholövervakad körrätt (439/2008) är uppfyllda, besluta om övervakad körrätt.

I de fall som avses i 70 § 1 mom. 3 och 4 punkten ska den polisman som meddelat temporärt körförbud utan dröjsmål underrätta den polisman som beslutar om körförbud. I det fall som avses i 3 punkten ska denne utan dröjsmål besluta om körförbud eller i det fall som avses i 4 punkten att det temporära körförbudet ska fortsätta gälla.

Polisen ska utan dröjsmål återlämna körkortet, eller om personen i fråga ännu inte har fått körkortet eller det inte har omhändertagits av polisen, ge ett nytt körkort samt underrätta den som har körrätt om att körrätten fortbestår, om

1) åtal inte väcks för en gärning som avses i 70 § 1 mom. 1 eller 2 punkten eller åtalet förkastas eller om körförbud meddelas villkorligt,

2) körförbud i fall som avses i 70 § 1 mom. 3 punkten inte meddelas,

3) temporärt körförbud inte hålls i kraft i fall som avses i 70 § 1 mom. 4 punkten.

I det fall som avses i 70 § 1 mom. 5 och 6 punkten fortsätter det temporära körförbudet att gälla tills domstolen beslutar om övervakad körrätt enligt lagen om alkoholövervakad körrätt.

73 §

Varning

I stället för att meddela körförbud kan polisen för en gärning som avses i 64 § 4 och 5 punkten och 65 § ge en varning, om körrätt är nödvändig för innehavaren på grund av försörjningen och behovet av att röra sig och om gärningen inte ska anses vara ett tecken på likgiltighet för bestämmelserna om vägtrafik eller de påföljder som han eller hon har dömts till eller meddelats på grund av brott mot dem.

Den som inom ett år efter att ha fått varning gör sig skyldig till en enda gärning som avses i 1 mom. ska meddelas körförbud. Körrättsinnehavare kan dock i stället för körförbud ges en ny varning, om förseelsen anses vara ringa. Om körrättsinnehavaren gör sig skyldig till en ny ovan nämnd gärning inom

ett år efter det att den andra varningen har getts, meddelas innehavaren körförbud.

Polisen kan för ett brott som avses i 64 § 2 mom. 3 punkten ge en körrättsinnehavare enligt 1 mom. en varning i stället för att meddela körförbud, om det finns särskilt vägande skäl för detta. Om den som fått en varning inom två år efter varningen gör sig skyldig till ett nytt brott som avses i nämnda punkt, ska polisen meddela honom eller henne körförbud.

74 §

Behörig polisenhet

De polisuppdrag som avses i denna lag sköts av en polisenhet som Polisstyrelsen bestämmer.

75 §

Skyldighet att överlämna körkort

Den som meddelats körförbud och den vars körrätt har förfallit ska genast överlämna körkortet till polisen.

76 §

När körrätt förfaller

Vid körförbud som gäller tills vidare förfaller körrätten fem år efter beslutet, förutsatt att den som meddelat körförbudet inte tidigare har fått tillbaka sitt körkort efter att ha ansökt om det. Polisen kan också bestämma att körrätten upphör, om innehavaren begär det.

8 kap.

Bilskola och trafiklärtillstånd

77 §

Tillstånd att driva bilskola

För att driva bilskola krävs det tillstånd. Tillstånd att driva bilskola ska beviljas

1) den som har tillräckliga ekonomiska och andra förutsättningar att driva verksamheten,

2) den som inte är försatt i konkurs och, om sökanden är en fysisk person, den som har uppnått myndighetsålder och vars handlingsbehörighet inte har begränsats,

3) den som har en utbildningsansvarig föreståndare och undervisningspersonal som uppfyller föreskrivna krav och tillgång till de undervisningslokaler, det undervisningsmaterial och de undervisningsredskap som behövs.

Sökanden ska inte anses ha tillräckliga ekonomiska förutsättningar att driva verksamhet åtminstone om sökanden har skulder som drivs in genom utsökning och de med hänsyn till sökandens betalningsförmåga är mer än obetydliga.

Tillstånd att driva bilskola beviljas för utbildning för kategorierna i grupp 1 eller grupp 2 eller för bådadera. Tillstånd för grupp 1 kan begränsas till att bara gälla utbildning med två- eller trehjulig moped.

78 §

Utbildningsansvarig föreståndare

En bilskola ska ha en utbildningsansvarig föreståndare som styr och utvecklar utbildningen och svarar för innehållet i undervisningen och för att utbildningen ges enligt gällande bestämmelser och tillståndsvillkor.

Trafiksäkerhetsverket kan godkänna utbildningsansvariga föreståndare enligt följande:

1) personer som har trafiklärtillstånd och
a) behörighet för körundervisning för kategori B och minst ett års erfarenhet av körundervisning med ett fordon i denna kategori, om bilskolan har tillstånd för utbildning för kategorier i grupp 1,

b) körkort för kategori A och minst ett års erfarenhet av körundervisning för motorcykel, om bilskolan bara ger utbildning för motorcykelkörkort,

c) behörighet för körundervisning för kategori C och minst ett års erfarenhet av körundervisning i bilskola för kategorier i grupp 2 eller i förarutbildningen för körkort inom yrkesutbildningen, om bilskolan har tillstånd för utbildning för kategorier i grupp 2,

2) personer som har avlagt studier för ansvarig föreståndare,

3) personer som inte ska anses uppenbart olämpliga för uppgiften på grund av grova eller upprepade trafikförseelser eller andra brott,

4) personer vars handlingsförmåga inte har begränsats.

Om tillstånd för bilskola beviljas bara för utbildning för körkort för två- eller trehjulig moped, godkänns som utbildningsansvarig föreståndare med avvikelse från 1 mom. 1 och 2 punkten även den som har trafiklärartillstånd och minst ett års erfarenhet av körundervisning för motorcykelkörkort.

En utbildningsansvarig föreståndare betraktas inte som lämplig för uppdraget, om

1) om han eller hon under de fem senaste åren har gjort sig skyldig till rattfylleri, grovt rattfylleri, grovt äventyrande av trafiken eller allvarlig likgiltighet för trafiksäkerheten eller om han eller hon på grund av detta har haft körförbud,

2) han eller hon under de senaste två åren har meddelats körförbud på grund av upprepade trafikbrott,

3) han eller hon har dömts till böter minst tre gånger det senaste året för brott mot bestämmelser om trafik- och fordonssäkerhet, anställnings- eller löneförhållande, bokföring eller miljöskydd eller andra bestämmelser om yrkesmässigt ansvar och gärningarna visar att han eller hon är uppenbart olämplig att vara utbildningsansvarig föreståndare.

79 §

Att ansöka om tillstånd att driva bilskola

Ansökan om tillstånd att driva bilskola ska göras hos Trafiksäkerhetsverket. Sökanden ska

1) uppge på vilken ort bilskolan har sitt huvudsakliga driftsställe,

2) uppge till vilken grupp de kategorier hör för vilken utbildningstillstånd söks,

3) uppge under vilken firma verksamheten bedrivs,

4) namnge den utbildningsansvariga föreståndaren och redogöra för personens behörighet,

5) lämna in övriga uppgifter som tillståndsmyndigheten begär och som behövs för handläggningen av ansökan.

80 §

Beviljande av tillstånd att driva bilskola

Tillstånd att driva bilskola beviljas att gälla tills vidare och i hela landet.

Med hänsyn till verksamhetens karaktär och omfattning kan tillståndet förenas med villkor och inskränkningar som gäller undervisningsarrangemang, undervisningslokaler, undervisningsutrustning, undervisningsredskap och gruppstorlek, om de är nödvändiga för tillsynen.

81 §

Anmälan om verksamheten

Om den utbildningsansvariga föreståndaren byts ut, ska den som innehar tillstånd att driva bilskola utan dröjsmål anmäla den nya utbildningsansvariga föreståndaren till tillståndsmyndigheten för godkännande.

Om den utbildningsansvariga föreståndaren har avlidit eller inte kan sköta uppdraget på grund av akut allvarlig sjukdom, olycksfall, uppsägning eller någon annan oförutsedd händelse och det inte genast går att få en person som uppfyller kraven i 78 § 2 mom. 3 punkten, kan som föreståndare för en tid av högst två år godkännas en person som inte uppfyller kraven. Om det blir ett avbrott i fullgörandet av den utbildningsansvariga föreståndarens uppdrag, ska tillståndsmyndigheten underrättas utan dröjsmål och en tillfällig föreståndare samtidigt anmälas för godkännande.

Om verksamheten vid bilskolan upphör, ska tillståndsinnehavaren genast underrätta tillståndsmyndigheten om det.

De anmälningar som avses i denna paragraf ska göras till Trafiksäkerhetsverket. Uppgifter om godkända ändringar ska registreras i fordonstrafikregistret. Närmare bestämmelser om anmälan får utfärdas genom förordning av statsrådet.

82 §

Tillsyn över bilskolor

Trafiksäkerhetsverket svarar för tillsynen över bilskolor och undervisningen med undervisningstillstånd.

Förutom Trafiksäkerhetsverket ska också förarexamensmottagarna utöva tillsyn. De ska omedelbart anmäla brister och försummelser till Trafiksäkerhetsverket.

83 §

Varning och återkallelse av tillstånd att driva bilskola

En innehavare av tillstånd att driva bilskola kan ges skriftlig varning, om

- 1) han eller hon inte längre uppfyller villkoren för tillståndet,
- 2) bestämmelserna om den utbildningsansvariga föreståndaren inte följs,
- 3) andra bestämmelser, föreskrifter eller tillståndsvillkor som gäller driften av bilskola inte följs,
- 4) undervisningen inte sköts på behörigt sätt.

Tillståndsinnehavaren kan ges en rimlig frist att rätta till en brist eller en försummelse som avses i 1 mom.

Tillståndet ska återkallas, om förseelsen eller försummelsen är allvarlig eller väsentlig eller om anmärkningar eller varningar till tillståndsinnehavaren inte resulterar i att bristerna avhjälpas. Ett tillstånd ska också återkallas om innehavaren begär det.

84 §

Undervisningspersonal

Lärare i annan förarutbildning än för moped ska ha trafiklärartillstånd och kör rätt för det fordon som används i körundervisningen. För körundervisning för moped ska också sådan behörighet för lärare med undervisningstillstånd som avses i 40 § 1 mom. 1 punkten godkännas. Lärare som inte ger körundervisning kan likväl i stället för trafiklärartillstånd ha pedagogisk utbildning som har godkänts av den lokala förarexamensmottagaren innan

undervisningen inleds och praktisk erfarenhet.

Som ett led i utbildningen för specialyrkesexamen får den som studerar vid en inrättning som utbildar trafiklärare vara lärare utan trafiklärartillstånd på en bilskola som är godkänd för undervisningspraktik, om han eller hon har tillstånd för undervisningspraktik.

Bilskolan ska ha en uppdaterad förteckning där det framgår vem som är utbildningsansvarig föreståndare och vilka andra lärare det finns och vad de har för behörighet för undervisning.

85 §

Undervisningslokaler, undervisningsmaterial och undervisningsredskap

Teoriundervisningen ska ges i bilskolans undervisningslokaler, och lokalerna ska godkännas av förarexamensmottagaren innan de tas i bruk. Vid undervisning för kategorier i grupp 2 gäller kravet på godkännande bara undervisningslokaler på det huvudsakliga driftstället. Undervisningen i bilskolan och övriga undervisning ska ske i rum som lämpar sig för undervisning. I en lokal enligt detta moment kan bilskolorna ordna annan undervisning än undervisning för kategori B gemensamt. Närmare bestämmelser om kraven på undervisningslokaler och undervisning som bilskolorna ordnar gemensamt och om andra undervisningsarrangemang får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Undervisningsmaterialet ska uppfylla kraven i den godkända läroplanen. Skolfordonen och andra undervisningsredskap för körundervisningen ska motsvara den kategori för vilken undervisningen sker och ha godkänts på behörigt sätt. Närmare bestämmelser om kraven på skolfordon och andra undervisningsredskap utfärdas genom förordning av statsrådet.

86 §

Anmälan om elever vid bilskolan och elevbokföring

Bilskolan ska föra bok över sina elever och sin undervisning och anmäla eleverna till den förarexamensmottagare som utövar tillsyn

över bilskolan. Närmare föreskrifter om anmälan om eleverna och elevbokföring får meddelas av Trafiksäkerhetsverket.

87 §

Konkurs för innehavare av tillstånd för bilskola

Vid konkurs för en innehavare av tillstånd för bilskola har konkursboet rätt att med stöd av det tidigare tillståndet fortsätta att driva bilskolan i högst ett år efter att den försattes i konkurs. Konkursboet ska utan dröjsmål underrätta tillståndsmyndigheten om huruvida det kommer att utnyttja rätten eller inte. De som förvaltar konkursboet ska svara för den utbildningsansvariga föreståndarens uppgifter, och den som sköter uppgifterna ska uppfylla behörighetskraven, med undantag av kravet i 78 § 1 mom. 2 punkten.

88 §

Villkor för trafiklärartillstånd

I förarutbildning för kategori B är villkoren för trafiklärartillstånd att:

- 1) sökanden har fyllt 23 år,
- 2) sökanden har avlagt specialyrkesexamen för trafiklärare och undervisningspraktik enligt 83 § 2 mom.,
- 3) sökanden har körkort för kategori B, och har haft det i minst tre år,
- 4) sökanden uppfyller hälsokraven för körkort i grupp 2,
- 5) sökanden inte ska anses olämplig som trafiklärare på grund av sina personliga egenskaper.

I rätten att ge förarutbildning för kategori B ingår också rätt att ge förarutbildning för moped. Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. krävs det för trafiklärartillstånd med rätt att ge förarutbildning i de andra kategorierna att

- 1) sökanden för förarutbildning för motorcykel visar att han eller hon har avlagt avsnitt för motorcykelutbildning i grunderna för den examen som avses i 1 mom. 2 punkten samt dels har ett körkort enligt 3 punkten, dels har ett körkort för motorcykel utan begränsning som gäller den körda motorcykelns effekt, och sökanden har haft det i minst tre år,

- 2) sökanden för förarutbildning för kategorierna i grupp 2 visar att han eller hon har som en del av grunderna för den examen som avses i 1 mom. 2 punkten avlagt avsnittet som lärare vid bilskola för undervisning av lastbils- och bussförare eller avsnittet som lärare inom yrkesutbildningen på andra stadiet och att sökanden har haft körkort i kategori C i minst tre år.

En sökande ska inte anses vara lämplig som trafiklärare enligt 1 mom. 4 punkten på grund av sina personliga egenskaper om

- 1) han eller hon de fem senaste åren har gjort sig skyldig till rattfylleri, grovt rattfylleri, grovt äventyrande av trafiksäkerheten eller en gärning enligt 23 kap. 1 § i strafflagen som tyder på allvarlig likgiltighet för trafiksäkerheten eller har haft körförbud på grund av gärningarna,

- 2) han eller hon det senaste året annars har meddelats körförbud eller har haft körförbud på grund av andra trafikbrott,

- 3) han eller hon under de senaste fem åren gjort sig skyldig till brott mot liv och hälsa eller brott som annars tyder på våldsamt uppträdande, sexualbrott eller något annat motsvarande brott och gärningen visar att sökanden är uppenbart olämplig att vara trafiklärare,

- 4) han eller hon på basis av uppgifter i ett av polisens register i övrigt genom sin livsstil och sina personliga egenskaper har visat sig vara uppenbart olämplig som trafiklärare.

Trafiklärartillstånd ska sökas hos polisen. Ansökan ska åtföljas av en kopia av examensintyg enligt 1 mom. 2 punkten och vid behov dessutom, information enligt 2 mom. och läkarintyg, om sökanden inte har körkort för en kategori i grupp 2.

89 §

Beviljande av trafiklärartillstånd

Trafiklärartillstånd beviljas av polisen. Tillståndet beviljas till dess att innehavaren fyller 70 år. Efter det ska tillståndet förnyas vart femte år.

Trafiklärartillstånd utfärdas på en blankett från Trafiksäkerhetsverket och lämnas ut av polisen. Dupletter av tillståndet får ges med

iakttagande av bestämmelserna om dupletter av körkort.

I fråga om medförande av tillstånd föreskrivs i 32 §.

90 §

Återkallelse av trafiklärartillstånd och tilldelning av varning

Ett trafiklärartillstånd ska återkallas

1) för viss tid, om innehavaren inte längre uppfyller villkoren enligt 88 § 1 mom. 5 punkten,

2) tills vidare, om innehavaren inte längre uppfyller villkoren enligt 88 § 1 mom. 4 punkten eller om han eller hon meddelas körförbud tills vidare,

3) temporärt, om innehavaren meddelas temporärt körförbud,

4) helt och hållet, om innehavaren begär det.

I fall som avses i 1 mom. 1 punkten får tillståndet återkallas för minst tre månader och högst fem år. Tillståndet får återkallas för minst en månad, om det är fråga om en gärning som avses i 88 § 3 mom. 1 punkten, dock inte en gärning som avses i 23 kap. 1 § i strafflagen eller en gärning enligt 88 § 3 punkten.

Giltighetstiden för återkallat tillstånd ska bestämmas med särskild hänsyn till hur allvarlig den gärning eller allvarliga de gärningar är som återkallelsen grundar sig på och omständigheterna kring gärningen. Om det av grundad anledning är nödvändigt för att påföljderna ska vara skäligare, kan trafiklärartillståndet återkallas för en kortare tid, men alltid minst för samma tid som körförbudet. I det fall som avses i 88 § 3 mom. 4 punkten kan innehavaren av trafiklärartillstånd ges en varning i stället för att trafiklärartillståndet återkallas. Körförbudet behöver inte återkallas om den som har körtillstånd ges en varning i stället för att meddelas körförbud.

Utöver det fall som avses i 1 mom. 3 punkten kan tillståndet återkallas temporärt, om innehavaren av tillståndet har gjort sig skyldig till en gärning enligt 88 § 3 mom. 3 punkten och gärningen är så allvarlig att tillståndet måste återkallas.

Frågan om att återkalla ett trafiklärartillstånd ska tas upp till prövning utan onödigt dröjsmål, om det föreligger en grund för att återkalla det. När ett tillstånd återkallas på grund av körförbud, ska bestämmelserna i denna lag om körförbud, temporärt körförbud och körförbud som meddelats tills vidare iaktas. Tillståndet ges tillbaka i det fall som avses i 1 mom. 1 punkten, när den tid som förbudet har gällt har gått ut och i det fall som avses i 2 punkten, när innehavaren visar att han eller hon uppfyller kraven.

91 §

Att vara lärare vid bilskola med tillstånd för undervisningspraktik

Tillstånd för undervisningspraktik på bilskola ska utfärdas av en läroanstalt som avses i 84 § 2 mom. och som har sådant tillstånd att ordna utbildning där specialuppdraget att ordna trafiklärarutbildning ingår. Tillstånd utfärdas om studeranden har blivit godkänd i grunderna i specialyrkesexamen för trafiklärare i bilskola, uppfyller villkoren för trafiklärartillstånd enligt 88 § 1 mom., med undantag av 1 och 2 punkten i momentet, och övriga villkor för undervisningspraktik. Praktikanten ska ha fyllt 21 år.

En utbildningsanordnare enligt 1 mom. har rätt att få utlåtande om sökandens lämplighet som trafiklärare av polisen i det distrikt där sökandens hemkommun finns. Uppgifter enligt 88 § 1 mom. som behövs för lämplighetsprövning av studerande får behandlas bara av dem som bereder och fattar beslut om antagning av studerande eller återkallelse av studierätt. Uppgifterna ska förvaras åtskilda från andra personuppgifter, och de ska avföras ur registret så snart det inte längre finns något grund enligt personuppgiftslagen för att bevara dem.

I fråga om medförande av tillstånd föreskrivs i 32 §. Närmare bestämmelser om undervisningspraktik och tillstånd för undervisningspraktik och övriga krav på genomförandet av undervisningspraktik utfärdas genom förordning av kommunikationsministeriet.

9 kap.

Särskilda bestämmelser

92 §

Hänvisning till strafflagen

Bestämmelser om straff vid förande av fortkaffningsmedel utan behörighet finns i 23 kap. 10 § i strafflagen.

93 §

Körkortsförseelse

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot

1) sådana villkor och begränsningar i körkort och körkortstillstånd som avses i 16 §,

2) bestämmelsen i 32 § om skyldighet att medföra körkort, temporärt körkort, internationellt körkort, undervisningstillstånd, praktikstillstånd, trafikläartillstånd, tillstånd för undervisningspraktik och intyg över förarexamen,

3) bestämmelsen i 75 § om skyldighet att lämna in körkortet eller

4) bestämmelsen i 33 § om att låta någon annan köra ett fordon

ska för *körkortsförseelse* dömas till böter.

94 §

Bedrivande av förarutbildningsverksamhet utan tillstånd

Den som driver bilskola enligt denna lag utan tillstånd enligt 77 § ska för *bedrivande av olovlig förarutbildning* dömas till böter.

95 §

Bestämmelser om omprövning och överklagande

Ett beslut som polisen fattar med stöd av denna lag få överklagas genom besvär enligt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Ett beslut som en förarexamensmottagare som har avtal med Trafiksäkerhetsverket fat-

tat med stöd av denna lag får inte överklagas genom besvär. Omprövning av beslutet får dock begäras hos Trafiksäkerhetsverket. Begäran ska göras inom 30 dagar från delfäendet av beslutet.

Ett beslut som Trafiksäkerhetsverket fattat med anledning av begäran om omprövning eller i övrigt med stöd av denna lag får överklagas genom besvär enligt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

Om en sökande beviljas ett körkort enligt denna lag eller något annat tillstånd enligt ansökan utan villkor eller begränsningar, ges sökanden utöver körkortet eller tillståndet inte något annat beslut eller anvisning om hur man begär omprövning eller anför besvär. Trots överklagande kan ett beslut som polisen fattar med stöd av denna lag verkställas.

96 §

Åtgärdseftergift

Åtal behöver inte väckas och straff inte dömas ut, om en förseelse som avses i 93 § är obetydligt med hänsyn till omständigheterna.

Om förseelsen uppenbart är sådan som anges i 1 mom., kan en polisman utan att vidta andra åtgärder ge den skyldige en anmärkning.

97 §

Tillstånd till undantag

Trafiksäkerhetsverket kan medge undantag från det ålderskrav som gäller körkortstillstånd och körkort för kategori B, om det finns särskilt vägande skäl för det. Minimialdern får sänkas med högst ett år.

Av särskilda skäl kan social- och hälsovårdsministeriet medge undantag från hörselkravet enligt 18 § 1 mom. 3 punkten.

98 §

Internationellt körkort

Polisen kan bevilja den som har fyllt 18 år och har permanent bosättningsort i Finland

ett internationellt körkort som motsvarar ett körkort som är utfärdat i Finland eller någon annan EU- eller EES-stat. Den som har finländskt körkort kan också få internationellt körkort, när det permanenta bosättningsorten finns utomlands i någon annan stat än en EU- eller en EES-stat.

Ansökan om internationellt körkort ska göras hos polisen.

99 §

Avgifter

I fråga om avgiftsbelagda prestationer enligt denna lag och storleken på avgifterna föreskrivs i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

100 §

Fastställande av blanketter för läkarintyg

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer formuläret för blanketten för läkarintyg enligt denna lag och blanketten för läkares anmälan enligt 21 § efter att ha hört kommunikationsministeriet.

101 §

Anmälan till fordonstrafikregistret

Trots sekretessbestämmelserna och enligt vad som föreskrivs i 11 § 5 punkten i lagen om fordonstrafikregistret (541/2003) ska polisen till den som för fordonstrafikregistret anmäla uppgift om

- 1) en avgjord ansökan om körkortstillstånd,
- 2) körkort som sökanden har fått i någon EU- eller EES-stat, den stat som har utfärdat körkortet eller, om körkortet har utfärdats på grundval av ett körkort som är utfärdat av någon annan än en ovan avsedd stat, den utfärdande staten enligt körkortet, datum då körkortet beviljades enligt körkortet och villkor och inskränkningar separat för varje kategori,
- 3) utlämnande av körkortet,
- 4) ändrade villkor och inskränkningar i körkortstillståndet,
- 5) ändrad körkortskategori,

- 6) beviljat och återkallat trafiklärartillstånd,
- 7) duplett som utfärdats eller förstörts,

8) körförbud eller temporärt körförbud och återlämnat körkort efter utgången av körförbud eller temporärt körförbud och att körkortet tagits om hand av polisen,

- 9) beslut om undervisnings- och övnings-tillstånd.

Närmare föreskrifter om anmälan enligt denna lag till fordonsförvaltningsregistret kan meddelas av Trafiksäkerhetsverket. Det har rätt att göra ändringar i de anmälningsblanketter som fastställts av kommunikationsministeriet, förutsatt att datainnehållet i registret inte påverkas.

10 kap.

Ikraftträdande

102 §

Ikraftträdande

Med de undantag som föreskrivs i 2 mom. träder denna lag i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 5 § 3 mom., 8 § 2 mom., 10 § 2 mom. 2 punkten, 12 § 4 mom., 17 §, 18 §, 24 § 3 mom., 34 §, 35 § 2 mom., 40 § 1 mom. 1 och 2 punkten, 41 § 3 mom., 47 § 1 mom. 4 punkten och 2 mom., 48 § 3 mom., 53 §, 58 §, 60 §, 64—73 § och 75—91 § samt 94 och 100 § träder dock i kraft redan den 20 . Dessutom bestäms om ikraftträdandet av lagens 8 § 2 mom. och 12 § 2 mom. genom förordning av statsrådet.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

103 §

Övergångsbestämmelser om trafiklärartillstånd och trafiklärarexamen

Trafiklärartillstånd som beviljats före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 2 mom. gäller till det datum som anges i dem.

Trafiklärartillstånd som beviljats före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 2 mom. innefattar alla kategorier för förarutbildning,

om trafiklärarexamen har avlagts enligt kommunikationsministeriets föreskrifter. Vid ansökan om duplett av ett trafiklärartillstånd utfärdas dupletten enligt kraven i denna lag. Detta moment gäller inte trafiklärartillstånd för försvarsmakten.

Trafiklärarexamen som har avlagts enligt kommunikationsministeriets föreskrifter före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 2 mom. berättigar till trafiklärartillstånd enligt denna lag. Tillståndet innefattar alla kategorier för förarutbildning.

På trafiklärarutbildning som inlets för att avlägga trafiklärarexamen enligt kommunikationsministeriets föreskrifter före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 2 mom. tillämpas de nämnda föreskrifterna om trafiklärarexamen fram till utgången av 2011. I fråga om examens och trafiklärartillståndets giltighet gäller vad som föreskrivs i denna paragraf.

104 §

Övergångsbestämmelser om utbildningsansvarig föreståndare

Behörighet för bilskoleföretagare och utbildningsansvarig föreståndare som har avlagts före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 2 mom. motsvarar den examensdel som avses i 78 § 1 mom. 2 punkten.

Kraven på ledarskap och företagande på bilskola tillämpas inte på den som har haft tillstånd att driva bilskola eller har varit utbildningsansvarig föreståndare före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 2 mom., förutsatt att det inte bara har varit ett tillfälligt uppdrag utan behörighet.

Den som enligt de bestämmelser som gällde före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 2 mom. har haft rätt att vara utbildningsansvarig föreståndare på bilskola utan trafiklärartillstånd får fortfarande vara utbildningsansvarig föreståndare.

På utbildning för bilskolföretagare och utbildningsansvarig föreståndare enligt kommunikationsministeriets föreskrifter som inlets före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 2 mom. tillämpas de nämnda föreskrifterna fram till utgången av 2011.

105 §

Övergångsbestämmelser om tillstånd att driva bilskola

Tillstånd att driva bilskola som har beviljats före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 2 mom. gäller till det datum som anges i dem i hela riket utom på Åland. Kravet på säkerhet upphör dock att gälla från och med detta datum och säkerheten återbetalas.

Vid förnyelse av sådana tillstånd att driva bilskola som beviljats före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 2 mom. ska tillstånden förses med uppgifter om kategorier för förarutbildning enligt denna lag.

Inrättningar som utbildar trafiklärare och de läroanstalter som Utbildningsstyrelsen utövar tillsyn över och som enligt de bestämmelser som gällde före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 2 mom. har kunnat ge förarutbildning utan tillstånd att driva bilskola, är skyldiga att ansöka om tillstånd att driva bilskola enligt denna lag senast den 31 december 2011.

106 §

Övergångsbestämmelser om körkort

Körkort som har utfärdats enligt de bestämmelser som gällde före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom. gäller till det datum som anges i dem, dock högst 20 år från nämnda ikraftträdandedag. För att de ska fortsätta gälla efter den nämnda giltighetstiden måste de förnyas till körkort enligt denna lag. På dupletter av körkort som avses i detta moment och utfärdats enligt de bestämmelser som gällde före nämnda ikraftträdandedag ska den sista giltighetsdagen för det ursprungliga körkortet anges, dock högst en dag som motsvarar en giltighet på 20 år från den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom.

Om ett körkort som utfärdats enligt de bestämmelser som gällde före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom. kräver backspegel till höger, ska det nya körkortet eller en duplett utfärdas utan detta villkor, om inte tillståndsbeslutet särskilt kräver något annat.

Den som innehar ett körkort som är utfärdat enligt de bestämmelser som gällde före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom. har rätt att få en duplett enligt denna lag trots att körkortet finns kvar och inte har blivit förstört.

107 §

Övergångsbestämmelser om vissa tillstånd

Undervisnings- och övningstillstånd utfärdade före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom. gäller till det datum som anges i dem.

Undantagslov för förarexamen, körkort och körkortstillstånd som beviljats före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom. ska fortfarande gälla, om inte annat anges i beslutet.

108 §

Övergångsbestämmelser om kortvarigt körkort

De bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande ska tillämpas på förarutbildning för kortvarigt körkort för kategori B som har inletts före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom.

Om förarexamen för kortvarigt körkort avläggs efter den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom., ska denna lag tillämpas på den körrätt och det körkort som examen resulterar i.

Intyg över den andra fasen av förarutbildning som har utfärdats enligt de bestämmelser som gällde före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom. får tillställas polisen med iakttagande av de tidsfrister som anges i denna lag. Intyget ger innehavaren rätt att få nästa körkort efter ett kortvarigt körkort enligt denna lag, förutsatt att övriga villkor uppfylls.

109 §

Övergångsbestämmelser om körkortstillstånd

Körkortstillstånd för kategori A som har utfärdats enligt de bestämmelser som gällde

före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom. ger innehavaren rätt att avlägga examen för kategori A2 och att få körkort för denna kategori, om han eller hon inte uppfyller villkoren enligt denna lag för att få delta i examen för kategori A och få körkort.

Körkortstillstånd för kategori M som har utfärdats enligt de bestämmelser som gällde före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom. ger innehavaren rätt att från och med nämnda ikraftträdandedag delta i förarexamen för körrätt för moped eller lätt fyrhjuling eller bådadera i kategori AM enligt denna lag bara om villkoren för att dela i examen enligt denna lag uppfylls. Mellan den ikraftträdandedag som avses i 102 § 2 mom. och den ikraftträdandedag som nämns i 102 § 1 mom. får körkort för kategori M avläggas med moped eller lätt fyrhjuling och körrätten för kategori M innefattar då både moped och lätt fyrhjuling. Körkortstillstånd för kategori M som beviljats enligt denna lag från och med den ikraftträdandedag som avses i 102 § 2 mom. ger från den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom. rätt att delta i förarexamen för körrätt för kategori AM, om de övriga kraven för att delta i examen uppfylls och förarexamen som avläggs efter detta datum resulterar bara i examensenlig körrätt.

110 §

Övergångsbestämmelser om körkortsklassernas motsvarighet

Körrätt för kategori M som börjar gälla före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 2 mom. och körkortet i kategori M motsvarar körkort för kategori AM enligt denna lag och det ger innehavaren rätt att köra två- och trehjulig moped och lätt fyrhjuling. Den som ansöker om duplett får en duplett i kategori AM med registrerad körrätt för moped och lätt fyrhjuling.

Körkort för kategori M som mellan den ikraftträdandedag som avses i 102 § 2 mom. och den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom. avläggs med moped eller lätt fyrhjuling på grundval av förarutbildning och förarexamen enligt denna lag motsvarar körkort för kategori AM enligt denna lag och det

ger innehavaren rätt att köra två- och trehjulig moped och lätt fyrhjuling. Den som ansöker om duplett får en duplett i kategori AM med registrerad kör rätt för moped och lätt fyrhjuling.

Kör rätt och körkort för kategori M som mellan den ikraftträdandedag som avses i 102 § 2 mom. och den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom. uppnåtts på grundval av förutbildning och förarexamen enligt denna lag motsvarar ett sådant körkort för moped och lätt fyrhjuling för kategori AM som krävs för undervisningstillstånd som avses i 40 § 1 och 2 punkten, om körprovet har avlagts med ett fordon enligt detta. Polisen ska ange på ett körkort för kategori M att förarexamen har avlagts med moped eller lätt fyrhjuling eller med bådadera. Villkoren för undervisningstillstånd enligt 1 och 2 punkten uppfylls om sökanden har haft nämnda körkort i minst tre år.

Körkort för kategori KT som avlagts före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom. motsvarar körkort för kategori A enligt denna lag.

111 §

Övergångsbestämmelser om undervisningstillstånd och utbildningsintyg

Undervisningstillstånd som har beviljats enligt de bestämmelser som gällde före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom. ger innehavaren rätt att tillhandahålla förutbildning och avlägga förarexamen enligt de krav som gällde när tillståndet beviljades, om utbildningen börjar före nämnda ikraftträdandedag.

Utbildningsintyg som har utfärdats enligt de bestämmelser som gällde före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom. ger rätt att delta i förarexamen enligt bestämmelserna i denna lag. Det som föreskrivs i denna lag ska tillämpas på kör rätt och körkort som examen resulterar i.

112 §

Övergångsbestämmelser om kravet på synfält och läkarintyg

Kravet på synfält enligt denna lag gäller inte körkort som har utfärdats före den 1 oktober 1990.

Läkarutlåtanden om körkort enligt de bestämmelser som gällde före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom. ska godkännas som läkarutlåtande enligt denna lag och ett utlåtande av en läkare med inriktning på geriatri som omfattande läkarutlåtande enligt denna lag, om det gäller körkort för kategori C1E, CE, D1 eller D och inte annat följer av utlåtandet eller polisen kräver något annat utlåtande.

I enlighet med de bestämmelser som gällde före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom. ska den som är varaktigt bosatt i Finland och har kör rätt för lastbil eller buss fram till 70 års ålder för att hålla sin kör rätt i kraft inom två månader efter det att han eller hon har fyllt 50, 55, 60 och 65 år till polisen lämna ett läkarutlåtande om att hälsokraven för körkortet är uppfyllda. Denna skyldighet föreligger dock inte, om det när denna frist börjar har förflutit mindre än fem år från det att det av någon annan orsak än ovan avsedda regelbundna kontroller genom ett läkarutlåtande som tillställts polisen har påvisats att motsvarande hälsokrav är uppfyllda.

113 §

Övriga övergångsbestämmelserna

Den som har fått rätt att köra moped utan körkort med hänvisning till att han eller hon hade fyllt 15 år innan villkoren för mopedkörkort trädde i kraft den 1 januari 2000 har fortfarande rätt att köra två- eller trehjulig moped utan körkort enligt denna lag.

De bestämmelser som gällde före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom. ska tillämpas på rätt att köra fordonskombinationer i kategori B som gällde den ikraftträdandedag som nämns i 102 § 1 mom.

Effektbegränsningen gällande kör rätt för kategori A som har beviljats enligt de bestämmelser som gällde före den ikraftträdandedag som avses i 102 § 1 mom. ska tillämpas på kör rätt som beviljats före den ikraftträdandedag som nämns i 102 § 1 mom.

dedag som nämns i 102 § 1 mom. gäller i två år från och med den tidpunkt då körrätten började gälla. Om en innehavare av körrätt ansöker om en duplett av körkortet, ges ett körkort i kategori A2, vilket ger rätt att köra en motorcykel med en effekt på högst 25 kW. Efter tidsfristen på två år byts körkortet på ansökan till ett körkort i kategori A som avses i denna lag utan sådan utbildning som avses i 24 § 2 mom. 3 punkten.

De fordon som nämns i punkt 5.2 i bilaga II till direktivet om körkort och som överensstämmer med de bestämmelser som gällde före den ikraftträdandedag som nämns i 102 § 1 mom. får trots kraven i direktivet användas vid körprov fram till den 30 september 2013, om fordonet har godkänts som övningsfordon före den 1 oktober 2003.

2.

Lag

om ändring av vägtrafiklagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i vägtrafiklagen (267/1981) 64, 68—73, 73 a, 74, och 82, 82 a, 82 c, 82 d, 95, 106 b och 107 § samt 108 § 3 mom. 1 punkten och 4 mom.,

sådana de lyder, 64 § i lagarna 676/1990, 1242/1997 och 1167/1999, 69 § i lagarna 367/2002 och 1291/2009, 68, 74, 82 och 82 c § i lag 676/1990, 70 § i lagarna 676/1990, 429/1996, 546/1999 och 15/2010, 71 § i lagarna 676/1990, 989/1992 och 1242/1997, 72 § i lagarna 676/1990, 1242/1997 och 15/2010, 73 § i lagarna 113/2004 och 696/2009, 73 a § i lag 113/2004, 82 c i lag 523/2009, 82 d och 106 b § i lag 1291/2009, 95 § i lagarna 1103/2004 och 513/2009 samt 107 § och 108 § 3 mom. 1 punkten och 4 mom. i lag 1091/2002, samt

ändras 63, 65, 94 och 106 §,

sådana de lyder, 63 och 65 § i lag 676/1990, 94 § delvis ändrad i lagarna 676/1990 och 236/2007 samt 106 § i lag 378/2010, som följer:

63 §

Allmänna krav på förare

Fordon får inte föras av den som på grund av sjukdom, handikapp, skada eller trötthet eller av någon annan motsvarande orsak saknar nödvändiga förutsättningar för detta.

Motordrivna fordon, med undantag för mopeder med låg effekt och motordrivna fordon som är avsedda att styras av gående, får bara köras av den som har körkort för fordonet. Mopeder med låg effekt får köras av personer som fyllt 15 år.

Bestämmelser om körkort som krävs av förare finns i körkortslagen och om annan nödvändig behörighet i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007), lagen om transport av farliga ämnen (719/1994) och lagen om yrkeskompetens för taxiförare (695/2009).

65 §

Överlämnande av fordon att föras av någon annan

Ett fordon får inte överlämnas att föras av någon som av skäl som avses i 63 § uppenbart saknar förutsättningar för att föra fordonet.

94 §

Skyldighet att visa upp körhandling

Förare av motordrivet fordon skall på uppmaning för polisman visa upp intyg över att fordonet registrerats och annan handling som han är skyldig att ha med sig.

Om föraren inte har med sig ett dokument som avses i 1 mom., men förarens identitet har konstaterats får en polisman tillåta att körningen fortsätter, om det inte finns anled-

ning till något annat. Föraren kan då åläggas att inom en viss tid visa upp dokumentet för polisen.

106 §

Anmälan om avgörande som gäller trafikbrott

Döms någon till straff av domstol för trafikbrott som har begåtts vid förande av ett motordrivet fordon, skall den som för kör-

kortsregistret underrättas om avgörandet så som justitieministeriet föreskriver.

Denna lag träder i kraft den 20 .
Förordningen om försvarsmaktens körkort (667/1993) som har utfärdats med stöd av 82 c § i vägtrafiklagen förblir i kraft till dess den upphävs genom förordning av försvarsministeriet.
Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.**Lag****om upphävande av vissa bestämmelser i vägtrafiklagen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
Genom denna lag upphävs i vägtrafiklagen (267/1981) 66, 67, 75, 76, 76 a, 77, 78, 78 a, 79, 79 a, 80 samt 81 § sådana de lyder, 66 § i lagarna 367/2002 och 1291/2009, 67 § i lag 103/1994, 75 § i lagarna 676/1990, 747/1995, 546/1999, 1103/2004 och 15/2010, 76 § i lagarna 1199/2002, 440/2008 och 481/2010, 76 a § i lag 587/2005, 77 § i

lagarna 676/1990, 1242/1997 och 440/2008, 78 och 80 § i lag 1103/2004, 78 a § i lag 15/2010, 79 § i lagarna 676/1990 och 435/1991, 79 a 1 i lag 440/2008 samt 81 § i lag 676/1990.

2 §
Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007) 2 § 3 mom. 2 punkten, 4 § 3 mom., 9 § 1 mom., 15 § 2 mom., 19 § 1 mom., 21 § 1 och 2 mom. och 22 §, av dem 15 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1315/2009, som följer:

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag gäller inte förare när

2) fordonet används av polisen, räddningsväsendet, en läroanstalt som svarar för utbildning inom räddningsbranschen eller försvarsmakten för transporter som hänför sig till deras uppgifter eller av tullen eller gränsbevakningsväsendet i skötseln av polisuppgifter,

4 §

Grundläggande yrkeskompetens

Av den som inleder utbildningen krävs inte körkort för det fordon som används i körundervisningen. Innan körkort för det fordon som används i undervisningen erhålls ska på körundervisningen tillämpas vad som i körkortslagen (/) och med stöd av den föreskrivs om körundervisning som ges för erhållande av körkort.

9 §

Undantag i fråga om minimiåldern för bussförare

Den som har avlagt grundexamen för bussförare i yrkesutbildningen för förare och har förvärvat grundläggande yrkeskompetens för bussförare får med avvikelse från 8 § 2 mom. framföra bussar i klass D1 eller i klass D i Finland, med undantag för Åland, om han eller hon har fyllt 18 år och har erhållit körkort för fordonet. I körkortslagen föreskrivs om villkor för erhållande av körkort för buss. Bestämmelser om de begränsningar som gäller utövande av bussföraryrket före 20 års ålder finns i 2 mom.

15 §

Prov

Trafiksäkerhetsverket svarar för anordnandet och övervakningen av prov i anslutning till utbildning som ges vid de utbildningscentrum som det godkänt. Också försvarsmakten kan ordna och övervaka prov som hänför sig till utbildning enligt 10 § 3 mom.

Trafiksäkerhetsverket kan ordna uppgiften att ta emot och övervaka proven samt att utfärda det intyg som avses i 5 § 3 mom. så att uppgiften sköts i anslutning till förarexamina, genom att skaffa de behövliga tjänsterna av privata eller offentliga serviceproducenter genom avtal som ingås med dem i enlighet med 4 § 1 mom. i lagen om ordnande av utfärdandet av färdskrivarkort (629/2004). På verksamhet som utförs enligt avtal tillämpas vad som i 4—12 och 16 § i lagen föreskrivs om krav som ställs på verksamheten och ordnandet av den om förarexamensverksamhet (535/1998).

19 §

Erkännande av dokument över yrkeskompetens som har utfärdats i andra EES-länder

Innehavare av dokument som utfärdats i en annan EES-stat och som överensstämmer med 18 § 1 mom. får framföra lastbil eller buss i Finland. I fråga om ömsesidigt erkännande av körkort och anteckningarna i dem föreskrivs i körkortslagen.

21 §

Återkallande av yrkeskompetensbevis

Ett yrkeskompetensbevis för förare skall återkallas för en bestämd tid eller tills vidare, om innehavaren inte längre uppfyller villko-

ren för beviljande av beviset. Yrkeskompetensbeviset kan också återkallas på innehavarens begäran. Beviset kan återkallas temporärt, om det föreligger förutsättningar för meddelande av temporärt körförbud enligt körkortslagen.

Yrkeskompetensbevis återkallas av polisen. I fråga om polisens omhändertagande av yrkeskompetensbeviset och återlämnande av det till innehavaren föreskrivs i körkortslagen.

22 §

Antecknande av yrkeskompetens i körkortet

Yrkeskompetensen kan antecknas i körkortet, om sökanden uppfyller kraven på yrkeskompetens samt de villkor för beviljande av körkortstillstånd som föreskrivs i körkortslagen.

Ansökan om antecknande av yrkeskompetensen i körkortet lämnas till polisen med iakttagande av vad som föreskrivs om ansökan om körkort i körkortslagen.

Denna lag träder med de undantag som föreskrivs i 2 mom. i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 2 § 3 mom. 2 punkten och 15 § 2 mom. träder dock i kraft den 20 .

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

5.

Lag**om ändring av lagen om yrkeskompetens för taxiförare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om yrkeskompetens för taxiförare (695/2009) 5 § 3 mom., 9 § 2 mom. 1 och 2 punkten samt 18 och 25 § som följer:

5 §

Hälsa

Polisen kan även vid andra tillfällen kräva att föraren inom en utsatt tid visar upp ett läkarutlåtande om att hälsokraven uppfylls, om det finns skäl att misstänka att innehavaren av körtillståndet inte längre uppfyller de föreskrivna kraven. Bestämmelser om läkares skyldighet att lämna anmälningar om hälsotillståndet finns i körkortslagen (/).

9 §

Personliga egenskaper

Sökanden anses inte vara lämplig som taxiförare om han eller hon

1) under de fem år som föregår ansökan om körtillstånd har gjort sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten enligt 23 kap. 2 §, rattfylleri enligt 3 §, grovt rattfylleri enligt 4 § eller förande av fortskaffningsmedel utan behörighet enligt 10 § i strafflagen (39(1889)), som tyder på allvarlig likgiltighet för trafiksäkerheten,

2) under det år som föregår ansökan om tillstånd har gjort sig skyldig till ett annat trafikbrott eller en annan trafikförseelse än vad som avses i 1 punkten så att det finns förutsättningar för att meddela körförbud med stöd av 65 § 1 eller 2 mom. i körkortslagen eller om han eller hon under samma tid har haft körförbud på grund av sådana upprepade

trafikbrott som avses i de nämnda lagrummen,

18 §

Återkallande av körtillstånd för viss tid

Av andra skäl än de som föreskrivs i 16 och 17 § återkallas ett körtillstånd för viss tid, för minst två månader och för högst fem år. Om den som har körtillstånd har gjort sig skyldig till en gärning enligt 9 § 2 mom. 1 punkten, med undantag av en gärning som tyder på allvarlig likgiltighet för trafiksäkerheten, eller en gärning som avses i 9 § 3 eller 4 punkten, ska körtillståndet återkallas för minst sex månader.

När återkallandets längd fastställs, beaktas särskilt hur allvarlig den gärning eller de gärningar som ligger till grund för återkallandet är och under vilka omständigheter gärningen eller gärningarna begåtts. Om det av grundad anledning är nödvändigt för att förordna om en skäligare påföljd, kan körtillståndet återkallas för en kortare tid än enligt 1 mom., men för minst lika lång tid som körförbudet gäller. Körförbudet behöver inte återkallas om den som har körtillstånd ges en varning i stället för körförbud.

25 §

Överlåtande av taxi

En taxi får för körningar som avses i 1 § överlåtas endast för att framföras av en sådan

person som visar upp ett giltigt körtillstånd. Bestämmelser om överlåtande av ett fordon för att framföras av någon annan finns dessutom i körkortslagen och vägtrafiklagen.

Denna lag träder med de undantag som föreskrivs i 2 mom. i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 9 § 2 mom. 1 och 2 punkten och 18 § träder dock i kraft den 20 .

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

6.

Lag**om ändring av 9 § lagen om fordonstrafikregistret**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om fordonstrafikregistret (541/2003) 9 § 1 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 755/2010 som följer:

9 §

Utplåning av personuppgifter ur registret

Personuppgifter utplånas ur registret enligt följande:

1) uppgifter om brott som avses i 67 § 1 mom. i körkortslagen (/) sedan tio år förflutit från det att beslutet om dem vun-

nit laga kraft; en uppgift om ett enskilt straff som funnits i registret i tio år utplånas dock inte, om registret innehåller en sådan uppgift om den registrerade som med stöd av det ovan sagda ännu inte kan utplånas,

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 2 a kap. 9 § 2 mom. i strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) i 2 a kap. 9 § 2 mom. sådan det lyder i lag 755/2010 som följer:

2 a kap.

Om böter, förvandlingsstraff och ordningsbot

9 §

Ordningsbotsföreselser

Ordningsbot kan bestämmas som påföljd för ringa brott mot vägtrafiklagen (267/1981), fordonslagen (1090/2002), körkortslagen (/), lagen om yrkeskompetens för taxiförare (695/2009), lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007) eller sjötrafiklagen (463/1996) eller sådana bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av dem, när de gäller

- 1) gående,
- 2) förare av motorlösa fordon,
- 3) motordrivna fordons eller släpfordons konstruktion, utrustning och skick, handling-

ar som ska medföras vid körning av motordrivna fordon, störande och onödig körning med motordrivna fordon, persontransport, användning av förarens eller passagerarens personliga skyddsutrustning, övriga trafikregler som gäller för föraren eller påbud, förbud eller begränsningar som anges med trafikanordning,

4) överskridande av den högsta tillåtna hastigheten med ett motordrivet fordon,

5) besiktning och anmälan för registrering av fordon, eller

6) allmänna skyldigheter för dem som färdas på vatten, farkosters konstruktion, utrustning och skick, skyldighet att visa upp dokument som hänför sig till sjötrafik eller regionala förbud och begränsningar som gäller sjötrafik.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

8.

Lag**om ändring av 4 § i lagen om ordningsbotsföreseelser**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om ordningsbotsföreseelser (756/2010) 4 § som följer:

4 §

Föreseelser som gäller handlingar för ett motordrivet fordon

Föraren av ett motordrivet fordon föreläggs en ordningsbot på 20 euro för en uppsåtliga eller av oaktsamhet begången överträdelse av skyldigheten att ha med sig handlingar

1) enligt 66 a § 1 mom. i fordonslagen,
2) enligt vägtrafiklagen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den,

3) enligt 29 § 1 mom. i lagen om kommersiell godstransport på väg (693/2003), om överträdaren är en annan än en trafikidkare.

4) enligt 32 § i körkortslagen (/),

5) enligt 23 § i lagen om yrkeskompetens för taxiförare (695/2009) eller

6) enligt 17 § 2 mom. i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007).

Om ikraftträdandet av denna lag föreskrivs särskilt genom lag.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 22 oktober 2010

Republikens President

TARJA HALONEN

Trafikminister *Anu Vehviläinen*

2.

Lag**om ändring av vägtrafiklagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i vägtrafiklagen (267/1981) 64, 68—73, 73 a, 74, och 82, 82 a, 82 c, 82 d, 95, 106 b och 107 § samt 108 § 3 mom. 1 punkten och 4 mom.,

sådana de lyder, 64 § i lagarna 676/1990, 1242/1997 och 1167/1999, 69 § i lagarna 367/2002 och 1291/2009, 68, 74, 82 och 82 c § i lag 676/1990, 70 § i lagarna 676/1990, 429/1996, 546/1999 och 15/2010, 71 § i lagarna 676/1990, 989/1992 och 1242/1997, 72 § i lagarna 676/1990, 1242/1997 och 15/2010, 73 § i lagarna 113/2004 och 696/2009, 73 a § i lag 113/2004, 82 c i lag 523/2009, 82 d och 106 b § i lag 1291/2009, 95 § i lagarna 1103/2004 och 513/2009 samt 107 § och 108 § 3 mom. 1 punkten och 4 mom. i lag 1091/2002, samt

ändras 63, 65, 94 och 106 §,

sådana de lyder, 63 och 65 § i lag 676/1990, 94 § delvis ändrad i lagarna 676/1990 och 236/2007 samt 106 § i lag 378/2010, som följer:

Gällande lydelse

63 §

Allmänna krav på förare

Fordon får inte föras av den som på grund av sjukdom, handikapp, skada eller trötthet eller av någon annan motsvarande orsak saknar nödvändiga förutsättningar för detta.

(motsvarar 64 § 1 mom. som upphävs)

Föreslagen lydelse

63 §

Allmänna krav på förare

Fordon får inte föras av den som på grund av sjukdom, handikapp, skada eller trötthet eller av någon annan motsvarande orsak saknar nödvändiga förutsättningar för detta.

Motordrivna fordon, med undantag för mopeder med låg effekt och motordrivna fordon som är avsedda att styras av gående, får bara köras av den som har körkort för fordonet. Mopeder med låg effekt får köras av personer som fyllt 15 år.

Bestämmelser om körkort som krävs av förarna finns i körkortslagen och om annan nödvändig behörighet i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007), lagen om transport av farliga ämnen och lagen om yrkeskompetens för taxiförare (695/2009).

64 §

(64 § upphävs)

Kör rätt

Motordrivna fordon, med undantag för mopeder med låg effekt och motordrivna fordon som är avsedda att styras av gående, får föras endast av den som har kör rätt som motsvarar fordonets klass. Genom förordning kan bestämmas om undantag i särskilda fall.

Kör rätten uppkommer när körkortet lämnas ut eller om avlagd förarexamen är en förutsättning för kör rätt och ett motsvarande körkort inte har lämnats ut, när intyg över godkänd examen lämnas ut. Vad som i denna lag eller i bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den bestäms om körkort som en handling som utvisar kör rätt, om medförande av körkort, om utlämnande av körkort, om hur körkort omhändertas av eller överlämnas till myndigheterna när ett körförbud meddelas och körkort utlämnas, gäller också examensintyg. Om intygets giltighet bestäms närmare genom förordning. Den som har meddelats körförbud eller temporärt körförbud har inte kör rätt. Kör rätten återställs när körkortet efter att körförbudet eller det temporära körförbudet har upphört lämnas tillbaka till innehavaren eller när ett nytt körkort lämnas ut. Om körkortet inte har omhändertagits av polisen, återställs kör rätten när ett nytt körkort lämnas ut.

Genom beslut av polisen kan till kör rätten anslutas villkor och begränsningar enligt vad som närmare stadgas genom förordning.

Moped med låg effekt får föras endast av den som har fyllt 15 år.

Förarbevis som utfärdats i landskapet Åland gäller inom hela landet. Om giltigheten i Finland av sådana tillstånd att föra moped som utfärdats utomlands bestäms genom förordning.

65 §

65 §

Överlämnande av fordon att föras av någon annan

Överlämnande av fordon att föras av någon annan

Ett fordon får inte överlämnas att föras av någon som inte innehar behövlig kör rätt eller som av skäl som avses i 63 eller 64 § uppen-

Ett fordon får inte överlämnas att föras av någon som av skäl som avses i 63 § uppenbart saknar förutsättningar för att föra fordo-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

bart saknar förutsättningar för att föra fordonet.

Den som överlämnar ett fordon skall innan det överlämnas försäkra sig om att föraren innehar behövligt körkort.

68 §

(68—82 d § upphävs)

Undervisnings- och övningstillstånd

Polisen kan under förutsättningar, om vilka närmare stadgas genom förordning, berättiga en person som är bosatt inom dess distrikt och som innehar körrätt som motsvarar undervisningsfordonets klass att meddela en bestämd person undervisning för erhållande av körrätt,

1) om deltagande i undervisning vid bilskola medför särskilda svårigheter för eleven på grund av hans ekonomiska förhållanden och bilskolresornas längd,

2) om läraren och eleven är medlemmar av samma familj,

3) om körundervisningen på grund av elevens handikapp skall meddelas med bil med särskilda hanteringsanordningar eller automatväxling, eller

4) om undervisningen meddelas i samband med yrkesundervisning för bilförare eller därmed jämförbar, av arbetsgivaren given utbildning.

Polisen kan berättiga inom dess distrikt bosatta personer att utan körlärare övningsköra med motorcykel för erhållande av körrätt för motorcykel.

Undervisnings- eller övningstillstånd beviljas för viss tid. Det kan ges på vissa villkor och med vissa begränsningar.

Den polis som har beviljat tillstånd kan dra in undervisnings- eller övningstillståndet, då det finns skäl därtill. Tillståndet kan dras in temporärt, om det finns förutsättningar för att meddela temporärt körförbud. Vid temporär återkallelse iaktas i tillämpliga delar vad 76 och 77 §§ stadgar om temporärt körförbud.

69 §

Övningsbanor

För anläggnings- och driftskostnaderna för övningsbanor för förarundervisning kan

statsbidrag beviljas enligt prövning. Bidraget söks hos kommunikationsministeriet.

Kommunikationsministeriet beslutar vilka orter som ska ha övningsbanor och utfärdar närmare bestämmelser om banornas dimensioner, konstruktion och utrustning samt om godkännande av dem. Övningsbanorna godkänns av Trafiksäkerhetsverket.

70 §

Körkortstillstånd

Polisen beviljar tillstånd för erhållande av körkort (körkortstillstånd), om sökanden har den synförmåga som krävs för att framföra ett motordrivet fordon av den klass som körkortet gäller, inte har några lyten, sjukdomar eller funktionsnedsättningar som riskerar hans eller hennes förmåga att säkert framföra ett sådant fordon och heller inte på grund av fortgående missbruk av alkohol eller annat rusmedel ska anses vara farlig som förare i trafiken. Närmare bestämmelser om hälso-kraven för körkortstillstånd utfärdas genom förordning av statsrådet.

För beviljande av körkortstillstånd krävs dessutom att sökanden i Finland har en permanent bosättningsort eller att sökanden studerar här och att studierna fortgått minst sex månader.

Körkortstillstånd beviljas dock inte den som har meddelats körförbud eller temporärt körförbud och inte heller utan särskilda skäl den som under det senaste året har gjort sig skyldig till förande av motordrivet fordon utan behörighet enligt 23 kap. 10 § strafflagen. Körkortstillstånd beviljas inte heller om myndigheten har kännedom om att sökanden har meddelats körförbud i ett land som anslutit sig till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Körkortstillståndet skall dras in, om innehavaren inte längre uppfyller kraven enligt 1—3 mom.

71 §

Utlämnande av körkort

Körkort utlämnas till den som har beviljats körkortstillstånd, har uppnått i förordning

stadgad ålder och har godkänts i förarexamen eller, om det är fråga om förlängning av sådan körrätt för bil som har erhållits för två år, som har fått stadgad tilläggsundervisning. När en sådan körrätt för bil som har erhållits för två år förlängs, utlämnas körkortet tidigast sex månader innan giltighetstiden utgår. Den föreskrivna tiden tillämpas dock inte om det är fråga om förlängning av en sådan körrätt för två år som har erhållits på nytt av någon annan orsak än den som avses i 72 § 2 mom. Körkort utlämnas inte, om körkortstillståndet har dragits in eller om hinder för att bevilja tillståndet eller grund för att meddela körförbud har framkommit efter att körkortstillstånd har beviljats.

Körkort utlämnas av polisen eller den som håller förarexamen enligt vad som närmare stadgas genom förordning.

Genom förordning stadgas om utlämnande av körkort utan krav på förarexamen när körrätt förlängs eller utländskt körkort byts ut mot motsvarande finskt körkort, samt om förarexamen och förarundervisningens mål.

72 §

Körrättens giltighetstid

Körrätten är i kraft till dess innehavaren fyller 70 år.

Körrätt som gäller bil erhålls dock till en början endast för två år, om den som får rätten inte i minst sex månader har haft annan i Finland erhållen körrätt för bil än den som avses i detta moment eller en körrätt som har börjat medan den körrätt som avses i detta moment är i kraft eller under lika lång tid har haft körkort som utfärdats i utlandet och som medfört rätt att köra bil i Finland. Annan körrätt för bil erhålls för den tid som återstår av den tvååriga körrätten. Om den som har körrätt för två år har meddelats eller kunde ha meddelats körförbud under dessa två år, erhåller han eller hon även följande körrätt för bil endast för två år, om det inte finns särskilda skäl för något annat.

Med avvikelse från 1 mom. gäller körrätten en bestämd tid, högst fem år, om den som har beviljats körkortstillstånd har fyllt 65 år. Om den som erhåller tillstånd redan har en körrätt, erhålls den nya körrätten för den tid som

återstår av den tidigare körrätten, dock för högst fem år. Om en person som har fyllt 68 år ansöker om körkortstillstånd för körrätt för lastbil eller buss, erhålls körrätt emellertid för högst två år. Om personen redan har körrätt för lastbil eller buss, erhålls den nya körrätten för den tid som återstår av den tidigare körrätten, dock för högst två år.

Körrätt som erhålls efter att den körrätt som avses i 1 eller 3 mom. har upphört gäller den tid som polisen bestämmer, högst fem år i sänder eller, om personen har körrätt för lastbil eller buss, högst två år i sänder. Den i det här momentet avsedda körrätt som gäller i högst två år för lastbilsdragna fordonskombinationer av klass E berättigar innehavaren att framföra en sådan fordonskombination endast utan last och den körrätt som gäller fordon av klass D eller D1 berättigar innehavaren att framföra buss endast utan passagerare. Körrätten kan dock beviljas utan begränsningar med avseende på last och passagerare, om sökanden till sin ansökan fogar ett förordande utlåtande om sin körförmåga av en läkare som är bevandrad i geriatri. Ett villkor som gäller begränsad körrätt ska fogas till körrätten.

Ansöker man om ett körkortstillstånd för att få giltigheten för en körrätt förlängd eller företeer man innan körrätten upphör, i de fall då ett nytt körkortstillstånd inte krävs, de utredningar som förutsätts, förblir körrätten med avvikelse från 64 § 2 mom. i kraft i Finland om det inte finns något hinder för detta. Körrätten förblir i kraft tills ett nytt körkort som motsvarar den nya körrätten lämnas ut, dock högst för en genom förordning bestämd tid efter det att den tidigare körrätten upphört. Om giltigheten för en körrätt förnyas med en körrätt som avses i 2 mom. och för vilken det krävs att förarexamen avläggs på nytt, förblir körrätten dock i kraft så som i 64 § 2 mom. bestäms om hur körrätten uppkommer.

Om körkortets giltighet bestäms närmare genom förordning. Vederbörande ministerium kan meddela närmare bestämmelser om de anteckningar som införs på körkort.

73 §

Kontroll av hälsotillståndet

Den som har kör rätt och är varaktigt bosatt i Finland ska inom två månader efter det att han eller hon har fyllt 45 år till polisen på boningsorten lämna ett utlåtande av läkare eller optiker om att kraven som gäller synförmågan uppfylls. Den som har kör rätt för lastbil eller buss ska inom två månader efter det att han eller hon har fyllt 50, 55, 60 eller 65 år till polisen på boningsorten lämna ett läkarutlåtande om att hälsokraven uppfylls. Den skyldighet som avses i detta moment föreligger dock inte, om det när denna frist börjar har förflutit mindre än fem år från det att det av någon annan orsak än regelbundna kontroller enligt detta moment genom ett läkarutlåtande som tillställts polisen har påvisats att den som har kör rätt uppfyller hälsokraven.

Om det finns skäl att befara att en förare inte längre uppfyller hälsokraven för erhållande av körkortstillstånd, eller att han på grund av sitt hälsotillstånd inte längre tryggt kan föra ett fordon för vilket han har kör rätt, kan polisen ålägga honom att inom en viss tid lämna in ett utlåtande av en läkare eller specialläkare om att hälsokraven uppfylls, eller ett intyg över ett nytt körprov eller ett utlåtande som en förarexamensmottagare på basis av ett avlagt prov på körförmågan har givit över hur sjukdomen, lytet eller skadan inverkar på förandet av fordonet samt på användningen av fordonets hanteringsanordningar.

73 a §

Anmälningar om hälsotillståndet

Utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt skall en läkare, när han konstaterar att hälsotillståndet hos den som söker körkortstillstånd eller den som har kör rätt är nedsatt annat än tillfälligt så att hälsokraven enligt 70 § 1 mom. för beviljande av körkortstillstånd inte längre uppfylls, anmäla detta till den polis som är behörig i kör rätt ärenden.

Innan läkaren lämnar en i 1 mom. avsedd anmälan skall patienten underrättas om anmälningsplikten samt om hur hälsotillståndet inverkar på körförmågan.

I en anmälan som avses i 1 mom. kan läm-

nas uppgifter endast om

1) att den person som anmälan gäller inte uppfyller hälsokraven för körkortstillstånd, och

2) vilka fortsatta åtgärder läkaren föreslår för att hälsotillståndet eller dess inverkan på körförmågan skall utredas närmare.

Det som i denna paragraf bestäms om läkares anmälningsplikt gäller också optiker i samband med sådan 45-årskontroll som avses i 73 § 1 mom. En optiker kan i sin anmälan endast lämna uppgifter om att den person som anmälan avser inte uppfyller kraven på synförmåga och vid behov föreslå läkarundersökning för utredning av sjukdom som uppenbarligen påverkar synförmågan.

74 §

Bestämmande av ny förarexamen

Polisen kan bestämma att en förare skall avlägga ny förarexamen, om han vid förande av motordrivet fordon upprepat gjort sig skyldig till överträdelse av denna lag eller med stöd av den utfärdade stadganden och bestämmelser och om det med anledning av detta eller annars finns sannolika skäl att befara att han inte har upprätthållit sin körskicklighet.

82 §

Behörig polis i ärenden som gäller körrätt

Angående körkortstillstånd, den i 72 § 4 mom. nämnda körrättens giltighetstid och körförbud i fall som avses i 75 § 2 mom. beslutar polisen på den berörda personens hemort. Saknar han hemort i Finland, fattas beslut om körförbud av polisen på den ort där han senast varit bosatt i Finland. Om temporärt körförbud beslutar polisen på gärningsorten.

Beslut i ärenden som avses i 1 mom. fattas av chefen för polisdistriktet eller av någon annan tjänsteman som anges i polisdistriktets reglemente.

82 a §

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse**Skyldighet att överlämna körkortet*

Den som har meddelats körförbud eller vars kör rätt har upphört skall utan dröjsmål överlämna sitt körkort till polisen.

82 c §

Framförande av försvarsmaktens fordon

Försvarsmaktens motordrivna fordon får framföras av den som har avlagt den förarexamen som krävs för framförande av denna fordonstyp inom försvarsmakten och som innehar försvarsmaktens körkort eller av den som innehar annat körkort och dessutom innehar av försvarsmakten utfärdat körtillstånd. Bestämmelser om försvarsmaktens körkort och körtillstånd utfärdas genom förordning av försvarsministeriet.

Bestämmelser om innehållet i trafikläro- och förarutbildningen samt om trafikläro- och förarexamen inom försvarsmakten utfärdas genom förordning av försvarsministeriet.

82 d §

Tillstånd till undantag

Trafiksäkerhetsverket kan av synnerliga skäl medge undantag från de krav i fråga om ålder och hälsa som gäller för körtillstånd och kör rätt.

94 §

Skyldighet att förete körhandling

Förare av motordrivet fordon skall på uppmaning för polisman uppvisa körkort, intyg över att fordonet registrerats och annan handling som han är skyldig att ha med sig.

Om föraren inte har behövt körkort med sig, men hans identitet har konstaterats och det inte finns skäl att anta att han saknar kör rätt, får en polisman tillåta att körningen fortsätter. Föraren kan likväl då åläggas att inom en viss tid visa upp körkortet för polisen. Det

94 §

Skyldighet att förete körhandling

Förare av motordrivet fordon skall på uppmaning för polisman uppvisa körkort, intyg över att fordonet registrerats och annan handling som han är skyldig att ha med sig.

Om föraren inte har med sig ett dokument som avses i 1 mom., men hans identitet har konstaterats får en polisman tillåta att körningen fortsätter, om det inte finns anledning att göra något annat. Föraren kan då åläggas att inom en viss tid visa upp dokumentet för

samma gäller om föraren saknar någon annan handling som avses i 1 mom. polisen.

95 §

(95 § upphävs)

Kontroll av förarens körskick

En polisman kan förordna att den som har körrätt skall delta i en kontroll som verkställs i samband med trafikövervakningen och vid vilken utreds huruvida kraven i fråga om synförmågan uppfylls. I stället för att delta i kontrollen kan föraren av polismannen åläggas att inom en utsatt tid till polisen på boningsorten lämna ett utlåtande av läkare eller optiker om att kraven uppfylls.

Synförmågan får kontrolleras endast på ett sådant sätt och med användning av sådana metoder att åtgärden inte föranleder onödigt eller oskälig olägenhet för föraren. Polisstyrelsen ger närmare anvisningar om kontrollen.

Angående prov som utförs i syfte att konstatera förekomsten av alkohol eller annat rusmedel bestäms särskilt.

106 §

106 §

*Anmälan om avgöranden som gäller trafikbrott**Anmälan om utslag som gäller trafikbrott*

Den myndighet som ansvarar för fordonstrafikregistret ska underrättas om straff *eller körförbud som meddelats för trafikbrott* vid framförande av motordrivet fordon. Polisen ska dessutom underrätta den registeransvarige om temporära körförbud som polisen utfärdat samt om återlämnande av körkort när ett körförbud eller ett temporärt körförbud har upphört.

Döms någon till straff av domstol för trafikbrott som har begåtts vid förande av ett motordrivet fordon, skall den som för körkortregistret underrättas om utslaget så som justitieministeriet föreskriver.

Justitieförvaltningsmyndigheterna ska registrera uppgifter som avses i 1 mom. i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem för förmedling till den som ansvarar för fordonstrafikregistret. På registreringen tillämpas lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem (372/2010) och vad som föreskrivs med stöd av den.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

106 b §

(106 b § upphävs)

Ansökan om rättelse

I beslut som den som mottagit förarexamen har fattat med stöd av denna lag får yrkas rättelse hos Trafiksäkerhetsverket, om inte något annat föreskrivs i lag eller förordning. Rättelseyrkandet ska lämnas inom 30 dagar efter delfäendet av beslutet. Till beslutet ska fogas anvisning om rättelseyrkande.

107 §

(107 § upphävs)

Utländska körkorts giltighet

Ett körkort som har utfärdats i någon annan till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet hörande stat än Finland och ett annat utländskt körkort som har utfärdats i någon stat som har anslutit sig till internationella konventioner är giltigt i Finland enligt de närmare villkor och begränsningar som genom förordning av statsrådet uppställs för körkortets typ, klass och mall samt beträffande åtgärder som på grund av trafikförseelser eller påförda körkortspåföljder skall riktas mot körkortet eller körkortsinnehavaren. Genom förordning av statsrådet kan även föreskrivas om godkännande av annat utländskt körkort på basis av ömsesidighet.

En bilförare skall ha fyllt 18 år. Körkortsinnehavaren har inte på körkortet grundad körrätt om för honom eller henne har meddelats körförbud i Finland, om körkortet inte är i kraft i den stat som har beviljat det eller om innehavaren av ett körkort som har utfärdats i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet har meddelats körförbud i någon av dessa stater. Ett körkort som har utfärdats i en annan stat än en som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet medför inte rätt att köra i Finland om körkortsinnehavaren hade stadigvarande boningsort i Finland då körkortet beviljades.

108 §

(108 § 3 mom. 1 punkten och 4 mom. upphävs)

Närmare bestämmelser

Genom förordning av kommunikationsministeriet utfärdas vid behov bestämmelser om

1) *förarundervisningen och förarexamen,*

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas vid behov bestämmelser om hälsokontroll för fordonsförare.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Förordning om försvarsmaktens körkort (667/1993) som har utfärdats med stöd av 82 c § i vägtrafiklagen förblir i kraft till dess den upphävs genom förordning av försvarsministeriet.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag**om upphävande av vissa bestämmelser i vägtrafiklagen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Gällande lydelse

66 §

Tillstånd att hålla bilskola

Förarutbildning ges i bilskola, om inte något annat bestäms nedan.

Trafiksäkerhetsverket beviljar tillstånd att hålla bilskola. Tillstånd att hålla bilskola beviljas om sökanden med hänsyn till yrkesskicklighet, tillförlitlighet, solvens och övriga egenskaper anses vara lämplig att hålla bilskola. Om sökanden är en juridisk person, ska den föreståndare som ansvarar för undervisningen i bilskolan i fråga om yrkesskicklighet, tillförlitlighet och övriga egenskaper vara lämplig att hålla bilskola, på behörigt sätt kunna svara för de uppgifter som ålagts föreståndaren, inte vara försatt i konkurs och inte ha begränsad handlingsbehörighet.

Tillstånd att hålla bilskola beviljas för viss tid och det kan förenas med villkor och begränsningar.

Utan tillstånd att hålla bilskola får förarutbildning ges i samband med sådan yrkesutbildning för förare som sker under utbildningsstyrelsens tillsyn samt i inrättningar som utbildar trafiklärare. I samband med den auskultering som ingår i utbildningsprogrammet kan elever vid inrättningar som utbildar trafiklärare vara verksamma som lärare vid bilskolor utan att ha trafiklärartillstånd. Närmare bestämmelser om auskultering för trafiklärarkandidater utfärdas genom förordning av kommunikationsministeriet.

Närmare bestämmelser om förutsättningar-

Föreslagen lydelse

(paragraferna upphävs)

na för beviljande av tillstånd att hålla bilskola, ansökan om och förnyande av tillstånd samt om organiseringen och övervakningen av verksamheten utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av kommunikationsministeriet kan separat utfärdas bestämmelser om hur yrkesskickligheten skall visas och om övervakning av bilskolorna.

67 §

Återkallande av tillstånd att hålla bilskola

Tillstånd att hålla bilskola kan återkallas helt och hållet eller för viss tid, om

- 1) tillståndshavaren inte längre uppfyller villkoren för erhållande av tillstånd att hålla bilskola,
- 2) de stadganden, bestämmelser eller tillståndsvillkor som gäller hållande av bilskola inte iakttas, eller om
- 3) undervisningen inte sköts på behörigt sätt.

Om de förseelser som uppdagas i samband med hållande av bilskola är ringa, kan tillståndshavaren tilldelas varning i stället för att tillståndet återkallas.

Beslut om återkallande av tillstånd att hålla bilskola och om tilldelande av varning fattas av den myndighet som har beviljat tillståndet.

75 §

Grunder för körförbud

En förare av ett motordrivet fordon skall meddelas körförbud, om han konstateras ha gjort sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten, rattfylleri eller grovt rattfylleri.

Den som har körrätt skall, om inte något annat följer av 78 § 5 mom. eller 80 §, meddelas körförbud om han eller hon

- 1) inte längre uppfyller de i 70 § 1 mom. nämnda kraven för beviljande av körkortstillstånd,
- 2) inte efter uppmaning inom en av polisen utsatt tid har lämnat intyg av läkare eller optiker eller avlagt ny förarexamen eller nytt körprov eller ett prov på sin körförmåga,
- 3) vid förande av ett motordrivet fordon gjort sig skyldig till en enligt 23 kap. 1 § i strafflagen straffbar gärning, som tyder på

allvarlig likgiltighet för trafiksäkerheten,

4) har gjort sig skyldig till förande av fortkaffningsmedel utan behörighet,

5) minst fyra gånger inom två år eller tre gånger inom ett år vid förande av ett motordrivet fordon har gjort sig skyldig till en gärning som är straffbar enligt denna lag eller enligt 23 kap. 1 eller 11 § i strafflagen, eller till sådan fordonsförseelse som avses i 96 § 1 mom. i fordonslagen (1090/2002), eller till sådant brott mot bestämmelserna om yrkeskompetens för förare som avses i 24 § i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007), med undantag för andra gärningar som bestraffas med ordningsbot än fortkörningsförseelser, eller till sådan detektorförseelse som avses i 3 § 1 punkten i lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen (546/1998), eller om han eller hon

6) utomlands har dömts för trafikfylleri med motordrivet fordon eller där gjort sig skyldig till en sådan gärning.

Den som har sådan körrätt för två år som avses i 72 § 2 mom. och under denna tid tre gånger inom två år eller två gånger inom ett år gör sig skyldig till en gärning som avses i 2 mom. 5 punkten, skall dock med avvikelse från nämnda lagrum meddelas körförbud. Detsamma gäller den som har körrätt för motorcykel, men inte för bil, under två år efter att han har fått körrätten för motorcykel.

Genom förordning stadgas om sändande av påminnelser om meddelande av körförbud till dem som har gjort sig skyldiga till trafikförseelser som avses i 2 mom. 5 punkten.

76 §

Grunder för temporärt körförbud

En polisman kan utfärda temporärt körförbud för den som har körrätt och omhändertat körkortet, om

1) det finns sannolika skäl att misstänka att han har gjort sig skyldig till rattfylleribrott enligt 23 kap. 3 § 1 mom. eller 4 § strafflagen,

2) det finns skäl att misstänka att han har gjort sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten eller till rattfylleribrott enligt 23 kap. 3 § 2 eller 3 mom. strafflagen,

3) det är sannolikt att det finns förutsättningar för att meddela körförbud med stöd av 75 § 2 mom. 3—6 punkten eller 3 mom.,

4) det är uppenbart att körförmågan hos den som har körrätt, på grund av sjukdom eller skada eller av någon annan sådan orsak har försämrats i sådan utsträckning att den övriga trafiken utsätts för väsentlig fara om körningen fortsätter och det därför inte kan anses tillräckligt att enbart utreda hälsotillståndet enligt 73 § 2 mom.,

5) en begäran som avses i 79 a § 2 mom. 1 punkten återtas, eller

6) det finns skäl att misstänka att den som har körrätt har gjort sig skyldig till en sådan gärning eller försummelse som avses i 79 a § 2 mom. 2 punkten.

En gränsbevakningsman kan vid genomförandet av gränskontroller och i samband med andra tjänsteuppdrag utfärda temporärt körförbud för den som har körrätt och omhändertar körkortet, om

1) det finns sannolika skäl att misstänka att personen har gjort sig skyldig till rattfylleribrott enligt 23 kap. 3 § 1 mom. eller 4 § i strafflagen,

2) det finns skäl att misstänka att personen har gjort sig skyldig till rattfylleribrott enligt 23 kap. 3 § 2 eller 3 mom. i strafflagen.

76 a §

Överförande till polisen av ett ärende om körförbud som gränsbevakningsväsendet utfärdar

Gränsbevakningsväsendet skall överföra ett ärende som gäller utfärdande av temporärt körförbud till polisen utan dröjsmål efter det att körförbudet utfärdats. I fråga om temporära körförbud som utfärdas av en gränsbevakningsman gäller i övrigt vad som bestäms om temporärt körförbud som utfärdas av polisen.

77 §

Tiden för temporärt körförbud

I de fall som avses i 76 § 1 punkten fortgår det temporära körförbudet till dess domstolen beslutar om körförbud. I de fall som avses i

76 § 2 punkten skall polisen utan dröjsmål besluta om det temporära körförbudet skall bestå. Är det därvid sannolikt att den som har meddelats temporärt körförbud har gjort sig skyldig till en gärning som nämns i 76 § 2 punkten, skall det temporära körförbudet bestå till dess domstolen beslutar om körförbud.

Om det på grundval av förundersökningen är uppenbart att domstolen kommer att meddela villkorligt körförbud, får polisen redan innan domstolen beslutar om körförbud bestämma att det temporära körförbudet ska upphöra eller, om villkoren i 4 § i lagen om alkoholövervakad körrätt (439/2008) är uppfyllda, besluta om övervakad körrätt.

I de fall som avses i 76 § 3 och 4 punkten skall den polisman som har utfärdat temporärt körförbud omedelbart underrätta den polis som beslutar om körförbud. Polisen skall utan dröjsmål besluta om körförbud i de fall som avses i 3 punkten eller om att ett temporärt körförbud skall förbli i kraft i de fall som avses i 4 punkten.

Om åtal inte väcks för en gärning som avses i 76 § 1 eller 2 punkten eller åtalet förkastas eller om körförbud meddelas villkorligt, skall polisen omedelbart återlämna körkortet. Polisen skall också omedelbart återlämna körkortet och underrätta den som har körrätt om att körrätten fortbestår, när körförbud i fall som avses i 76 § 3 punkten inte meddelas eller temporärt körförbud inte hålls i kraft i fall som avses i 76 § 4 punkten.

I de fall som avses i 76 § 1 mom. 5 och 6 punkten fortsätter det temporära körförbudet att gälla tills domstolen beslutar om övervakad körrätt enligt lagen om alkoholövervakad körrätt.

78 §

Meddelande av körförbud

I de fall som avses i 75 § 1 mom. meddelas körförbud av domstol. En förare som gjort sig skyldig till rattfylleri skall meddelas körförbud för minst en månad, och en förare som gjort sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten eller till grovt rattfylleri skall meddelas körförbud för minst tre månader. Vid återfall skall tiden för körförbud vara

1) minst sex månader, ifall den förare som

gjort sig skyldig till rattfylleri under en tid av fem år på nytt gjort sig skyldig till rattfylleri eller till grovt rattfylleri eller till grovt äventyrande av trafiksäkerheten,

2) minst ett år, ifall föraren under en tid av fem år vid två tillfällen gjort sig skyldig till en gärning som motsvarar brottsbeskrivningen för grovt rattfylleri eller grovt äventyrande av trafiksäkerheten.

Domstolen meddelar körförbud för högst fem år. I domstolens utslag skall förbudets sista giltighetsdag uppges. Domstolens utslag verkställs även om det överklagats.

I de fall som avses i 75 § 2 mom. meddelas körförbud av polisen. I de fall som avses i 75 § 2 mom. 1 och 2 punkten meddelas körförbudet att gälla tills vidare och i de fall som avses i 3—6 punkten meddelas det för minst en och högst sex månader.

När tiden för körförbudet bestäms skall de verkningar beaktas som åtgärden har för den som förbudet gäller i fråga om dennes utkomst och nödvändiga behov av att röra sig i trafiken. Vid bestämmande av denna tid skall som avdrag beaktas den tid som föraren på grund av den gärning som orsakade körförbudet har saknat körrätt, eller så skall körförbudspåföljden på grund av den tid ett temporärt körförbud varat anses ha blivit avtjänad i dess helhet. I de fall som avses i 75 § 2 mom. 5 punkten och 3 mom. skall det bestämmas att körförbudet skall verkställas omedelbart efter det att beslutet om körförbud fattats.

Om föraren av ett motordrivet fordon i det fall som avses i 75 § 1 mom. inte döms till straff för sin gärning, behöver körförbud inte meddelas.

78 a §

Ändring av körrättsklass

Körrättsklassen kan ändras, om den som har körrätt inte längre uppfyller förutsättningarna för beviljande av körkortstillstånd eller det ålderskrav som motsvarar körrätten. Närmare bestämmelser om ändring av körrättsklass utfärdas genom förordning av statsrådet.

79 §

Villkorligt körförbud

När en domstol meddelar körförbud kan den, om allmän fördel inte kräver något annat, förklara förbudet villkorligt såvida körretten för den som förbudet gäller är nödvändig i hans yrke eller det finns något annat särskilt vägande skäl, och gärningen inte har medfört fara för andras säkerhet. För en gärning som har begåtts medan körförbud eller temporärt körförbud är i kraft eller under den i 2 mom. nämnda prövotiden kan körförbud inte meddelas villkorligt.

Körförbudet är villkorligt under en av domstolen fastslagen tid (prövotid), minst ett och högst tre år. Prövotiden börjar när utslag om villkorligt körförbud har avkunnats eller givits. I domstolens utslag skall meddelas när prövotiden för det villkorliga körförbudet upphör.

Domstolen skall bestämma att det villkorliga körförbudet skall verkställas, om den som meddelats körförbud under prövotiden gör sig skyldig till en gärning som avses i 75 § 1 mom. Domstolen behöver dock inte bestämma att körförbudet skall verkställas, om föraren inte döms till straff för en gärning som avses i 75 § 1 mom. När det bestäms att ett villkorligt körförbud skall verkställas, motsvarar förbudets sista giltighetsdag den sista giltighetsdagen för det längsta gällande körförbudet. Domstolens utslag verkställs även om det överklagas.

I domstolens utslag skall nämnas de omständigheter som medför att det villkorliga körförbudet skall verkställas. Om det inte inom ett år efter prövotidens utgång har bestämts att det villkorliga körförbudet skall verkställas, har körförbudet upphört.

79 a §

Övervakad körrätt

Domstolen ska besluta om i lagen om alkoholövervakad körrätt avsedd övervakad körrätt för en person som gjort sig skyldig till rattfylleri enligt 23 kap. 3 § 1 mom. eller 4 § 1 eller 2 punkten i strafflagen, om den ska meddelas körförbud begär det. Körförbudet ska vara villkorligt. Övervakad körrätt

kan dock inte meddelas på nytt för en gärning som begås under tiden för övervakad körrätt. Det temporära körförbudet upphör och den övervakade körrätten börjar när den som gjort sig skyldig till rattfylleri får ett sådant alkoholskörkort som avses i lagen om alkoholskörkort som avses i lagen om alkoholskörkort övervakad körrätt. Den övervakade körrätten upphör den dag då prövotiden för det villkorliga körförbudet upphör.

Domstolen ska återkalla en övervakad körrätt och bestämma att ett villkorligt körförbud ska verkställas, om den övervakade under prövotiden

1) återtar sin begäran om övervakning, eller

2) utan godtagbar orsak bryter mot begränsningarna i den övervakade körrätten eller försummar att fullgöra en skyldighet som hör till den övervakade körrätten.

Om det för den som ska meddelas körförbud har utfärdats temporärt körförbud med stöd av 76 § 1 mom. 6 punkten innan domstolen har beslutat om körförbudet och denne fortfarande begär övervakad körrätt, ska domstolen vid behandlingen av rattfyllerimålet avgöra om det finns en godtagbar orsak till gärningen eller försummelsen.

I övrigt gäller för den övervakade körrätten vad som bestäms i 79 § om villkorligt körförbud.

80 §

Varning

Polisen kan i stället för att meddela körförbud ge en varning, om körrätten är nödvändig med tanke på körrättsinnehavarens utkomst eller behov av att röra sig i trafiken och i 75 § 2 mom. 4 och 5 punkten nämnda trafikförseelser inte skall anses tyda på likgiltighet för bestämmelserna om vägtrafik och för de påföljder som har ådömts eller ålagts honom eller henne för brott mot dem.

Den som inom ett år efter att ha fått en varning gör sig skyldig till en gärning som avses i 1 mom. skall dock meddelas körförbud, om det inte finns särskilda skäl för något annat.

81 §

Körrättens upphörande

Har körförbud utfärdats att gälla tills vidare, upphör körrätten när fem år har förflutit från det beslutet meddelades, om inte den som har meddelats förbudet dessförinnan på ansökan har återfått körkortet. Polisen kan även bestämma att körrätten skall upphöra, om innehavaren själv anhåller därom.

Om upphörande av körkortstillstånd stadgas närmare genom förordning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007) 2 § 3 mom. 2 punkten, 4 § 3 mom., 9 § 1 mom., 15 § 2 mom., 19 § 1 mom., 21 § 1 och 2 mom. och 22 §, av dem 15 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1315/2009, som följer:

Gällande lydelse

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag gäller inte förare när

2) fordonet används av polisen, räddningsväsendet eller försvarsmakten för transporter som hänför sig till deras uppgifter eller av tullen eller gränsbevakningsväsendet i skötseln av polisuppgifter,

4 §

Grundläggande yrkeskompetens

Av den som inleder utbildningen krävs inte kör rätt för det fordon som används i körundervisningen. Innan kör rätt för det fordon som används i undervisningen erhålls skall på körundervisningen tillämpas vad som i vägtrafiklagen (267/1981) och med stöd av den föreskrivs om körundervisning som ges för erhållande av kör rätt.

9 §

Undantag i fråga om minimiåldern för buss-

Föreslagen lydelse

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag gäller inte förare när

2) fordonet används av polisen, räddningsväsendet, en läroanstalt som svarar för utbildning inom räddningsbranschen eller försvarsmakten för transporter som hänför sig till deras uppgifter eller av tullen eller gränsbevakningsväsendet i skötseln av polisuppgifter,

4 §

Grundläggande yrkeskompetens

Av den som inleder utbildningen krävs inte kör rätt för det fordon som används i körundervisningen. Innan kör rätt för det fordon som används i undervisningen erhålls ska på körundervisningen tillämpas vad som i körkortslagen (/) och med stöd av den föreskrivs om körundervisning som ges för erhållande av kör rätt.

9 §

Undantag i fråga om minimiåldern för buss-

Gällande lydelse

förare

Den som har avlagt grundexamen för bussförare i yrkesutbildningen för förare och har förvärvat grundläggande yrkeskompetens för bussförare får med avvikelse från 8 § 2 mom. framföra bussar i klass D1 eller i klass D i Finland, med undantag för Åland, om han eller hon har fyllt 18 år och har erhållit kör rätt för fordonet. I *vägtrafiklagen* eller med stöd av den bestäms om villkor för erhållande av kör rätt för buss. Bestämmelser om de begränsningar som gäller utövande av bussföraryrket före 20 års ålder finns i 2 mom.

15 §

Prov

Trafiksäkerhetsverket svarar för anordnandet och övervakningen av prov i anslutning till utbildning som ges vid de utbildningscentrum som det godkänt. Verket kan ordna uppgiften att ta emot och övervaka proven samt att utfärda det intyg som avses i 5 § 3 mom. så att uppgiften sköts i anslutning till förarexamina, genom att skaffa de behövliga tjänsterna av privata eller offentliga serviceproducenter genom avtal som ingås med dem i enlighet med 4 § 1 mom. i lagen om ordnande av utfärdandet av färdskrivarkort (629/2004). På verksamhet som utförs enligt avtal tillämpas bestämmelserna om krav som ställs på verksamheten och ordnandet av den i 4—12 och 16 § i lagen om förarexamensverksamhet (535/1998).

19 §

Erkännande av dokument över yrkeskompetens som har utfärdats i andra EES-länder

Innehavare av dokument som utfärdats i en

Föreslagen lydelse

förare

Den som har avlagt grundexamen för bussförare i yrkesutbildningen för förare och har förvärvat grundläggande yrkeskompetens för bussförare får med avvikelse från 8 § 2 mom. framföra bussar i klass D1 eller i klass D i Finland, med undantag för Åland, om han eller hon har fyllt 18 år och har erhållit kör rätt för fordonet. I *körkortslagen* föreskrivs om villkor för erhållande av kör rätt för buss. Bestämmelser om de begränsningar som gäller utövande av bussföraryrket före 20 års ålder finns i 2 mom.

15 §

Prov

Trafiksäkerhetsverket svarar för anordnandet och övervakningen av prov i anslutning till utbildning som ges vid de utbildningscentrum som det godkänt. *Också försvarsmakten kan ordna och övervaka prov som hänför sig till utbildning enligt 10 § 3 mom.* Trafiksäkerhetsverket kan ordna uppgiften att ta emot och övervaka proven samt att utfärda det intyg som avses i 5 § 3 mom. så att uppgiften sköts i anslutning till förarexamina, genom att skaffa de behövliga tjänsterna av privata eller offentliga serviceproducenter genom avtal som ingås med dem i enlighet med 4 § 1 mom. i lagen om ordnande av utfärdandet av färdskrivarkort (629/2004). På verksamhet som utförs enligt avtal tillämpas bestämmelserna om krav som ställs på verksamheten och ordnandet av den vad som i 4—12 och 16 § i lagen föreskrivs om krav som ställs på verksamheten och ordnandet av den om förarexamensverksamhet (535/1998).

19 §

Erkännande av dokument över yrkeskompetens som har utfärdats i andra EES-länder

Innehavare av dokument som utfärdats i en

annan EES-stat och som överensstämmer med 18 § 1 mom. får framföra lastbil eller buss i Finland. I fråga om ömsesidigt erkännande av körkort och anteckningarna i dem gäller vad som föreskrivs i *vägtrafiklagen och med stöd av den*.

21 §

Återkallande av yrkeskompetensbevis

Ett yrkeskompetensbevis för förare skall återkallas för en bestämd tid eller tills vidare, om innehavaren inte längre uppfyller villkoren för beviljande av beviset. Yrkeskompetensbeviset kan också återkallas på innehavarens begäran. Beviset kan återkallas temporärt, om det föreligger förutsättningar för meddelande av temporärt körförbud enligt *vägtrafiklagen*.

Yrkeskompetensbevis återkallas av polisen. När en förare meddelas körförbud eller temporärt körförbud gäller i fråga om polisens omhändertagande av yrkeskompetensbeviset och återlämnande av det till innehavaren vad som föreskrivs om körkort i *vägtrafiklagen och med stöd av den*.

22 §

Antecknande av yrkeskompetens i körkortet

Yrkeskompetensen kan antecknas i körkortet, om sökanden uppfyller kraven på yrkeskompetens samt de villkor för beviljande av körkortstillstånd som föreskrivs i *vägtrafiklagen eller med stöd av den*.

Ansökan om antecknande av yrkeskompetensen i körkortet lämnas till *den polis som är behörig i körkortsärendet* med iakttagande av vad som föreskrivs om ansökan om körkort i *vägtrafiklagen eller med stöd av den*.

annan EES-stat och som överensstämmer med 18 § 1 mom. får framföra lastbil eller buss i Finland. I fråga om ömsesidigt erkännande av körkort och anteckningarna i dem föreskrivs i *körkortslagen*.

21 §

Återkallande av yrkeskompetensbevis

Ett yrkeskompetensbevis för förare skall återkallas för en bestämd tid eller tills vidare, om innehavaren inte längre uppfyller villkoren för beviljande av beviset. Yrkeskompetensbeviset kan också återkallas på innehavarens begäran. Beviset kan återkallas temporärt, om det föreligger förutsättningar för meddelande av temporärt körförbud enligt *körkortslagen*.

Yrkeskompetensbevis återkallas av polisen. I fråga om polisens omhändertagande av yrkeskompetensbeviset och återlämnande av det till innehavaren föreskrivs i *körkortslagen*.

22 §

Antecknande av yrkeskompetens i körkortet

Yrkeskompetensen kan antecknas i körkortet, om sökanden uppfyller kraven på yrkeskompetens samt de villkor för beviljande av körkortstillstånd som föreskrivs i *körkortslagen*.

Ansökan om antecknande av yrkeskompetensen i körkortet lämnas till polisen med iakttagande av vad som föreskrivs om ansökan om körkort i *körkortslagen*.

Denna lag träder med de undantag som föreskrivs i 2 mom. i kraft den 20 .
Bestämmelserna i 2 § 3 mom. 2 punkten

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*och 15 § 2 mom. träder dock i kraft den 20 .
Åtgärder som krävs för verkställigheten av
denna lag får vidtas innan lagen träder i
kraft.*

5.

Lag**om ändring av lagen om yrkeskompetens för taxiförare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om yrkeskompetens för taxiförare (695/2009) 5 § 3 mom., 9 § 2 mom. 1 och 2 punkten, 18 § och 25 § som följer:

Gällande lydelse

5 §

Hälsa

Polisen kan även vid andra tillfällen kräva att föraren inom en utsatt tid visar upp ett läkarutlåtande om att hälsokraven uppfylls, om det finns skäl att misstänka att innehavaren av körtillståndet inte längre uppfyller de föreskrivna kraven. Bestämmelser om läkares skyldighet att lämna anmälningar om hälsotillståndet finns i 73 a § i vägtrafiklagen (267/1981).

9 §

Personliga egenskaper

Sökanden anses inte vara lämplig som taxiförare om han eller hon

1) under de fem år som föregår ansökan om körtillstånd har gjort sig skyldig till rattfylleri, grovt rattfylleri, grovt äventyrande av trafiksäkerheten, förande av forskaffningsmedel utan behörighet eller en i 75 § 2 mom. i vägtrafiklagen *avsedd gärning som tyder på allvarlig likgiltighet för trafiksäkerheten*,

2) under det år som föregår ansökan om tillstånd har gjort sig skyldig till ett annat trafikbrott eller en annan trafikförseelse än vad som avses i 1 punkten så att det finns förutsättningar för att meddela körförbud med stöd av 75 § 2 mom. 5 punkten eller 3 mom. i vägtrafiklagen eller om han eller hon under

Föreslagen lydelse

5 §

Hälsa

Polisen kan även vid andra tillfällen kräva att föraren inom en utsatt tid visar upp ett läkarutlåtande om att hälsokraven uppfylls, om det finns skäl att misstänka att innehavaren av körtillståndet inte längre uppfyller de föreskrivna kraven. Bestämmelser om läkares skyldighet att lämna anmälningar om hälsotillståndet finns i *körkortslagen* (/).

9 §

Personliga egenskaper

Sökanden anses inte vara lämplig som taxiförare om han eller hon

1) under de fem år som föregår ansökan om körtillstånd har gjort sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten *enligt 23 kap. 2 §*, rattfyller enligt 3 §, grovt rattfyller enligt 4 § eller förande av forskaffningsmedel utan behörighet *enligt 10 § i strafflagen*, som tyder på allvarlig likgiltighet för trafiksäkerheten,

2) under det år som föregår ansökan om tillstånd har gjort sig skyldig till ett annat trafikbrott eller en annan trafikförseelse än vad som avses i 1 punkten så att det finns förutsättningar för att meddela körförbud med stöd av 65 § 1 eller 2 mom. i *körkortslagen* eller om han eller hon under samma tid har

Gällande lydelse

samma tid har haft körförbud på grund av sådana upprepade trafikbrott som avses i de nämnda lagrummen,

18 §

Återkallande av körtillstånd för viss tid

Av andra skäl än de som föreskrivs i 16 och 17 § återkallas ett körtillstånd för viss tid, för minst sex månader och för högst fem år.

När återkallandets längd fastställs, beaktas särskilt hur allvarlig den gärning som ligger till grund för återkallandet är och under vilka omständigheter gärningen begåtts. Av synnerligen vägande skäl kan återkallandets längd fastställas till under sex månader. Körtillståndet ska dock alltid återkallas minst för den tid som körförbud eller temporärt körförbud gäller.

25 §

Överlåtande av taxi

En taxi får för körningar som avses i 1 § överlåtas endast för att framföras av en sådan person som visar upp ett giltigt körtillstånd. Bestämmelser om överlåtande av ett fordon för att framföras av någon annan finns dessutom i vägtrafiklagen.

Föreslagen lydelse

haft körförbud på grund av sådana upprepade trafikbrott som avses i de nämnda lagrummen,

18 §

Återkallande av körtillstånd för viss tid

Av andra skäl än de som föreskrivs i 16 och 17 § återkallas ett körtillstånd för viss tid, för minst två månader och för högst fem år. *Om den som har körtillstånd har gjort sig skyldig till en gärning enligt 9 § 2 mom. 1 punkten, med undantag av en gärning som tyder på allvarlig likgiltighet för trafiksäkerheten, eller en gärning som avses i 9 § 3 eller 4 punkten, ska körtillståndet återkallas för minst sex månader.*

När återkallandets längd fastställs, beaktas särskilt hur allvarlig den gärning eller de gärningar som ligger till grund för återkallandet är och under vilka omständigheter gärningen eller gärningarna begåtts. *Om det av grundad anledning är nödvändigt för att förordna om en skäligare påföljd, kan körtillståndet återkallas för en kortare tid än enligt 1 mom., men för minst lika lång tid som körförbudet gäller. Körförbudet behöver inte återkallas om den som har körtillstånd ges en varning i stället för körförbud.*

25 §

Överlåtande av taxi

En taxi får för körningar som avses i 1 § överlåtas endast för att framföras av en sådan person som visar upp ett giltigt körtillstånd. Bestämmelser om överlåtande av ett fordon för att framföras av någon annan finns dessutom i *körkortslagen* och vägtrafiklagen.

Denna lag träder med de undantag som föreskrivs i 2 mom. i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 9 § 2 mom. 1 och 2 punkten och 18 § träder dock i kraft den 20 .

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

6.

Lag**om ändring av lagen om fordonstrafikregistret**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om fordonstrafikregistret (541/2003) 9 § 1 mom. 1 punkten sådan den lyder i lag 755/2010 som följer:

Gällande lydelse

9 §

Utplåning av personuppgifter ur registret

Personuppgifter utplånas ur registret enligt följande:

1) uppgifter om brott som avses i 75 § 1 mom. vägtrafiklagen (267/1981) sedan tio år förflutit från det att beslutet om dem vunnit laga kraft; en uppgift om ett enskilt straff som funnits i registret i tio år utplånas dock inte, om registret innehåller en sådan uppgift om den registrerade som med stöd av det ovan sagda ännu inte kan utplånas,

Föreslagen lydelse

9 §

Utplåning av personuppgifter ur registret

Personuppgifter utplånas ur registret enligt följande:

1) uppgifter om brott som avses i 67 § 1 mom. i körkortslagen (/) sedan tio år förflutit från det att beslutet om dem vunnit laga kraft; en uppgift om ett enskilt straff som funnits i registret i tio år utplånas dock inte, om registret innehåller en sådan uppgift om den registrerade som med stöd av det ovan sagda ännu inte kan utplånas,

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 2 a kap. 9 § i strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) i 2 a kap. 9 § 2 mom. sådan den lyder i lag 755/2010 som följer:

Gällande lydelse

2 a kap.

Om böter, förvandlingsstraff och ordningsbot

9 §

Ordningsbotsföreselser

Föreslagen lydelse

2 a kap.

Om böter, förvandlingsstraff och ordningsbot

9 §

Ordningsbotsföreselser

Ordningsbot kan bestämmas som påföljd för ringa brott mot vägtrafiklagen (267/1981), fordonslagen (1090/2002) eller sjötrafiklagen (463/1996) eller sådana bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av dem, när de gäller

- 1) enligt 66 a § 1 mom. i fordonslagen,
 - 2) enligt vägtrafiklagen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den,
 - 3) enligt 29 § 1 mom. i lagen om kommersiell godstransport på väg (693/2003), om överträdaren är en annan än en trafikidkare.
 - 4) enligt 32 § i körkortslagen (/),
 - 5) enligt 23 § i lagen om yrkeskompetens för taxiförare (695/2009) eller
 - 6) enligt 17 § 2 mom. i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007).
-

Ordningsbot kan bestämmas som påföljd för ringa brott mot vägtrafiklagen (267/1981), fordonslagen (1090/2002), körkortslagen (/), lagen om yrkeskompetens för taxiförare (695/2009), lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007) eller sjötrafiklagen (463/1996) eller sådana bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av dem, när de gäller

- 1) enligt 66 a § 1 mom. i fordonslagen,
 - 2) enligt vägtrafiklagen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den,
 - 3) enligt 29 § 1 mom. i lagen om kommersiell godstransport på väg (693/2003), om överträdaren är en annan än en trafikidkare.
 - 4) enligt 32 § i körkortslagen (/),
 - 5) enligt 23 § i lagen om yrkeskompetens för taxiförare (695/2009) eller
 - 6) enligt 17 § 2 mom. i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007).
-

166
Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som krävs för verkställigheten av
denna lag får vidtas innan lagen träder i
kraft.*

8.

Lag**om ändring av 4 § i lagen om ordningsbotsförelser**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ordningsbotsförelser (756/2010) 4 § som följer:

Gällande lydelse

4 §

Förelser som gäller handlingar för ett motordrivet fordon

Föraren av ett motordrivet fordon föreläggs en ordningsbot på 20 euro för en uppsåtlig eller av oaktsamhet begången överträdelse av skyldigheten att ha med sig handlingar

- 1) enligt 66 a § 1 mom. i fordonslagen,
- 2) enligt vägtrafiklagen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den,
- 3) enligt 29 § 1 mom. i lagen om kommersiell godstransport på väg (693/2003), om överträdaren är en annan än en trafikidkare.

Förelagen lydelse

4 §

Förelser som gäller handlingar för ett motordrivet fordon

Föraren av ett motordrivet fordon föreläggs en ordningsbot på 20 euro för en uppsåtlig eller av oaktsamhet begången överträdelse av skyldigheten att ha med sig handlingar

- 1) enligt 66 a § 1 mom. i fordonslagen,
- 2) enligt vägtrafiklagen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den,
- 3) enligt 29 § 1 mom. i lagen om kommersiell godstransport på väg (693/2003), om överträdaren är en annan än en trafikidkare.
- 4) enligt 32 § i körkortslagen (/),
- 5) enligt 23 § i lagen om yrkeskompetens för taxiförare (695/2009) eller
- 6) enligt 17 § 2 mom. i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007).

Om ikraftträdandet av denna lag föreskrivs särskilt genom lag.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.
